

MOHOLY-NAGY  
VIZUÁLIS  
MODULOK

MTA-ELTE  
VIZUÁLIS KULTÚRA  
SZAKMÓDSZERTANI  
KUTATÓCSOPORT

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Szaktudományi pályázat  
2016-2020

Moholy-Nagy Vizuális Modulok:  
a 21. századi képi nyelv tanítása

# Kézikönyv a Vizuális kultúra tanításához

Tanítási tanulási programok az 6. osztály számára, 1. rész  
Kipróbálva a 2017-18-as tanévben

A kézikönyv az MTA-ELTE Vizuális kultúra szakmódszertani kutatócsoport, "*Moholy-Nagy Vizuális Modulok - a 21. század képi nyelvének tanítása, 2016-2020*" című projekt keretében készült. A kutatásokat a *Magyar Tudományos Akadémia Tantárgypedagógiai Kutatási Programja* támogatta.

A kötetben szereplő írások szerzők szellemi tulajdonát képezik. Oktatási célra szabadon felhasználhatók, de más kiadványban csak a szerzők írásos beleegyezésével jelenhetnek meg.

# Tartalom

Tartalom .....	2
BEVEZETŐ A KUTATÁSRÓL Kárpáti Andrea .....	9
<b>1. modul: Vizuális kommunikáció</b>	
VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ: 5. osztályos pedagógiai program .....	14
Alapelvek, célok – szemléletmód .....	14
A modul innovatív tartalma.....	15
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban .....	16
Tartalmak, műfajok, technikák.....	16
Új és hagyományos módszerek.....	21
Informális tanulási alkalmak.....	24
Témakörök, fejlesztési témák és nevelési célok az 5. osztályban .....	25
Kimeneti követelmények az 5. osztályban .....	29
Informális tanulás terv az 5. osztály számára.....	29
Alkotók és művek .....	30
Hivatkozások jegyzéke.....	31
A modul adatai .....	33
Jó gyakorlatok.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
5. osztályos tanítási - tanulási programok a Vizuális kommunikáció modulhoz.....	34
Baki-Szmalér Györgyi Szacsvey Imre Általános Iskola (Nagyvárad / Oradea, Románia).....	35
Biró Ildikó Szeged és Térsége Eötvös József Gimnázium, Általános Iskola Szatymazi Általános Iskolája (Szatymaz).....	34

## 2. modul: Vizuális médiakommunikáció

VIZUÁLIS MÉDIA: 5. osztályos pedagógiai program .....	132
Alapelvek, célok – szemléletmód .....	134
A modul innovatív tartalma.....	135
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban .....	137
A Nemzeti Alaptanterv (NAT) és a modultanterv összevetése .....	138
Témakörök, fejlesztési témák és nevelési célok .....	148
Tartalmak.....	148
Műfajok .....	149
Technikák.....	149
Új és hagyományos módszerek.....	150
Informális tanulási alkalmak.....	150
3. Témakörök és időterv.....	152
5. évfolyam, 2016/17. tanév .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A technikai képalkotás alapjai - fotó .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Az animáció alapjai.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A filmkészítés alapjai .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
4. Kimeneti követelmények az 5. évfolyam részére.....	155
Minimum követelmények .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Optimum követelmények:.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
6. Alkotók és művek .....	155

7. Hivatkozások jegyzéke.....	157
8. A modul adatai .....	158
5. osztályos tanítási - tanulási programok a Vizuális médiakommunikáció modulhoz.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Gál András Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola (Edelény) .....	161
Kugler Erika Szent István Sport Általános Iskola és Gimnázium (Jászberény) .....	226
5. osztályos tanítási - tanulási programok A tárgy-, és környezetkultúra tanítása modulhoz.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>

### 3. modul: A tárgy- és környezetkultúra tanítása

PEDAGÓGIAI PROGRAM - KÖRNYEZETKULTÚRA Gaul Emil .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Alapelvek, célok – szemléletmód .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Bevezetés .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Kapcsolódás az érvényes tantervekhez.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Kapcsolódás a NAT Vizuális kultúra fejezetében foglaltakhoz.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Sajátos fejlesztési célok.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Attitűdök, képességek.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Ismeretek.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Tartalmak.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A tárgy- és környezetkultúra képességrendszer .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Alkotó részképességek .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Tartalmak és módszerek .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Munkaforma.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Módszerek.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Az alkotómunka témái és műfajai a tárgykultúra tanításán belül .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>

A rendeltetés, funkció tanítása .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A technológia, a szerkezet tanítása .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A tervezés tanítása .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A formaadás tanítása .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A célzott feladat, az összetett feladat és a projekt .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Az elemzés fajtái.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Témakörök, fejlesztési feladatok .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
5. osztály.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
JÁTÉKSZER, MODELLEZÉS .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Kimeneti követelmények.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
5-8. évfolyam.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Informális tanulás terv .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Alkotók és művek .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Épületek, építészek: .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Tárgyak .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Hivatkozások jegyzéke.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A modul adatai .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
5. osztályos tanítási - tanulási programok A tárgy-, és környezetkultúra tanítása modulhoz.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Szász Regina Újpesti Szigeti József Utcai Általános Iskola (Budapest) .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Móricz László Péterné Lázár Ervin Általános Iskola (Budapest) .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
5. osztályos tanítási - tanulási programok A kortárs képzőművészet tanítása modulhoz.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>

#### 4. modul: A kortárs képzőművészet tanítása

PEDAGÓGIAI PROGRAM A KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZE TANÍTÁSA Geisbühl Tünde, Nagy Imre, Pók Tímea, Sinkó István (Wrobel Péter közreműködésével) .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Alapelvek, célok – szemléletmód .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Célok .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A gondolkodás fejlesztése művészeti tevékenységgel.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Új tanulási formák .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Nevelési, fejlesztési célok (képességek, ismeretek, attitűdök fejlesztése).....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Várható eredmények.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Tartalmak és módszerek .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A modul innovatív tartalma.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia) .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Célok megfogalmazásának generálása és döntési helyzetek biztosítása .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Lehetőség teremtése rendszer kialakításának közvetlen megtapasztalására .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Ismeretanyag és aktív megismerés – parafrázis .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A kortárs művészet megközelítésének sajátos lehetőségei.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Módszerek.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A dinamika elve .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Egyéni és csoportos feladatok.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Szemiotikai megközelítés .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Történeti megközelítés és térbeli elhelyezés aktív felkutatással.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A környezet feltárása és a feltárt elemek bevonása egy nyitott rendszerbe .....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia) .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Modellszerűség .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A kommunikáció széles spektruma .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Csatornaváltás .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Problémát felvető, sejtető kommunikáció.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Műhely elv - személyes preferenciák és kölcsönhatások .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Elfogulatlanság .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Várható eredmények.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Témakörök és időterv.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Módszerbeli hangsúlyok.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
5-6. osztály .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Témakörök, fejlesztési témák és célok, 5. osztály.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
2017/18. tanév, 5. osztály .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Feladattípusok.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
1. szempont A, B, D, F, G feladat típus .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
2. szempont, B.- C, F, G feladattípus .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
3. szempont, B., D., E., F. feladattípus.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
4. szempont, G,F, B feladat típus .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Irodalom: .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Értékelés: kimeneti követelmények tanévenként.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Differenciálás a feladatokban és az értékelésben.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A parafrázis feladatok hatásainak értékelése .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>

Minimum követelmények és optimum szintek.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A múzeumpedagógia céljai .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Kortárs művészet a múzeumban.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Kortárs művészet az iskolában .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Műelemzések .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A formák háborúja – Szij Kamilla.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Meditatív rajzok – Szij Kamilla.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Struktúrák – Szij Kamilla .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Forma-jel-nyelv-képzés – Szinyova Gergő.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Egy képrészlet továbbgondolása – Nádler István .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Egyetlen vonalrajz (Egyvonalas történet) – Korniss Dezső .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Térkép-alkotás – Halász Károly.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Inverz képek – Hartmut Böhm .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Mozgástanulmányok Maurer Dóra .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
A vizuális tanár (rajztanár) és a múzeumpedagógus alkotó jellegű kooperatív tevékenységének szempontjai.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Műlista.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
5. osztály.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
5. osztályos tanítási - tanulási programok A kortárs képzőművészet tanítása modulhoz.....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Geisbühl Tünde Kölcsey Ferenc Általános Iskola (Budapest).....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>
Pénzár Ágnes Pécsi Tudományegyetem Gyakorló Általános iskola, Gimnázium és Szakközépiskola Deák Ferenc Gimnáziuma és Általános Iskolája (Pécs) .....	<b>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</b>



# BEVEZETŐ A KUTATÁSRÓL

Kárpáti Andrea

ELTE TTK, Természettudományi Kommunikációs és UNESCO  
Multimédiapedagógiai Központ

*„Minden egészséges emberben megvan az a mélyen rejlő képesség, hogy alkotó energiáit kibontakoztassa, ha munkáját belülről igenli. Minden emberben megvan az eredendő képesség az érzéki élmények befogadására, és minden ember érzékeny a hangokra, színekre, tapintási és térhatásokra stb.*

*Ez azt jelenti, hogy természeténél fogva minden ember élvezheti az érzéki élmények minden örömét; jelenti továbbá azt is, hogy minden egészséges emberből aktív zenész, szobrász, építész stb. válhatik, éppúgy, ahogy beszéd közben „szónok” lesz: vagyis élményeinek minden anyagban formát tud adni (ami nem egyértelmű a „művészettel”). (...)*

*Ha tehát azt mondjuk: minden emberben megvan a képesség, hogy – jóllehet objektív szempontokból nem is mindjárt a legtökéletesebben, s a közösség számára talán nem is jelentőségteljesen – bármely műfajban ki tudja fejezni magát, úgy még nagyobb biztonsággal állíthatjuk, hogy minden emberben megvan a képesség bármely műfajhoz tartozó műalkotás befogadására”. (Moholy-Nagy László: Az anyagtól az építészetig. Budapest: Corvina Kiadó, 1928/1968, 14. old.)*

A hazai vizuális nevelés máig korszerű hagyománya Moholy-Nagy László, Kepes György és Breuer Marcel, a német Bauhaus iparművészeti és építészeti főiskola funkionalista és puritán szellemét meghatározó magyar alkotók öröksége, amelynek középpontjában a vizuális nyelv kreatív használata áll. Ahogyan Kodály a zenei tehetség alapjait minden gyermeknél felfedezi, úgy látja Moholy-Nagy az alkotás lehetőségét a képekkel való közlésben – minden ember számára. Iparművész és építész-tervező képzésünkben él a három mester szelleme, de helye van a közoktatásban is.

Különösen fontos Moholy-Nagy László számos műben kifejtett, ma is korszerű művészetpedagógiája. „Az anyagtól az építészetig” (1968), „Festészet, fényképészet, film” (1978, „Látás mozgásban” (1996) – már a címek is jelzik, mennyire korszerű az irány, amelyet mutat: a kortárs témákat korszerű anyagokkal és technikákkal kísérletezve lehet a legjobban kifejezni, s ezek természetesen társíthatók a hagyományos alkotó módszerekkel. A képeket és tárgyakat élethelyzetek megoldására, indulatok és gondolatok érzékletes és inspiráló kifejezésére kell használnunk az iskolában éppúgy, mint később, a munka világában és a mindennapi életben.

Kutatásunk során, 2016-2020 között négy „Moholy-Nagy modul” – a mester gondolatait napjaink vizuális kultúrájából vett tananyagokkal ötvöző tananyagot – dolgozunk ki, amelyek alapoznak az elmúlt évtizedek képességkutatásaira, és teret engednek a gyerek közösség és a pedagógusok, az iskola és a település sajátos hagyományainak, igényeinek megjelenítésére is:

1. **Vizuális kommunikáció** hagyományos és digitális képi eszközökkel, az 1-4. és 5.-8. osztályok számára;

2. **Vizuális médiakultúra:** a médiakompetencia és informatikai kompetencia integrált fejlesztése, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára;
3. **Környezetkultúra és tárgykultúra,** közösségi tervezés és konstruálás, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára;
4. **A kortárs vizuális művészet** tanítása és felhasználása alkotási folyamatban, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára.

Pedagógiai programunk alapelve, hogy meg kell őrizni a hagyományos rajz tantárgy értékét, a manualitást és a közvetlen érzéki tapasztalatszerzést, illetve a kreativitás fejlesztésének kialakult és bevált formáit. Ugyanakkor *hidakat kell építenünk az Informatika és a Mozgóképkultúra és médiaismeret felé.* A médiakultúra oktatása 2012 óta a jelentős részben a Vizuális kultúra tantárgy oktatóira hárul. Ezért közlünk kipróbált feladatokat minden modulunkban a digitális képalkotás területéről is, második modulunkat pedig digitális és hagyományos képalkotás együttes oktatásának szenteltük. A magyar Bauhaus-mesterek művészi alkotómunkája a bizonyíték arra is, hogy a hagyományos és géppel segített képalkotás egyenértékű: a fotó és a film, illetve a 21. században a multimédia és intermédia a mindennapi életben használt képi nyelv részévé vált. Szintén a korszerűség követelménye miatt szerepel programunkban a kortárs képzőművészet tanítása, hogy napjaink társadalmi és egyéni problémáit újszerű és hatásos megfogalmazásában mutathassuk meg a tanulóifjúságnak. Az építészet és a dizájn megújítását megfogalmazó Bauhaus szellemét követő programból nem hiányozhat a bennünket is körülvevő építészeti és tárgyi környezet, azaz a környezetkultúra tanítása sem.

A jelenleg érvényes Nemzeti Alaptanterv szerény, a legtöbb évfolyamon heti egy órási időkeretben, maximális téma- és módszerbeli változatosságot szeretne megvalósítani. Ez szerintünk lehetetlen vállalkozás, hiszen számos kutatás igazolja, hogy a célzott, egy vizuális nyelvi területet alaposan bemutató fejlesztés hatékonyabb, mint a minden témát felületesen érintő, „teljességre törekvő” oktatás. Moholy-Nagy László és művész-pedagógus társai pedagógiai munkássága is arra inspirál, hogy *kevesebb területen és alaposabban:* a kísérletezésnek, játéknak, közösségi alkotásnak és problémamegoldásnak bőséges teret engedve működjön együtt a rajztanár és tanítványai a rajzórán és az ezzel integrált, iskolán belüli és iskolán kívüli tanulási színtereken. *Moduláris rajzpedagógiai programunk* ezt a célt szolgálja. Kísérletünkben az iskolában rendelkezésre álló óra-keret mintegy felében tanítjuk a kerettantervi törzsanyagot, a fennmaradó időkeretet pedig a Nemzeti alaptanterv követelményei alapján választott modul tölti ki.

Tantárgyunk lényegét tekintve integratív, bár oktatásában szeretnénk *megőrizni a vizuális kompetenciára fókuszáló programot.* Kepes György *„A világ új képe a tudományban és a művészetben“* (1979) című munkája mutatja, hogy a fotóval, filmmel, digitális modellel és szimulációval gazdagított tudományos vizualizáció és az infografika tananyagba építésével a vizuális kultúra utat találhat a természettudományok és a humán tudományok, társművészetek felé is.

Négy modulunkhoz pedagógiai programot, tanítási-tanulási programokat, és ezek kipróbálása után **tanári kézikönyveket** készítünk. Kétféle szerkezetben adjuk közre a köteteket: *korosztályok szerint* – ez a kötet is ilyen. Az első kézikönyv-sorozatunk tehát a modul programokat korosztályonként közli, az 1. osztály számára (amelyhez csak az 1. Vizuális kommunikáció modul fejleszt tananyagot), és az 5. és 9. osztályok számára, amelyekhez minden modulban készül tananyag. Jövőre a következő korosztályok (a 2., 6. és 10.

osztályosok) kézikönyvei készülnek el. A kutatás végén, 2020-ban *modulok szerint* szerkesztjük meg kipróbált tananyagainkat, hogy a pedagógusok szakmai céljaik és érdeklődésük szerint, illetve és tanítványaik igényei, iskolájuk pedagógiai kultúrája szerint választhassák ki a Vizuális kultúra tantárgy tananyagából azokat a témákat, amelyekkel részletesebben foglalkozni szeretnének.

Oktatási programunkat tudományosan megalapozott fejlesztő hatású módszerekre építjük. Az ELTE vizuális képességkutató csoportja 2009-2015 között kidolgozta és 6-12 évesek körében vizsgálatokkal alátámasztotta a vizuális képességek rendszerét, majd három képességterületen (térsemlélet, vizuális kommunikáció, szín) fejlesztő feladatrendszert hoztunk létre. A képességstruktúra fejlődésének vizsgálatára kidolgozott 90 feladattal 6-14 évesek körében végzett értékelés alapján *a vizuális képességrendszer négy fő klaszterben írható le* (Kárpáti és Gaul, 2011):

1. Vizuális megismerés (észlelés, emlékezés, értelmezés) / tanulási képességek
2. Problémamegoldó képesség
3. Vizuális alkotó, kifejező képesség
4. Vizuális kommunikációs képesség

A nemzetközi rajzpedagógia törekszik a **kutatás alapú oktatásfejlesztés, a képességvizsgálatokra építő tanterv-tervezés** megvalósítására, és ebbe az irányba mutat az Európai Vizuális Műveltség Hálózat ([European Network for Visual Literacy, EnVIL](#)) megalakulása is. A 11 ország 19 felsőoktatási és kutatóintézetének együttműködésével létrejött kutatócsoport munkájában kutatócsoportunk több közreműködője is részt vesz. A *Közös Európai Vizuális Műveltség Referenciakeret* (KEVMR) kialakítása, a hasonló típusú nyelvi írástudási dokumentum mintájára, 2016-ban elkészült és jelenleg is folynak a beválás vizsgálatai – ezek közé tartozik kutatásunk is (Kárpáti és Pataky, 2016, Schönau és Wagner szerk., 2016).

*Moduljaink egy-egy képességcsoportot kiemelten fejlesztenek.* Az iskolakísérletek eredményeit **kontroll csoportos képességméréssel és portfólió értékeléssel** követjük nyomon. Kutatásunkban a pedagógus munkáját segítő köztes mérések is lesznek. A vizuális és általános képességteszteket a portfólió értékeléssel együtt alkalmazzuk, így módunk lesz sokoldalú, a fejlesztést segítő visszajelzéseket adni. A *pszichológiai immunkompetenciát* standardizált kérdőívvel, *a divergens gondolkodást és a kombinatív képességet* bemért kompetencia alapú online tesztekkel vizsgáljuk. A színpercepciót és színértelmezést, a térsemléletet és a vizuális kommunikáció képességeleseit a Szegedi Egyetem Neveléstudományi intézetében fejlesztett online diagnosztikus értékelési rendszerben, színes képes, hangos tesztekkel vizsgáljuk. Ezekről bővebben kutatásunk honlapján, a [Képességvizsgálati eszközök](#) menüpontban és a [Közleményeink](#) rovatban olvashatnak.

A "Moholy-Nagy Vizuális Modulok - a 21. század képi nyelvének tanítása" projekt a [Magyar Tudományos Akadémia Tantárgypedagógiai Kutatási Programjának](#) része. Az [MTA-ELTE Vizuális Kultúra Szakmódszertani Kutatócsoportban](#) öt felsőoktatási intézmény munkatársai dolgoznak, kísérleti programjaink az ország számos területét lefedik. A projektet vezető és a 3. modul koordináló budapesti ELTE, az 1. modulért felelős kecskeméti Neumann János Egyetem és az egri Eszterházy Károly Egyetem sárospataki Comenius Campusa, a 2. és 3. modul koordináló Nyíregyházi Egyetem és egri Eszterházy Károly Egyetem és a 4. modulért felelős Magyar Képzőművészeti Egyetem 22 kísérleti és 4 kontroll iskolával, valamint számos

követő iskolával dolgozik együtt. A felsoroltakon kívül a Szegedi és a Pécsi Tudományegyetem munkatársai is tagjai a képességkutató csoportnak.



A kutatócsoport tagjait [a kutatás honlapján](#), az [Információk rólunk](#) menüpontban találja. A modulokról bővebben a nevüket viselő almenükben, a kézikönyveket – köztük ezt is - a [Közleményeink](#) menüpontban olvashatja vagy töltheti le.

Ez a kötet a pedagógiai programokat és a kipróbált, tanulói munkákkal és műalkotásokkal illusztrált tanítási-tanulási programokat is tartalmazza. A Moholy-Nagy Vizuális Modulkok lefelé és felfelé egyaránt tovább építhetők, és az itt olvasható pedagógiai program és tanítási-tanulási programok módszertani elvei mentén további tananyagrészekkel bővíthetők. Közös jellemzőjük, hogy a hagyományos technikák és műfajok mellett, a kortárs vizuális kultúrához hasonlóan, integrálják a digitális, illetve multimediális képalkotási lehetőségeket is. A NAT-ban a digitális képalkotás technikáit is tanító Informatika és az alapfokú képzésben a Vizuális kultúra tantárgy tantervébe iktatott mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgyakkal való együttműködéshez is kidolgozunk javaslatokat. A programokhoz *informális tanulási alkalmak* (múzeumi foglalkozások, műemléktúrák, látogatások kézműves műhelyekben, képzőművészek műtermeiben stb.) is kapcsolódnak.

Kérjük, ossza meg velünk tapasztalatait a könyvről, és ha kedvet kapott arra, hogy kipróbálja tananyaginkat, [jelentkezzen honlapunkon partner iskolának](#). Szeretettel várjuk művészetpedagógus közösségünkbe!

Kutató csoportunk kezdeményezésére, a drámapedagógia és színházi nevelés, a táncpedagógia, vizuális nevelés és a zenepedagógia művelői számára konferencia sorozat indult az ELTÉ-n. [Az első rendezvény előadói, kiállítói írásait letöltheti innen](#). Évről évre, júniusban, gyermekmunkák és innovatív programokat bemutató kiállítással, koncertekkel, drámapedagógiai műhelyekkel jelentkező rendezvényre 2017-ben 260 művész-tanár és kutató jött el, a hozzá csatlakozó, nemzetközi workshopon hatvan előadást hallgathattunk. Jöjjön el, és mutassa be saját innovatív tanítási eredményeit az [ELTE Művészetpedagógiai Konferencián](#) és az [ELTE Workshop for Art Education](#) rendezvényen!



## Hivatkozások

Kárpáti Andrea és Gaul Emil (2011). A vizuális képességrendszer: tartalom, fejlődés, értékelés. In B. Csapó és A. Zsolnai (szerk.), *Kognitív és affektív fejlődési folyamatok diagnosztikus értékelésének lehetőségei az iskola kezdő szakaszában*. (pp. 41–82). Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó

Kárpáti Andrea (2001). *Firkák, formák, figurák – a gyermekrajz fejlődése a kisgyermekkortól a kamaszkorig*. Dialóg Könyvkiadó, Budapest

Kárpáti Andrea (megjelenés alatt). *Gyermekrajz az Új Képkorszakban: tér, forma, szín és technika*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. e-könyv.

Kárpáti Andrea, Pataky Gabriella (2016). *A Közös Európai Vizuális Műveltség Referenciakeret. Neveléstudomány*, 2016(1), 6-21

Kepes György (1979): *A világ új képe a tudományban és a művészetben*. Budapest, Corvina Kiadó

Moholy-Nagy László (1928/1968): *Az anyagtól az építészetig*. Budapest: Corvina Kiadó

Moholy-Nagy László (1979): *A festéktől a fényig*. Bukarest, Kriterion Könyvkiadó

Schönauf, D. és Wagner, E. Hrsg.: *Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Visual Literacy - Prototyp*. Münster-New York: Waxmann Verlag, 319-327. Absztrakt: <http://www.waxmann.com/buch3428>

## 6. osztályos pedagógiai program

Kovács Hajnalka, Neumann János Egyetem, Pedagógusképző Kar,  
Művészeti és Anyanyelvi Nevelési Tanszék

### *Alapelvek, célok – szemléletmód*

„Nekem a sok út a szemléletformálást és egy eszköztudás átadását jelenti. Ez komplexebb dolog, mint a rajztanítás. Ez egy látásmód, egy gondolkodásmód megtanítása.”(Pázmány Ágnes In: Sinkó és Trencsényi, 1998, o. n.)

A kommunikáció (természetesen a vizuális alapú is) mindig **érintkezés, kapcsolatfelvétel** (Bálványos és Sánta, 1998). A közlési célú érintkezések, kapcsolatok alapvető jellemzője a **folyamatszerűség**. A vizuális kommunikáció a vizuális megismerés (befogadás, elemzés és ábrázolás) rendszerében a folyamatot vizsgálja elsősorban. A folyamatelv és ezen keresztül a vizuális kommunikáció, olyan új nézőpontot emel be a vizuális nevelés vizsgálódási körébe, ami jelentős mértékben kitér a produktumelvű megközelítést. (Kárpáti, 2013a)

A korábbi, esztétikai, pluralista modellben preferált művességgel szemben, korunk követelménye - így a vizuális nevelés fontos eleme is - a kontextuális, szociológiai irányultság. Az alkotás, a befogadás folyamata a mű és a társadalom változó viszonyrendszerében jelenik meg (Kárpáti, 1995). Tartalmilag ez többek között azt eredményezi, hogy a „magas művészet”, azaz a klasszikus képzőművészeti kultúrát szimuláló tartalmi elemek mellett – éppen a modernizációban zajló esztétikai emancipáció következtében – a vizuális nevelésben megjelennek a tömegtársadalmak vizuális kultúrájának kommerciális, szubkulturális tematikái is. Szükségessé vált, hogy az eddig túlságosan köznapinak tekintett vizuális reprezentációk és az ilyen reprezentációkhoz kapcsolódó megismerési és feldolgozási folyamatok a vizuális nevelés részeivé váljanak (vö. A képi kommunikáció kortárs műfajairól, Bubik szerk., 2013). A posztmodern kulturális modell hívei szociológizáló, relativista témákat építettek be a vizuális nevelés elméletébe és gyakorlatába.

A vizuális nevelés egyik fontos feladata, hogy a különböző, kultúránként eltérő ábrázolási konvenciókat megismertesse és műveltesse a tanulókkal. A konvenciók elsajátítása, ismerete egymástól eltérő látásmódokat, szemléletmódokat tár fel, így a tanulóban kialakíthatja az

alternatívákban gondolkodó megismerési-értelmezési folyamatokat. Az egymástól eltérő, idegen, szokatlan (szokássá nem kondicionált) alternatívák (ábrázolási konvenciók) megismerése, alkalmazása kritikus gondolkodásra, toleranciára nevelnek. A korszerű vizuális nevelésnek továbbá számolnia kell az új képkorszak jelenségeivel, kihívásaival, lehetőségeivel is. 21. századi környezetünkre jellemző a multimédia információk túlsúlya - a szót felváltotta a kép, mint elsődleges ismeretterjesztő eszköz. A kor digitális környezetben létező embere számára kiemelt jelentősége van a digitális írástudásnak és kreativitásnak<sup>1</sup>(Kárpáti, 2015). Ugyanakkor a digitális képalkotás mellett tovább él a hagyományos képalkotás is, mint egyenrangú képi kifejezési út. A vizuális nevelésnek tudatosítani kell a két képalkotó- és gondolkodásmód közötti különbségeket, azonosságokat, valamint meg kell mutatnia a kölcsönhatásokat, az átjárhatóságot.

### *A modul innovatív tartalma*

A ma felnövekvő nemzedék tagjai folyamatosan új problémákkal szembesülnek. Olyan környezeti, gazdasági, szociális, kulturális változásokkal, melyekhez új megoldási módokat kell találniuk. Ezért fontos a kreativitás, a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kitartó és önálló munkavégzésre való képesség.

A modul célul tűzi ki az utóbbi évtizedekben a vizuális neveléssel kapcsolatba hozható jó gyakorlatok – az információs és kommunikációs technológiák (IKT) alkalmazásával kapcsolatos újítások, a múzeumpedagógia, múzeumkommunikáció területén végbement fejlesztések, a nemzetközi vizuális nevelés és a kutatások eredményei pedagógiai szempontú értelmezését, beépítését a rajztervtervbe. A tartalmak között szándékaink szerint megjelennek korunk aktuális tendenciái, amelyek pedagógiai kihívásokat jelentenek:

- szociális érzékenység
- társadalmi felelősségvállalás
- társadalmi nemekkel kapcsolatos kérdések, problémák
- eligazodás az új információs környezetben, a képek özőnében

A NAT jelenlegi műveltségterületaiban alig kap szerepet például *a nők nézőpontja*: történetük, gondolkodásmódjuk, törekvéseik bemutatása. Mivel a lány tanulók szemléletmódjához közelebb állhat egy hasonló érzésvilágú, sorsú alkotó, ezért az eddigi tananyagoknál nagyobb arányban szerepelnek majd a modulban nő alkotók művei.

A diákok gyorsan, inkább csak szubjektív módon ítélik meg a látványokat, és nagyon gyakran kapcsolnak negatív érzelmeket számukra ismeretlen, idegen képekhez, műalkotásokhoz. Ugyanakkor hajlamosak kritikátlanul elfogadni a médiából feljük özőnlő képeket, és ízlésvilágukat döntően

---

<sup>1</sup> <https://www.youtube.com/watch?v=G8AJ3EocglA>

befolyásolják, alakítják a kommersz képek egyszerűen mennyiségük és elérhetőségük okán is (vö. Kárpáti, 2002, a vizuális műveltség – ízlésvizsgálatokkal kapcsolatos kutatásokról). A modul programjával ezért törekszik arra, hogy megmutassa a *minőséget a látványvilágban*. Egyrészt a felkínált műveltséganyaggal, másrészt az *elemzés analógiás módszerével*, amely több művet vizsgálva párhuzamba, esetenként ellentétbe állítja és tudatosítja az egyezések, eltérések.

Az egyént figyelembe vevő, testreszabott tanulás alapja, hogy feltárja a már kialakult szemléletmódokat, meglévő preferenciákat. Ezt célozzák a személyes választás alapján elemzések készítését kérő feladatok (pl. kedvenc fotóm, kedvenc alkotóm, stb.) Ugyanakkor a személyes választások közös vizsgálata, a mások véleményével való szembesülés segíti a spontán ítéletek átgondolását, a tudatos választás és döntés képességének fejlesztését.

A *hagyományos és digitális képkészítés egyenrangú szerepet kap* a programban, ezért a feladatok megfogalmazásánál közel azonos arányban szerepelnek. Továbbá több esetben egymás kiegészítői, transzformációs végpontjai. Jól tudatosítható pl. a manuális–technikai, egyedi–sokszorozott, szabályos–szabálytalan, egynemű–összetett ellentétpár az olyan típusú feladatoknál, ahol egy digitálisan szerkesztett képet alkotunk újra hagyományos eszközökkel. Pl. a Világűr című digitális kollázs megfestése, vagy papír kollázsként (akár frottázsolt felületek felhasználásával), fotó kollázsként való újraalkotása. A vizuális kommunikációs modul feladataiban érvényesül a *befogadás - alkotás egyensúlya*. Nyitottabb műveltség tartalom képezi a feladatok alapját, melyben nagy hangsúlyt kapnak a helyi alkotók, műhelyek, a helyi vizuális környezet elemei, valamint a diákok által hozott képek is.

A modulban az érzékeléstől és befogadástól a képüzenetek létrehozásáig és megosztásáig terjedő folyamat minden mozzanatára található feladatok. A folyamatjátékok és a projektek pedig modellezik a teljes kommunikációs folyamatot.

## **Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban**

A kitűzött célok alapjául már folyamatban lévő kutatások, programok szolgálnak. Ezek azt bizonyítják, hogy a diákok nyitottak az új, a mindennapi életük eseményeihez közelebb álló tematikákra, eszközhasználatra.

Motiváltabbá válnak a rajzi feladatok megoldására, ha olyan eszközöket alkalmazhatnak, amelyekkel szabadidejükben is szívesen tevékenykedhetnek. A témák lehetővé teszik, hogy a helyi sajátosságoknak, igényeknek és lehetőségeknek megfelelően alakítsuk át őket.

## **Tartalmak, műfajok, technikák**

A 9-12 évesekre jellemző, hogy erősen megnő a *realista ábrázolás, a technikák és a konvenciók* megismerésének igénye.

A 12 és 14 év közötti diákoknál a *tér- és mozgásábrázolás* jelentősen fejlődik, ám a rajz elveszti spontaneitását, sablonossá válik. A realista ábrázolásmódok elsajátításának kora elégedetlenséggel a képességek hiányának felismerésével jár együtt (Kárpáti, 2005).



A felső tagozatos fiatalok életében jelenlévő, a modulban *kiemelt tematikák*:

- személyes értékek, azonosulások
- belső stabilitás
- énreprezentáció
- én és a másik – kapcsolatok kifejezése
- elfogadás
- a külsőségek szerepe – szépség, csúfság
- vágyak, jövőkép, tervek, ambíciók

Mivel a modern képszerkesztő eljárások is a festészeti konvenciókra épülnek, illetve azokra reflektálnak, ezért fontos szerepet kapnak a modulban a műalkotások, ezek képezik a program műveltséganyagának törzsét.

### **„Műveletek műalkotásokkal”**

Módszerünk lényege, hogy a diákok aktív szemlélőként, vagy „társ-alkotóként” kerülhetnek közelebb az adott műhöz. Nem adunk kész válaszokat, hanem kérdéseket vetünk fel, és egyéni, ill. csoportos kutató, alkotó munka során saját válaszok születnek. Kétirányú megközelítést alkalmazunk – a konkrét témától függően választva: első esetben a kiindulást egy műalkotás jelenti, melynek apropóján keresünk választ vizuális és emberi problémákra. Második esetben a saját gondolat, saját munka művészettörténeti vonatkozásait keressük meg. Festmények, szobrok, épületek vizsgálata mellett fontos szerepet szánunk a fotónak. Mivel a programban a diákok több esetben maguk is készítenek fotókat, fontos, hogy ismerkedjenek is ennek a műfajnak kiemelt alkotásaival.

- *kép és szöveg; kép és hang*

Címadástól a történetírásig kapcsolhatunk szöveget a vizsgált képekhez, így segítve a kreatív befogadó folyamatot. Kereshetünk szövegekhez illő képet, illetve képekhez illő szövegeket – így a többcsatornás tevékenység által a verbális és vizuális intelligenciaterületek együttműködnek. Egyik legizgalmasabb tevékenység a műalkotás „kihangosítása”.

- *személyessé tétel*

A kép témájáról beszélgetve, megkeressük azokat a vonatkozásokat, amelyek jelen vannak a mi életünkben is. Végző soron az alkotó indítékait fogjuk megérteni, átérezni, amint megtaláljuk a saját, hasonló motívumainkat. Például Chagall Kék falu című képe kapcsán felidézzük, hogy ha már töltöttünk el hosszabb időt távol az otthonunktól és máshol aludtunk (pl. nagyszülőknél,

barátoknál vagy nyári táborban), akkor mik azok a dolgok, amik leginkább hiányoztak (emberek, állatok, épületek, stb.). Ezután készíthetünk egy Chagalléhoz hasonló kompozíciót, középen holddal és az estét kifejező kék háttérrel, melyben mégis a saját élményeink, tapasztalataink jelennek meg.

- *aktualizálás*

Nem kortárs műveket áthelyezünk mai közegbe - pl. Brueghel Vakok című képének szereplőit előbb állóképben megjelenítjük, azután kontúrrajzzal rögzítjük a csoportkompozíciót, ezután kiegészítjük a képet, mai viseletbe „öltöztetjük” a figurákat, majd mai környezetet rajzolunk köréjük. Így fejlesztjük a diákok empátiás készségét, s ezáltal tudatosíthatjuk, hogy az emberek alapvető problémái korszaktól függetlenül azonosak.

- *parafrázisok*

A művek átírásai nagyon alkalmasak arra, hogy tudatosítsuk és gyakoroljuk a vizuális nyelv kifejező elemeinek használatát. A parafrázis ugyanis akkor sikeres, ha az eredeti művet is felismerjük benne, ez pedig feltételezi az alapos – formai, színbeli, kompozicionális, stb. – megfigyelést, elemzést.



1. ábra. „Újracsomagolva” – Arcimboldo prafrázis – assemblage<sup>2</sup> (szupermarketben vásárolt élelmiszerekből összeállított portré) és digitális fotó. Hallgatói munka, PAE (Pallasz Athéné Egyetem, Kecskemét) Pedagógusképző Kar, 2015.

A pedagógus szerepe: megkeresni a személyes kapcsolódásokat: egy műalkotás esetében az egyéni vonatkozásokat, saját munka esetében a művészettörténeti analógiát.

### **Álló és mozgókép**

---

<sup>2</sup> <http://www.artpool.hu/Research/fogalom/assemblage.html>

Egyre nagyobb súllyal van jelen kultúránkban a mozgókép. Hagyományai szintén építenek az állóképi konvenciókra, ugyanakkor kialakultak sajátos műfaji jellemzői is. Ezeket szintén szeretnénk tudatosítani, mert ha a műfaji eltéréseket nem vesszük tekintetbe, akkor olyan vadhajtások jönnek létre, mint a rajzfilmekből kiragadott képkocka, melyet könyvillusztrációként szerepeltetnek.

Kecskeméten nagy hagyománya van az animációs filmkészítésnek. Felső tagozatos fiataloknak is működik a városban egy animációs műhely, Szoboszlai Péter Balázs Béla-díjas rajzfilmrendező, grafikus vezetésével. Minden évfolyam tematikájához találhatunk filmeket a Kecskeméti Animációs Filmstúdió (egykori Pannónia Filmstúdió) archívumában <sup>3</sup>. Lehetőség szerint találkozást, beszélgetést is szervezünk azokkal az alkotókkal, akiknek a filmjeit megnézzük.

A programban a legegyszerűbb animációs technikáktól – 2 állókép váltogatásával megjelenített mozgás: pl. *taumatróp* („Egy kis kerek kartonlap két oldalára egymást kiegészítő képcskéket rajzolnak: pl. egy üres madárkalitkát és egy madarat... A kartonlap két oldalára erősített zsinórral a kartonlap megforgatható. Egy bizonyos sebességnél a két kép egymásra vetül, s az a benyomásunk, hogy a madár a kalitkában ül”- Kolta, 2003<sup>4</sup>.) vagy két lapos *flipbook* vagy *zsebmozi* (Minden mozdulatfázist egy-egy külön papírra rajzolunk – készíthetünk két lapos zsebmozit vagy rajzolhatunk több lapból álló füzetet, könyvecskét – majd a lapokat a hüvelykujjal pergetve, a nagy sebességgel egymást követő mozgásfázisok a valódi mozgás érzetét keltik. (Kolta, 2003)<sup>5</sup> - eljutunk a 8. évfolyamon egy rövid animációs film (esetleg egy osztályfilm) elkészítéséig, az addig megismert eljárások közül válogatva. Az animációs szemlélet fejlesztésében mind a hagyományos manuális technikák (rajzolt zsebmozi), mind a digitális képszerkesztő eljárások (fázisfotók egybeszerkesztése mozgóképpé) szerepet kapnak.

### Látszatvilágok

Vizsgált minőségek: valóság és illúzió, reális és szürreális, valós és virtuális, eredeti és másolat.

Ezek a minőségek a technikai képek korában új értelmet kapnak, képfilozófiai, etikai vonatkozásban is. A programban az egyszerű felismerésektől (pl. miért nem lehet igaz egy látvány, mitől hat mégis valóságosnak, milyen eszközök segítik az illúzió létrejöttét), eljutunk az összetettebb problémákig (pl. hogyan „láttatom” magam, mi van amögött, amit másokról látunk, mások mutatnak nekünk – avatár alkalmazása; hogyan viszonyuljunk a technikai képekhez).

### Szöveg és kép

---

<sup>3</sup> <http://www.kecsekemofilm.hu/>

<sup>4</sup> <http://www.fotoklikk.hu/sites/default/files/fm/kepmutogatok/index.html>

<sup>5</sup> <http://www.fotoklikk.hu/sites/default/files/fm/kepmutogatok/index.html>

Szöveg és kép kapcsolatának megismerése és megértése fontos ismeretkör a vizuális kommunikációs programban. Programunkban ezt a hagyományt úgy folytatjuk, hogy bővítjük az eszközök számát – a digitális kép és szövegszerkesztés nagyobb szerepet kap és a konkrét témát a kortárs jelenségekhez – internet használat (pl. kommentek, vlogok<sup>6</sup>), kortárs ifjúsági irodalomból vett példák (pl. Egy ropi naplója) kapcsoljuk.

Minden évfolyamon megjelenik a téma, bővülő, az életkorhoz igazodó tartalommal – a közvetlenül anyagba nyomott, kalligrafikus gesztustól a számítógépes szövegszerkesztésig, az egyedi grafikától a közösen szerkesztett kiadványig.

### **Bábjáték**

A bábjáték kommunikáció, melyben kiemelt a vizualitás, ugyanakkor más műfajokkal való kapcsolata is fontos mind a befogadásban, mind az alkotásban. Az animációs szemléletet a korosztálynak megfelelő, játékos, ugyanakkor technikai kihívásokat tartalmazó módon fejleszti.

A város és az intézmény hagyományaiban nagy jelentőségű a bábjáték. A Pallasz Athéné Egyetem Pedagógusképző Kara évente megszervezi a Báron Bábos Találkozót, melyen iskolás bábcsoportok is bemutatkozhatnak.

A bábjáték komplex műfaj, mely a vizualitás szempontjából is számos területet ötvöz. Az egészen „egyszerű” tárgyjátékoktól és rögtönzött báboktól a hosszabb bábos projektek megvalósításáig nagyon gazdag lehetőségeket rejt a műfaj. Ugyanakkor előkészíti a mozgóképpel kapcsolatos feladatokat is, illetve a bábozáshoz filmezés is kapcsolható. A felső tagozaton már előtérbe kerülnek a technikai megoldások, a hitelesség, az illúzió. A fejlesztés szempontjából itt kiemelt fogalmak: kép és hang kapcsolata; jelalkotás, típusalkotás; szempontváltásra való képesség; csoportmunka; együttműködő képesség

## *Új és hagyományos módszerek*

### **Vizuális játékok:**

A vizuális játékok célja nem elsősorban ábrázolás, hanem játékos tapasztalatszerzés a vizuális művészetek eszközeinek, eljárásainak, szemléletmódjának alkalmazásával. Alkalmazásuk hangulati és technikai szempontból is jól előkészítheti az egyes témaköröket. A vizuális játékok gazdag tárházából az alábbi területek szerint válogatunk:

- Térszemlélet, téri tapasztalatok fejlesztése
- Mozgást utánzó levegőrajzok (eszköz nélkül, kezek, karok mozgásával képezzük le – rajzoljuk a levegőbe – a látott, felidézett jelenséget. pl. víz hullámozása; szélfúttá faágak, lombok; stb.
- formatartó levegőrajzok (kontúrrajzok)
- Koordinált rajzoló mozgások

---

<sup>6</sup> Videoblog, a 21. sz. jellegzetes terméke: a blog szerzője videó felvételen beszél egy témáról, gyakran filmrészletekkel, animációval, fotókkal színesítve.

- Mozgásutánzás (tükörkép)
- Mozdulattal, mozgással állapot, érzélem kifejezése
- Megfigyelést fejlesztő játékok
- Összeállító, rekonstruáló képesség fejlesztése
- Belelátó képesség, fantázia fejlesztése
- Tárgy és színtranszfer
- Ismeretek rögzítéséhez, bevéséshez kapcsolódó játékok
- Technikákhoz, a vizuális nyelv alapelemeihez kapcsolódó játékok

Új elem a programban a digitális eszközök alkalmazása a vizuális játékok területén.

#### **Folyamatjátékok:**

5-6. évfolyamra hosszabb tematikai egységként elsősorban folyamatjátékokat tervezünk – a Magyar Nemzeti Galéria Gyermek- és Ifjúsági Műhelye (Hegedűs, Kalmár és Szabics, 1997) hagyományait folytatva – melyek a projektekhez hasonlóak, viszont nagyobb szerepet kap bennük a spontaneitás, a játék, a gyermeki fantázia. Nem szükséges hozzájuk pontosan kidolgozott előzetes terv, hanem az aktuális kérdések, ötletek, reakciók alakíthatják a folyamatot. Az életszerűség kritériumának sem kell itt megfelelni úgy, mint a projektekénél. Ugyanakkor izgalmasak, változatosak, magas motivációs szintet biztosítanak, fejlesztik a gondolkodást, az asszociációs képességet, az együttműködési képességet, a kreativitást.

#### **Projektek:**

7-8. évfolyamon már jobban érvényesíthető az életszerűség követelménye (pl. osztálykönyv/ -füzet/ -film / egyéb kiadvány készítése, melyet megkapnak emlékül a ballagó diákok és tanáraik.)

A vizuális projektek kifejezetten alkalmasak a kitartó munkavégzés, a problémamegoldó képesség és az együttműködő képesség fejlesztésére. A modulban a személyes preferenciák feltárása, érvényesítése mellett nagy hangsúlyt helyezünk az együttes munkára, a közös produktumok létrehozására és a csoport összetartozásának erősítésére. Egy példa:

Cím: A mi Kecskemétünk

Mindenkinek egy kicsit mást jelent Kecskemét (más-más hangulatok, érzelmek, szokások, élmények fűzik ide), ugyanakkor a közös pont is ez az „élettér” lehet, ami összeköt bennünket, mint csoportot.

A szalagkép műfaját választjuk: egy közös, több méteres papírszalagra, vagy vászonra dolgozunk, amelynél mindenki elfér, illetve a montázs technikát is alkalmazhatjuk.

Megismerkedünk a pannó fogalmával: nagyméretű, dekoratív funkciójú kompozíció, mely gyakran nagy belső terek, pl. középületek díszítésére szolgál. Készülhet fatáblára, farostlemezre, vagy vászonra. (Az előkészítő szakaszban kereshetünk épületegyütteseket ábrázoló pannókat, albumokból, interneten)

Páros és csoportmunkát, kooperatív tanulási technikákat alkalmazunk.

Mindegyik módszernél felhasználunk internetes forrásokat (pl. szoborkereső:

<https://szoborkereso.hu/?alkoto=Lakatos+P%C3%A1l+S%C3%A1ndor>), a diákok gyakorolják a vizuális információszerzést, hasznos oldalakat ismernek meg, jártasságot szereznek az információk szelektálásában, a minőség felismerésében.

A digitális képköltés módszere – grafikai programokkal, mobiltelefonnal technikai kép előállítás – minden tematikai egységben szerepet kap. A megvalósításnál felhasználjuk az alábbi jó gyakorlatokat:

**Zombori Béla Képszótára**<sup>7</sup> (ArtWords) magyar és angol nyelvű digitális tananyag: „Olyan digitális taneszköz, mely a műelemző, művészettörténeti és rajz-vizuális kultúra órákra való felkészüléshez ad gyors háttér információt szövegben, képben. Mindezeket a tanár a megtekintés mellett átalakíthatja, kiegészítheti és kinyomtathatja maga és diákjai számára. A tanórákon nagyon sokféle módszertani funkciót kaphat a KÉPSZÓTÁR, az új anyag feldolgozása, az ismétlés, összefoglalás vagy az értékelés során. Segítségével olyan kreatív, önálló műelemző (művészettörténeti) foglalkozások szervezhetők, amelyek során a diákok maguk fedezik fel a művek, művészek jellemzőit, a műfajok, ill. a művészettörténet összefüggéseit. Az iskolai munka mellett segítheti az otthoni felkészülést, és jelentős szerepet kaphat a távoktatásban. Továbbá a különböző versenyek megszervezéséhez, sőt a felvételiknek, esetleg az alapvizsgának s az érettséginek is szolgálhat sajátos eszközrendszerül.” (Zombori, 2016 o.n.)

### <sup>8</sup>InstaWalks

Az *InstaWalk* elnevezésben az Instagram és a séta kifejezések kapcsolódnak egybe. Ez a módszer a fiatalok körében ma olyan kedvelt tevékenységeket alkalmaz oktatási céllal, mint a mobiltelefonnal való fényképezés, a képek megosztása és kommentek írása. A diákok a városban sétálva pl. műemlékeket – főként épületeket, szobrokat - fotóznak, majd elkészült képeiket megosztják egymással az Instagramon, és megjegyzéseket fűznek a megosztott képekhez. A műalkotásokat így eredetiben látják, tapintható közelségből. Lehetőségük van a saját

---

<sup>7</sup> [www.kepszotar.hu](http://www.kepszotar.hu)

<sup>8</sup> A 2016-os bécsi INSEA konferencián mutatta be a módszert Isabella M. Oswald.

<https://www.instagram.com/p/BKqpcQrD3F3/?tagged=inseavie>

tempójuknak és érdeklődésüknek megfelelő megfigyelések, gyűjtések megvalósítására. Az egyéni produktumokból ugyanakkor közös képi adatbázis bázis képződik, amely alkalmas például a fotó készítésekor használt beállítások, megvilágítási módok és egyéb képi kifejezőeszközök bemutatására.

Az új tanulási lehetőségek előnyei:

- növelik a kreativitást a fényképezés, valamint a műalkotások, az építészet alaposabb megfigyelése által;
- a vizsgáldások során a tanulók jobban felismerik a tárgyak, alakok részleteit;
- a résztvevők nemcsak az InstaWalk alatt tanulnak, de a tanulási folyamat folytatódik egymás képes posztjainak (feltöltéseinek) kommentálásával is.

Ezek a módszerek már szorosan kapcsolódnak korunk új jelenségéhez, a vizuális tanuló közösségek alakulásához. Az iskolában szerzett attitűdök, készségek, ismeretek így megalapozhatják az élethosszig tartó tanulás igényét, a személyes kompetenciák hosszú távú fejlesztését, az egyéni boldogulás, az önkifejezéshez való út megtalálását (Kárpáti és Papp, 2013).

## *Informális tanulási alkalmak*

A modul fontos részét képezi az iskolán kívüli, életszerű tanulási környezet beépítése. Lehetőség szerint félévente minimum egy alkalommal külső helyszínen – múzeumban, a város terein, stb. – végezzenek a diákok vizuális feladatokat.

Ezenkívül, lehetőség szerint évente legalább egyszer kerüljön sor kortárs alkotók meghívására az iskolába, bemutatók, beszélgetések szervezésére. Amennyiben ez nem kivitelezhető, portréfilmek, filmrészletek segítségével ismerkedjenek a hallgatók a kortárs művészek életével, gondolataival, alkotásaival.

Az alábbiakban olyan alkotókat, műhelyeket, múzeumokat, kiállítóhelyeket sorolunk fel, melyek kapcsolódnak a modulban megfogalmazott tematikákhoz, célokhoz. Mivel a kísérleti tanterv megvalósítása Kecskeméten történik, itt kifejezetten a városhoz illetve a környékéhez kapcsolódó neveket soroljuk fel. A dokumentum 6. pontjában (Alkotók és művek) viszont már tágabb körből válogatunk. A későbbiek során, a modul máshol történő megvalósításakor, a megadott példák alapján a pedagógus megkeresi a programhoz a környezetében alkotó művészeket.

Kapcsolat helyi alkotókkal:

### **Festészet, grafika:**

Balanyi Károly

Weboldal: <http://artportal.hu/lexikon/muveszek/balanyi-karoly-3863>



Damó István

Weboldala: <http://www.damoistvan.hu/apps/spgm/index.php?spgmGal=illusztraciok/nahat>

Kalmárné Hórocz Margit

Király Gábor

Weboldala: <http://www.kiralygabor.hu/>

### **Iparművészet:**

Pócs Judit

Filmjei: <https://www.youtube.com/watch?v=Wu1129cQCw>

<https://www.youtube.com/watch?v=Uolqagamvf0>

Nagy Mari és Vidák István

Weboldal: <http://nagyvidak.blogspot.hu/p/eletraizunk.html>

### **Báb:**

Aracs Eszter

Grossmidth Erik

Lénárt András

Mátravölgyi Ákos

### **Film, animáció:**

Horváth Mária

[http://napochka.com/int\\_horimari\\_hu.html](http://napochka.com/int_horimari_hu.html)

Szoboszlay Eszter

Szoboszlay Péter

Tóth-Pócs Roland

### **Helyi múzeumok, kiállítóhelyek:**

Bozsó Gyűjtemény; Cifrapalota; Fotómúzeum; GAMF – Varázs Szoba; Magyar Naiv Művészek Múzeuma; Népi Iparművészeti Múzeum; Ráday Múzeum; Szókraténusz Játékmúzeum és Műhely; Planetárium

## **Témakörök, fejlesztési témák és nevelési célok az 6. osztályban**

A 9-12 évesekre jellemző, hogy erősen megnő a **realista ábrázolás**, a **technikák** és a **konvenciók**

megismerésének igénye. Ezért a modul az 5. évfolyamon a valóságos-virtuális, igazi-hamis, valódi-ál fogalompárokhoz kapcsolódó tematikákat vizsgálja. Ide kapcsolódnak a reális, naturális, illuzionisztikus, pszeudó (ál, hamis, nem valódi, valódinak látszó, „mintha” megjelenítések. A szemléltetéshez és feldolgozáshoz a művészettörténet különböző korszakaiból válogatunk realista és szürreális felfogású műveket.

A konkrét tevékenységek lehetőséget adnak arra, hogy a vizuális játékoktól az egészen alapos vizuális nyelvi gyakorlatokon át, a diákok megismerjék és megértsék egy-egy konvenció sajátosságait. Minden témakör lehetőséget ad egy-egy több órát átfogó folyamatjáték megvalósítására is (Hegedűs, Kalmár és Szabics, 1997. 116-125.)

Az 5. évfolyam a látszatvilágokkal foglalkozik, beleértve a digitális virtuális világokról szerzett tapasztalatokat és az azokra vonatkozó reflexiókat is.

### *2017/18. tanév, 6. osztály*

A 6. évfolyam tematikája a statikus látványok felől a mozgó kép felé nyit. Az életkorra jellemző technikai érdeklődésre alapozva, a motivációt fenntartják az animációs szemléletet fejlesztő feladatok.

FEJLESZTÉSI TÉMÁK, TARTALMAK	FEJLESZTÉSI CÉLOK /KÉPESSÉGEK, ATTITÚDÖK, ISMERETEK/
<p><b>1. Vizuális napló</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Illusztrált naplók nézegetése. Választott részlet közös megbeszélése (Pl. Jeff Kinney: Egy ropi Naplója, stb.)</li> <li>– Napló oldal – legviccesebb saját nyári történet leírása, illusztrálása;</li> <li>– hagyományos és digitális eszközökkel</li> </ul>	<p>szöveg és kép összefüggése tartalom és stílus (betűtípus, eszköz- és anyaghasználat, rajzi stílus megválasztása) kifejezőképesség fejlesztése személyes stílus keresése folyamat ábrázolása írásban és képben digitális kompetencia fejlesztése verbális és képi humor eszközeinek felismerése, alkalmazása integráció: magyar nyelv és irodalom, informatika</p>

FEJLESZTÉSI TÉMÁK, TARTALMAK	FEJLESZTÉSI CÉLOK /KÉPESSÉGEK, ATTITÚDÖK, ISMERETEK/
<p><b>2. Rögtönzött bábok</b>  Érdekes formájú kövek gyűjtése, nézegetése.  Kis kiegészítéssel ökölbáb készítése.  Az elkészült bábokkal párokban / csoportokban  etűdök rögtönzése – hangeffektek  alkalmazásával.</p>	<p>szignálok értelmezése  asszociációs készség, formába való  belelátás, karakterérvék fejlesztése,  animációs szemlélet alakítása  kreativitás  együttműködés  integráció: ének-zene, tánc és dráma</p>
<p><b>3. Minden mozog</b>  állókép – mozgókép  egyszerű mozdulatok, folyamatok  megjelenítése  pl. 2 fázisból álló rajzok / fotók készítése,  melyek lapozva, vetítve mozgást imitálnak;  majd ezek ismétlésével folyamatok  megjelenítése (pl. csukott szem – nyitott szem  → pislogás; guggolás – állás → ugrálás  flip book (zsebmozi) taumatrop, zootróp,  egyszerű számítógépes animációk készítése</p>	<p>mozdulatok megfigyelése, rekonstrukciója  mozgás-változás megfigyelése, leképezése  mozdulat vázlat, tanulmányrajz, fotó  készítése;  animációs szemlélet fejlesztése, a kockázás  módszerének gyakorlása</p> <p>Integráció:  Mozgóképkultúra és médiaismeret</p>
<p><b>ALKOTÓK – MŰVEK</b>  Mybridge fotósorozatai; Zootróp</p>	<p>fázisrajzok, pillanatfelvételek,</p>
<p><b>4. Iskolánk / városunk</b>  Kedvenc helyeink az iskolában / városban.  részletek megfigyelése, lerajzolása, fotózása</p>	<p>döntés  kifejezés (kommunikáció több csatornán,  csatornaváltással)</p>

FEJLESZTÉSI TÉMÁK, TARTALMAK	FEJLESZTÉSI CÉLOK /KÉPESSÉGEK, ATTITÚDÖK, ISMERETEK/
	megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)
Magyarország szubjektív atlasza	fázisrajzok, pillanatfelvételek,

## Kimeneti követelmények az 6. osztályban

A tanév végén minden tanuló legyen képes adott szöveget vizualizálni. Ismerje a képregény főbb műfaji sajátosságait. Ismerjen különböző, történetek illusztrálására alkalmas grafikai technikákat, tudjon hagyományos eszközökkel rövidebb szöveghez illusztrációt készíteni. Kép és szöveg egységére építő feladatokat tudjon kivitelezni egyszerűbb digitális szöveg- és képszerkesztő eljárásokkal.

Ismerje a gesztusok kifejező erejét. Tudjon kéz- tárgy- vagy árnyjátékkal gondolatokat megjeleníteni, rövid jeleneteket párokban vagy csoportban előadni. Ismerjen egyszerűbb bábkészítési technikákat – tudjon vegyes anyagokból rögtönzött bábokat készíteni. Rövid etűdöket legyen képes társaival közösen előadni.

Tudjon egyszerű folyamatokat rajzban leképezni. Ismerje és értse a **traumatróp** fogalmát: „Egy kis kerek kartonlap két oldalára egymást kiegészítő képecskéket rajzolnak: pl. egy üres madárkalitkát és egy madarat... A kartonlap két oldalára erősített zsinórral a kartonlap megforgatható. Egy bizonyos sebességnél a két kép egymásra vetül, s az a benyomásunk, hogy a madár a kalitkában ül” - Kolta, 2003<sup>9</sup>.

Ismerje a **zsebmozi** (flip book vagy kineográf) készítését. (Minden mozdulatfázist egy-egy külön papírra rajzolunk. Készíthetünk két lapos zsebmozit vagy rajzolhatunk több lapból álló füzetet, könyvecskét – majd a lapokat a hüvelykujjal pergetve, a nagy sebességgel egymást követő mozgásfázisok a valódi mozgás érzetét keltik.

Legyen képes két és néhány fázisból álló, egyszerű animációkat kitalálni és elkészíteni a megismert technikákkal.

Emberi mozgást legyen képes főbb mozdulatokra tagolni, fotók készítésével rögzíteni, rekonstruálni.

## Informális tanulási alkalmak a 6. osztály számára

Látogatást szervezünk a következő színhelyekre:

Kecskemétfilm Kft. Weboldala: <http://www.kecskemetfilm.hu/>

Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum, Budapest: Weboldala: <http://hoppmuseum.hu/>

---

<sup>9</sup> <http://www.fotoklikk.hu/sites/default/files/fm/kepmutogatok/index.html>

Budapest Bábszínház, Budapest: Weboldala: <https://www.budapest-babszinhaz.hu/>

Ciróka Bábszínház, Kecskemét. Weboldala: <http://www.ciroka.hu/>

Magyar Naiv Művészek Múzeuma, Kecskemét.

Weboldala: <http://muzeum.kecskemethu/muzeumok/naiv.php>

## Alkotók és művek

### Szobrok:

- **Amerigo Tot (1983)**: Mikrokozmosz a makrokozmoszban; *bronzszobor*; Kecskemét, Szabadságtér 2.
- Lakatos Pál Géza (2005): A jel; *bronzszobor*; Kecskemét, Izsáki út 6.
- Lakatos Pál Géza (2002): Naprendszer szobor csoport; *bronzszobrok*; Kecskemét, Kossuth tér – Planetárium
- Lakatos Pál Géza (2006): Tapintható láthatatlan; *bronzszobor*; Kecskemét, Kossuth tér

### Épületek:

- Márkus Géza (1902) Cifrapalota, Kecskemét, Rákóczi út 1.
- Mende Valér (1911-13) Református Újkollégium, Kecskemét, Szabadság tér 7.

### Festmények:

- Arcimboldo portrék
- Bridget Riley festményei
- Chagall: Kék Falu
- Paul Klee: Táj sárga madarakkal
- Vasarely festményei, grafikái
- Magritte: Hamis tükör; Vár a Pireneusokban;

### Grafikák:

- Orosz István grafikái, anamorfózisai

- M. C. Escher grafikái, például: Mű címe, technika, évszám

#### Fotók:

- Balla András fotói - például: Kéreg , 2013
- Weboldal: <http://www.mma.hu/muveszeti-hirek/-/event/10180/balla-andras-menedek>
- Farkas Antal Jama fotói. Weboldal: <http://www.fotografus.hu/hu/fotografusok/farkas-antal-jama>

#### Filmek:

- Vác Péter: Nyuszi és őz. Weboldal: <http://anim.mome.hu/films/rabbitanddeer/>
- Zsinóron c. bábfilm részlete

#### Egyéb:

Hundertwasser: Az öt bőr – művészi világmodell. Technika, évszám.

- Tudományos infografikák

## Hivatkozások jegyzéke

- Annelys de Vet és Bujdosó Attila(2011, szerk.): *Magyarország szubjektív atlasza*. Kitchen Budapest, HVG Könyvek, HVG Kiadó Zrt., Budapest.
- Bakos Tamás, Bálványos Huba, Preisinger Zsuzsa és Sándor Zsuzsa (2000): *A vizuális nevelés pedagógiája*. Balassi Kiadó, Budapest.
- Bálványos Huba és Sánta László (2000): *Vizuális megismerés, vizuális kommunikáció*. Balassi Kiadó, Budapest.
- Bálványos Huba (2003, szerk.): *Látás és szemléltetés*. Balassi Kiadó, Budapest.
- Blaskó Ágnes és Margitházi Beja (2010, szerk.): *Vizuális kommunikáció szöveggyűjtemény*. Typotex, Budapest.
- Bubik Veronika (2013, szerk.): *Vizualizáció a tudománykommunikációban*. ELTE TTK, Budapest.  
[http://elte.prompt.hu/sites/default/files/tananyagok/VizualizacioATudomanykommunikacioban/vizualizacio\\_a\\_tudomanykommunikacioban.pdf](http://elte.prompt.hu/sites/default/files/tananyagok/VizualizacioATudomanykommunikacioban/vizualizacio_a_tudomanykommunikacioban.pdf)
- Eplényi Anna és Schmidt Gertrúd (2013): *Jártamban, kertemben*. Móra Könyvkiadó, Budapest.
- Escher, Maurits Cornelis (2006): *M. C. Escher – Grafikák és rajzok*. Vince Kiadó, Budapest.
- Hegedűs Miklós, Kalmár István és Szabics Ágnes (1997, szerk.): *A Nagy GYIK Könyv. Kézikönyv a vizuális neveléshez*. Aula Kiadó, Budapest.
- Hegyi Lóránd (1989): *Utak az avantgárdból*. Jelenkor Kiadó, Pécs.

- Herzog Csilla és Racskó Réka (2012): „Mindenevők-e” a tizenévesek? A 14–18 éves tanulók médiaműveltség vizsgálata a kritikus médiahasználat vonatkozásában. In: Kozma Tamás és Perjés István (szerk.): *Új kutatások a neveléstudományokban 2011*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 33-62.
- Juhász Litza (2009): *É mint égbolt*. Szépművészeti Múzeum, Budapest.
- Kalmár Ágnes (2002): *A Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhely gyűjteménye*. Kecskemét
- Kárpáti Andrea (1995, szerk.): *Bevezetés a vizuális kommunikáció tanításába*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kárpáti Andrea (2005): *A kamaszok vizuális nyelve*. Akadémia Kiadó, Budapest.
- Kárpáti Andrea (2013): A vizuális megismerés. In: Bubik Veronika (szerk.): *Vizualizáció a tudománykommunikációban*. ELTE TTK, Budapest. 11-36.  
<http://elte.prompt.hu/sites/default/files/tananyagok/VizualizacioATudomanykommunikacioban/ch02s03.html>
- Kárpáti Andrea (2002): A vizuális műveltségről. In: Csapó Benő (szerk.): *Az iskolai műveltség*. Osiris Kiadó, Budapest. 91–134.
- Kárpáti Andrea (2015): *Digitális írástudás és kreativitás*. Előadás: Scientix Konferencia, Budapest <https://www.youtube.com/watch?v=G8AJ3EocglA>
- Kárpáti Andrea és Papp László (2013): Vizuális tanuló közösségek. In: Benedek András és Tóth Péter (szerk.): *Új kutatások a neveléstudományokban 2012*. A munka és a nevelés világa a tudományban. Eötvös Kiadó, Budapest. 61-78.
- Kolta Magdolna (2003): *Képmutogatók. A fotográfiai látás kultúrtörténete*. [Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét.](http://www.fotoklikk.hu/sites/default/files/fm/kepmutogatok/index.html)  
<http://www.fotoklikk.hu/sites/default/files/fm/kepmutogatok/index.html>
- Marien, Mary Warner (2011): *A Fotográfia nagykönyve – A fényképezés kultúrtörténete*. Typotex Kiadó, Budapest.
- McCandless, David (2010): *Az Információ gyönyörű – Infografika*. Typotex Kiadó, Budapest.
- Mészáros János (2007, szerk.): *Állatok a múzeumban – Két egér kalandjai*. Aula.info, Budörs.
- Mészáros János (2008, szerk.): *Színek – Két egér kalandjai*. Aula.info, Budaörs.
- Mészáros János (2009, szerk.): *Különleges lények – Két egér kalandjai*. Aula.info, Budaörs.
- Mészáros János (2011, szerk.): *Fekete-fehér – Két egér kalandjai*. Aula.info, Budaörs.
- Paquet, Marcel (2002): *Magritte René, 1898-1967: a láthatóvá tett gondolat*. Vince Kiadó, Budapest.
- Restany, Pierre (2002): *Hundertwasser: a festőkirály és az öt bőr: a művészet hatalma*. Vince Kiadó, Budapest.
- [Schumann](#), Bettina (2009): *13 Women Artists Children Should Know*. Prestel, UK
- Sinkó István és Trencsényi László (1998, szerk.): *Virtuális korongozás, avagy vizuális nevelés*. In: [Új pedagógiai szemle](#), 48. 3. sz. 5-84.  
<http://epa.oszk.hu/00000/00035/00014/1998-03-nm-Tobbek-Virtualis.html>



- Szentirmai László (2003): *Bábécé I.* Fabula Humán Szolgáltató Bt.
- Szentirmai László (2008): *Bábécé II.* Pest Megyei Közművelődési Intézet
- Stremmel, Kerstin (2005): *Realizmus.* Vince Kiadó, Budapest.
- Vásárhelyi Tamás és Kárpáti Andrea (2011, szerk.): *Múzeumi tanulás.* Typotex Kiadó, Budapest.
- Zombori Béla (2016): KÉPszóTÁR v2.0 <http://www.kepszotar.hu/>
- Szoborkereső: <https://szoborkereso.hu/?telepules=Kecskem%C3%A9t&page=11>
- Az [Artpool Művészetkutató Központ](http://www.artpool.hu/) weboldala: <http://www.artpool.hu/>

## A modul adatai

Cím: Vizuális Kommunikáció Modul (5-8. osztály)

**Közreműködő kutató:** Kovács Hajnalka mestertanár

**Közreműködő pedagógusok:**

Koczkané Sárközi Ilona rajztanár

Gergelyné Kiss Melinda informatikatanár

Neumann János Egyetem Petőfi Sándor Gyakorló Általános Iskola és Óvoda

**Kísérleti osztályok, 2017. szeptember – 2018 június:** 6.a; 6.b

## 6. osztályos tanítási - tanulási programok a vizuális kommunikáció modulhoz

Alább négy pedagógus tanítási-tanulási programjait közöljük:

Baki-Szmalér Györgyi, Szacsvey Imre Általános Iskola, Oradea (Arad), Románia

Bíró Ildikó, Szent István Általános Iskola, Szatymaz

Gergelyné Kiss Melinda és Koczkané Sárközi Ilona, Neumann János Egyetem Petőfi Sándor Gyakorló Általános Iskola és Óvoda, Kecskemét

A pedagógusok a 2017/18-as tanévben valósították meg az alább közölt tananyagot.

# TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM

A vizuális kommunikáció modul pedagógiai koncepciójának  
megvalósításhoz

*Baki-Szmalér Györgyi*  
*Szacsvay Imre Általános Iskola*  
*(Nagyvárad / Oradea, Románia)*

## Az 2. tanév programjának áttekintése

Kiprobálás: 2017/18. tanév, a megvalósítás kezdete az 1. félévben, 2017. szeptember.

34 óra - heti 1 tanóra

FEJLESZTÉSI TÉMÁK, TARTALMAK	TANÓRÁK SZÁMA	FEJLESZTÉSI RÉSZTÉMÁK	INTEGRÁCIÓ
1. VIZUÁLIS NAPLÓ	8 óra	<b>A. Vizuális napló készítése:- hagyományos és digitális eszközökkel. A történet leírása és illusztrálása.</b>	magyar nyelv és irodalom, informatika “ op-Art művészet ismertetése Jackson Pollock munkássága képregények - Egy ropi naplója
		<b>B. Egy vonal különleges élete:</b> kül.típusú vonalak ismétlése és a vonalakból formák kialakítása, ritmus kialakítása a vonalak és formák felhasználásával.	
		<b>C.A festékfoltok életre kelnek:</b> - Kalandos utazás a színek titokzatos világába! Fedezd fel a színek kifejezőerejét, a vizuális nyelvezet felhasználásával.	
		<b>D. Színek csatája – szinkontrasztokkal!A világűr- digitális kollázs készítése. A kép megtervezése rajzban</b>	

		és annak kivitelezése. Kompozíció szerkezetének a megismerése.	
<b>2.RÖGTÖNZÖTT BÁBOK</b>	6 óra	<b>A.Gyűjtsünk köveket! !</b> – a kövek felhasználásával alakítsatok ki különböző karaktereket ; az elkészült karakterekkel ( <b>BESZÉLŐ KÖVEK</b> )	ének, zene, tánc és dráma
		<b>B.-Készítsünk kesztyűbábokat, színes kesztyűk felhasználásával: KÉZ-BÁB-a felhasználtszinek tükrözzék a bábok betöltött szerepét, szerep-játékban elfoglalt pozícióját.</b>	
		<b>C.MEGÉRKEZTÜNK MESEORSZÁGBA:</b> - kedvenc meseszereplők megrajzolása, fel-ragasztása és egy adott szituáció eljátszása!- XX és XXI.-ik sz.-l mesékből.	
<b>3.MINDEN MOZOG</b>	10 óra	<b>A.- Egy kép megfigyelése és mozdulatainak leképezése vagy egy kép részletének folytatása: A Theodóra – mozaik.</b>	mozgóképkultúra és médiaismeret építészet
		<b>B.- Reneszánsz - az Ember a középpontban: - A reneszánsz művészet kialakulásának a tanulmányozása, a kompozíciók szerkezetének a megfigyelése</b>	művészettörténeti ismeretek elsajátítása
		<b>C.- Az emberi arc- portré.</b> az emberi arc kifejezései megfigyelése, a kifejezések állandó változása.	

		<p><b>D.- A reneszánsz építészet tanulmányozása:</b> A firenzei Palazzo Strozzi homlokzatának megfigyelése és a megkezdett palotahomlokzat folytatása, szerkesztő eszközökkel!</p>	animáció készítésének az ismertetése
		<p><b>E.- Egy pont különleges élete.</b> - zene hangjaira készítsetek egy nagyon egyszerű számítógépes animációt.</p>	
<b>4. Iskolánk/ városunk:</b>	<b>10 óra</b>	<p><b>A.-</b> Egy jellegzetes épület körbejárása (<b>Szent László Kápolna vagy a Sas Palota</b>) a részletek megfigyelése, lerajzolása és fotózása.</p>	művészettörténet építészet csillagászat
		<p><b>B- A Szent László kápolna</b> ( az iskola udvarán található ), gótikus ablakainak megfigyelése és <b>a gótikus üvegablakok</b> tanulmányozása és rózsablakok tervezése. ( CD- ből kialakítva )</p>	
		<p><b>C.-</b> Készítsetek mozaikképet <b>Nagyvárad</b> felirattal ( használjatok fehér, zöld, bíbor, kék és zöld színeket a mozaikkockáknál )</p>	
		<p><b>D.- Nagyvárad szubjektív atlaszának</b> az elkészítése : pillanatfelvételek és fázisrajzok felhasználásával.Digitális kollázs készítése , Nagyvárad jellegzetes épületeivel.</p>	

		<p><b>E.- KINNT ÉS BENT</b> – hol vagyok én otthon? – az én városom/ az én világom/ az én világegyetemem/.</p> <p>Nyitott és zárt kompozíciók , kollázs készítése .</p>	
5.	2 óra	<p><b>Alkotások bemutatása értékeléssel.</b></p> <p>Kiállítás csoportos megtekintése, látottak értelmezése előzetesen megadott szempontok alapján.</p> <p>A tanulók válogatott munkáinak elrendezése, „keretezése”, majd a kiállítótér rendezése.</p> <p>Kiállítás megnyitása, az éves munka értékelése.</p>	


## 2. Az 2. tanév részletes terve




Kiprobálás: 2017/18. tanév, a megvalósítás kezdete az 1. félévben, 2017.szeptember

TÉMA VIZUÁLIS NAPLÓ	Idő igény	Fejlesztési célok:	Tatalmak, tevékenységformák,	Módszerek, munkaformák	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek:
---------------------------	--------------	--------------------	------------------------------	---------------------------	------------------------------------	-------------------




		<p>szöveg és kép összefüggése tartalom és stílus (betűtípus, eszköz- és anyaghasználat, rajzi stílus megválasztása) kifejezőképesség fejlesztése személyes stílus keresése folyamat ábrázolása írásban és képen</p>	<p><b>A. Vizuális napló készítése:- hagyományos és digitális eszközökkel. A történet leírása és illusztrálása.</b></p> <p>- illusztráld képregényszerűen életed egy fontos eseményét - illusztrált naplók alapján:</p> <p><b>Pl. Jeff Kinney: Egy ropi Naplója, Rachel Renee Russell : Egy Zizi naplója stb.</b></p> <p>-vizuális naplót kezdjed el saját neved kezdőbetűjének a megtervezésével – iniciálé formájában ).</p> <p>-a történeteket képregényszerűen szerkeszd meg. Legalább három képből rajzold meg a saját képregényed, a TE történeteddel ).</p>	<p>egyéni és csoport munka</p>	<p><input type="checkbox"/> ceruzarajz <input type="checkbox"/> filctollrajz <input type="checkbox"/> kollázs <input type="checkbox"/> digitális kollázs</p>	
		<p>-A vizuális formanyelv és kompozíció tudatos használata, a technika választás tudatosságának erősítése, fejlesztése.</p>	<p><b>B.- Egy vonal különleges élete:</b> ( barlangrajzok vonalából, <b>Hundertwasser</b>), ceruzarajz illúziók.</p> <p>kül. típusú vonalak ismétlése és a vonalból formák kialakítása, ritmus kialakítása a vonalak és formák felhasználásával. Kagylók csigák</p>	<p>A vonalak és formák kialakítása után , le-nyomtatjuk a kapott képet egy másik papírlapra. -Vonalhálók:OP-ART</p>	<p><input type="checkbox"/> grafit-, tus-, ecsetrajz, tollrajz</p>	



			<p>tanulmányozásavonalakka Vagy kavicsok, faágak,kézrajzfehér tárgyak (pl. kavics,kispárna) megvilágítása csíkos fóliákkal – tollrajz és nyomtatás.</p>			
		<p>-a technika választás tudatosságának erősítése, fejlesztése. grafikai- és festészeti technikák tudatos használata, Színtani alapok megismerése, használata.</p>	<p><b>C.- A festékfoltok életre kelnek:</b></p> <p>- Kalandos utazás a színek titokzatos világába! Fedezd fel a színek kifejezőerejét, a vizuális nyelvezet felhasználásával. A festékfoltokkal való spontán játék során fedezzük fel saját képzeletünk világát! Használjatok különböző szinkontrasztokat: sötét-világos, hideg-meleg, kiegészítő szinkontrasztok.stb.</p> <p>- Kinder játékok felragasztása és akril festékekkel történő egységes felület ki-alkítása. Ne dodd ki!-plasztikus térbeli felület kialakítása , dombormű jellegű. Feladat-elkészítés- bekötött szemmel találjuk ki milyen formák alkotják.</p>	<p>A festéket száraz vagy vizes alapra visszük fel,a spotán festékfoltok kialaki-tása során hagyjuk hogy a színek össze-mosódjanak. A színes a alapra pröccöléssel világos színű pontokat alakizunk ki.</p>	<p><input type="checkbox"/> tempera vagy akvarellfesték</p>	<p>Jackson Pollock mun-káinak ismertetése.</p>  

		A fiktív és valós tér ábrázolásának különbségei, illetve “belső tájaink” ábrázolása.	<p><b>D. Színek csatája – szinkontrasztokkal!</b></p> <p><b>Világűr, Robotok, A robotok világa, Paloták, Kertek és Várak - kollázs készítése különböző anyagok felhasználásával , majd digitális kollázs készítése.</b></p> <p><i>Digitális kollázs</i> készítése Holdrészállás: mozgás ábrázolása (háttérváltoztatásával), egyszerű animáció–utazás a galaxisok között.</p>		<input type="checkbox"/> papírkollázs <input type="checkbox"/> magasnyomás: <input type="checkbox"/> papír-, krumpli-radírnyomat <input type="checkbox"/> digitális grafika	<p>informatika</p>  
<b>TÉMA RÖGTÖNZŐT T BÁBOK</b>	<b>Idő igény</b>	<b>Fejlesztési célok:</b>	<b>Tatalmak, tevékenységformák,</b>	<b>Módszerek, munkaformák</b>	<b>Technikák, eszközök, anyagok</b>	<b>Alkotók és művek:</b>
		színek értelmezése asszociációs képek, formába való belelátás, karaktererkek fejlesztése,	<p><b>A.- gyűjtsünk köveket!</b> – a kövek felhasználásával alakítsatok ki különböző karaktereket ; az elkészült karakterekkel ( <b>BESZÉLŐ KÖVEK</b> ) , találjatok ki rövid jeleneteket! ( párokban lehet rögtönözni és előadni a jeleneteket )- kontrasztok: jó-rossz, barátságos-barátságta-lan, kedves-undok, bátor-gyáva, szorgalmas-lusta, precíz-hanyag, szelíd-büszke, stb.</p>	<p>befogadás, vita frontális és csoport munka</p> <p>páros munka</p>	<input type="checkbox"/> színes ceruzarajz <input type="checkbox"/> vízfesték <input type="checkbox"/> tempera <input type="checkbox"/> kövek <input type="checkbox"/> fonalak <input type="checkbox"/> gombok	

		<p>animacios szemlelet alakítása          kreativitás          együttműködés          integráció: ének-zene, tánc és drama</p>	<p><b>B.- készítsünk kesztyűbábokat,</b>          színes kesztyűk felhasználásával:  <b>KÉZ-BÁB-a felhasználtszinek tükrözzék a bábok betöltött szerepét, szerep-játékban elfoglalt pozícióját.</b></p> <p>Közösen választott,vagy gyerekek által hozott szöveg alapján elkészítik a hely-színt.A mese szereplőinekvizualizá-lása, jelekké alakítása kiemelve a karakterek jellegzetességeit bábkészí-tés (asztalibábok,alul vagy felülmozga-tós bábok). A bábkészítés folyamata:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- karakter tervezése</li> <li>- hungarocell faragása</li> <li>- kasírozás</li> <li>- festés</li> <li>- szerkezet készítése</li> <li>- ruhák, öltözék</li> <li>- improvizációk,mozgatási gyakorlatok abábokkal.</li> <li>-váljunk Paul Klee képeinek szereplői-vé, költözzünk be képeinek világába,</li> </ul>	<p>befogadás, vita frontális és csoport munka          Drámapedagógiai módszerek, konvenciók felhasználása</p> <p>egyéni munka</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> kesztyű</li> <li><input type="checkbox"/> filctoll</li> <li><input type="checkbox"/> akril festék</li> <li><input type="checkbox"/> fonalak</li> <li><input type="checkbox"/> gombok</li> </ul>	<p>Paul Klee képzeletbeli formáinak újraalkotása, szimbólumainak feldolgozása képzelet-beli világának megismerése.</p>
--	--	--	--	--	---	--

		-fantázia és kreativitás fejlesztése.	<p><b>C.- MEGÉRKEZTÜNK</b>  <b>MESEORSZÁGBA:</b> - a mesék  szimbólumainak felhaználása pl.  égig érő fa, a létra, a Nap arca,  Napvirág, a kapu, a táltosló. stb.(  hagyományok ápolása)</p> <p>- kedvenc meseszereplők  megrajzolása, felragasztása és egy  adott szituáció eljátszása!- XX és  XXI.-ik sz.-l mesékből. Jelek és  szimbólumok eredetétének  áttekintése. Különböző  korokból-szár-mazó jelképek  gyűjtése, válogatása,  csoportosítása a közlés  rendeltetése  szerint páros munkában.  -Paul Klee mese-világának-  értelmézése.</p>	<p>egyéni munka</p>  	<input type="checkbox"/> karton <input type="checkbox"/> filctoll <input type="checkbox"/> tempera <input type="checkbox"/> filctoll <input type="checkbox"/> ragasztó	 <p><b>Mesebolyó-mese- Univerzum.</b></p>
<b>TÉMA MINDEN MOZOG</b>	<b>Idő igény</b>	<b>Fejlesztési célok:</b>	<b>Tatalmak, tevékenységformák,</b>	<b>Módszerek, munkaformák</b>	<b>Technikák, eszközök, anyagok</b>	<b>Alkotók és művek:</b>
		mozdulatok megfigyelese, mozdulatok rekonstrukcioja,	<p><b>A.- Egy kép megfigyelése és mozdulatainak leképezése : A Theodóra császárnő és kísérete – mozaik.</b></p>	<p>befogadás, vita frontális és csoport munka. saját kép átszerkesztése</p>	<p>Feladatlapok, digitális képek, mozgóképek, <input type="checkbox"/> fotó <input type="checkbox"/> digitális kollázs</p>	<p>Bizánci mozaikok</p>

		<p>mozdulatok megfigyelese, mozdulatok rekonstrukcioja, mozgás-valtozas megfigyelese, mozgás-valtoza lekepezese mozdulat vazlat, tanulmanyrajz, a feladatrendszer célja az önkifejezés általános fejlesztése.</p> <p>Alkoto, cselekvő magatartas tamogatasa Egyuttműködési képesseg, es empatia erősítése.</p>	<p>B.- <b>Reneszánsz</b> - az Ember a középpontban: - A reneszánsz művészet kialakulásának a tanulmányozása, a kompozíciók szerkezetének a megfigyelése : -a leggyakoribb kompozíció a háromszög, szimmetrikus alakjával biztonságot, nyugalmat áraszt.</p> <p>- Készítsetek hasonló elrendezésű képeket !- Vágj ki újságokból embereket ábrázoló képeket.Tudatosan alkossatok hasonló kompozíciókat. A feladatrendszer célja az önkifejezés általános fejlesztése. Alkossatok szabályos elrendezést a képekből!</p> <p>-Fotósorozat <b>Leonardo da Vinci</b> - <b>Mona Lisa</b> műalkotásának a felhasználásával. A kép megfigyelése és a mozdulat leképezése:- mindenki beáll ugyanabba a pózba, Leonardo Mona Lisa -jának a titokzatos mosolyát imitálva.</p>	<p>Drámapedagógiai módszerek, konvenciók felhasználása Egyéni munka</p>  <p><i>Padawan Sirius d'Arc</i></p>	<p><input type="checkbox"/> kollázs <input type="checkbox"/> fotó <input type="checkbox"/> dig itális kollázs</p>	<p>Leonardo da Vinci : Mona Lisa Modern Reneszánsz alkotás, a reneszánsz újszerű értelmezése. Naomi Devil munkái</p> 
			<p>C.- <b>Az emberi arc- portré</b>, az emberi arc kifejezéseinek megfigyelése, a kifejezések állandó változása. Összetartozás érzését</p>	<p>Csoport munka egész osztály megmozgató,</p>	<p>Fénymásolatok, ragasztó, olló, lapok, okostelefon</p>	<p>Arcimboldo portrék Dürer portrék Picasso portré vagy híres emberek portréfotói</p>

			<p>kifejező alkotás létrehozása. "We belong together" című fotómontázs. Önkép, arckép témakörét érinti a feladat, emberi arcok azonosságain keresztül, az összetartozás és tolerancia kérdéseire is reflektál. -a feladatban a diákok digitális portrékat készítenek magukról vagy egymásról. A fekete-fehérben kinyomtatott fotográfiákat csoportokban egy közös portré összeállításához használjuk fel.</p>	<p>időnként kisebb csoportokra osztva</p> <p>Csoport kollázs Arcrészletek kivágása és megkomponálása.</p>	<p>alkalmazások,</p>	<p>(pl. Dali, Einstein, Ady stb.)</p>
		<p>-térérzékelés, látásmód fejlesztése.-a tudatos térszemléletfejlesztése.Általánosműveltség fejlesztése példák és az elméleti tananyag bekapcsolásával,ismertetése</p>	<p>D.- A <b>reneszánsz építészet tanulmányozása: - eszmei értéke és a humanista gondolkodás. A Palazzo Strozzi épület virtuális térben való megfigyelése és forgatása.</b>A firenzei Palazzo Strozzi homlokzatának megfigyelése és a megkezdett palotahomlokzat folytatása, szerkesztő eszközökkel!</p>	<p>Egyéni munka</p>	<p>Feladatlapok, digitális képek, mozgóképek,</p>	<p>PalazzoStrozzi,Firenze</p>

		animációs szemlelet fejlesztése, a kockazas módszernek gyakorlása	<p>E.- <b>Egy pont különleges élete:</b> - zene hangjaira készíttetek egy nagyon egyszerű számítógépes animációt.</p> <p>- Mozdulat vázlat a zene ritmusára. <b>-fény-kép.</b></p> <p><b>- A festékfoltok életre kelnek:</b> - <b>lufieregetés az iskola udvarán, mozgó színfoltok az égbolton.</b></p> <p>Animáció technikájának és műfajának ismertetése.</p>	<p>Egyéni munka Egyéni és páros munka</p> <p>Csoport kollázs</p>	<input type="checkbox"/> akvarellfesték <input type="checkbox"/> , színes tinták, <input type="checkbox"/> filctoll A4-es rajzlap és <input type="checkbox"/> fénymásoló papír <input type="checkbox"/> okostelefon <input type="checkbox"/> fotó <input type="checkbox"/> digitális animáció	
<b>TÉMA ISKOLÁNK/ VÁROSUNK</b>	<b>Idő igény</b>	<b>Fejlesztési célok:</b>	<b>Tatalmak, tevékenységformák,</b>	<b>Módszerek, munkaformák</b>	<b>Technikák, eszközök, anyagok</b>	<b>Alkotók és művek:</b>
		dontes kifejezes (kommunikacio több csatornan, csatornavaltással) megoldas	<p><b>A.-</b> Egy jellegzetes épület körbejárása (<b>Szent László Kápolna vagy a Sas Palota</b>) a részletek megfigyelése, lerajzolása és fotózása. A fotók felhasználásával közös FOTO-KOLLÁZS létre- hozása. (<b>kubizmus – PICASSO</b> )- a kompozíció alapjainak az elsajátítása: ritmus, zárt vagy nyitott kompozíció, figyelemfelkeltő központ Különböző nézőpontok</p>	gyakorlatok csoportmunkában	<input type="checkbox"/> okostelefon <input type="checkbox"/> fotó <input type="checkbox"/> digitális kollázs	

			megválasztá-sával érdekes térbeli helyzetek,térbe-li viszonyok leképzése. Játékos vizuális kísérletek.			
		stiluskorszakok megismerese es elemi ismerete	B- <b>A Szent László kápolna</b> ( az iskola udvarán található ), gótikus ablakainak megfigyelése és <b>azüvegablakok</b> tanu-lmányozása, rózsablakok tervezése.  CD-k felhasználásával vagy digitálisan.		<input type="checkbox"/> CD-k <input type="checkbox"/> fotók <input type="checkbox"/> digitális kollázs <input type="checkbox"/> akvarellfesték	
			C- Készítsetek mozaikképet <b>Nagyvárad</b> felirattal( használjatok fehér, zöld, bíbor, kék és zöld színeket a mozaik-kockáknál. A név leírása,ecsetrajz, átnyomtatás lapfelezéssel.	Egyéni és páros munka	<input type="checkbox"/> akvarellfesték , színes tinták, filctoll A4-es rajzlap és fénymásoló papír	
		(komplex elméleti es gyakorlati) fazisrajzok, pillanatfelvetelek,	D.- <b>Nagyvárad szubjektív atlaszának</b> az elkészítése : pillanatfelvételek és fázisrajzok felhasználásával. Melyek városomban azok a jellegzetes helyek, amiket feltétlenül megemlítenék ? Adott település építészeti-, tárgyi emlékeiből új képek létrehozása	egyéni és csoport munka	<input type="checkbox"/> okostelefon <input type="checkbox"/> fotó <input type="checkbox"/> digitális kollázs	



			<p>fotómontázs, fotókollázs technikával. Képkivágás, nézőpont megbeszélése. Fotók, rajzi megoldások./Leporelló.</p>			
		<p>a tér leképzési módjainak megismerése, alkalmazása</p>	<p><b>E.- KINNT ÉS BENT</b> – hol vagyok én otthon? – az én városom/ az én világom/ az én világegyete-mem/.</p> <p>Hundertwasser térképes festményei alapján várostérkép festése, amelyben az általuk készített épület is megjele-nik, műholdasfelvételek megtekintése Föld víz levegő épített környezet munkacsoport.</p>	<p>Egyéni munka Egyéni és páros munka Képek aplikálása műholdfelvételek felhasználásával.</p>		

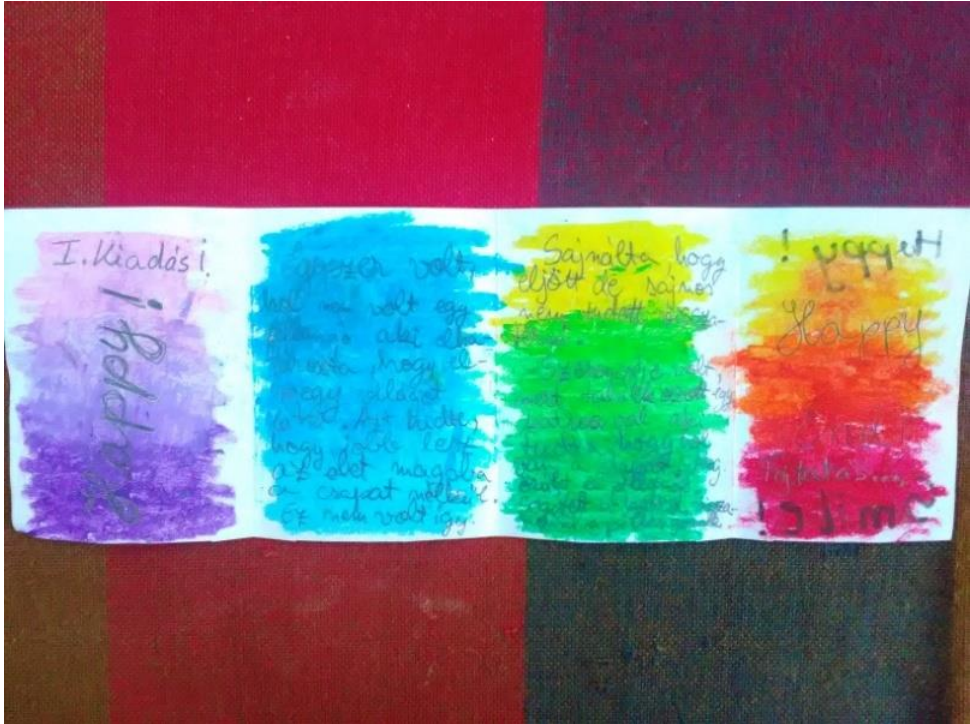
# TANULÓI MUNKÁK

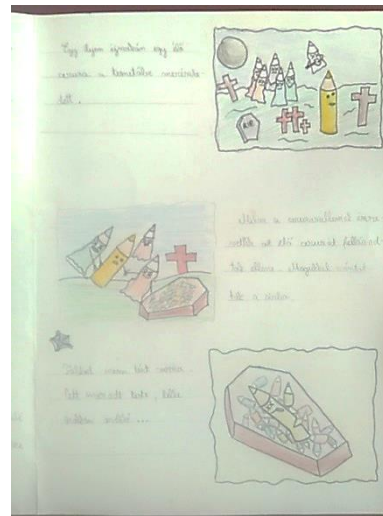
Tanulói munkák az 1. témához:  
**Vizuális napló készítése hagyományos és digitális eszközökkel. A történet leírása és illusztrálása**





12 éves lányok

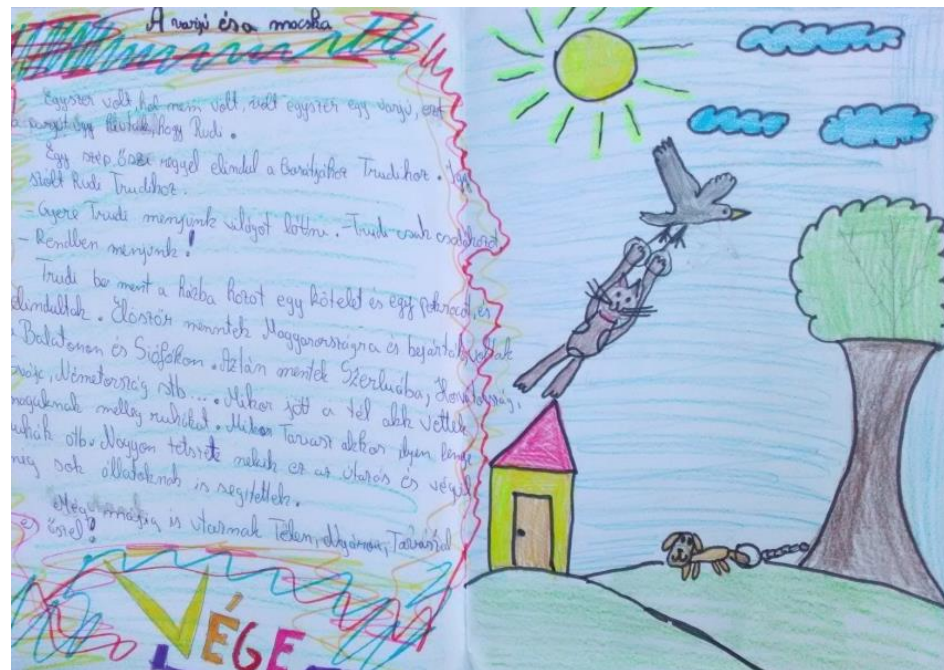




12 éves lányok





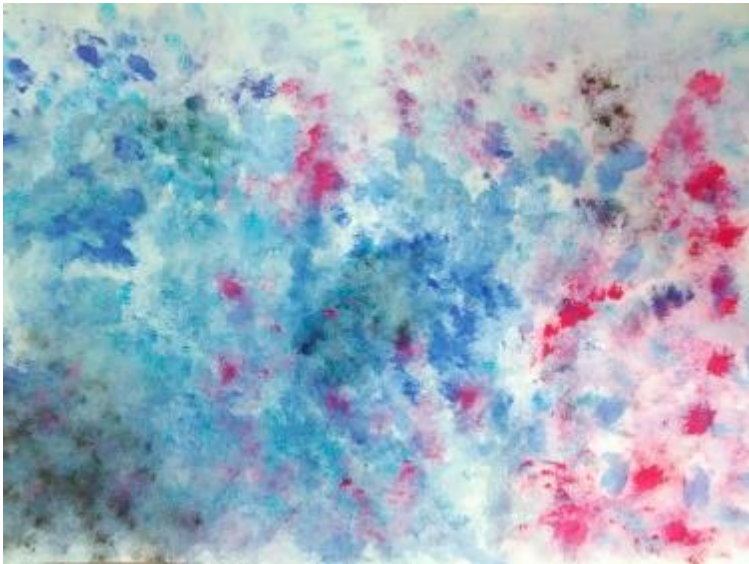


Tanulói munkák a 2. témához: **A festékfoltok életre kelnek:**

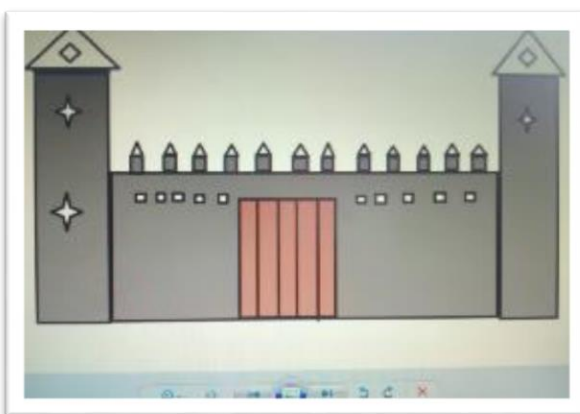
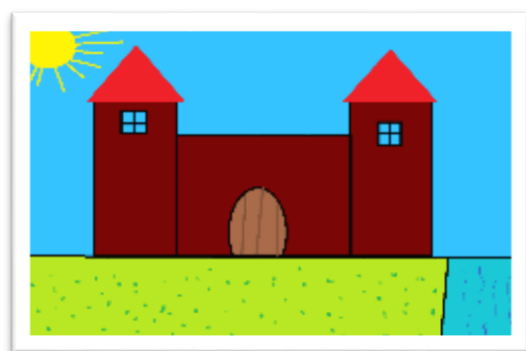
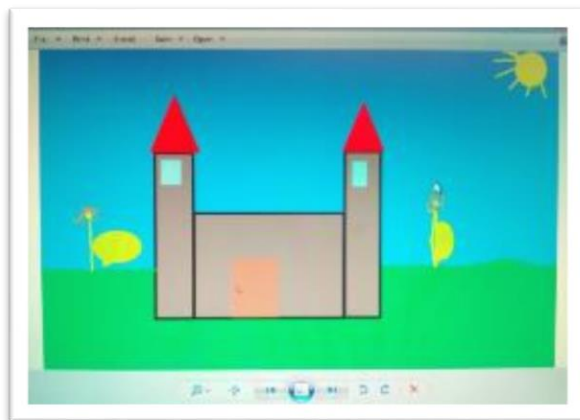
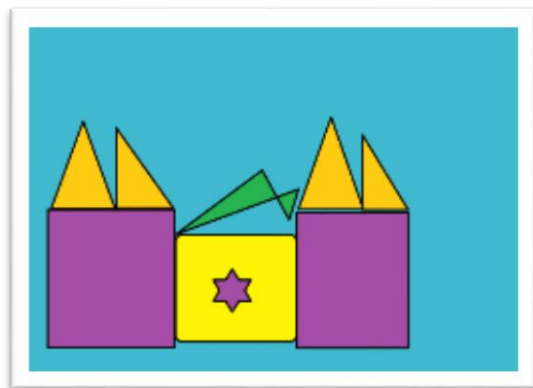


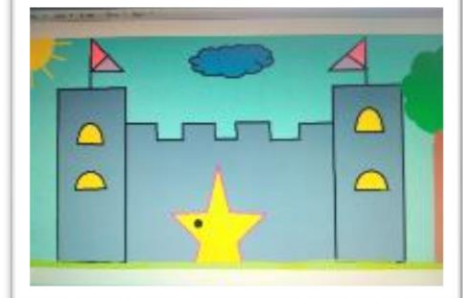
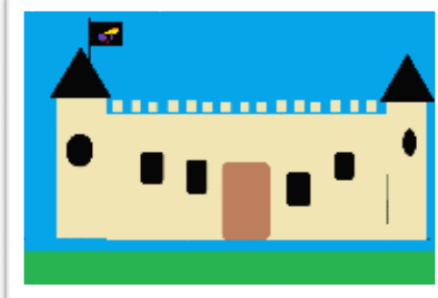
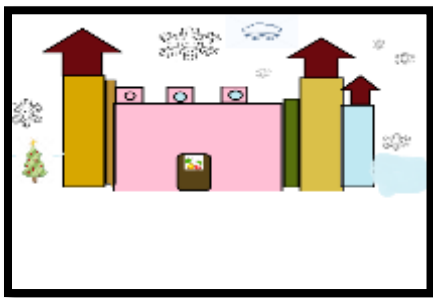
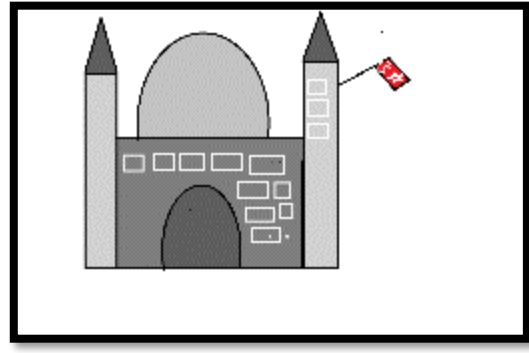
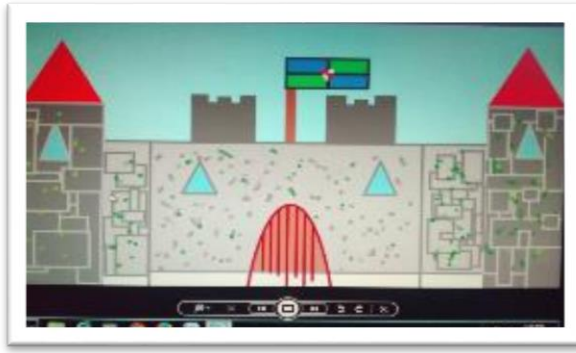
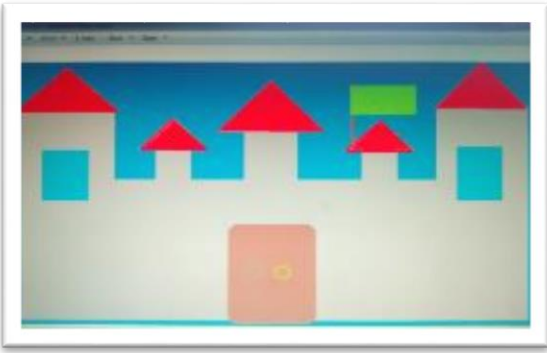
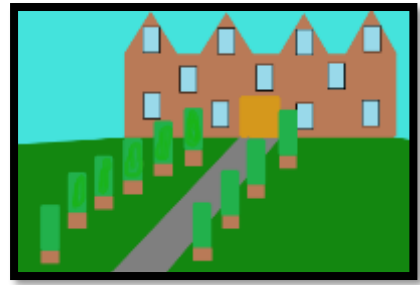
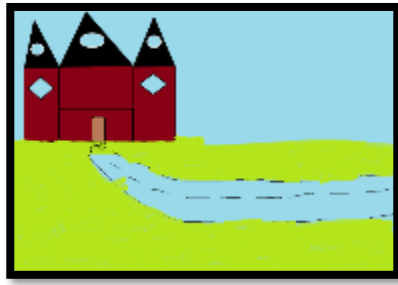
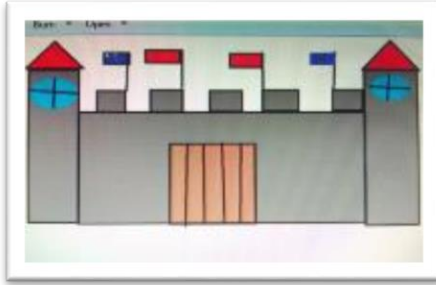




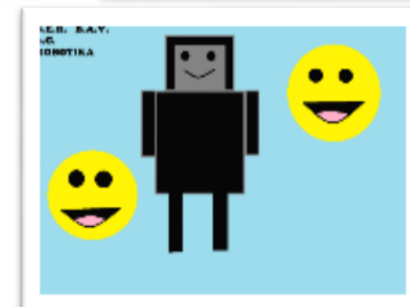
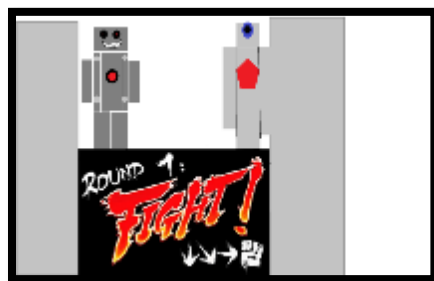
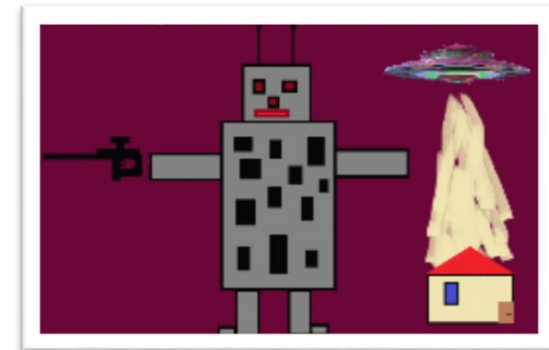
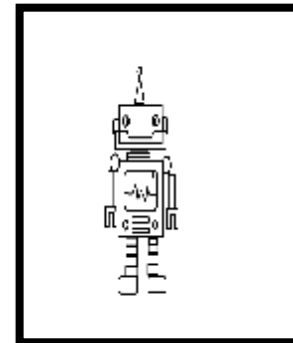
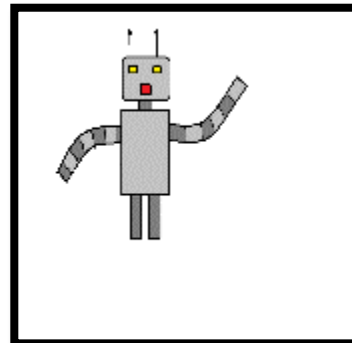
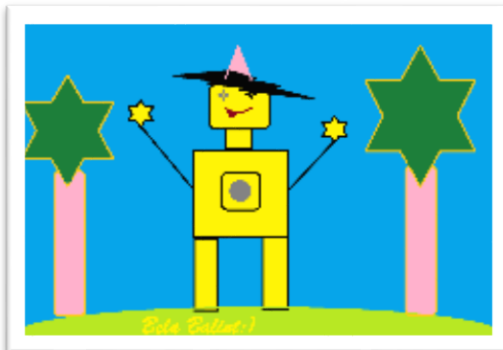
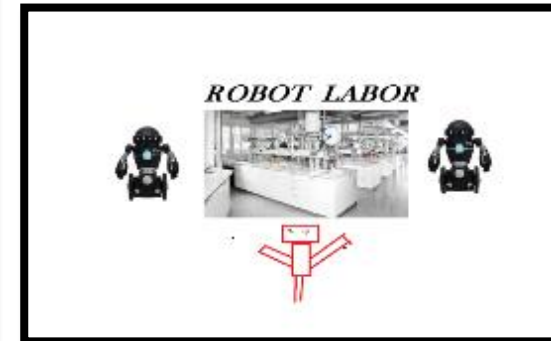
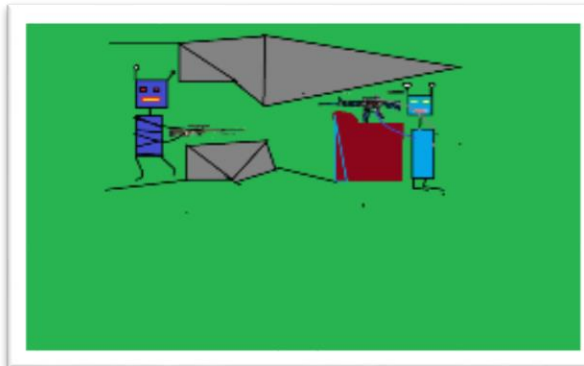
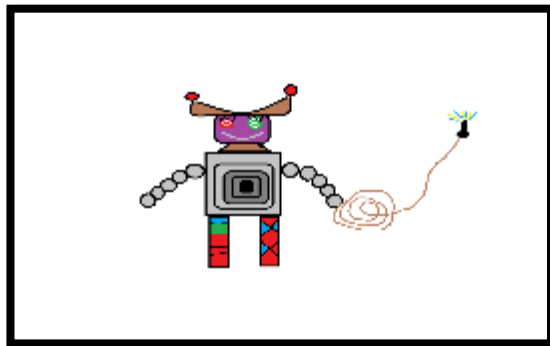


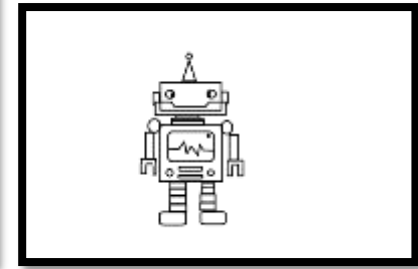
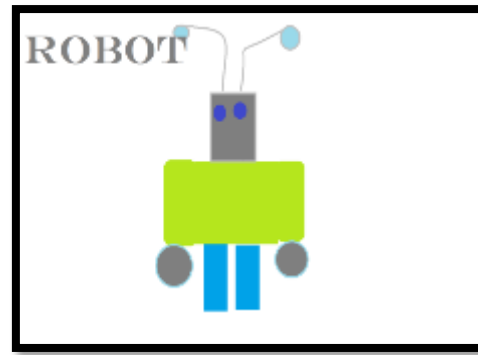
Tanulói munkák a 3. témához: **Az én váram**



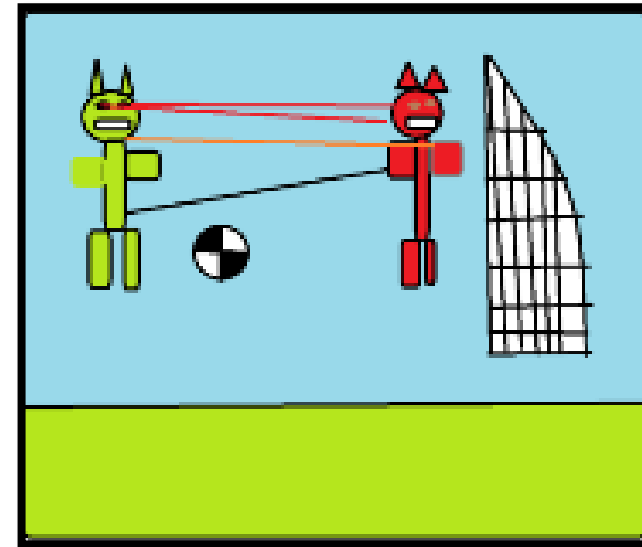


Tanulói munkák a 4. témához: **A Robotok világa: milyenek látom én a robotokat?**

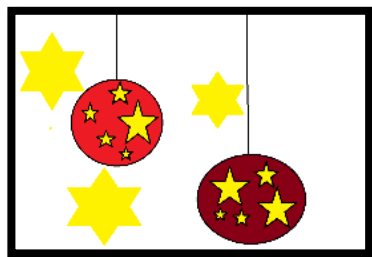
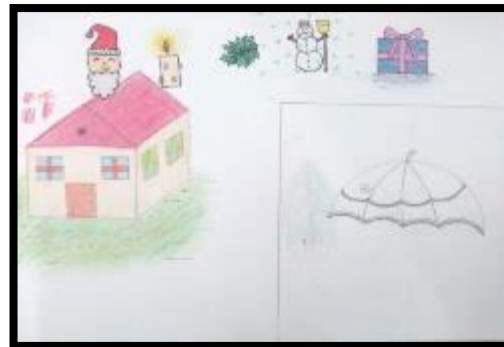
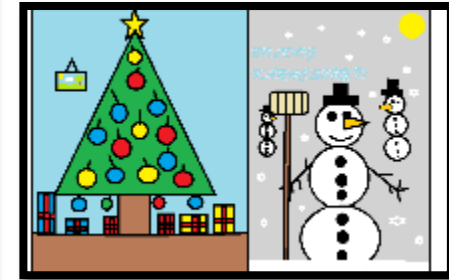
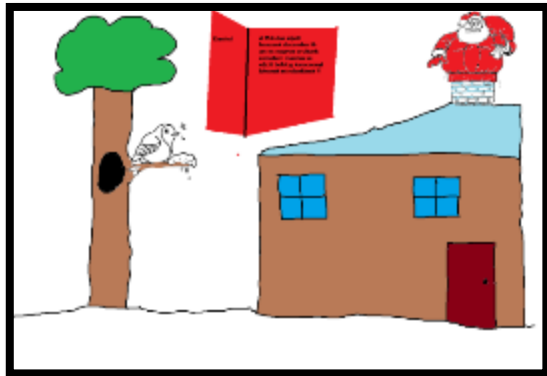




12 éves fiúk munkái



Tanulói munkák az 5. témához: **A téli ünnepek és karácsonyi digitális képeslapok.**

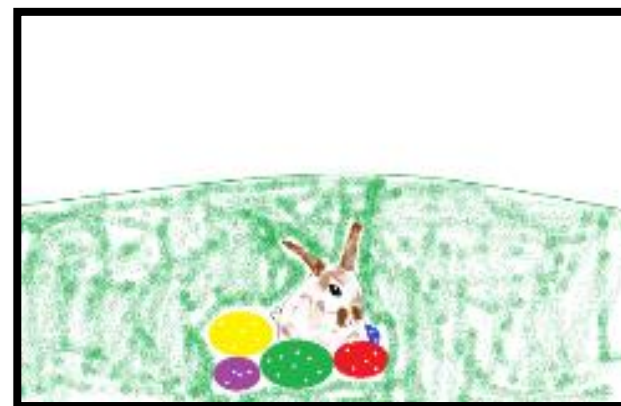
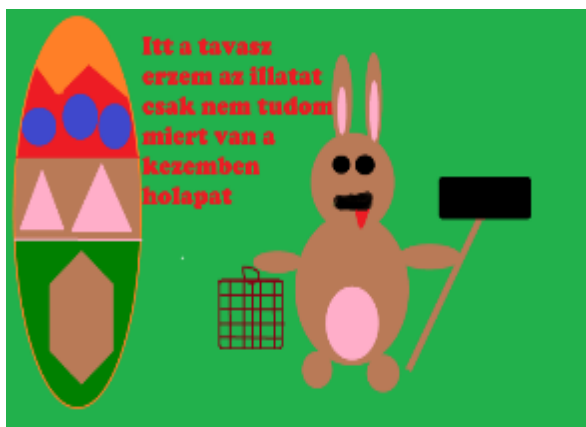
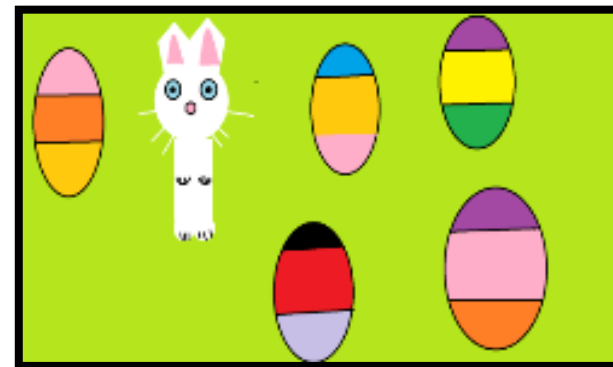
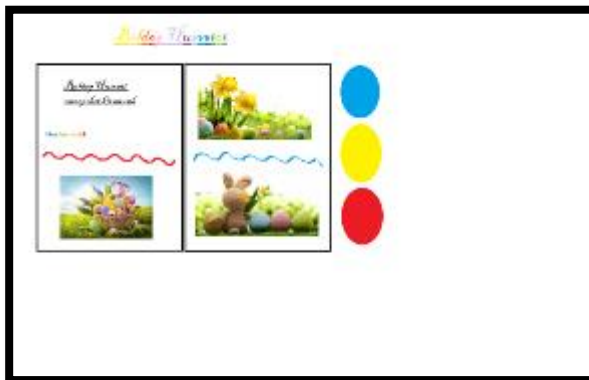
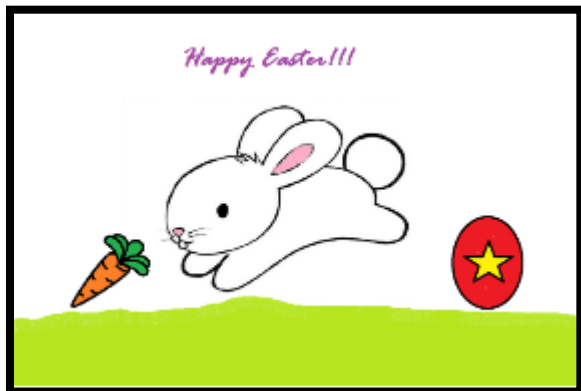




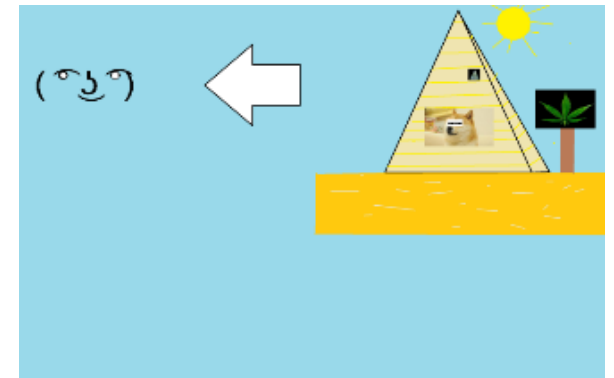


Decemberkiállítás

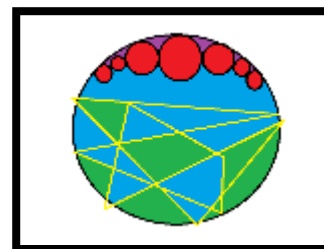
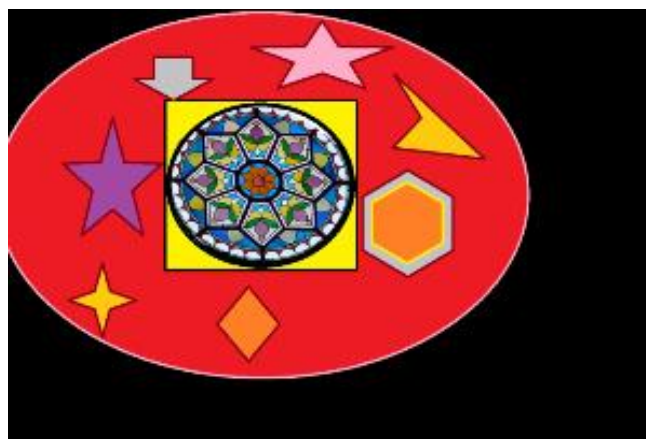
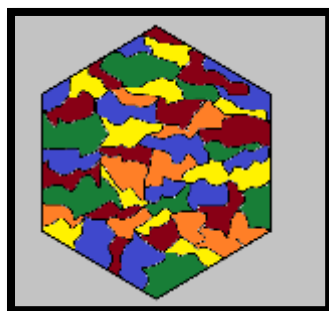
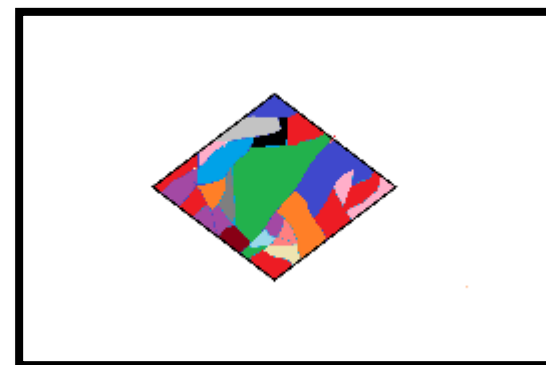
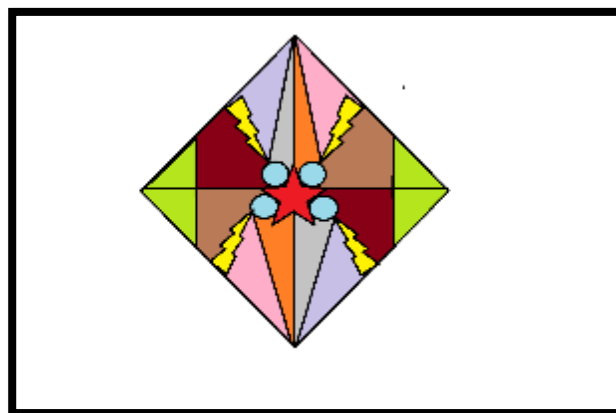
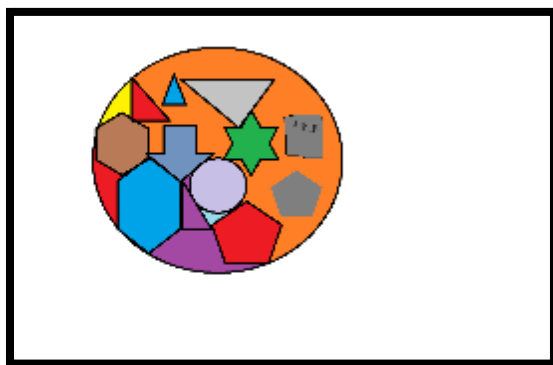
Tanulói munkák a 6. témához: **A húsvéti ünnepek és digitális képeslapok**



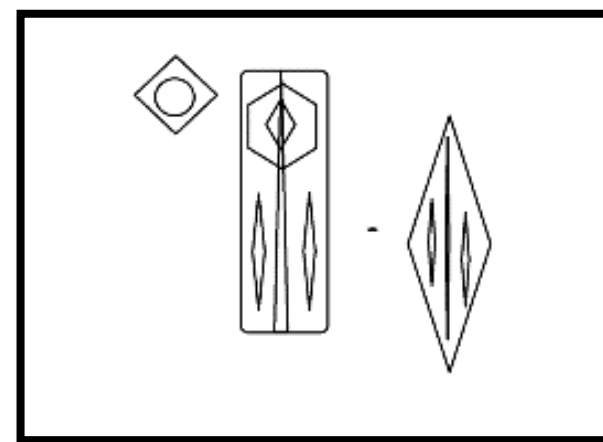
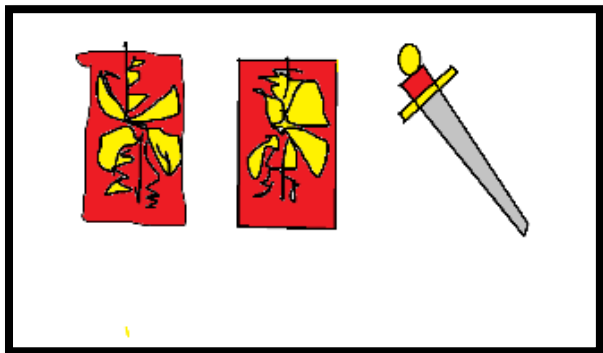
tanulói munkák a 7. témához: **Meseországban jártam**



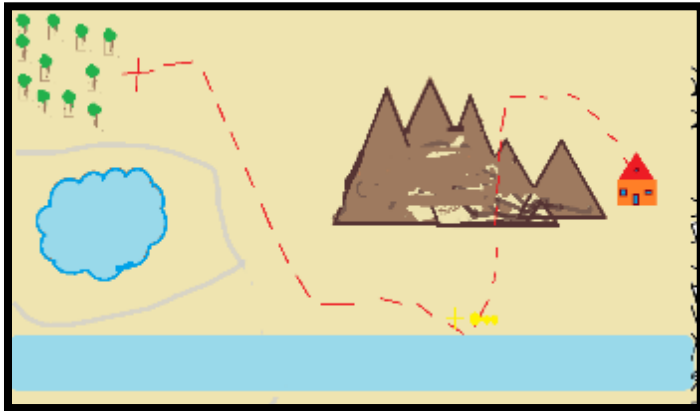
Tanulói munkák a 7. témához: **Gótikus ablakok.**



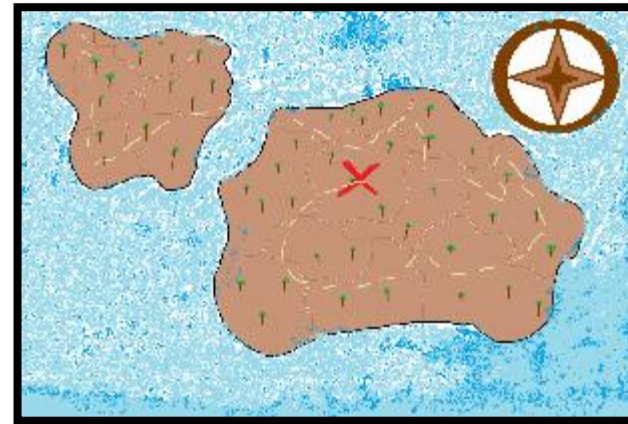
Tanulói munkák a 7. témához: **Római páncél és katonák**



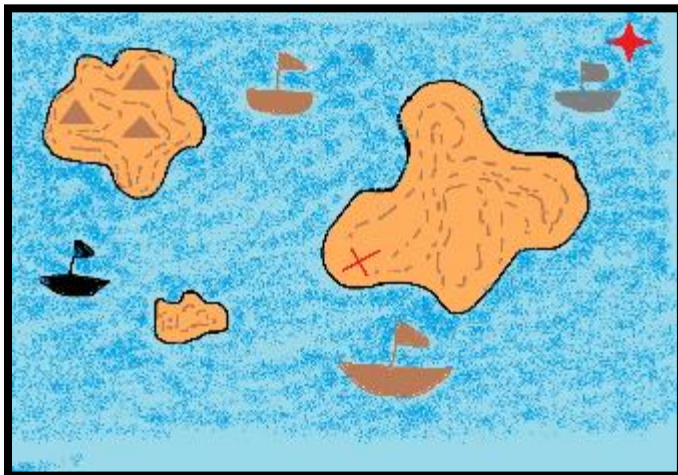
Tanulói munkák a 8. témához: **Tér-kép**



fiú, 12 éves



lány, 11 éves

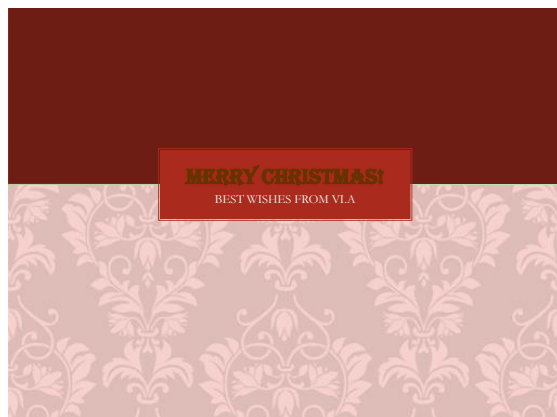


lány, 12 éves

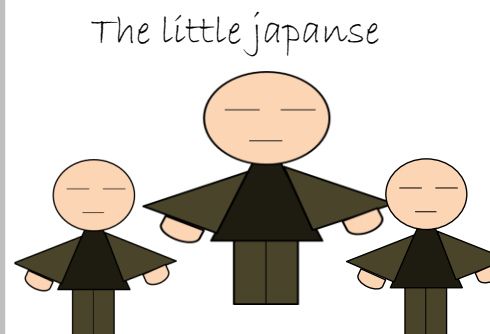
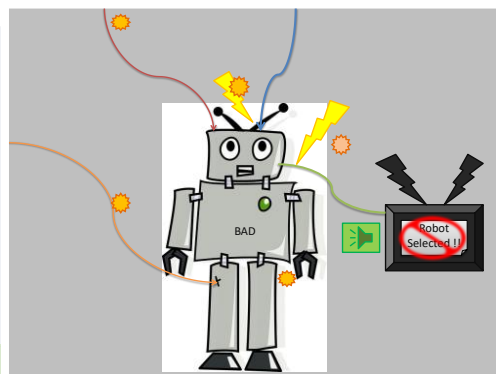
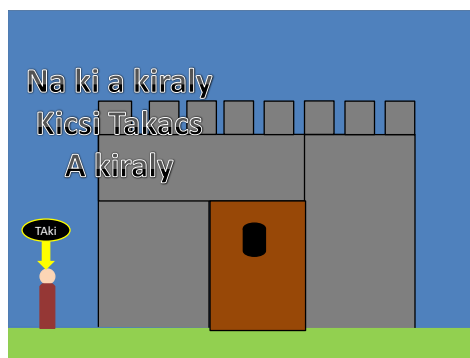


lány, 12 éves

Tanulói munkák a 9. témához: **animációk és prezentációk**



Szoboszlai  
Dominik a  
Kiraly









# TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM

A vizuális kommunikáció modul pedagógiai koncepciójának  
megvalósításhoz

*Bíró Ildikó, művésztanár*

*Szent István Katolikus Általános Iskola Szatymaz*

## IDŐTERV

Kipróbálás: 2017/18. tanév, a megvalósítás kezdete az 1. félévben, 2017 szeptembertől

6.A: heti 1 órában – 36 óra

6.B: heti 1 órában – 36 óra

### A 6. évfolyam 2. tanév programjának áttekintése


TÉMA CÍME	Fejlesztési résztemák	Integráció	Időigény
<b>1. Vizuális napló</b>	<p><b>Kép és szöveg</b> Illusztrált naplók nézegetése. Választott részlet közös megbeszélése (Jeff Kinney: Egy ropi Naplója)</p> <p><b>Tartalom és stílus 1.</b> Saját napló készítése – a legemlékezetesebb nyári élmények leírása, illusztrálása hagyományos eszközökkel</p> <p><b>Tartalom és stílus 2.</b> Az elkészült napló egy részletének kiválasztása és elkészítése digitális eszközökkel.</p>	Magyar nyelv és irodalom, informatika	8 óra
<b>2. Rögtönzött bábok</b>	<p><b>Asszociáció</b> Érdekes formájú kövek gyűjtése, nézegetése. Kis kiegészítéssel ökölbáb készítése. Az elkészült bábokkal párokban/csoportokban etűdök rögtönzése – hangeffektek alkalmazásával.</p> <p><b>Karakteralakítás</b> Zoknibáb készítése egyszerű kiegészítésekkel. Az elkészült</p>	Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás, ének-zene, tánc és drama, természetismeret	10 óra

	<p>bábokkal párokban / csoportokban etűdök rögtönzése – hangeffektek alkalmazásával.</p> <p><b>Animációs szemlélet</b> Árnybáb készítése előre megadott szempontok alapján. Az elkészült bábokkal csoportokban etűdök rögtönzése – hangeffektek alkalmazásával</p> <p><b>Mozgás és karakter összefüggése</b> Marionett báb készítése. Az elkészült bábokkal etűdök rögtönzése – hangeffektek alkalmazásával.</p>		
<b>3. Minden mozog</b>	<p><b>Taumatrop</b> Optikai játék készítése papírkorongból. Működési elvének elmagyarázása. (A képek gyors váltakozása és az emberi látás tehetetlensége.)</p> <p><b>Zootróp</b> 12 fázisból álló, loopolt animáció készítése. (Az önmagába visszatérő mozdulat kialakításának elmagyarázása.)</p> <p><b>Flip book</b> 24-40 fázisból álló pörgetős animáció készítése.</p> <p><b>Pixilláció</b> telefonnal, képkockánként rögzített (fotósorozat) animációs kisfilm készítése</p> <p><b>Gyurmaanimáció</b> Animációs szoftver segítségével rögzített és összefűzött egyszerű mozgásanimáció.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom, informatika</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás</p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret</p>	11 óra
<b>4. Iskolánk, településünk</b>	<p><b>Kedvenc helyeim az iskolában</b> Részletek megfigyelése, lerajzolása, fotózása. Makk készítés.</p>		7 óra

	<p><b>Az én falum</b> Egy-egy jellegzetes épület rajzának elkészítése fotó alapján. A kész rajzokból kollázs-térkép készítése.</p> <p><b>Szatymaz szubjektív atlasza</b> Fotósorozat készítése különböző témákban: kerítések, jellegzetes házak, utcatáblák, csatornafedők, háziállatok, tanyák, stb.</p>		
--	---	--	--

## A 6. évfolyam 2. tanév részletes terve

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
<p><b>1. VIZUÁLIS NAPLÓ</b></p> <p><b>1. résztéma: Kép és szöveg</b></p> <p><b>1 óra</b></p>				
<p><b>Attitűd:</b> Nyitottság új dolgokra</p> <p><b>Képesség:</b> Befogadás, Elemző képesség, Kifejezőképesség fejlesztése</p> <p><b>Ismeret:</b> Kép és szöveg összefüggése</p>	<p>Illusztrált naplók</p> <p>Mire jó a naplóírás?</p> <p>Hogyan függ össze az illusztráció a szöveg tartalmával?</p> <p>Milyen plusz információkat adnak képek a szöveghez képest?</p>	<p>Jeff Kinney: Egy ropi Naplója c. regénye első részének közös elolvasása, megbeszélése.</p> <p>A táblára kivetített naplóoldalak (szöveg és kép) elemzése.</p> <p>A szöveges és képi karakterábrázolás megfigyelése.</p>	<p>Projektor, számítógép</p>	<p>Jeff Kinney: Egy ropi Naplója (2007)</p> <p><a href="#">Shelby Healey: Illustration Friday 'Diary'</a></p> <p>Stephen Tennant illusztrált útinaplója (1848)</p> 


				
<p><b>2. résztema:</b></p> <p><b>Tartalom és stílus 1.</b></p> <p><b>5 óra</b></p>				
<p><b>Attitűd:</b> Problémaérzékenység, önkifejezés</p> <p><b>Képesség:</b> Színérzék fejlesztése: színkeverés,</p>	<p>Saját napló készítése. A legemlékezetesebb nyári élmények leírása, illusztrálása hagyományos eszközökkel.</p> <p>szöveg és kép összefüggése</p>	<p>Saját naplófüzet készítése A/5-ös méretben (borító + 8 beloldal), cérnafűzéssel.</p> <p>A képek és a szöveg elkészítése.</p>	<p>A/4-es fénymásoló papír, karton, olló, cérna, tű</p> <p>Toll, filctoll, színes ceruza vagy vízfesték</p>	

<p>Festés technikák, kézügyesség fejlesztése,</p> <p>Kompozíciós készség fejlesztése,</p> <p>Kreativitás fejlesztése</p>	<p>tartalom és stílus (betűtípus, eszköz- és anyaghasználat, rajzi stílus megválasztása)</p> <p>kifejezőképesség fejlesztése</p> <p>személyes stílus keresése</p> <p>folyamat ábrázolása írásban és képben</p> <p>digitális kompetencia fejlesztése</p> <p>verbális és képi humor eszközeinek felismerése, alkalmazása</p>			
--	--	--	--	--



### 3. résztema: Tartalom és stílus 2.

2 óra

<p><b>Attitűd:</b> Új dolgokra való nyitottság, kreativitás</p> <p><b>Ismeret:</b> Kompozíciós készség fejlesztése</p> <p>Tipográfia</p> <p><b>Képesség:</b> Digitális eszközhasználat</p>	<p>Az elkészült napló egy részletének kiválasztása és elkészítése digitális eszközökkel.</p> <p>Szöveg és kép összefüggése</p> <p>Tartalom és stílus (betűtípus, eszközhasználat)</p>	<p>A nyáron, telefonnal készített 8-10 fotó felhasználásával PPT prezentáció készítése, a fotóhoz kapcsolódó történetek leírása.</p> <p>Digitális diasorozat.</p>	<p>Számítógép</p>	
--	---	---	-------------------	---

## 2. RÖGTÖNZÖTT BÁBOK

### 1. Asszociáció

1 óra

**Attitűd:**  
önkifejezés,  
kreativitás

**Képesség:**

Kooperációs és  
kommunikációs  
képesség fejlesztése,  
Problémamegoldó  
képesség

Érdekes formájú  
kövek gyűjtése,  
nézegetése. Kis  
kiegészítéssel  
ökölbáb készítése.

Az elkészült  
bábokkal párokban  
/ csoportokban  
etűdök rögtönzése –  
hangeffektek  
alkalmazásával

A tanulók 2-4 fős  
csoportokban dolgoznak. A  
munka előkészítéseként  
megbeszéljük, hogy ki milyen  
karaktert ad a bábjának,  
milyen arcot készít a  
kavicsából. A munka során  
pedig megvitatjuk, hogy  
milyen bábjátékot tudnának  
előadni a készülő  
szereplőkkel. Kitalálják a  
sztorit, a dialógusokat és a  
hangeffekteket.

Kavics, zokni,  
tempera, olló,  
ragasztó színes  
papír.



## 2. Karakteralakítás

3 óra

### Attitűd:

Új dolgokra való nyitottság, kreativitás

### Képesség:

Kooperációs és kommunikációs készség fejlesztése,

Problémamegoldó képesség,

Kifejezőképesség fejlesztése,

Személyes stílus keresése,

Asszociatív gondolkodási képesség fejlesztése,

Verbális és képi humor eszközeinek felismerése, alkalmazása.

Zoknibáb készítése egyszerű kiegészítésekkel.

Az elkészült bábokkal párokban / csoportokban etűdök rögtönzése – hangeffektek alkalmazásával.

Az előző órán már előkészítem a témát mintaképek vetítésével, hogy a diákoknak ötletet adjak az otthoni anyagválogatáshoz. Az óra elején megbeszéljük, hogy ki-kb. milyen karaktert szeretne készíteni, és hogy ehhez milyen anyagok, eszközök állnak a rendelkezésére.

A bábok készítése közben a diákok megbeszélnek, hogy milyen bábojátékot tudnának előadni a készülő szereplőkkel. Kitalálják a sztorit, a dialógusokat és a hangeffekteket.


Zokni, tű, cérna, fonál, filctoll, ragasztó, olló, gombok, filc anyag, gyöngy, stb.



### 3. Animációs szemlélet

4 óra

<p><b>Attitűd:</b> Új dolgokra való nyitottság, kreativitás</p> <p><b>Képesség:</b> Kooperációs és kommunikációs készség fejlesztése, Problémamegoldó képesség, divergens gondolkodás</p> <p><b>Ismeret:</b> Az árnybáb színház működése</p>	<p>Kifejezőképesség fejlesztése</p> <p>Dramaturgia, tartalom és stílus</p> <p>Asszociatív gondolkodási képesség fejlesztése</p> <p>Verbális és képi humor eszközeinek felismerése, alkalmazása.</p> <p>Árnybáb készítése előre megadott szempontok alapján (Főszereplő, helyszín, a történet kitalálása és 3 részre tagolása: bevezetés, tárgyalás, befejezés)</p> <p>Az elkészült bábokkal csoportokban etűdök rögtönzése –</p>	<p>3-4 fős csoportok kialakítása, a csoportmunka vezetőinek kijelölése.</p> <p>Sztori lapok kiosztása. Karakter- és helyszín kártyák húzása, majd a hozzájuk tartozó probléma kártyák kiosztása.</p> <p>Megbeszélés: Ki a főszereplő? Rajta kívül még milyen szereplőkre van szükség? Hol játszódik a történet? Hogyan tudjuk ezt díszketekkel, kiegészítő érzékeltetni? (park, város, hajó, stb.)</p> <p>Mintafilmek: kínai árnyszínház, árnyszínház készítése otthon</p> <p>Hogyan kell úgy elkészíteni a figurákat, hogy gesztikulálni tudjanak és mozgathatóak legyenek a végtagjaik?</p> <p>A szereplők, kellékek és a színpad elkészítése.</p>	<p>Kartonpapír, olló, tapéta vágó kés, hurkapálcika, miltonkapocs, ragasztó, karton doboz, ezüstfehér csomagoló papír, asztali lámpa</p> <p>Számítógép, internet, projektor</p> <p>Richard Bradshaw ausztrál árnybábjátékos előadásai a YouTube-on</p> <p>Sztori lapok, karakter kártyák, helyszín kártyák</p>	
--	--	--	--	--

	hangeffektek alkalmazásával	A mese előadása.		
<b>4. Mozgás és karakter összefüggése</b> 2 óra				
<p><b>Attitűd:</b> Új dolgokra való nyitottság, kreativitás</p> <p><b>Képesség:</b> Térlátás, térbeli gondolkodás, Mozgáskoordináció fejlesztése</p> <p><b>Ismeret:</b> Figura térbeli mozgása, Ízületek, csontok kapcsolódása</p>	<p>Tartalmi, logikai összefüggések megértése</p> <p>Koncentrációs képesség fejlesztése</p> <p>Bábos előadasmód, kifejező mozgás</p> <p>Drámapedagógia.</p> <p><b>Marionett báb</b> készítése</p> <p>Az elkészült bábokkal etűdök rögtönzése – hangeffektek alkalmazásával.</p>	<p>Önállóan kiválasztott állatkarakter marionett figurájának elkészítése.</p> <p>Az óra elején megbeszéljük, hogy ki milyen karaktert szeretne elkészíteni. Bemutató minta egy róka forma, aminek a működését és működési elvét mindenki láthatja, mehertheti. Az elkészítés menetét oktató videón nézzük meg: <a href="https://youtu.be/ABzHOEtI-Ts">https://youtu.be/ABzHOEtI-Ts</a></p>	<p>WC papír guriga, vastag fonál, erős vékony fonal, hurkapálcika, üdítő doboz kupak, festék, olló, rajzszög, ragasztó</p>	

### 3. MINDEN MOZOG

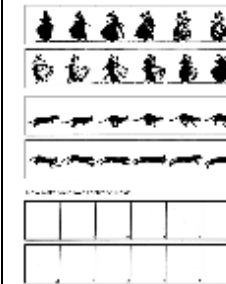
#### 1. résztema: Taumatrop

1 óra

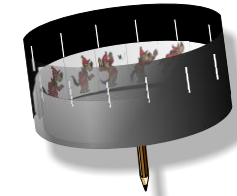
<p><b>Attitűd:</b> Kísérletező kedv Új dolgokra való nyitottság</p> <p><b>Képesség:</b> animációs szemlélet fejlesztése</p> <p><b>Ismeret:</b> az emberi látás tehetetlensége, Az első animációs eszközök megismerése</p>	<p>Optikai játék készítése papírkorongból.</p> <p>Mozgás-változás megfigyelése, leképezése</p> <p>A taumatrop működési elve: a képek gyors váltakozása és az emberi látás tehetetlenségének összefüggése</p> <p>Mozdulat vázlat készítése</p> <p>1. Két egymástól független kép megfelelő sebességgel váltakozva egyetlen kép érzetét kelti;</p>	<p>A taumatrop két változatának megismerése:</p> <p>1. Két egymástól független kép megfelelő sebességgel váltakozva egyetlen kép érzetét kelti.</p> <p>2. Egy mozgássorozat képei, ha megfelelő sebességgel haladnak el szemünk előtt, akkor a mozgás fázisképei összeolvadnak és megjelenik a mozgásérzet.</p> <p>A mintaképek bemutatása és a korong kivágása után a diákok eldöntik, hogy a csodakorongnak melyik változatát szeretnék elkészíteni: a két fázisból álló mozgássorozatot (pl. pislogó szem), vagy két egymástól független kép egymásravezítését.</p>	<p>karton, körző, olló, lyukasztógép, fonal vagy hurkapálcika, ragasztó, filctoll</p>	
---	--	--	---	--

	2. Egy mozgássorozat képei, ha megfelelő sebességgel haladnak el szemünk előtt, akkor a mozgás fázisképei összeolvadnak és megjelenik a mozgásérzet			
<b>3. Zootróp</b> 1 óra				
<p><b>Attitűd:</b> Kreativitás, új dolgokra nyitottság</p> <p><b>Képesség:</b> animációs szemlélet fejlesztése</p> <p><b>Ismeret:</b> Mozgás-változás megfigyelése, leképezése A ciklikus mozgás</p>	Zootróp henger és rajzolt <b>zootróp</b> -szalag készítése	<p>Beszélgetés a zootróp eredetéről.</p> <p>A mintaképek és animációk megtekintése után a tanulók kivágják az előre kinyomtatott zootróp sablont</p> <p>Erre saját ötlet, vagy nyomtatott minta alapján elkészítik a 12 fázisból álló, ciklikus mozgást ábrázoló rajzsorozatot.</p> <p>A munka végén megtekintik az animációkat.</p>	A/4-es papírlap, vonalzó, ceruza, olló ragasztó	Mybridge fotósorozatai <a href="https://youtu.be/eHmSG1j7hXM">https://youtu.be/eHmSG1j7hXM</a>

fázisai  
Az első animációs  
eszközök  
megismerése



The Zoetrope Project



Create your own  
animation studio

2010 © Michael Grecco & Dan ... www.zoetropeproject.com

Cover

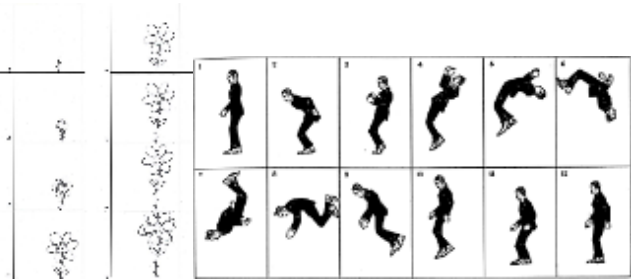
<https://www.youtube.com/watch?v=Jq9CUS3rNzU>

<https://youtu.be/eHmSG1j7hXM>

### 3. Flip book


3 óra



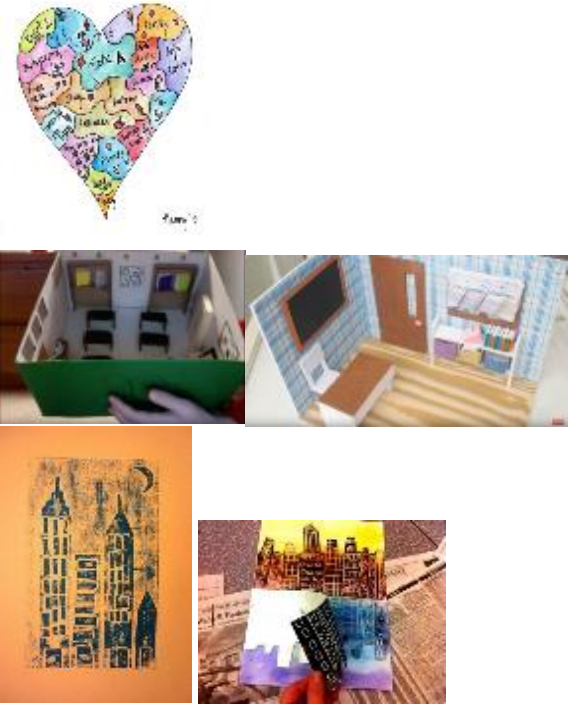
<p><b>Attitűd:</b> Kísérletező kedv Új dolgokra való nyitottság</p> <p><b>Képesség:</b> animációs szemlélet fejlesztése</p> <p><b>Ismeret:</b> az emberi látás tehetetlensége, a mozgókép érzetének kialakulása</p>	<p><b>Flip book</b> 20-30 fázisból álló pörgetős animáció készítése.</p>	<p>A referencia videók lejátszása és a minta szekvenciák kivetítése során megbeszéljük, hogy milyen szabályokat kell betartani a flip book készítése során. (lapok beszámozása, kompozíció elhelyezése a lap alsó felén, mozgásfázisok közötti elmozdulás mértéke, közeledés, távolodás, először a kontúrok elkészítése, utána színezés, stb.)</p> <p>Mindenki kap egy <i>animációs szekvencia lapot</i>, amelynek segítségével</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. meghatározza az akciót</li> <li>2. megtervezi a kezdő- és a záró képet</li> <li>3. megrajzolja a főbb fázisokat (key frames)</li> <li>4. megrajzolja a kulcsképek közötti fázisokat</li> <li>5. megtervezi a főcímet és a végén lévő feliratot.</li> </ol> <p>Ha az animációs szekvencia lap elkészült, a diákok</p>	<p>binder csipesz, személyenként 30-40 db 7x10cm-es papírlap, ceruza, színes ceruza, filctoll, írásvetítők,</p> <p>animációs szekvencia lapok,</p> <p>kinyomtatott mozgásfázis minták (biciklizés, ugrás, stb.)</p>	 <p><a href="https://youtu.be/5A0Ro4vj3KM">https://youtu.be/5A0Ro4vj3KM</a></p> <p><a href="https://youtu.be/6T_dQnyXIU">https://youtu.be/6T_dQnyXIU</a></p> <p><a href="https://youtu.be/4IRMBRUIRB4">https://youtu.be/4IRMBRUIRB4</a></p> <p><a href="https://youtu.be/fh5YrlqMI6k">https://youtu.be/fh5YrlqMI6k</a></p> <p><a href="https://youtu.be/-ussYFxR_q4">https://youtu.be/-ussYFxR_q4</a></p>
---	--	--	---	--



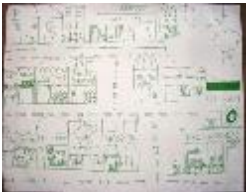
		<p>megkapják a méretre vágott, összefogott papírlapokat.</p> <p>A lapokat megszámozzák. (Erre azért van szükség, ha esetleg menet közben széthullanak a lapok, vissza lehessen rendezni. Vagy ha túl durva a mozgás, meg tudjuk beszélni, hová kell közttes lapokat illeszteni.)</p> <p>Először a kontúrokat rajzolják meg ceruzával. Ha a flipbook ebben a fázisban működik, kezdődhet a kontúrok átrajzolása, majd ha ez elkészült, a színezés. (A színezéssel érdemes színenként haladni.)</p>		
<h4>4. Pixilláció</h4> <p>2 óra</p>				
<p><b>Attitűd:</b></p> <p>Kreativitás</p> <p>Új dolgokra való nyitottság</p> <p><b>Képesség:</b></p> <p>Nézőpont transzponálás</p>	<p>A mozgás dinamikája</p> <p>Illúziókeltés</p> <p>Feladatra fókuszálás</p> <p>Csapatmunka</p> <p>Digitális képességek</p>	<p>Animáció készítése fotósorozatból, számítógép segítségével.</p> <p>A pixillációs technika a mozgás stoptrükkal való rögzítése képfelvételről-képfelvételre. A mozgást nem folyamatában, hanem</p>	<p>Mobiltelefon, fotóállvány, számítógép, iStopMotion animációs szoftver, projektor</p>	<p>Animation basics: Homemade special effects - TED-Ed (YouTube)</p> <p>TEDYouth 2015 Animate Yourself with TED-Ed (YouTube)</p> <p>Oren Lavie: Her Morning Elegance (YouTube)</p>

<p>Divergens gondolkozás</p> <p><b>Ismeret:</b></p> <p>Animációs szemlélet fejlesztése</p> <p>A kockázás módszerének megismerése</p>		<p>egy-egy fázisában rögzítjük, ennek eredménye a groteszk, természetellenes mozgás.</p> <p>A képtárgy vagy személyek apró elmozdulásainak fotósorozatát animációs szoftver segítségével összefűzve a mozgóképet hozunk létre.</p> <p>A pixilláció nem igényel sok technikai feltételt, de pontos, gyors és jól előregondolt kivitelezés szükséges hozzá. Ezért a jelenetet előre meg kell beszélni, a szükséges kellékeket beszerezni, és a mozdulatokat, cselekményt be kell gyakorolni. Nagyon fontos, hogy a gyerekek megértsék, mennyit szabad elmozdulniuk egy-egy képkocka felvétele között, hogy a szándékainknak megfelelő mozgás illúzióját tudjuk kelteni.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Hagyományos, fix kameraállással vesszük fel a jelenetet.</li> <li>2. Fix, felső kameraállásból vesszük fel a jelenetet,</li> </ol>	<p><a href="https://youtu.be/dq-3JfRrgRM">https://youtu.be/dq-3JfRrgRM</a></p> <p><a href="https://youtu.be/tkIPTsEhUXQ">https://youtu.be/tkIPTsEhUXQ</a></p> 
--	--	--	---

		melyet a földön fekvő gyerekek játszanak el.		
<b>5. Gyurmaanimáció</b> 4 óra				
<p><b>Attitűd:</b> Kísérletező kedv Kreativitás</p> <p><b>Képesség:</b> Animációs szemlélet fejlesztése, Térszemlélet, Anyagalakítás, Eszközhazsnálat</p> <p><b>Ismeret:</b> Animációs szemlélet fejlesztése, A mozgás dinamikája, Kameraállás, Képkivágás, Kompozíció</p>	<p><b>Gyurmaanimációs</b> kisfilm készítése számítógép segítségével</p>	<p>1. Előkészítés: Mi a gyurmaanimáció? Kisfilmek vetítése.</p> <p>Mi kell ahhoz, hogy mi is el tudjunk készíteni egy 20-30 mp-es kisfilmet? (storyborad, karakter kialakítása, mozgathatóság, kellékek, háttér, megvilágítás, kamera, kameraállások, szoftver.</p> <p>2. 3-4 fős csapatok kialakítása kooperatív munkához. Lehetőleg minden csapat heterogén legyen (pl, technikához értő, kreatív, jó kézügyességű, jó szervezőképességű, stb. tagok)</p> <p>Storyboardok kiadása. A történet minél egyszerűbb legyen!</p>	<p>Storyboard, gyurma vékony drót, katron, olló, festék, ragasztó, fényképezőgép állvány, lámpa, számítógép, iStopMotion (vagy más) animációs szoftver</p>	<p>Gyurmaanimációs kisfilmek a YouTube-on: Csibefutam; Shaun, a bárány; Sebaj Tóbiás. Gyurmaanimációs kisfilmek making of-jai.</p> <p><a href="https://youtu.be/kptlrjswcl">https://youtu.be/kptlrjswcl</a> <a href="https://youtu.be/rUSoF2nwPw8">https://youtu.be/rUSoF2nwPw8</a> <a href="https://youtu.be/inQlaukXlOw">https://youtu.be/inQlaukXlOw</a> <a href="https://youtu.be/PWUTm9AONCs">https://youtu.be/PWUTm9AONCs</a> <a href="https://youtu.be/iJzTYhpVnZg">https://youtu.be/iJzTYhpVnZg</a></p> 

		<p>3. Karakterek kialakítása gyurmából, háttér és díszlet elkészítése.</p> <p>4. felvétel</p> <p>(5. ha mód és idő van rá: betekintés az utómunkákba: hangeffektek hozzáadása, felirat készítés.</p> <p>6. a kész munkák megtekintése, értékelése)</p>		
<p><b>4. ISKOLÁNK / TELEPÜLÉSÜNK</b></p> <p><b>1. Kedvenc helyeim az iskolában</b></p> <p>3 óra</p>				
<p><b>Attitűd:</b> kreativitás</p> <p><b>Képesség:</b></p>	<p>A. <b>Makett készítése</b> az iskola egy részletéről</p>	<p>A.</p> <p>1. Mit szeretek az iskolában? – szív térkép készítése</p> <p>2. Melyik a kedvenc helyem az iskolában? Miért szeretem? Mekkora? Milyen</p>	<p>szív térkép sablon, Kedvenc helyem az iskolában kérdőív</p>	<p>Kisfilmek és blogok a papírmetszet készítésről: Gelatin Printmaking with Paper Cut Stencils (YouTube) City-prints (<a href="http://laughpaintcreate.blogspot.com">laughpaintcreate.blogspot.com</a>)</p>

<p>Vizuális emlékezet, rekonstrukció, formaalkotás térben</p> <p><b>Ismeret:</b></p> <p>A vizuális formanyelv és kompozíció tudatos használata, a technika választás tudatosságának erősítése, fejlesztése.</p>	<p>B.</p> <p><b>Monotípiakészítése</b> az iskola épületéről vagy a kedvenc helyről</p>	<p>tárgyak találhatóak benne? Hogyan tudnám papírból elkészíteni a makettjét?</p> <p>3. Páros munka: a párok kiválasztják azt a tervet, amelyet a következő órán közösen elkészítenek.</p> <p>4. Iskolai, és otthonról hozott anyagokból megépítik a makettet.</p> <p>B. A sablon és a kérdőív kitöltése után monotípiakészítése a kedvenc helyről, vagy az iskola épületéről</p>	<p>Maketthez:</p> <p>karton, színespapír, olló, ragasztó</p> <p>Monotípiához:</p> <p>rajzlap, olló, ragasztó, vízfesték, tempera, gumihenger, üveg</p>	
<p><b>2. Az én falum</b> 2 óra</p>				

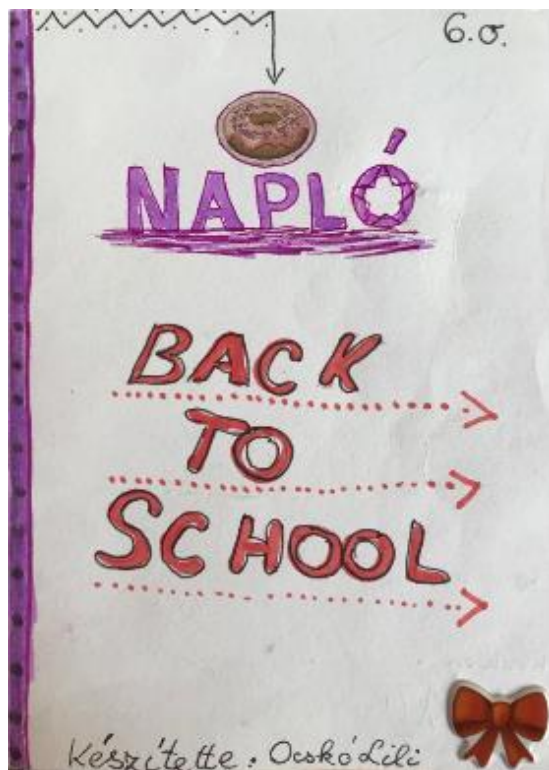
<p><b>Attitűd:</b> kreativitás</p> <p><b>Képesség:</b> Vizuális emlékezet, rekonstrukció, formaalkotás térben</p> <p><b>Ismeret:</b> Tájékozódás a térben és a síkban</p>	<p>Szatymaz község középületeinek, fontos helyeinek térképe</p>	<p>1. Az én falum kérdőív kitöltése. (Mi található, mik találhatóak Szatymazon? Mi az ami nincs, mik nincsenek Szatymazon?) Segédletként kivetítésre kerül egy, jellemzően városi helyeket épületeket bemutató ábrásor.</p> <p>(bank, posta, fogorvos, állatkert, repülőtér, virágbolt, cukrászda, stb.)</p> <p>2. A közösen összegyűjtött lista alapján mindenki választ egy helyet, vagy épületet, amit megadott méretben lerajzol és kivág. (kb.15x15 cm)</p> <p>3. A kész objektumokat csomagolópapíron a valóságban egymáshoz viszonyított helyzetük szerint elhelyezzük, és kialakítjuk köztük az utcahálózatot.</p> <p>Vagy: A szélüket egymáshoz ragasztva elkészítjük a falu jellegzetes helyeinek térbeli modelljét.</p> <p>4. Vagy: A szélüknél egymáshoz ragasztva</p>	<p>„Az én falum” kérdőív</p> <p>„Helyek egy városban” illusztrációs ábrásor</p> <p>Fotók a falu jellegzetes helyeiről, épületeiről</p>	  
---	---	--	--	---

		elkészítjük a falu jellegzetes helyeinek térbeli modelljét.		
<b>3. Szatymaz szubjektív atlasza</b> 2 óra				
<p><b>Attitűd:</b> kreativitás</p> <p><b>Képesség:</b> Látványfelismerés, értelmezés, Komponálás, Látásmód fejlesztése</p> <p><b>Ismeret:</b> Kompozíciós ismeretek, Képkivágás</p>	<p><b>Fotósorozat</b> készítése megadott szempontok alapján.</p>	<p>A. A múlt század első felében épült szatymazi villák felkutatása, fotódokumentáció készítése. Ehhez előkészültként megnézzük a Subán a gallér című helytörténeti filmet.</p> <p>B. Fotósorozat készítése különböző szempontok szerint: házszámok, kerítések, falfirkák, buszmegállók, tanyák</p>	<p>A. Subán a gallér c. film, mobiltelefon</p> <p>B. Magyarország szubjektív atlasza, mobiltelefon</p>	



		útkereszteződések, azonos típusú házak, stb.		
--	--	---	--	--



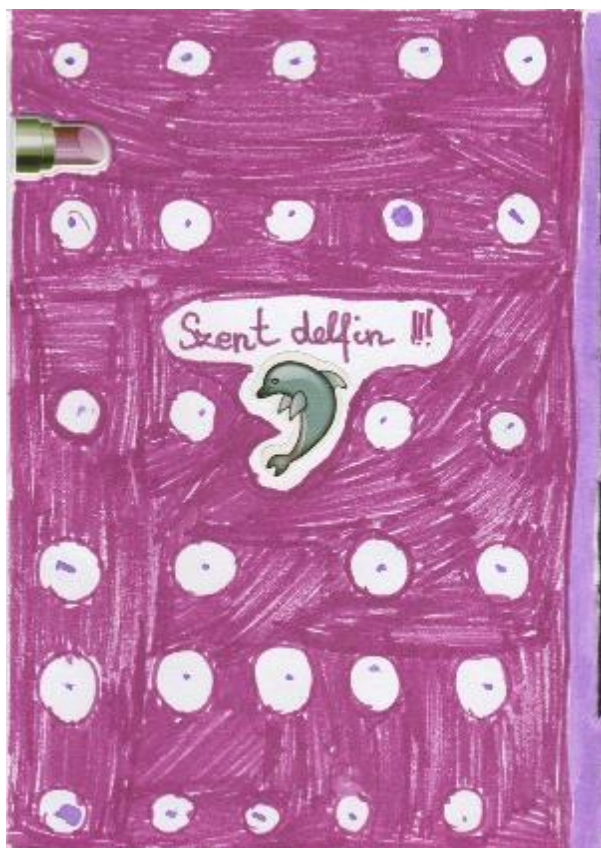


Vizuális napló borító, lány, 12 éves



Vizuális napló bellapok, lány, 12 éves

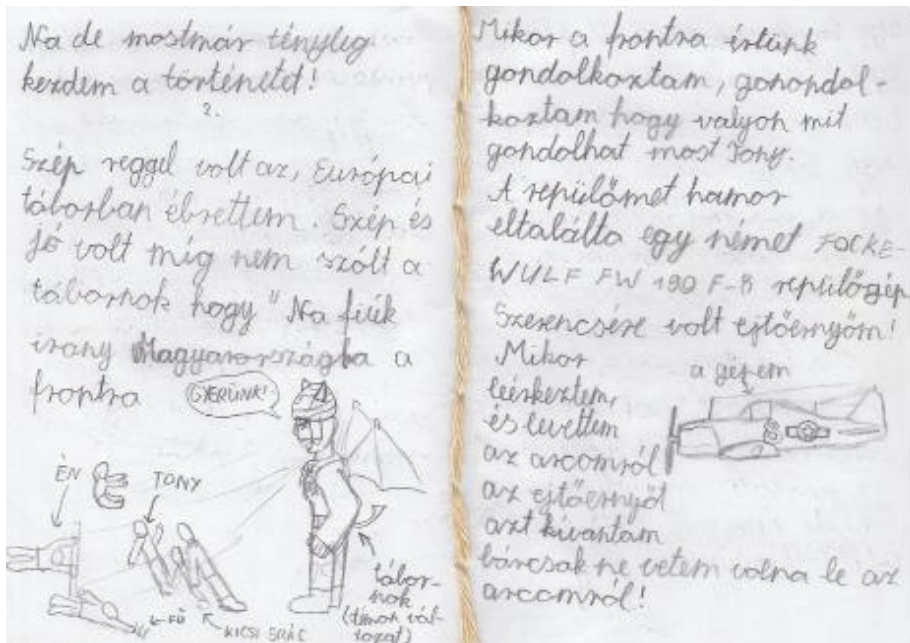




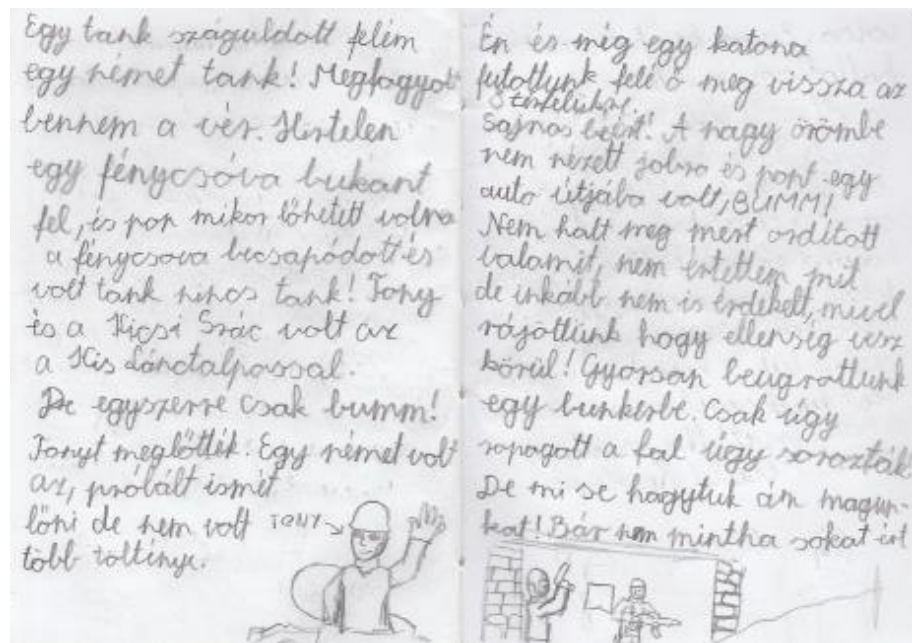
Vizuális napló hátsó borító, lány, 12 éves



Vizuális napló borító, fiú, 12 éves



Vizuális napló bellapok, fiú, 12 éves



Vizuális bellapok, fiú, 12 éves



Vizuális napló digitális formában, bellap, lány, 11 éves



Vizuális napló digitális formában, bellap, lány, 12 éves



Vizuális napló digitális formában, borító, fiú, 11 éves



Vizuális napló digitális formában, bellap, lány, 12 éves

Tanulói munkák a 2. témához: RÖGTÖNZÖTT BÁBOK



Kavicsbábok, lány, 12 éves



Kavicsbáb, fiú, 12 éves





Zoknibáb, lány, 12 éves



Zoknibáb, fiú, 12 éves



Zoknibáb, lány, 11 éves



Árnybábjáték, vegyes csapat, 11-12 évesek



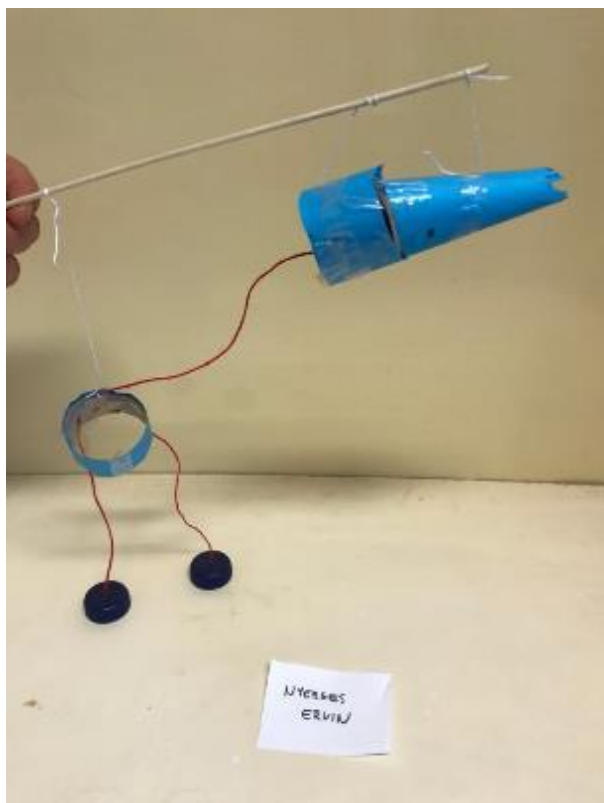
Árnybábjáték, vegyes csapat, 11-12 évesek



Árnybábjáték, vegyes csapat, 11-12 évesek



Árnybábjáték, vegyes csapat, 11-12 évesek



Marionettbáb, fiú, 12 éves



Marionettbáb, lány, 12 éves

TANULÓI MUNKÁK A 3. TÉMÁHOZ: MINDEN MOZOG







*TANULÓI MUNKÁK A 4. TÉMÁHOZ: ISKOLÁNK / TELEPÜLÉSÜNK*









## TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM

A vizuális kommunikáció modul pedagógiai koncepciójának  
megvalósításhoz

*Gergelyné Kiss Melinda és Koczkáné Sárközi Ilona*

*Neumann János Egyetem Petőfi Sándor Gyakorló Általános Iskola és Óvoda, Kecskemét*

# TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM

## 2017/18

*KOCZKÁNE SÁRKÖZI ILONA, MESTERPEDAGÓGUS VIZUÁLIS-ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANÁR*

*GERGELYNÉ KISS MELINDA, INFORMATIKA TANÁR*

*KECSKEMÉT*

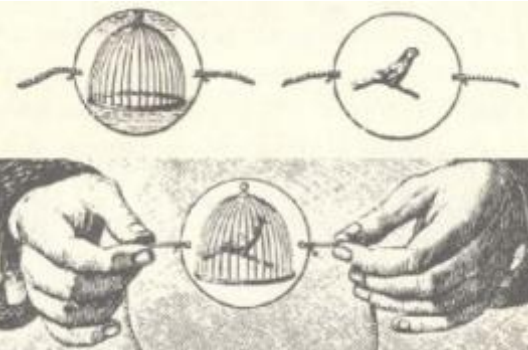
*NEUMANN JÁNOS EGYETEM PETŐFI SÁNDOR GYAKORLÓ ÁLTALÁNOS ISKOLA*

### A 6. évfolyam 2. tanév 2. félévi programjának áttekintése




TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
<b>3. Minden mozog</b> állókép – mozgókép	mozdulatok megfigyelése, rekonstrukciója	Integráció: Mozgóképkultúra médiaismeret	12 és

<p>egyszerű mozdulatok, folyamatok megjelenítése</p> <p>pl. 2 fázisból álló rajzok / fotók készítése, melyek lapozva, vetítve mozgást imitálnak; majd ezek ismétlésével folyamatok megjelenítése (pl. csukott szem – nyitott szem → pislogás; guggolás – állás → ugrálás)</p> <p>flip book (zsebmozi) taumatrop, zootróp, egyszerű számítógépes animációk készítése</p> <p><b>12 óra</b></p>	<p>mozgás-változás megfigyelése, leképezése</p> <p>mozdulat vázlat, tanulmányrajz, fotó készítése;</p> <p>animációs szemlélet fejlesztése, a kockázás módszerének gyakorlása</p> <p>ALKOTÓK – MŰVEK</p> <p>Mybridge fotósorozatai; Zootróp - fázisrajzok, pillanatfelvételek,</p>		
<p><b>4. Iskolánk / városunk</b></p> <p>Kedvenc helyeink az iskolában / városban.</p> <p>részletek megfigyelése, lerajzolása, fotózása</p> <p><b>6 óra</b></p>	<p>döntés</p> <p>kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással)</p> <p>megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)</p> <p>Magyarország szubjektív atlasza - fázisrajzok, pillanatfelvételek,</p>		6

## A 6.évfolyam 2. tanév 2. félévi részletes terve

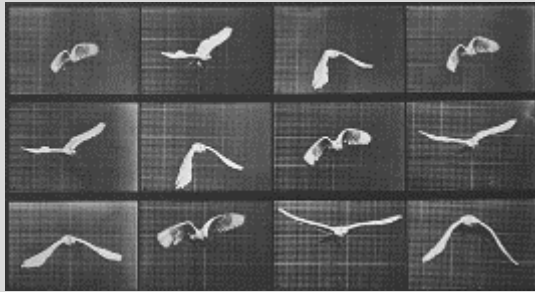
Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
<b>3. Minden mozog 12 óra</b>				
<b>1. Minden mozog, 1 óra</b>				
<p>A mozgóképi gondolkodás fejlesztése, finom motorikus képességek, logikus gondolkodás</p>	<p>Kétfázisú mozgások megjelenítése összehajtott papír szeleten. Mozgás illúzió keltése ceruzára feltekeréssel.</p> <p>Címadás.</p> <p>A mozgásról készült videók megtekintése.</p> <p>Ritmikus, ismétlődő történet, cselekvés leképezése.</p>	<p>Egyéni munka</p> <p>frontális irányítás, formatív értékelés óra közben, társértékelés a videó vetítés során.</p>	<p>Filctollak színes ceruzák</p> <p>Taumatrop bemutatása</p> <p>Interaktív tábla</p>	

## 2. Minden mozog, 1 óra


<p>A fázismozgásokban való gondolkodás fejlesztése. Előzetes ismeretek feltárása. Lehetséges technikai megoldásokon való gondolkodás látás fejlesztése; rész-egész látás; figyelem; türelem; finom-motorikus készség fejlesztése; szociális kompetencia fejlesztése</p>	<p>Praxinoszkóp megismerése, megtekintése.</p>	<p>játék</p> <p>Közös élmény, séta.</p> <p>Megfigyelés szempontok szerint.</p>	<p>Jegyzetfüzet</p>	<p><i>Magyar Fotográfiai Múzeum</i></p>  <p>Balanyi Károly: Praxinoszkóp</p>  
---	--	--	---------------------	--

## Informatika Minden mozog, 2 óra

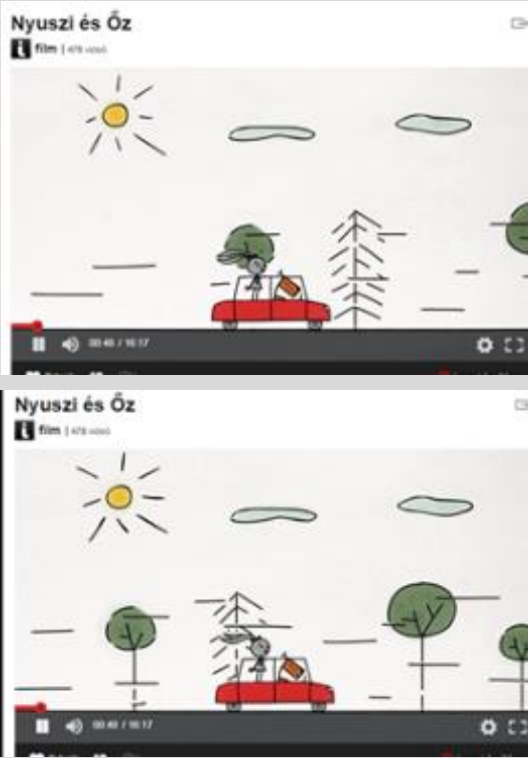



<p><b>A fázismozgások kivitelezési lehetőségei számítógéppel</b></p> <p><b>Fantázia képzelőerő fejlesztése.</b></p> <p>figyelem; türelem; finom- motorikus készség fejlesztése;</p>	<p>Fázisrajzok készítése, videó összeállítása; gif kép készítése két fázisrajz segítségével.</p> <p>Alkalmas mozgás sor kitalálása</p>	<p>Frontális és egyéni munkaforma;</p> <p>A fázisrajzok elkészítésének lépéseinek és a képek összeszerkesztésének bemutatása.</p> <p>Továbbfejlesztési lehetőségek.</p> <p>Társ- és önértékelés a gif-ek megtekintésével.</p>	<p>Paint program, videókészítő alkalmazás</p>	<p>Eadweard Muybridge: Cockatoo Flying</p> 
---	--	---	---	--


### 3. Minden mozog, 1 óra

<p>Fantázia képzelőerő fejlesztése.</p> <p>kreativitás;gondolkodási készség; vizuális kommunikáció;</p>	<p>Praxinoszkóp képsorozat készítése, kipróbálása, és videó készítés az elkészült alkotásokról.</p> <p>Alkalmas mozgás sor kitalálása</p>	<p>Frontális és egyéni munkaforma; magyarázat; szemléltetés; dicséret; elmarasztalás; hibajavítás; motiváció; bemutatás; bemutattatás; megbeszélés; értékelés; segítségnyújtás; ráhangolás</p> <p>Az előzetes tapasztalatok, megfigyelések felhasználása egyéni munkaformában.</p>	<p>Vékony fekete filc Tűfilc Színes ceruza Praxinoszkóp korongok sokszorosítva Praxinoszkóp játék (játékboltban kapható 1 db)</p>	 <p>Praxinoszkóp. Egy forgatható korongon egy rajzsorozat mozgásfázisait rögzítettek.</p>
---	---	--	---	---


		Motiváció: videofilm	Videofelvevő, telefon interaktív tábla	
<b>4. Minden mozog, 2 óra</b>				
Művészettörténeti és vizuális ismeretek bővítése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kommunikáció	Optikai csalódások. Mozgás érzékeltetés. Geometrikus képek készítése fekete filctollal, azon vonalazott fóliák elhúzásával, mozgatásával, mozgást imitáló alkotások készítése, felvétele kamerával, vagy telefonnal.	Egyéni munka. Motiváció, előzetes ismeretek/tapasztalatok felidézése, szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, kérdés-felelet, segítségnyújtás, értékelés, társértékelés, dicséret.	Eszközök: rajzlap, grafitceruza, filctoll, vonalzó, körző  Különböző csíkozású fóliák	Ernesto Briel 
<b>Informatika Minden mozog, 2 óra</b>				

<p><i>Animációs szemlélet fejlesztése</i></p> <p><i>Fantázia képzelőerő fejlesztése.</i></p> <p>Figyelem; türelem; problémamegoldó gondolkodás fejlesztése;</p>	<p>Mozgás érzékeltetése a háttér változtatásával.</p> <p>Rajz vagy fotó segítségével is megvalósítható.</p>	<p>Frontális és egyéni munkaforma;</p>	<p>Paint program, fényképezőgép vagy okostelefon, videókészítő alkalmazás</p>	<p>Animáció MOME diákt filmek: Váczi Péter rendezte Nyuszi és az Őz</p> 
<p><b>5. Minden mozog, 1 óra</b></p>				
<p>Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése;</p>	<p>Mozgásellentétek ábrázolása</p>	<p>Páros munkaforma, a különböző irányú mozgások megbeszélése után, egy A/3-</p>	<p>A/3-as lap színes papírok,</p>	<p>K. Malevics: Szuprematista kompozíció 1914.</p>

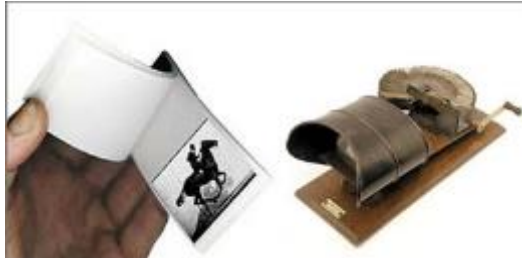
<p>esztétikai érzék fejlesztése, analizáló, szintetizáló gondolkodás fejlesztése</p>	<p>geometrikus formákkal. Gyors-lassú Fel-le Áll- fut Pattog-hullámzik Műalkotások megmozdítása, folytatása. Hogyan mozdulnának el a formák? Síkelemek mozgatása sík felületen,, fotó sorozat, animáció készítése</p>	<p>sík as lapon önállóan dolgoznak. A munka közben folyamatos társértékeléssel, egyeztetéssel.  Csoportmunka: ugyanazon elemekből a csoportok különböző kompozíciókat készítenek</p>	<p>ragasztó olló vonalzó körző  fényképezőgép, okostelefon, videószerkesztő program</p>	 <p>Moholy -Nagy L: Hidak 1921.</p> <p>K. Malevics: Szuprematista kompozíció, 1914.</p>
<p><b>Informatika Minden mozog, 1 óra</b></p>				
<p>Hogyan mozdulnának el a formák?</p>	<p>A geometrikus formák átrendeződésének megjelenítése fázisokon keresztül</p>	<p>Frontális és egyéni munkaforma; A fázisrajzok elkészítése, a képek összeszerkesztése.</p>	<p>Képszerkesztő program, videókészítő alkalmazás</p>	<p>K. Malevics: Szuprematista kompozíció, 1914.</p>

<p>Gondolkodás és kreativitás fejlesztése.</p> <p>Rész-egész érzékelésének fejlesztése</p>		<p>Társ- és önértékelés a gif-ek megtekintésével.</p>	
--	--	---	---


## 7. Minden mozog, 1 vagy 2 óra

<p>Elrendezés képek sorrendjének meghatározása, kompozíciós készség, figyelem gyorsaság, vizuális kifejezés</p> <p>Szociális képességek, együttműködés, humor</p>	<p>3-4, vagy 4-8 képkockából álló képregény készítése, előzetesen szöveg nélküli képregény megfejtése, majd ellenőrzésként bemutatása a szöveggel együtt.</p> <p>Képtávolságok megbeszélése.</p>	<p>Páros munka</p> <p>Szerepek:háttér készítő és figura rajzolók</p> <p>A figurákat külön rajzolják és utólag helyezik rá a hátterekre.</p>	<p>Motivációs képek, képregények kivetítve és kézbe adható újságok, kiadványok formájában.</p> <p>Vonalzó, filctollak különböző vastagságban, A körvonalakhoz fekete kontúrfilcek.</p>	
---	--	---	--	--

## 8. Minden mozog, 1 óra

<p>Kreativitás, az idő érzékeltetése vizuális eszközökkel</p> <p>A mozdulatok fázisokra bontása</p>	<p>Flipp book</p> <p>Pörgetős füzet elkészítése</p>	<p>Egyéni munka</p>	<p>Ablak, világítós asztal</p> <p>ceruza, filctollak</p>	
---	---	---------------------	--	---

## 9. Minden mozog, 1 óra

<p>Megfigyelés, koncentráció, vizuális képzelet fejlesztése</p> <p>Tiszta munkára való nevelés; feladattudat fejlesztése; vizuális tapasztalatszerzés</p>	<p>Animáció készítés kulcsképek alapján, a fázisok egyenletes megrajzolásának gyakorlása</p> <p>A képekösszefűzése movie maker programmal.</p> <p>Metamorfózisok</p>	<p>Egész csoportot foglalkoztató közös munka</p> <p>A történet megtekintése után önértékelés</p>	<p>Grafit ceruza</p> <p>Kulcsképek fénymásoló lapok</p>	<p>M. C Escher: Levegő és víz</p> 
---	--	--	---	--

## 10. Minden mozog, 2 óra

*Előzetes ismeretek feltárása, valós helyzetben, találkozás az animációs film készítésével.*

Látogatás az animációs stúdióba.  
A készítés folyamatának megfigyelése.  
Képes forgatókönyvek, kulcsképek, figura tervek, háttértervek, vágás  
Az animációk fajtáinak megismerése.

az film stúdió udvarán.  
Az animáció története, szemléltető eszközökkel: praxinoszkóp.  
Egész csoportot foglalkoztató óra.  
Szemléltetés, megfigyelés




Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
<p><b>4. Iskolánk / városunk 6 óra</b></p> <p><b>1. Iskolánk, városunk, 2 óra</b></p>				
<p>Természet utáni tanulmányok, megfigyelés, kifejezőeszközök használata</p>	<p>Az iskola kertje, rajzolás grafittal, fényképezés</p>	<p>Egyéni munkákból tábló készítés, közösen</p>	<p>Grafitceruza, tus vízfesték Fényképezőgép, telefon</p>	<p>Kecskeméti arborétum</p>  <p>Mondrian Piet : A kék fa</p> 



## 2. Iskolánk, városunk, 2 óra

<p>Saját tereink felfedezése.</p> <p>Megfigyelés, elmélyülés, analízis, szintetizálás.</p> <p>Nézőpontok.</p>	<p>Fényképek kiegészítése</p> <p>Milyen lehetne?</p> <p>Számítógépes tervezés?</p>	<p>Iskolánk szubjektív atlasza</p> <p>Fényképezés, rajzolás</p>	<p>Egyéni munka</p>	<p>Mészáros Marianna: Várakozás 2012.</p> 
---	--	---	---------------------	--

### 3. Iskolánk, városunk, 2 óra

<p>Formák vonalakkal, egyéni stílus keresése</p>	<p>Kecskeméti épületek, amelyek nekünk fontosak!</p> <p>A mi házaink, a mi zugaink.</p> <p>Információs táblák tervezése, az épület tipikus jegyeinek megjelenítésével, fotokartonra fehér ceruzával</p>	<p>Kooperatív csoportmunka</p>	<p>Fotokarton, kréta, fehér toll. fehér ceruzák</p>	<p>Balanyi Károly: Kecskemét térkép Képes térképek</p> 
--	---	--------------------------------	---	--

### Informatika Iskolánk, városunk, 3 óra

<p>Építsünk kockákkal!</p> <p>A térszemlélet, a figyelem, emlékezőképessé g rész-egész</p>	<p>Kockák és anyagok használata a Minecraft programma.</p> <p>Kedvenc épület felépítése.</p> <p>Kecskemét térképének</p>	<p>Frontális és egyéni és csoportmunka;</p> <p>Társ- és önértékelés.</p>	<p>Képszerkesztő program, videókészítő alkalmazás</p>	
--	--	--	---	--

megfigyelésének  
fejlesztése

elkészítése valódi és  
virtuális kockákból.



# Képek a foglalkozásokról

Az ábrákon Kovács Hajnalka vezetésével készített munkák láthatóak:

2-4. ábra: Digitális rajzolás: a PAE (Pallasz Athéné Egyetem, Kecskemét) Petőfi Sándor Gyakorló Iskolájában végzett kutatás, 2015-16.

1; 5-10.; 12, 13. ábra: A Pallasz Athéné Egyetem Pedagógusképző Karán, Kovács Hajnalka módszertani kurzusain készült hallgatói munkák, 2015-16.

11. ábra: Múzeumpedagógiai foglalkozáson készített gyermekmunkák (Modeling Museums: II. Nemzetközi Építészeti Makett fesztivál a Műcsarnokban, 2010. november 13-16. Budapest)

14. ábra: A KIO (Kecskeméti Ifjúsági Otthon) Kreatív Műhelyében készült diákmunkák, 2015.

## Digitális grafikák



2. ábra. Világűr - digitális kollázs készítése. Alsós gyerekek ismerkednek a Paint rajzoló programmal.



3. ábra. Képzelt világok – digitális kollázsok





12. ábra. Paul Klee: Táj sárga madarakkal (1923; akvarell, gouache, fekete alapozású karton; 27x35 cm; Bázeli, magántulajdon).  
 Transzponálás térbe: konstruálás papírból – transzponálás síkba: digitális fotók készítése



13. ábra. A vörös léggömb megérkezik. Több Klee festmény megfigyelése alapján készült installáció – felülnézetből fotózva  
 sík → tér → sík transzpozíciók



14. ábra. Ki vagyok én? Szimbolikus jelmezek – személyes preferenciák, nonverbális éüzenetek színekkel, formákkal, mimikával

## 6. osztályos pedagógiai program a Vizuális médiakommunikáció modulhoz

**SZERZŐK:**

**Havasi Tamás, Orosz Csaba,**

Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

**Tóth Tibor**

Eszterházy Károly Egyetem, Médiainformatika Intézet

### *Alapelvek, célok – szemléletmód*

Az aktuális Nemzeti Alaptanterv és új kerettantervi változások sürgetik a helyi tantervek és a saját tanítási stratégia átgondolását, új alternatívák keresését. Nevezetesen, a korábban külön tantárgyként kezelt Mozgóképkultúra és médiaismeret tananyagait az új médiumokkal, fotóval, mozgóképpel, filmmel, posztmodern képiséggel való foglalkozást modulus, illetve integrált formában a Vizuális kultúra, illetve a Művészetek műveltségterület részének tekinti az új dokumentum.

A médianevelés és oktatás nélkülözhetetlenségét ma már senki nem vitatja, ezért ez az átalakítás több szempontból átgondolatlanok tűnik. Amikor a különböző médiumoknak legintenzívebb kapcsolatban lévő korosztály oktatási, nevelési lehetőségei az önálló tárgy megszűnésével beszűkülnek. A Nemzeti Alaptantervben részben önállóan, részben a Vizuális kultúra tantárgy részeként szerepel, de kézikönyv, pedagógiai program még nem készült hozzá. Új komplex, a területeket integráló alternatív pedagógiai programokra van szükség. A Mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy keretei korábban - szaktanári irányítással - több időt biztosítottak a beszélgetésekre, hosszabb művek elemzésére és az alkotásra is. Talán némi nyereségként könyvelhető el a komplexitás kényszere, amely a másik tantárgy keretei közé kerülésből következik. A megváltozott, átstrukturálódott tantervben a különböző tárgyi tartalmak is más időintervallumba kerültek. Esetenként más évfolyam tananyagába; például a művészettörténet tartalmaiban is van ilyen jellegű változás. (Az új tankönyv szerint a Barokk a 7. osztály tananyagából a 6. osztályába került.) Ez több olyan tantárgyat érint, amellyel a rajz vizuális kultúra is együttműködik. Ilyen tárgy például a történelem (ahol a korábbi tananyag feldolgozásának üteme felgyorsult, így nehéz párhuzamosan haladni a művészettörténeti korszakok tárgyalásával) és az irodalom is. Ez megnehezíti a tantárgyi koncentrációt, amely kiemelten fontos a probléma centrikus, nem lineáris oktatás és gondolkodás fejlesztése terén, de egyben az új modulok elhelyezését is nehezebbé teszi.

A másik érv az átgondolás mellett, hogy a változó „új képi világ” a fiatalok életét, társas kapcsolataikat minden elemében átszövik. Az általuk alkotott, létrehozott, fogyasztott, illetve általuk preferált digitális képek mennyisége megnövekedett, tematikai jellegzetességei és a

fiatalok „használati” szokásaiban bekövetkező változások is indokolják a médianevelés és a vizuális nevelés komplex átgondolását. *A mai fiatalok nem egyszerűen csak passzív médiafogyasztók, hanem a digitális technológiákat használó aktív alkotók is.* Különösen tekintettel kell lennünk a társadalmi média új platformjaira, az internet közösségi oldalainak bővülő felhasználói köreire, új vizuális lehetőségeire. Így, a befogadók nevelése mellett az alkotás technikai segítségét is fel kell vállalnunk, az alkotói képességeket is integráló digitális kompetenciát kialakítanunk, valamint szemléletbeli útmutatást adnunk a média művek befogadásához. Ez a folyamat csak úgy lehet hatékony, ha hangsúlyt fektetünk a mediatizált kommunikáció vizuális, auditív és szöveges (textuális) elemeire is, legyenek azok hétköznapi, vagy éppen művészeti kontextusban. A tervezett munkát nehezíti, hogy az iskolakísérletünk egyik helyszínén a Nyíregyházi Egyetem gyakorlóiskolájában, bár médiaterem van, de csak nyílt forráskódú, egyszerű képfeldolgozó szoftvereket tudnak használni. „Komolyabb” képszerkesztő, rasztergrafikus, fényképfeldolgozó szoftvert (Adobe Photoshop), vagy vektorgrafikus (Corel Draw, Adobe Illusztrátor) és mozgókép feldolgozására, szerkesztésére alkalmas szoftver nem elérhető az iskolában. (Erre talán lehetőséget adhat, legalábbis a bemutatás és kipróbálás szintjén a Nyíregyházi Egyetem Vizuális Kultúra Intézetének médiaterme, ahol, bár csak 15 gépállásban, de kipróbálhatók ezek a szoftverek.)

Nem kétséges a médianevelés és a kommunikáció tanításának szükségessége, bármelyik metodikát, stratégiát, tantervek által biztosított formát választjuk, vagy van lehetőségünk alapul venni. Talán még koncentráltabban kell követnünk a változó képiséget, technikai fejlődést és az eszközök használatának trendjeit, miközben valamilyen állandóságot is keresünk a változások mellett. Ezek az „állandónak” tekinthető tematikák a vizuális kultúra órát, ill. a tanórákon kívüli tevékenységeket is átszőhetik. Ilyen témák pl. a *képolvasás* és annak tágabb értelmezése: a *látványolvasás*, ami végtelen variációs lehetőséget enged. A *kép és a szöveg* kapcsolata a kétféle kommunikációs jelrendszer között teremtett változatos kapcsolatokat vizsgálja.

A *nézőpont* vizuális, illetve tágabb értelmezése is segít a tömegmédiák hatásai ellen vértéződnünk. A *montázs* képi és akusztikus/auditív értelmezése, gyakorlása különösen fontos terület. A *látás és más érzékszerveink által felfogott információk kapcsolata* is számtalan élményszerű feldolgozás lehetőségét nyújtja. A *mozgás, történés és az idő ábrázolásának vizsgálata*, ábrázolásának lehetőségei a mozgóképes gondolkodást alapozza meg. Példák erre a képregény, fotóregény képsorai, az egybeszerkesztett mozgásfázisok, a kronofotográfia, vagy a képek vizuális dinamikája. A *képi-, zenei-, irodalmi alkotásokban egyaránt előforduló kifejező eszközök*, mint például a ritmus, a kommunikációs jelrendszerek, kódok összefüggéseit, átfordítási lehetőségeit rejti, míg a *szituációs játékokon* keresztül az üzenet kontextusait vehetjük számba. De ezeken a tevékenységeken keresztül a szociális kapcsolatok is gazdagíthatók, az együttműködés tanulása is megvalósítható. Nem maradhatnak ki a *befolyásolás különböző technikái* sem a tananyagokból. Mindezek a témák a médianevelést vezethetik be a különböző tantárgyak, így a rajz, vizuális kultúra keretei között is.

## ***A modul innovatív tartalma***

Napjainkra a vizuális kultúra, tartalmát, a mű megalkotásának és befogadásának módját tekintve rendkívüli módon kibővült. A tantárgy keretében nagyon nehéz tisztán pl. csak festészetről, szobrászatról, építészetről, grafikáról beszélni. A művészeti területek között mindig volt kapcsolat, áttekintés, átfedés. Amikor a technikai képalkotás lehetősége a fotografálással megteremtődött, szinte azonnal felfigyelt rá a képzőművészet. Nem volt ez

másképp a filmmel, később a videóval, majd a számítógéppel sem. Ma a világban egyszerre van jelen, például a festészetben, az impresszionizmus klasszikus időszakát idéző tájképfestészet és a számítógépes grafika vagy az interaktív videó installáció. Nagyon ritka az a kortárs képzőművészeti tárlat, amelyen mozgóképes alkotások ne lennének, de nem ritka a hangokat is tartalmazó mű. A képzőművészet audiovizuálissá vált. Új vizuális művészeti ágak születtek pl.: fotográfika, számítógépes grafika, video installáció, video projekció, a virtuális valóság művészi alkalmazása (VR művészet), stb.. Ezek mellett az egyes művészeti területek között is, megőrizve szuverén jellemzőiket, felfedezhetők különböző kapcsolódási pontok. Pl. az animációs film és a képzőművészet között, már csak a használt anyagok, a képalkotás módjának azonossága miatt is keletkeznek értelmezési átfedések, de a filmekben a figyelem irányításában is hasonlóságok vannak/lehetnek.

A technikai képalkotás eszközeinek tömeges használatával új tömegkommunikációs helyzet állt elő: a hivatalos kommunikátorok mellett megjelentek az ún. nem hivatalos kommunikátorok is. Az információk hitelességének megállapítása nagyon nehezzé vált, a szabad tartalom fel- és letöltések révén kezd elterjedni az „egy személyre szabott tömegkommunikáció”.

A vizuális kultúra és a mozgóképkultúra médiaismeret bizonyos mértékű integrációja lehetővé teszi a szélesebb körű problémamegoldást, a világ jelenségeinek összefüggésben történő vizsgálatát, megértését, valamint segítséget adhat a kortárművészet törekvéseinek megértéséhez is. Ezek mellett az oktatásban nagyobb érvényt nyerhet az interdiszciplinaritás elve, tovább oldódhat a még mindig tapasztalगतó tantárgysovinizmus is.

A NAT a fentebb említett a gondolkodásmódnak teret enged. *1.2. A NAT, A KERETTANTERVEK ÉS A HELYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS* című részben olvasható, miszerint bizonyos műveltségi területeknek lehetnek olyan fejlesztési céljai és tartalmi elemei, amelyek a kerettantervekben akár más-más tantárgyba integrálva szerepelhetnek. Sajnos ez többnyire csak azt jelenti a gyakorlatban, hogy ami eddig külön tantárgyként szerepelt (mozgóképkultúra és médiaismeret), annak tartalmát „szétdobták” más tantárgyakba. A mozgóképkultúra médiaismeret így kapott helyet leginkább a magyar irodalomban, az informatikában, a vizuális kultúrában, történelem és állampolgári ismeretekben. Ez a fajta integráció az alapján valósulhat meg, hogy mik azok a tartalmak, problémakörök, amelyek részben más tantárgyakat is érinthetnek. A mozgóképkultúra a Kerettantervben (továbbiakban: Kerettanterv) már így szerepel, ami lehet jó is, ha erre a feladatra felkészültek a pedagógusok, és a pedagógusképzés.

Tehát a Kerettanterv, ha úgy tetszik, minden lehetőséget felkínál a vizuális kultúra számára, hogy beépítse magába a digitalizáció és medializáció előidézte jelenségeket, kérdéseket, lehetőségeket. Ezekkel a lehetőségekkel élve és ezeket kiegészítvén a vizuális- és mediakultúra modulba oly mértékben és vonatkozásban kerültek be a mozgóképpel, a médiával, a digitális álló- és mozgóképalkotással kapcsolatos tartalmak, amilyen mértékben és vonatkozásban ezek átfedésbe kerülnek a képzőművészettel. Például az animáció és a képzőművészet kapcsolata nyilvánvaló, hiszen mindkét terület ugyanazokat az anyagokat, eszközöket (grafikai, festészeti, plasztikai) használja. A digitális képalkotás több formája is beépült a képzőművészetbe. Az is szempontként sorolandó fel a vizuális kultúra és a mozgókép-, mediakultúra kapcsolatában, miszerint korunkban nagyobb hatást gyakorol a vizuális kultúrára a mozgókép és média, mint a hagyományos képzőművészet, amelyre ezek a jelenségek tartalmi, formai szempontból, valamint eszközeit tekintve is visszahatnak.



Tehát a technikai álló- és mozgókép több módon úgy is szerepet kaphat a vizuális kultúrában. Egyszer, **mint a vizuális probléma feldolgozását szolgáló eszköz** (pl. egy tárgy, jelenség megfigyelése során videofelvétel, szerkesztett film, fotósor készítése). Ilyen esetekben a mozgókép „csak” egy probléma megoldásában, eszközként kap szerepet. Más esetekben a műalkotás szerves része vagy egésze a technikai álló- és mozgókép valamelyik formája (pl. videó szobor, interaktív videó installáció).

A médianevelésnek vannak „állandónak”, kiemeltnek tekinthető tartalmai. Legfontosabb feladatai közé tartozik a *média változatos nyelvezetének* elsajátítása. A *médiaszövegek* szövegértési képességének elsajátítása. A különböző *médiumok technológiai, műfaji jellegzetességei* fontos részét képezik a nevelés és oktatás-e formáinak. A médiaszövegek *kategorizálásának* szerepe van a megértésükben egy médiumon belül, vagy a médiumok „fölött”. Példaként a reklám, mint műfaj megtalálható a rádióban, televízióban, interneten stb. A *műfaji jellegzetességek* meghatározzák az egyes médiumok karakterét, s egyben a nyelvezetét is. Nem mellőzhető a különböző *média alkotó, közvetítő intézmények*, tartalomszolgáltatók bemutatása (például a Magyar Televízió, Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, Magyar Rádió) sem. A bemutatott intézmények, szolgáltatók működésének „láthatatlan” része a műsorszerkezetre és tartalomra is különböző mértékbe visszaható közönség. A *média közönsége* az a fogyasztói csoport, akinek szokásaival, igényeivel kell megtanulnunk azonosulni, akár felhasználók, akár alkotók vagyunk. A célközönség számára a különböző médiumok produktumai *reprezentálnak* valamilyen eszmét, értéket, minőséget, stb. A *közösségi média* különböző platformjai szinte minden iskolás korosztály számára elérhetők, így az *önreprezentáció* lehetősége is adott. A médianevelés és oktatás területein belül a technikai *médiumok történetével*, a vizualitáson belül a képkészítés korszakaival is érdemes megismertetni a diákokat. Korosztálytól függően és mértékben a *médiaelmélet*, *manipulációelméletek*, *médiafilozófia*, és *médiaesztétika* is említést kaphat a médiával és vizualitással foglalkozó tanórákon, így a rajz, vizuális kultúra óra média moduljában is.

A felvázolt gondolatmenetet követve, az egymásra épülő évfolyamokon különböző vizuális közlésformák és médiumok kapnak kitüntetett figyelmet. Először a kép, majd a szöveg, a kép és a szöveg kapcsolata, valamint ez a közösségi médiumok kontextusában, a mozgókép, a médiaművészet különböző formái és végül a multimédia, valamint a virtualitás témakörei épülnek egymásra.

### **Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban**

1. A művészetek állandó változásban vannak, a médiához köthető alkotás hétköznapivá vált.
2. A művészetek között mindig is voltak átfedések.
3. A mediális hatás nagyobb szerepet kap az ízlés, szemlélet, értékrend alakításában, mint a család és az iskola.
4. A mediális közlésforma népszerű a diákok körében. Ezzel szemben az iskolák zöme a szabadkézi rajzolás, festés terén nyújtott teljesítmény alapján értékeli a diákokat.
5. Korunkban csak szándék kérdése, hogy kiből válik tömegkommunikátor.
6. A digitális technológia majdhogynem egy eszközbe integrálja az álló- és mozgóképkészítés és feldolgozás lehetőségeit.

7. Az iskolák csak kis mértékben élnek a média, a digitális technológia kínálta lehetőségekkel, ezeknek leginkább csak a káros hatásaival foglalkoznak.
8. A technikai álló- és mozgókép adta lehetőségek kiválóan alkalmazhatóak a hagyományos vizuális problémák feldolgozásában, elegyíthetők velük a hagyományos módszerek, eszközök, eljárások, kitágítják a művészettörténet tanításának, tanulásának is az eszköztárát.
9. Az iskolák és a tanulók birtokában már olyan digitális eszközök vannak, amelyek jól alkalmazhatók a vizuális kultúrába történő beépítésére.

## A Nemzeti Alaptanterv (NAT) és a modulterv összevetése

<b>Alaptanterv</b>	<b>Modul tanterv</b>
<p>A művészi tevékenységek semmi mással nem pótolható szerepet játszanak a képzelőerő, az empátia, az ízlés és az árnyalt kifejezés képességének fejlesztésében. Kora gyermekkortól kezdve ezek szolgálják a leghathatósabbban a forma-, a tér-, a ritmus- és a színérzék kibontakozását, a mozgáskoordináció fejlesztését, és elengedhetetlenek a figyelem, az emlékezet, valamint a kooperációs és kommunikációs készségek fejlesztésében is.</p> <p>A művészi tevékenység mind a mai napig megőrizte beavatás jellegét: a műalkotások által közvetített sors- és magatartásminták megismerése az egyén szocializációjának döntő mozzanata, a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója.</p> <p>A művészetpedagógia valamennyi ágazatának közös vonása a gyakorlat- és tevékenységközpontúság. Az egyes művészetek formakincsének, kifejezőmódjának játékos elsajátítása a készségfejlesztés leginkább örömteli módja. Ugyanakkor a művészeti nevelés széles teret biztosít a művészettel nevelésnek is, így az alkotókészség és az együttműködési képesség és készség fejlesztésének, az erkölcsi értékek tudatosításának. Egyensúlyt keres a kiemelkedő kulturális minták és a hétköznapok esztétikuma között: egyaránt kapcsolódhat művészi alkotásokhoz, a népszerű kultúrához és a mindennapi élet megnyilvánulásaihoz. A művészetek tanítása hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához, a kultúra hagyományos és mai értékeinek megismertetéséhez. A közös ismeret- és élményanyag az összetartozás érzésének erősítését szolgálja. A művészeti örökség és a kortárs alkotások megismertetésével a művészeti nevelés segítséget nyújt a fiataloknak, hogy eligazodjanak saját koruk kultúrájában.</p> <p>A művészeti nevelés eredményességéhez nélkülözhetetlen a művészeti intézmények látogatása (mozi, színház, bábszínház, hangverseny, múzeum, kiállítás), és a tapasztalatok közös feldolgozása.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>A művészi tevékenységek semmi mással nem pótolható szerepet játszanak a képzelőerő, az empátia, az ízlés és az árnyalt kifejezés képességének fejlesztésében. Kora gyermekkortól kezdve ezek szolgálják a leghathatósabbban a forma-, a tér-, a ritmus- és a színérzék kibontakozását, a mozgáskoordináció fejlesztését, és elengedhetetlenek a figyelem, az emlékezet, valamint a kooperációs és kommunikációs készségek fejlesztésében is.</p> <p>A művészi tevékenység mind a mai napig megőrizte beavatás jellegét: a műalkotások által közvetített sors- és magatartásminták megismerése az egyén szocializációjának döntő mozzanata, a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója.</p> <p>A művészetpedagógia valamennyi ágazatának közös vonása a gyakorlat- és tevékenységközpontúság. Az egyes művészetek formakincsének, kifejezőmódjának játékos elsajátítása a készségfejlesztés leginkább örömteli módja. Ugyanakkor a művészeti nevelés széles teret biztosít a művészettel nevelésnek is, így az alkotókészség és az együttműködési képesség és készség fejlesztésének, az erkölcsi értékek tudatosításának. Egyensúlyt keres a kiemelkedő kulturális minták és a hétköznapok esztétikuma között: egyaránt kapcsolódhat művészi alkotásokhoz, a népszerű kultúrához és a mindennapi élet megnyilvánulásaihoz. A művészetek tanítása hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához, a kultúra hagyományos és mai értékeinek megismertetéséhez. A közös ismeret- és élményanyag az összetartozás érzésének erősítését szolgálja. A művészeti örökség és a kortárs alkotások megismertetésével a művészeti nevelés segítséget nyújt a fiataloknak, hogy eligazodjanak saját koruk kultúrájában.</p> <p>A művészeti nevelés eredményességéhez nélkülözhetetlen a művészeti intézmények látogatása</p>

	(mozi, színház, bábszínház, hangverseny, múzeum, kiállítás), és a tapasztalatok közös feldolgozása.
<b>VIZUÁLIS KULTÚRA</b>	
<b>ALAPELVEK, CÉLOK</b>	
<b>Alaptanterv</b>	<b>Modul tanterv</b>
A vizuális kultúra tanításának célja: hozzásegíteni a tanulókat a látható világ jelenségei, valamint a sajátos képi közlések, vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez.	<i>Módosítjuk így:</i> A vizuális kultúra tanításának célja: hozzásegíteni a tanulókat a látható világ jelenségei, valamint a sajátos álló- mozgóképi közlések, a vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez.
Célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.
A műveltségterület nem csupán a hagyományos képző- és iparművészettel foglalkozik, hanem magában foglalja a vizuális jelenségek, közlések köznapi formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket és az épített környezetet is.	<i>Módosítjuk így:</i> A műveltségterület nem csupán a hagyományos képző- és iparművészettel foglalkozik, hanem magában foglalja a filmművészet bizonyos területeit, a kortárművészet újabb és újabb törekvéseit, a vizuális jelenségek, közlések köznapi formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket és az épített környezetet is.
Mivel a vizuális kultúra részterületei a képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat, illetve különböző képességek fejlesztésére alkalmasak, fokozott lehetőség nyílik a differenciálásra.	<i>Módosítjuk így:</i> Mivel a vizuális kultúra részterületei a képzőművészet, a mozgókép, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat, illetve különböző képességek fejlesztésére alkalmasak, fokozott lehetőség nyílik a differenciálásra.

<p>A tantárgy elsődleges célja nem a művészeti képzés, így a művészet nem célja, hanem eszköze a vizuális nevelésnek. A vizuális kultúra hatékony tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközöt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok fejlesztési lehetőségeire is. Az életkornak megfelelő fejlesztés a spirális felépítést indokolja, de itt csak az újonnan belépő tevékenységeket említjük, ami nem jelenti azt, hogy abban a képzési szakaszban a már korábban megjelenő tevékenységek ne szerepelnének továbbra is. A szabadkézi rajzolás például minden szakaszban fontos eleme a képzésnek. Mivel a vizuális nevelés fejlesztési célja komplex – más műveltségi területekhez hasonlóan – a megfogalmazott közműveltségi tartalom nem értelmezhető kizárólag ismeret jellegű tudáselemek felsorolásaként ebben az esetben sem.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>A tantárgy elsődleges célja nem a művészeti képzés, így a művészet nem célja, hanem eszköze a vizuális médianevelésnek. A vizuális kultúra hatékony tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközöt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok fejlesztési lehetőségeire is. Az életkornak megfelelő fejlesztés a spirális felépítést indokolja, de itt csak az újonnan belépő tevékenységeket említjük, ami nem jelenti azt, hogy abban a képzési szakaszban a már korábban megjelenő tevékenységek ne szerepelnének továbbra is.</p> <p><i>Nem szerepel:</i></p> <p>A szabadkézi rajzolás például minden szakaszban fontos eleme a képzésnek.</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Mivel a vizuális nevelés fejlesztési célja komplex – más műveltségi területekhez hasonlóan – a megfogalmazott közműveltségi tartalom nem értelmezhető kizárólag ismeret jellegű tudáselemek felsorolásaként ebben az esetben sem.</p>
<p><b>FEJLESZTÉSI FELADATOK</b></p> <p><b>A fejlesztési feladatok szerkezete</b></p>	
<p>1. Megismerő- és befogadóképesség</p> <p><i>1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</i></p> <p><i>1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</i></p> <p><i>1.3. Kommunikációs képességek</i></p> <p>2. Kreativitás</p> <p><i>2.1. Alkotóképesség</i></p> <p><i>2.2. Problémamegoldó képesség</i></p> <p>3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>1. Megismerő- és befogadóképesség</p> <p><i>1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</i></p> <p><i>1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</i></p> <p><i>1.3. Kommunikációs képességek</i></p> <p>2. Kreativitás</p> <p><i>2.1. Alkotóképesség</i></p> <p><i>2.2. Problémamegoldó képesség</i></p> <p>3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás</p>
<p><b>1. Megismerő- és befogadóképesség</b></p> <p><b><i>1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</i></b></p>	
<p><b>5-6. évfolyam</b></p>	

<p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztését szolgálva.</p> <p>Az azonosságok és különbözőségek tudatosítása az érzékelhető tulajdonságok alapján.</p> <p>Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése síkban vagy térben.</p> <p>Ismert útvonal rajzának elkészítése.</p> <p>Mozgásélmények megjelenítése.</p> <p>Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztését szolgálva.</p> <p>Az azonosságok és különbözőségek tudatosítása az érzékelhető tulajdonságok alapján.</p> <p>Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése síkban vagy térben.</p> <p>Mozgásélmények megjelenítése.</p> <p>Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.</p>
<p>Egyszerű kéziszerszámok (művészeti és modellező eszközök) használata.</p> <p>Különböző festőtechnikák kipróbálása.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Egyszerű kéziszerszámok, elektronikus álló- és mozgóképrögzítő eszközök használata.</p> <p>Különböző festő-, grafikai technikák, számítógépes álló- és mozgóképszerkesztő programok kipróbálása.</p>
<p><b>7-8. évfolyam</b></p>	
<p>Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása.</p> <p>Tájékozódás ismeretlen városi környezetben. Tájékozódás térkép segítségével.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása.</p> <p>Tájékozódás ismeretlen városi környezetben. Tájékozódás térkép segítségével.</p>
<p>Látvány megjelenítése képi, szobrászi eszközökkel.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Látvány megjelenítése álló- és mozgóképi, szobrászi eszközökkel.</p>
<p>Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése.</p> <p>Mozgások megfigyelése, megjelenítése.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése.</p> <p>Mozgások megfigyelése, megjelenítése.</p>
<p>A kifejezés, közlés különböző rajzi technikáinak használata.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>A kifejezés, közlés különböző (analóg-, technikai) képkötői technikáinak használata.</p>
<p>Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása.</p>
<p><b>1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</b></p>	
<p><b>5-6. évfolyam</b></p>	
<p>Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli megjelenítése.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli és mozgógépes megjelenítése.</p>

Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése.	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése.</p> <p>A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma és a rendeltetés kapcsolatának elemzése.</p> <p>Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.</p>
Rajzos és írásos válasz szóbeli vagy írásbeli kérdésekre.	<p><i>Nem szerepel:</i></p> <p>Rajzos és írásos válasz szóbeli vagy írásbeli kérdésekre.</p>
Képek, látványok, események leírása, a leírás alapján annak megjelenítése síkban vagy térben.	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Álló- és mozgóképek, látványok, események, kitalált- és valós történetek leírása, a leírás alapján annak megjelenítése síkban vagy térben.</p>
Ismerkedés egyszerű kifejező - és tárgykészítő technikákkal.	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Ismerkedés egyszerű kifejező - és tárgykészítő technikákkal.</p>
<b>7-8. évfolyam</b>	
Ábra alapján téri helyzet rekonstruálása.	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Ábra, filmrészlet alapján téri helyzet rekonstruálása.</p>
Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek pontos ábrázolása.	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük.</i></p> <p>Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek pontos ábrázolása.</p>
Tárgyak, épületek, jelenségek megadott szempontok alapján történő rajzos felmérése, elemzése, értelmezése.	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Tárgyak, épületek, jelenségek megadott szempontok alapján, a vizuális megjelenítés eszközeivel (rajz, fotó, mozgókép) történő felmérése, elemzése, értelmezése.</p>
<p>Szabadkézi rajzvázlatok készítése, a vizuális memória segítségével is.</p> <p>Időbeni folyamatok képi tagolása, értelmezhető megjelenítése.</p> <p>Reklámok képi eszközeinek elemzése.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Szabadkézi rajzvázlatok készítése, a vizuális memória segítségével is.</p> <p>Reklámok képi eszközeinek elemzése.</p>
<p>Műelemzés a formai jegyek alapján.</p> <p>A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek vizsgálata.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Műelemzés korszakoktól függetlenül, a formai jegyek alapján.</p> <p>A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek, társadalmi körülményeinek vizsgálata.</p>
A tanári előadás önálló jegyzetelése.	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p>

	A tanári előadás önálló jegyzetelése.
<b>1.3. Kommunikációs képességek</b>	
<b>5-6. évfolyam</b>	
A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.
Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	<i>Módosítjuk így:</i> Álló és mozgóképi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.
Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, olvasása, értelmezése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, olvasása, értelmezése.
<b>7-8. évfolyam</b>	
Nem vizuális természetű információk (a néesség összetétele, családfa stb.) érzékletes, képi megfogalmazása diagramokban, grafikonokon.	<i>Nem szerepel:</i> Nem vizuális természetű információk (a néesség összetétele, családfa stb.) érzékletes, képi megfogalmazása diagramokban, grafikonokon.
A sík- és térbeli kifejezés, közlés vizuális nyelvi elemei (vonal, sík, forma, szín) korosztályi szintű használata különböző célú kompozíciókban. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A sík- és térbeli kifejezés, közlés vizuális nyelvi elemei (vonal, sík, forma, szín) korosztályi szintű használata különböző célú kompozíciókban.
Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban és írásban.	<i>Módosítjuk így:</i> Látványok, álló- és mozgóképek jellemzése, elemzése rajzban, szóban, írásban, prezentációban.
<b>2. Kreativitás</b>	
<b>2.1. Alkotóképesség</b>	
<b>5-6. évfolyam</b>	
Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása (például árnyjátékokban). Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját, kifejező szándékú alkotásokban. Egyszerű tárgy létrehozása. Tervvázlatok készítése. Felületek dekoratív kialakítása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása (például árnyjátékokban). Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját, kifejező szándékú alkotásokban. Egyszerű tárgy létrehozása. Tervvázlatok készítése.

	Felületek dekoratív kialakítása.
<b>7-8. évfolyam</b>	
Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.	<i>Módosítjuk így:</i> Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet álló- és mozgóképi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.
Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása. Tárgytervezői feladatoknál természeti előképek alkalmazása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása. Tárgytervezői feladatoknál természeti előképek alkalmazása.
<b>2.2. Problémamegoldó képesség</b>	
<b>5-6. évfolyam</b>	
A gyakorlati feladatok önálló előkészítése, megoldása. Rögtönzött eszközök készítése. A gazdaságos anyaghasználat gyakorlása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A gyakorlati feladatok önálló előkészítése, megoldása. Rögtönzött eszközök készítése. A gazdaságos anyaghasználat gyakorlása.
<b>7-8. évfolyam</b>	
Adott probléma kapcsán önálló kérdések megfogalmazása. A felmerülő első elképzelések, ötletek alapján vázlatok készítése. A megfelelő megoldás kiválasztása, megvalósítása. Máshol látott formai, technikai megoldások adekvát alkalmazása saját, kifejező szándékú alkotásokban.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Adott probléma kapcsán önálló kérdések megfogalmazása. A felmerülő első elképzelések, ötletek alapján vázlatok készítése. A megfelelő megoldás kiválasztása, megvalósítása.
<b>3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás</b>	
<b>5-6. évfolyam</b>	
Személyes preferenciák tudatosítása. Saját képességek számbavétele. Saját és mások munkájának összehasonlítása, értékelése tanári segítséggel. Páros munkák.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Személyes preferenciák tudatosítása. Saját képességek számbavétele. Saját és mások munkájának összehasonlítása, értékelése tanári segítséggel. Páros munkák.
<b>7-8. évfolyam</b>	
Saját és mások alkotásának értékelése. Saját értékek számbavétele. Önkritika.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Saját és mások alkotásának értékelése. Saját értékek számbavétele.



Együttműködés csoportmunkában.	Önkritika. Együttműködés csoportmunkában.
<b>KÖZMŰVELTSÉGI TARTALMAK</b>	
<b>5–8. évfolyam</b>	
<b>1. Vizuális nyelv és technikák</b>	
<p>- A vizuális nyelv alapelemeinek, valamint a viszonyaikat leíró kifejező és közlő szerep tudatos használata és pontos értelmezése.</p> <p>— Vizuális minőségek megkülönböztetése különböző eszközökkel.</p> <p>— Színtani alapok használata és ismerete.</p> <p>— Formaredukció használata és ismerete.</p> <p>— A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata és ismerete.</p> <p>— A tér leképezési módjainak (vetület, axonometria, perspektíva) használata és ismerete.</p> <p>— Legalább négy különböző grafikai és színes technika használata alkotótevékenység során; tárgyalakítás szabad anyaghasználattal, modell- és makett készítés; legalább egy kézműves technika alkalmazása; fotózás. A technikák legfontosabb jegyeinek felismerése: grafikai eljárások; festészeti eljárások; szobrászati technikák; kézműves technikák; digitális képalkotás.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>1. Vizuális és audiovizuális nyelv és technikák</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>— A vizuális nyelv alapelemeinek, valamint a viszonyaikat leíró kifejező és közlő szerep tudatos használata és pontos értelmezése.</p> <p>— Vizuális minőségek megkülönböztetése különböző eszközökkel.</p> <p>— Színtani alapok használata és ismerete.</p> <p><i>Nem szerepel:</i></p> <p>— Formaredukció használata és ismerete.</p> <p><i>Új tananyag:</i></p> <p>- Kiemelés és elhagyás alkalmazása a művészetben.</p> <p>— A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata és ismerete.</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>— A tér leképezési módjainak (vetület, axonometria, perspektíva) használata és ismerete.</p> <p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>— Legalább négy különböző grafikai és színes technika használata alkotótevékenység során; tárgyalakítás szabad anyaghasználattal, modell- és makett készítés; legalább egy kézműves technika alkalmazása; fotózás, animáció. A technikák legfontosabb jegyeinek felismerése: grafikai eljárások; festészeti eljárások; szobrászati technikák; kézműves technikák; digitális képalkotás, animáció, videó.</p> <p><i>Új tananyag:</i></p> <p>Hang és kép viszonya az álló- és mozgóképes művészetben.</p>
<b>2. Kifejezés, képzőművészet</b>	
Alkotótevékenység	Alkotótevékenység <i>Módosítjuk így:</i>

<p>— Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.</p>	<p>— Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző álló- és mozgóképes, animációs valamint plasztikai eszközökkel.</p>
<p>— Modellek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása különböző ábrázolási rendszerekben.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>— Modellek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása különböző ábrázolási rendszerekben.</p>
<p>Befogadó tevékenység</p> <p>— A vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztető ismerete.</p> <p>— A képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek ismerete.</p> <p>— <b>A legjelentősebb művészettörténeli stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete</b> a legjellemzőbb alkotókon és alkotásokon keresztül: ősművészet (ajánlott: Stonehenge), ókori Kelet (ajánlott: gizai piramis-együttes), görög és római művészet (ajánlott: athéni Akropolisz, római Colosseum); bizánci művészet, honfoglalás kora (ajánlott: a nagyszentmiklósi kincs), romanika (ajánlott: jáki templom), gótika (ajánlott: amiens-i székesegyház, Giotto), reneszánsz (ajánlott: Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Raffaello Santi), barokk (ajánlott: Esterházy-kastély, Pieter Pauwel Rubens, Rembrandt Harmensz van Rijn), klasszicizmus (ajánlott: Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum), romantika és realizmus (ajánlott: Steindl Imre: Országház, Munkácsy Mihály), impresszionizmus (ajánlott: Edouard Manét, Claude Monet), XIX–XX. század fordulójának irányzatai, XX. századi modern művészet, kortárs művészet.</p> <p>— <b>Múzeumok (közgyűjtemények) látogatása; rendeltetésének, szerepének ismerete.</b></p>	<p>Befogadó tevékenység</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>— A vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztető ismerete.</p> <p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>— A képzőművészeti ágak, az építészet, a design, mozgóképművészet főbb jellemzőinek ismerete.</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>— A legjelentősebb művészettörténeli stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete a legjellemzőbb alkotókon és alkotásokon és keresztül.</p> <p><i>Új tananyag:</i></p> <p>A műalkotások, korstílusok vizsgálata az adott kor társadalmi jelenségeinek és a műalkotások megjelenését befolyásoló, koroktól független tényezők tükrében:</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Ősművészet (ajánlott: Stonehenge),</li> <li>– ókori Kelet (ajánlott: gizai piramisegyüttes),</li> <li>– görög és római művészet (ajánlott: athéni Akropolisz, római Colosseum);</li> <li>– bizánci művészet, honfoglalás kora (ajánlott: a nagyszentmiklósi kincs),</li> <li>– romanika (ajánlott: jáki templom),</li> <li>– gótika (ajánlott: amiens-i székesegyház, Giotto),</li> <li>– reneszánsz (ajánlott: Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Raffaello Santi),</li> <li>– barokk (ajánlott: Esterházy-kastély, Pieter Pauwel Rubens, Rembrandt Harmensz van Rijn),</li> <li>– klasszicizmus (ajánlott: Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum),</li> <li>– romantika és realizmus (ajánlott: Steindl Imre: Országház, Munkácsy Mihály),</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– impresszionizmus (ajánlott: Edouard Manét, Claude Monet),</li> <li>– XIX–XX. század fordulójának irányzatai, XX. századi modern művészet, kortárs művészet.</li> </ul> <p>— Múzeumok (közgyűjtemények) látogatása; rendeltetésének, szerepének ismerete.</p>
<b>3. Vizuális kommunikáció</b>	
<p>Alkotótevékenység</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Bonyolultabb vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések tervezése.</li> <li>– Idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal.</li> <li>– Kép és szöveg együttes alkalmazása többféle céllal.</li> </ul>	<p>Alkotótevékenység</p> <p><i>Módosítjuk így:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések tervezése.</li> <li>– Idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal, animációval, mozgóképpel.</li> <li>– Kép és szöveg, kép és hang együttes alkalmazása többféle céllal.</li> </ul>
<p>Befogadó tevékenység</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A mindennapi élet vizuális kommunikációs jelzéseinek és tömörített képi közléseinek megkülönböztetése és értelmezése.</li> <li>– Magyarázó rajz, képes használati utasítás, grafikon, diagram pontos értelmezése.</li> <li>– A reklám hatásmechanizmusának elemzése.</li> <li>– A technikai képalkotás lehetőségeinek (fényképezés, film) ismerete és megértése.</li> <li>– Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.</li> </ul>	<p>Befogadó tevékenység</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A mindennapi élet vizuális kommunikációs jelzéseinek és tömörített képi közléseinek megkülönböztetése és értelmezése.</li> <li>– Magyarázó rajz, képes használati utasítás, grafikon, diagram pontos értelmezése.</li> <li>– A reklám hatásmechanizmusának elemzése.</li> </ul> <p><i>Módosítjuk így:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A technikai képalkotás lehetőségeinek (fényképezés, film, videó, számítógépes grafika, animáció) ismerete és megértése.</li> </ul> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.</li> </ul> <p><i>Új tananyag:</i></p> <p>A nem professzionális tömegkommunikációs megnyilvánulások értelmezése.</p>
<b>4. Tárgy- és környezetkultúra</b>	
<p>Alkotótevékenység</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Egyszerű tárgyak tervezése, áttervezése és modellezése.</li> <li>– Egyszerű tértervezés és téralakítás különböző eszközökkel.</li> </ul>	<p>Alkotótevékenység</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Egyszerű tárgyak tervezése, áttervezése és modellezése.</li> <li>– Egyszerű tértervezés és téralakítás különböző eszközökkel.</li> </ul>

<p>Befogadó tevékenység</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>— A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete, elemzése és értelmezése.</li> <li>— Az építészet legfontosabb alátámasztó és térlefedő lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek ismerete.</li> <li>— A lakás-, lakókörnyezet-tervezés legfontosabb szempontjainak ismerete, elemzése.</li> <li>— Történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetének leírása, elemzése példák alapján.</li> <li>— Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének és kézműves tevékenységének elemzése.</li> <li>— A legfontosabb szimbolikus nemzeti tárgyak, épületek ismerete.</li> </ul>	<p>Befogadó tevékenység</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>— A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete, elemzése és értelmezése.</li> <li>— Az építészet legfontosabb alátámasztó és térlefedő lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek ismerete.</li> <li>— A lakás-, lakókörnyezet-tervezés legfontosabb szempontjainak ismerete, elemzése.</li> <li>— Történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetének leírása, elemzése példák alapján.</li> <li>— Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének és kézműves tevékenységének elemzése.</li> <li>— A legfontosabb szimbolikus nemzeti tárgyak, épületek ismerete.</li> </ul>
---	---

## Témakörök, fejlesztési témák és nevelési célok

Ezen pedagógiai koncepció célja olyan alapelvek megfogalmazása, amelyek segítséget nyújtanak a résztvevő pedagógusok számára egy alternatív tanítási modul, tanmenet és óratervek létrehozásához. Útmutatót szeretnénk adni a mozgóképkultúra és médiaismeret integrálására a rajz és vizuális kultúra tantárgy keretein belül.

Témakörök (modulok a rajz és vizuális kultúra tantárgy alternatív tanításához): Vizuális médiakommunikáció, Vizuális médiakultúra (médiakompetencia és informatikai kompetencia).

A tartalom megválasztása lehetőleg a település és környezetére épüljön úgy, hogy az kapcsolódjon, illetve egészítse ki a tanítást szabályozó dokumentumokban rögzített elvárásokat. A tanítási-tanulási folyamat lépjen ki a tantermekből. Az iskolán belül adódó tereket, szolgáltatásokat (más tantárgyak termei, aula, könyvtár/médiatár, udvar, műhelyek, laborok, stb.) a lehetőségekhez mérten építsük be a munkánkba, ne csak a tanteremre korlátozódjon a tevékenységünk. A település, ahol az iskola működik, egyszerre lehet téma és munkaterület is.

A Kerettantervben a vizuális kultúrába integrált, a mozgóképkultúra médiaismerethez tartozó tartalmakat a modulterv nem tartalmazza, azt tényként fogadjuk el. A javaslatok a fentebb is említett mediális kifejezési, megismerési lehetőségekre, műfajokra vonatkoznak.

### Tartalmak

- Művészettörténeti tartalmak (pl. egy helyi műemlék feldolgozásánál alkalmazható digitális álló- és mozgókép alkalmazások)

- Kortársművészeti alkotások megismerése, elemzése
- Folyamatok megfigyelése (pl. fejlődés, változás, idő múlása)
- Térkérdések (pl. egy településrész, épület térbeli feltérképezése mozgókép segítségével)
- Színtani kérdések (pl. absztrakt animáció komplementerekre építve)
- Konkrét és absztrakt (pl. tárgyak, felületek, fények-árnyékok fotózása - fotósorozat - úgy, hogy a felvételen a leképzett látvány jelentése veszítse el eredeti jelentését)
- Ritmus (pl. fotósorozat készítése, melyek bizonyos szempont szerinti ritmust jelenítenek meg, vagy animáció<sup>10</sup>)
- Kompozíciós kérdések, a figyelem irányítása (pl. egy személy fotózása eltérő képkivágásban)
- Kiadványok szerkesztése, tipográfiai ismeretek (pl. helyi látnivalóról ismertető, szórólap készítése)
- A filmkészítés (pl. rövid jelenetek megírása, helyszínekre, jelenetekre, beállításokra, plánokra bontva, ezek leforgatása)
- Animáció készítése (pl. egy folyamat, változás, stb.)
- A média gerjesztette társadalmi jelenségek értelmezése (a reklám, a bulvár-dokumentarizmus, a dokushow, a dokureality és a valóság viszonya, média és szocializáció, stb.)

### Műfajok

A hagyományos műfajok tiszteletben tartása mellett a tanulókkal meg kell ismertetni a technikai álló és mozgóképalkotás teremtette új vagy kevésbé ismert illetve rosszul értelmezett műfajokat.

- A film műfajai
- A fotózás műfajai
- Az animáció, mint műfaj<sup>11</sup>
- A videó műfajok (pl. videó-projekció, klip, videó installáció)<sup>12</sup>
- számítógépes grafika, digitális festészet
- Intermediális műfajok, más művészetek nyelvét is használó műfajok (pl. akcióművészet, performansz)

### Technikák

- Hagyományos animációs technikák (rajzanimáció, festményanimáció, kollázsanimáció, tárgyanimáció, agyag/gyurma animáció, stb.)<sup>13</sup>

<sup>10</sup> <http://www.daazo.com/film/5d090d0a-8962-11e0-ba3e-0050fc84de33>

<sup>11</sup> <https://vimeo.com/149065163>

<sup>12</sup> <http://www.ludwigmuseum.hu/site.php?inc=kepkereso&kepId=1713>

<sup>13</sup> Az animációban nagyon változatosan alkalmazhatók a különböző anyagok, technikák. (A szerző)

- Digitális fotózás (anyaggyűjtés, folyamatok bemutatása, megfigyelése, mozgástanulmányok, kompozíció: képkivágás, a figyelem irányítása, a látvány leképezése és az absztrakció, stb.)<sup>14</sup>
- Digitális videózás, mozgóképszerkesztés (anyaggyűjtés, folyamatok bemutatása, megfigyelése, mozgástanulmányok, kompozíció: képkivágás, a figyelem irányítása, a látvány leképezése és az absztrakció, történetmesélés, stb.)
- Digitális állóképszerkesztés (reklám, plakát, meghívók, kollázs, tipográfiai alkalmazások)<sup>15</sup>

## **Új és hagyományos módszerek**

A modulban a történelmileg már kialakult művészettörténeti korszakok a műalkotások és a hagyományok képzőművészeti eljárások megismerése, alkalmazása mellett, a kortárs képzőművészet is jelentős teret kap, melyekben a kollektív, csoportos alkotási forma is gyakran érvényesül, ezért a modulban alkalmazott munkamódszereknek olyannak kell lenniük, amelyek nagy teret engednek a kreatitásnak, a rögtönzésnek, a rugalmas tevékenységformáknak. Az egyéni munkaformák mellett a megszokottnál nagyobb hangsúlyt kapnak a többszemélyes munkavégzést lehetővé tevő módszerek, mint: projektmunka, kooperatív módszerek, KIP-módszer<sup>16</sup>, amelynek, a csoportos munka mellett, része a személyre szabott feladatmegoldás is. Teret kell biztosítani az egyéni vélemények, érdeklődési területek megnyilvánulásának is. Nagyon fontos, hogy a témaválasztásban teret kapjon az aktualitás, a diákok személyes érintettsége.

A Világháló kínálja lehetőségeket<sup>17</sup> ki kell használni (pl. adatgyűjtés, adatbázisok alkalmazása, létrehozása, művek vizsgálata, stb.), de nem helyettesítheti a közvetlen tapasztalat- és élményszerzés hatékonyságát. Fontos annak megteremtése is, hogy az elkészült gyerekmunkáknak legyen fizikálisan és digitálisan is közzétételi tere. Régi és nagyon hatékony az iskolagaléria, kiállítófal, illetve ma már nincs különösebb akadály egy a repertoárjában mindig megújuló virtuális galéria létrehozásának sem. Mindkettő a gyerekek számára, a közönségében kiszélesedett visszacsatolási lehetőséget biztosíthatnak.

## **Informális tanulási alkalmak**

Kedvező esetben az informális tanulási szituációk és az órarendi tanórákon folyó munkaformák nem nagyon különböznek egymástól, hiszen az informális tanulási lehetőségek akkor lehetnek igazán hatékonyak, ha azok folytatását képezik az iskolai, „reguláris” tanórák anyagának és fordítva. Azt is mondhatjuk, hogy meg kellene, hogy változzon az iskolában ma leginkább jellemző gyakorlat, miszerint az iskolában a tanórákon tanultak vetülnek ki a valóságra, ehelyett a valóság jelenségeit, problémáit, kérdéseit kellene az iskolai órákon feldolgozni. A vizuális kultúrában, a mozgókép, média világában az ún. tananyag egy része már a megszületésekor elavult, folyamatos frissítésre van szükség. Mások mellett az informális tanulási lehetőségek alkalmat adhatnak erre.

<sup>14</sup> A fotózással elegyíthető technikák újabb lehetőségeket nyitnak. (A szerző)

<sup>15</sup> Az állóképszerkesztés is keverhető a hagyományos képalkotási folyamatokkal – saját szabadkézi rajz, festmény digitális felhasználása. (A szerző)

<sup>16</sup> [http://komplexinstrukcio.hu/index.php?option=com\\_content&view=article&id=62&Itemid=102](http://komplexinstrukcio.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=62&Itemid=102)

<sup>17</sup> <http://www.kmgaleria.eu/galeria>

Minden informális tanulási lehetőséget tervezni kell, ezek alapját képezhetik akár egy projekt elindításának, vagy már egy meglévő témafeldolgozás valamely pontjához kapcsolódhatnak. Lényeges szempont, hogy milyen szerepet adunk az informális tanulási megnyilvánulásnak, alkalomnak. Ez a szerep alapvetően kétféle lehet: mindenkire vonatkozó, vagy tehetséggondozó/felzárkóztató. Egy szakkörben kiválóan folytatható egy elkezdett témafeldolgozás, ahol nagyobb teret engedhetünk az egyéni elképzeléseknek és képességeknek.

A múzeumokkal, a galériákkal kapcsolatban erősen él még az a viszonyulási forma, amely szerint a műtárgyakat csak nézegetni kell, lehet. Számtalan szervezett múzeumé s tárlatlátogatás fullad a diákok részéről húsz perc után a teljes érdektelenségbe, mert a gyerekek nincsenek jól előkészítve, az információkat nem tudják kötni semmihez, nincsenek motiválva abban, hogy megfigyeljenek, vizsgálódjanak. Természetesen ilyen alkalmakkor korosztálytól függően szabályoznunk kell azt is, hogy a múzeumok kínálta lehetőségekből, mit, mennyit, milyen időintervallumban veszünk igénybe, vagyis irányítani kell a diákok figyelmét.

Műterem látogatások kapcsán, többek mellett, lehetőséget kaphatnak arra a diákok, hogy az a „misztikum”, amely a művészek tevékenységét övezi, megváltozzon, valamint megismerjék az egyes munkafogásokat, a mű megvalósulását az ötlettől akár a kiállítás-kész alkotásig. Személyes találkozás a művészekkel segítheti a kortárs művészeti irányzatok elfogadását, megértését. Szerencsés esetben egy jó pedagógiai érzékkel rendelkező művész, ha a gyerekek együtt gondolkodhatnak, tevékenykedhetnek vele, a műtermében kinevelheti művészetének jövőbeli közönségét is.

Az informális tanulási alkalmak közül ki kell emelni a települések és azok környékén könnyen elérhető lehetőségeket. Nincs olyan település, ahol ne lehetne izgalmas, vizuális-mozgóképes feldolgozásra érdemes témákat találni. A saját élettérből indított témák, a személyes érintettség, helyismeret, az időszerűség motivációs tényezőként sem elhanyagolandók. A közvetlen környezet adta lehetőségek feldolgozásában igénybe vehetők a technikai képrögzítés különböző formái, a fotózás, a videózás. Az így elkészített nyersanyagot az iskolában, műhelymunka keretében, sokféleképpen feldolgozhatjuk. Például: egy település népi iparművészeti emlékeinek (kovácsoltvas-kapuinak) összegyűjtése fotózással, majd a kinyomtatott motívumok alkalmazása kollázsanimációs filmben.



*Szakköri munka. Képek a gyűjtésből és az animációs filmből  
(Noszvaj, Figedy János Általános Iskola)*

A másik példa, amikor a gyűjtés célja az adott település gyümölcskultúrájának bemutatása. Ez alkalommal a gyerekek a fotózás mellett, videofelvételeket, interjúkat készítettek, beszélgettek az érintettekkel, majd ebből született egy kis dokumentumfilm.



*Szakköri munka - Werkfotók és képek a kész dokumentumfilmből  
(Noszvaj, Figedy János Általános Iskola)*

Az ilyen és az ehhez hasonló alkalmak rendkívül jó lehetőséget biztosíthatnak a különböző tantárgyak (tudomány- és művészeti területek) integrálására, a valós helyzetekhez köthető nevelési feladatok képviselésére. Ezek mellett, ha és amennyiben az elkészült munkák a település lakosai előtt, színvonalas körülmények között bemutatásra kerülnek, a tevékenység hozadéka megtöbbszörözhető: a gyerekek egy sor művészettörténeti, néprajzi (helytörténeti), vizuális kultúrához és a mozgóképkultúrához tartozó ismeret sajátítanak el, és más formában nehezebben megszerezhető készséggel, képességgel gazdagodnak. A gyűjtőmunka értékmentésként is szolgál, tehát közérdekű rendeltetése is van a tevékenységnek, növekedhet a feladatot megvalósító gyerekek önbecsülése, a településükhöz való kötődése mélyebbé válhat. Tanításunk során fontos nevelési feladatokat képviselhetünk és példákat szolgáltatunk a korszerű eszközök értelmes használatára és a média egyik fontos szerepének hangsúlyozására is.

A NAT integratív tanulásszervezési elvárásainak is megfelelünk, hiszen az alaptanterv elvei között jelentős hangsúlyt kap a tantárgyak közötti integrációs lehetőségek kihasználása, a helyi értékek beépítése a munkánkba, a hosszabbtávú projektekben való gondolkodás, a csoportos munkavégzés és az egyéni képességekre szabott feladatmegosztás valamint a digitális eszközök kreatív alkalmazása is.

### 3. Témakörök és időterv

A Kerettanterv a vizuális kultúra tantárgyat az alább területekre tagolja: képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyek végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző korosztályoknál különböző módon, egyre bővülő tartalommal kapnak hangsúlyt. A modulterv felépítése hasonló elvet követ. A tananyag témák szerinti rendszere ugyanaz (fotó, animáció, film), mely figyelembe veszi az egyes évfolyamok, korosztályok életkori sajátosságait, ennek megfelelően egészül ki.

A modul alapvetően a vizuális nevelés minden területére vonatkoztatva a technikai képalkotás lehetőségeire, alkalmazhatóságra épül, de kiegészül a kortárművészet megértését segítő és a korunkban eluralkodó képi kommunikáció túlsúlyának elemzésével és gyakorlatokkal is.

Az ötödik évfolyam modul-tananyaga a technikai képalkotásban rejlő lehetőségekkel, a fotózás, az animáció készítés és a nem fikciós filmek készítésének alapjaival ismerteti meg a diákokat úgy, hogy a technikai képalkotási formák a kerettantervben szereplő témakörökbe is bevonhatók. Az ezt követő évfolyamok tananyagán keresztül eljutunk a technikai álló- és mozgókép használatára épülő képzőművészeti alkotásokig.

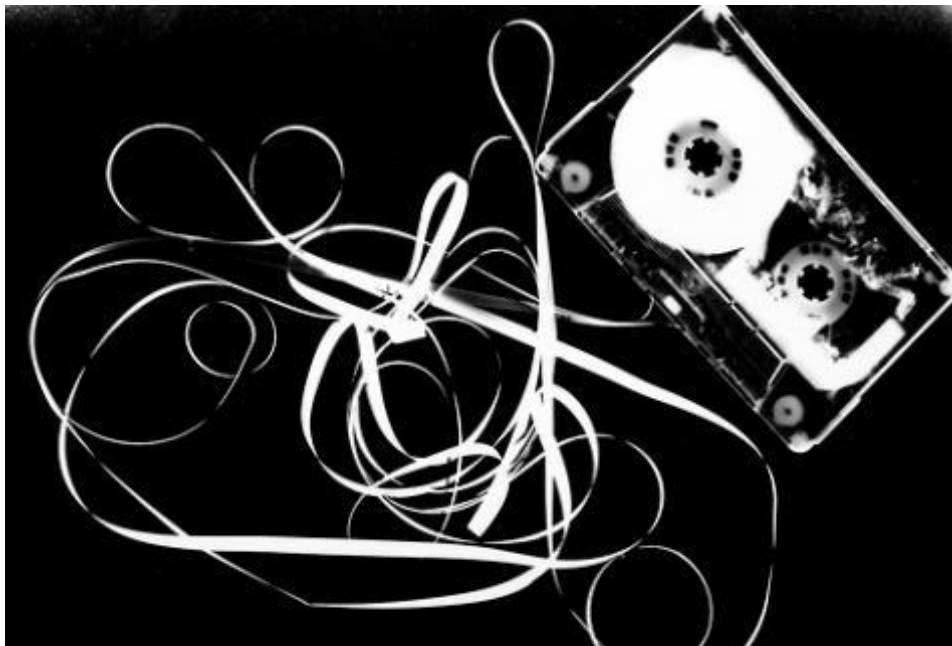


A napi iskolai gyakorlat tervezésében fontos szempont, hogy hosszabb időt átfogó projektekben gondolkodjunk, melyek megvalósításának menetébe épülnek be az említett álló- és mozgókép-alkotási módok. A projektek megalkotásánál lényeges, hogy a tanulók a választott témákban személyes élményen alapuljanak, valós kérdésekre próbáljanak válaszokat adni a technikai képzés segítségével és képesek legyenek véleményt alkotni a saját és mások munkáját illetően.

## 6. évfolyam, 2017/18. tanév

### Fotózás

Fototechnikai kísérletek – tárgyakkal megjelenítése, megvilágítása - fotogram, kemogram alkalmazása. A jellemző nézet.



Primer fotograma (forrás: [//www.flickr.com/photos/mariabonita1/3679907328/](http://www.flickr.com/photos/mariabonita1/3679907328/))

Folyamatok, állapotváltozások, fejlődés, átalakulás lépéseinek fotózása. Történetmesélés – jelenet írása, beállítások fotózása.



Jelenet (folyamat) fotózása (Noszvaj, Figedy János Általános Iskola)

Fény és plaszticitás, fény és jelentés. Gyűjtemény készítése fotózással különböző fényviszonyokban tárgyak, épületek és ezek részletei. Világítási gyakorlatok a világítás szakkifejezéseinek megismerése (főfény, ellenfény, derítés, súrolófény, direkt fény, szórt fény, színhőmérséklet, stb.).



A főfény iránya (forrás: [http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0010\\_szabo-kardos\\_kepalkotas/ch06.html](http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0010_szabo-kardos_kepalkotas/ch06.html))



Arc megvilágítása derítetlenül és derítéssel, valamint ellenfényel (forrás: [http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0010\\_szabo-kardos\\_kepalkotas/ch06.html](http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0010_szabo-kardos_kepalkotas/ch06.html))

## Animáció

Saját élmények, elképzelt történet, mese animációs filmre átírása. A storyboard jelentősége az animációs film elkészítésében. A storyboard és a képregények összehasonlítása. Animációs film készítése.



Animációs film tervezése, felvétele (Noszvaj, Figedy János Általános Iskola)

### A filmkészítés alapjai

Kiemelés és elhagyás, a rész és egész viszonya. Egy foglalkozás bemutatása csak képekkel. Forgatósi terv készítése. Filmes szakkifejezések alkalmazása: helyszín, jelenet, beállítás, plánok, kameraállás, kameramozgás, a film ritmusa, tempója, montázs dramaturgia. A téma tanulmányozása fotózással, majd videofelvétel készítése. A nyersanyag megvágásai.

## 4. Kimeneti követelmények az 6. évfolyam részére

### *Minimum követelmények*

A tanulók segítséggel legyenek képesek folyamatok, állapotváltozások, fejlődés, átalakulás főbb lépéseinek rögzítésére. Ismerjék a különböző világítási formákat. Tudják, mi a szerepe a storyboardnak az animációs film tervezésében. Tudják a legjellemzőbb nézetét fogalmát. Ismerik a helyszínt, jelenet, beállítás, plánok, kameraállítás, kameramozgás, a film ritmusa, tempója, montázs, dramaturgia jelentését. Legyenek képesek az animációban az alapvető mozgások megvalósítására.

### *Optimum követelmények:*

A tanulók önállóan legyenek képesek folyamatok, állapotváltozások, fejlődés, átalakulás főbb lépéseinek rögzítésére. Ismerjék és tudják alkalmazni a különböző világítási formákat. Tudják, mi a szerepe a storyboardnak az animációs film tervezésében. Tudják a legjellemzőbb nézetét fogalmát. Legyenek képesek a helyszínt, jelenet, beállítás, plánok, kameraállítás, kameramozgás, a film- ritmusa, tempója, montázs, dramaturgia megválasztására. Legyenek képesek az animációban az alapvető mozgások tudatos alkalmazására.

## 6. Alkotók és művek

### **Állókép-fotó (történet):**

Daguerre Louis-Jacques-Mandé, Niépce Joseph Nicéphore, Bresson Henri Cartier, Capa Robert, Carroll Lewis, Brassai, Munkácsi Martin, Weston Edward, Moholy-Nagy László stb.

### **Állókép-fotó (digitális, posztmodern, posztmodern utáni):**

Dakowic, Maciej: Cardiff at Night fotósorozat 2005-2011 között

Levine, Sherrie: „Edward Weston” után (Untitled, After Edward Weston, ca. 1925) 1981

Levine, Sherrie: „Walker Evans” után (Untitled, After Walker Evans) 1980

Mondik Noémi: „piknik 2”, pixelképek Paint programmal (2013)

Muniz, Vik: The Sugar Children fotóportré, visszafotózás (1996)

Sherman, Cindy: Untitled Films Stills 1977-1980

### **Mozgóképek (filmtörténet):**

AMV (anime music video), CMV (cartoon, vagy cosplay music video) videók

Brown, Rebecca: 6 és fél év szelfi 2007-2014 (videó állóképekből)

Flaherty, Robert J.: Nanuk, az eszkimó /Nanook of the North/ némafilm (dokumentumfilm), 50 perc, (1922)

Gaál István: Pályamunkások filmetűd 1957.

Галина, Еловкова (feltöltő): The Modern Motorcycle Diaries (Rider: Alex Chacon) 2013 Youtube videó GoPro kamera film

KFT: Miénk az utca, album: Nem csupa angyal (2006) telefonnal készített videoklip; Lumière, Auguste és Louis: A vonat érkezése (1895)

Marey, Etienne;

Muybridge Eadweard J.

Méliès, Maries-Georges-Jean munkássága (Melies munkásságát bemutató A leleményes Hugo c. film, amerikai családi kalandfilm, 126 perc, 2011)

Nagy Krisztina (Tereskova): Magyarország (2008) telefonnal készített videoklip

Online kamerarendszerek: Pl: „Jurassic Word Park Cam” 2015 (<http://islanublar.jurassicworld.com/park-cam/>), vagy „Gólyanapló”. A gólyák észkelésének élő közvetítése az MME Nagyhalászbba telepített webkameráján keresztül (<http://nagyhalaszgolyakamera.blogspot.hu/>)

Paik, Nam June: Magnet TV (1965)

Paik, Nam June: „TV Buddha” c. videó installációjában (1974).

Paik, Nam June: TV Cello Performance Charlotte Moorman-nal (1976)

Rofusz Ferenc: A légy, Oscar-díjas animációs film (1980)

Rybczyński, Zbigniew: Nowa Książka (Új könyv) - 35 mm-es rövidfilm, 10:26, SMFF Se-Ma-For Łódź (1975)

Rybczyński, Zbigniew: Imagine (Képzeld el) - kísérleti HDTV film, 4:20, music by JOHN LENNON, Rebo/Rybczynski Production (1986)

Rybczyński, Zbigniew: Steps - kísérleti videó/35 mm-es film, 26 perc, Zbig Vision, KCTA-TV(PBS), Channel Four (1987)

Smith, Richard Curson (Rendező): Az örökmozgó masina, utazás Terry Gilliammal A magyar változatot a Duna Televízió készítette

Vadócz Péter: „Colorful EU” 2005-ben díjazott mobilfilm (mobiltelefon film)

Youtube, Vimeo, Indavideo (Internetes videó megosztók)

### **Animációs filmek**

Czakó Ferenc: Ab ovo

Háy Ágnes animációi

Keresztes Dóra: De profundis

M. Tóth Géza: Ikarosz

Ocelot, Michel: Les Trois Inventeurs

Reisenbüchler Sándor: Az 1812-es év

Rófusz Kinga: Etűd

Svankmajer, Jan: A Game With Stones

Tóth Pál: Leó és Fred

Varga Csaba: A szél

### **Internet, virtuális valóság:**

An Xiao „The Artist Is Kinda Present” című projektje (2010)

- Held, Matt olajképként megfestett Facebook-profiljai (2009)
- Linden Research Inc.(fejlesztő): „Second Life” interaktív, többszereplős virtuális világ (2003)
- Linz, Ars Electronica Fesztivál honlapja
- McCarthy, Lauren „Script” (forgatókönyv) online projekt (2010)
- Persson Markus "Notch" (játékfejlesztő): „Minecraft” sandbox open world (nyílt játékkerű) stílusú videojáték (2009)
- Shaw, Jeffrey: Az olvasható város interaktív installáció 1989-91/1999
- Shaw, Jeffrey: Virtuális múzeum interaktív installáció (Ars Electronica, 1992)
- Szabó Attila „Minden nap (-ra) egy lufi” című egy éves facebook projektje (2016)

## 7. Hivatkozások jegyzéke

- Barthes, R. (2010): A kép retorikája. In: Blaskó Ágnes – Margitházy Bea (szerk.): *Vizuális kommunikáció*. Szöveggyűjtemény. Typotex, Budapest, 109-124.
- Baudry, J.-L. (1975): *Az apparátus* A valóság érzetének metapszichológiai megközelítése. online: <http://www.c3.hu/scripta/metropolis/9902/ baudry.htm> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Bíró I., Ferencziné Ács I., Gaul E., Havasi T., Orosz Cs., Pintér-Keresztes I., Török Á., Váradi J. (2015): *Tanulmányok a levelező és részismereti tanárképzés tantárgypedagógiai tartalmi megújításáért*, (ének-zene, zenepedagógia, rajz– és vizuális kultúra) Kiadó: Debreceni Egyetem online: <http://tanarkepzes.unideb.hu/szaktarnet/kiadvanyok/muveszetek.pdf> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Bíró Y. (2003): *A hetedik művészet* Osiris Kiadó Budapest
- Deák D. (2009): *A mozi térben él tovább*, Mozitrend Filmvilág 2009/03 47-48 old. online: [http://www.filmvilag.hu/cikk.php?cikk\\_id=9695&gyors\\_szo=&kep=](http://www.filmvilag.hu/cikk.php?cikk_id=9695&gyors_szo=&kep=) (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)
- Gaul E., Havasi T., Orosz Cs. (2015): *A fiatalok digitális képi világa*, Nyíregyházi Főiskola SZAKTÁRNET, TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1 kutatás keretében.
- Hall E. T. (1987): *Rejtett dimenziók* Gondolat, Budapest
- Flusser, V. (1990): *A fotográfia filozófiája*. ELTE BTK.
- Flusser, V. (1994): Képeink. In: Peternák, M. (szerk.): *Médiatörténeti szöveggyűjtemény I.* MKF Intermedia Tsz. Barabás Ilona Kkt. Budapest 44.
- Hobbs R. – Moore D. C. (2015): *A médiaműveltség felfedezése*, Wolters Kluwer Kft. Budapest
- Józsa B. (2008): *Számítógépes játékelmények pszichológiai elemzése* Szkhion 2008/2 Debrecen, DE Pszichológiai Intézet online: [www.szkhion.unideb.hu/content/rov/skhmap/08\\_2anyag/bonc/14jozsa.doc](http://www.szkhion.unideb.hu/content/rov/skhmap/08_2anyag/bonc/14jozsa.doc) (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)

- Kolta M. (2003): *Képmutogatók. A fotográfia látás kultúrtörténete Magyar Fotográfiai Múzeum Kecskemét.*  
online: <http://www.fotoklikk.hu/sites/default/files/fm/kepmutogatok/vii.html> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Koltay T. (2011): Kérdések és válaszok az írástudás új formáiról In: *Anyanyelv-pedagógia* 2011/3. szám online: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=329> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Margitházi B. (2011): A néző kép. Filmiskola, A szubjektív beállításról. *Filmvilág* 2011/06 40-42 old. online: [http://filmvilag.hu/xereses\\_frame.php?cikk\\_id=10660](http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10660) (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Muhi K. (2009) Képbőség, képenyészet, beszélgetés a digitális forradalomról, offline. *Filmvilág* 2009/05 (14-17) online: [http://filmvilag.hu/xereses\\_frame.php?cikk\\_id=9760](http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=9760) (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Orbán J. (2011): A számítógépes játékok tudománya. In: *A szöveg mint inter-mediális esemény* Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, TÁMOP 412-08/1/B-2009-0003 tananyagfejlesztés online: [http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/orban\\_inter-med/4\\_a\\_szmtgpes\\_jtkok\\_tudomnya.html](http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/orban_inter-med/4_a_szmtgpes_jtkok_tudomnya.html) (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)
- Panofsky, E. (1984): Ikonográfia és ikonológia: bevezetés a reneszánsz művészet tanulmányozásába. In: Panofsky, E. (szerk): *A jelentés a vizuális művészetekben*. Budapest, 284-307.
- Pease A. (2005): *Testbeszéd. Gondolatolvasás gesztusokból*. Park Könyvkiadó, Budapest
- Sinkó I. (1998): Mozgó rajzok – mozirajzórák. In: *Új Pedagógiai Szemle* 1998 január . online: <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00012/1998-01-me-Sinko-Mozgo.html> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Sontag S. (1999): *A fényképezésről*. Európa Könyvkiadó Kft. Budapest.  
online: <http://www.artpool.hu/Flusser/Fotografia/01.html> (utolsó megtekintés 2016. november 14.)
- Soós T. (2008): Bekamerázott famíliák Családi kód. In: *Filmvilág* 2008/05 (50-51)
- Tasnádi R. (2012): Miről szólnak a képek? Sajtófotó, képjelentés, kontextus a média- és kommunikációkutatás nézőpontjából *Médiakutató* 2012 tél  
[http://www.mediakutato.hu/cikk/2012\\_04\\_tel/08\\_miro\\_l\\_szolnak\\_a\\_kepek](http://www.mediakutato.hu/cikk/2012_04_tel/08_miro_l_szolnak_a_kepek) (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Thomka B. (szerk.) (1998) *Narratívák 1. Képelemzés*. Budapest, Kijárat Kiadó.

## 8. A modul adatai

Cím: Vizuális médiakommunikáció

### **Közreműködő kutatók:**

Havasi Tamás művésztanár, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet  
Orosz Csaba főiskolai docens, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet  
Tóth Tibor, Eszterházy Károly Egyetem, Médiainformaticai Intézet

### **Közreműködő pedagógusok**

Gál András, Edelény, Szent Miklós Görögkatolikus Kéttannyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola  
Nagy Angelika, Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

**Kísérleti osztályok a 2017/18-as tanévben:**

Szent Miklós Görögkatolikus Kéttannyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola: két 6. osztály

Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium: 10. és 12. osztály osztály

## 6. osztályos tanítási - tanulási programok a vizuális média modulhoz

Alább két pedagógus tanítási-tanuási programjait közöljük:

Gál András, Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola

Kugler Erika, Szent István Sport Általános Iskola és Gimnázium

A pedagógusok a 2017/18-as tanévben valósították meg az alább közölt tananyagot.



# TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM

az vizuális médiakommunikáció modul pedagógiai koncepciójának  
megvalósításhoz

*Gál András*

*Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola  
(Edelény)*

A tanítási-tanulási program heti 1 órában – 18 óra/félév időtartamra van kidolgozva.

Ebből a kísérleti tananyag 10 óra/félév időtartamra készült.

## A 6. évfolyam 2. tanév 1. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési részművek	Integráció	Időigény
<b>I. Fotó</b>	1. Fototechnikai kísérletek <i>Tárgyak megjelenítése, megvilágítása – fotogram kemogram alkalmazása. A jellemző nézet.</i>	Történelem, művészettörténet, magyar nyelv és irodalom, informatika, hon és népismeret, természetismeret, fizika, kémia.	1 óra
	2. Történetmesélés fotóval <i>Folyamatok, állapotváltozások, fejlődés, átalakulás lépéseinek fotózása. Történetmesélés – jelenet írása, beállítások fotózása.</i>		1 óra
	3. A fény szerepe (alapfogalmak) <i>Fény és plaszticitás, fény és jelentés. Gyűjtemény készítése fotózással különböző fényviszonyokban tárgyak, épületek és ezek részletei.</i>		1 óra
	4. Világítási gyakorlatok <i>A világítás szakkifejezéseinek megismerése (főfény, ellenfény, derítés, sűrűfény, direkt fény, szórt fény, színhőmérséklet, stb.).</i>		1 óra
<b>II. Animáció</b>	1. A forgatókönyv <i>A storyboard jelentősége az animációs film elkészítésében.</i>	Magyar nyelv és irodalom, művészettörténet, informatika.	1 óra

	<i>A forgatókönyv és a képregény összehasonlítása. Az animatik.</i>		
	2. Képregény készítése fényképezőgéppel		2 óra
	3. Elképzelt (saját) történet animációra alkalmazása <i>Saját élmények, elképzelt történet, mese animációs filmre átírás, dramaturgiai adaptálása.</i>		1 óra
<b>III. A filmkészítés alapjai</b>	1. A kiemelés és elhagyás <i>Kiemelés és elhagyás, a rész és egész viszonya. Egy foglalkozás bemutatása csak képekkel. Forgatási terv készítése. Filmes szakkifejezések alkalmazása: helyszín, jelenet, beállítás, plánok, kameraállás, kameramozgás, a film ritmusa, tempója, montázs dramaturgia.</i>	Művészettörténet, magyar irodalom, informatika.	1 óra
	2. Montázs, dramaturgia <i>A téma tanulmányozása fotózással, majd videofelvétel készítése. A nyersanyag megvágásai.</i>		1 óra

## Miről szólt ez a félév?

A félév három nagy témakör köré épült: fotó, animáció és a filmkészítés alapjai. A félév során 10 órát terveztem a három témakörre. Az időkeret előrevetítette, hogy leginkább a kreatív gyakorlatok, feladatok segítségével fogom tudni átadni a tanulási-tanítási programban eltervezett tartalmakat.

A témakörök főbb hívószavai voltak: fototechnikai kísérletek, fény, világítás, történetmesélés, forgatókönyv, dramaturgia. Azaz: technikai eszköz segítségével milyen folyamaton keresztül jutunk el egy gondolattól, ötlettől a álló- vagy mozgókép-készítés szándékával egy elkészült munkáig, legyen az kísérleti kép, fotó vagy mozgókép.

A hatodikos korosztály – az előző félévi „beavatásnak”, de a saját, hozott tapasztalatainknak köszönhetően is már gyakorlott képhasználó. A szabadidejük nagy részét valamilyen konzol, IKT platform előtt töltik, a virtuális térben zajlik a tanórán kívüli életük jelentős része. Ezekre a tapasztalatokra jól tudtam támaszkodni a féléves munka során.

A modul tanulási tanítási programját – ebben a félévben is - úgy próbáltam összeállítani, hogy egy „átlagos”, heti 1x45 perces *rajz és vizuális kultúra* órába beleférjen a feldolgozandó tartalom. A kitűzött célt jó arányban sikerült megvalósítani, bár a legnagyobb kihívást idén is számomra az időkeret jelentette.

A félév során – iskolai liturgikus rendezvények miatt – elmaradt két óra, ill. az első és a második témakörből két alkalommal a tervezett egy-egy tanítási óra helyett kettő-kettőt volt szükséges felhasználni, ezért az utolsó témára (a filmkészítés alapjaira) sajnos nem maradt idő, ezt tervezem behozni a második félévben.

Az ismeretátadás tekintetében a „legproduktívabb” munkamódszernek a csoportmunka bizonyult. A modulkoncepció átgondoltsága, a tanórákon alkalmazott kollaboratív munka hátránykompenzáló és „húzóereje”, valamint az élményszerűség egy könnyed, fluens órai légkört eredményezett, amiben mind a diákok, mind magam jól éreztük magunkat.

Tapasztalatom szerint sokat jelentett, hogy a tanulói munkák mindig megtalálták a közönségüket: rögtönzött kiállítás, vagy valamilyen tárgyiasult produktumok készültek belőlük (szórólap, képeslap, animáció, stb.).

Iskolánkban – a kutatásba bevont évfolyamon - heti egy tanítási óra jut a vizuális kultúra oktatására. Úgy gondolom, az új tartalmak még érdekesebbé tették a féléves kurzust. A gyerekek várták ezeket az órákat és szívesen dolgoztak a témákon.

Idén is, szinte minden órát rövid (1-2 perces) média-műveltségi kérdés játékos feldolgozásával kezdtünk, aminek a jutalma valamilyen tárgy (ceruza, képeslap, galéria-katalógus) vagy hasonló apróságok.

A modul-koncepcióban a személyiségfejlesztés jó lehetőségét látom. A tartalmak mai, aktuális élethelyzetekre adaptálhatóak, a relevanciájuk időtálló. Legfontosabb feladatomban azt tekintettem, hogy az adott tartalom - időkeret – munkamódszer hármasságát érdekes feladatokkal támogassam, ami a mellékelt tanulói munkák és értékelések alapján – úgy érzem - sikerült is.

# Témakörök, órák, tanulói munkák

## 1. témakör: Fotó

### 1. Fototechnikai kísérletek

*Tárgyak megjelenítése, megvilágítása – fotogram, kemogram alkalmazása. A jellemző nézet.*

### 2. Történetmesélés fotóval

*Folyamatok, állapotváltozások, fejlődés, átalakulás lépéseinek fotózása. Történetmesélés – jelenet írása, beállítások fotózása.*

### 3. A fény szerepe (alapfogalmak)

*Fény és plaszticitás, fény és jelentés. Gyűjtemény készítése fotózással különböző fényviszonyokban tárgyak, épületek és ezek részletei.*

### 4. Világítási gyakorlatok

*A világítás szakkifejezéseinek megismerése (főfény, ellenfény, derítés, súrolófény, direkt fény, szórt fény, színhőmérséklet, stb.).*

## **Képes óravázlat 1**

### **Az óra témája: Fototechnikai kísérletek**

*Tárgyak megjelenítése, megvilágítása – fotogram, kemogram alkalmazása. A jellemző nézet.*

### **Az óra céljai:**

Az első óra főszereplője (a tanulók után) idén is a fénymásoló volt. Az előző tanévhez hasonlóan, azt szerettem volna elérni, hogy a gyerekek a képi kifejezés egy lehetőségét lássák benne. Azt kértem a tanulóktól, hogy a környezetükben található apró tárgyakból (maximum 5 db) készítsenek rögtönzött kompozíciót, amelyet úgy állítsanak össze, hogy egy képalakító szoftver segítségével inverzben lesz látható a végső formája.

### **Kulcsfogalmak:**

Sziluett, fotogram, kemogram, szerialitás.

### **Fejlesztendő képességek:**

Kreativitás, problémamegoldó képesség, kifejezőképesség.

### **Fejlesztendő attitűdök:**

A művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság. Az azonosságok és különbözőségek tudatosítása az érzékelhető tulajdonságok alapján.

### **Tantárgyi kapcsolatok:**

Művészettörténet, magyar nyelv és irodalom, informatika, fizika, kémia.

### **A felkészüléshez használt információs források:**

Moholy-Nagy László alkotásai (reprodukciók), talált képek (pinterest.com).

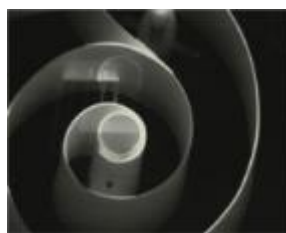
### **Az óra menete:**

*Ráhangelés - 1 perces feladat:*

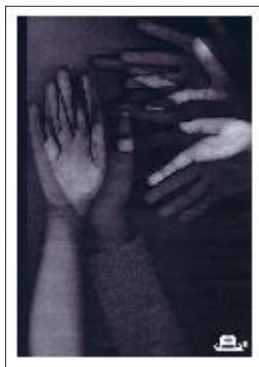
*Sorolj fel minél több olyan filmcímet, amelyben tulajdonnév van!*

*Motiváció:*

Motiváció az óra elején: 19-20. század fordulóján készült műtermi portrék, ill. egészalakos képek, majd az avantgárd néhány fotó-kísérletének prezentálása (utalva a két alkotói szemlélet közötti különbségre).



Moholy-Nagy László: Fotogramok



Az előző évi tanulói munkák



Forrás: [http://inphoto.blog.hu/2012/10/30/fotogram\\_kemogram](http://inphoto.blog.hu/2012/10/30/fotogram_kemogram)



Látencia, 1997-2014. 60 db fekete-fehér fotó, kemogram, 80 x190 cm ©Eperjesi Ágnes

**Feladat:**

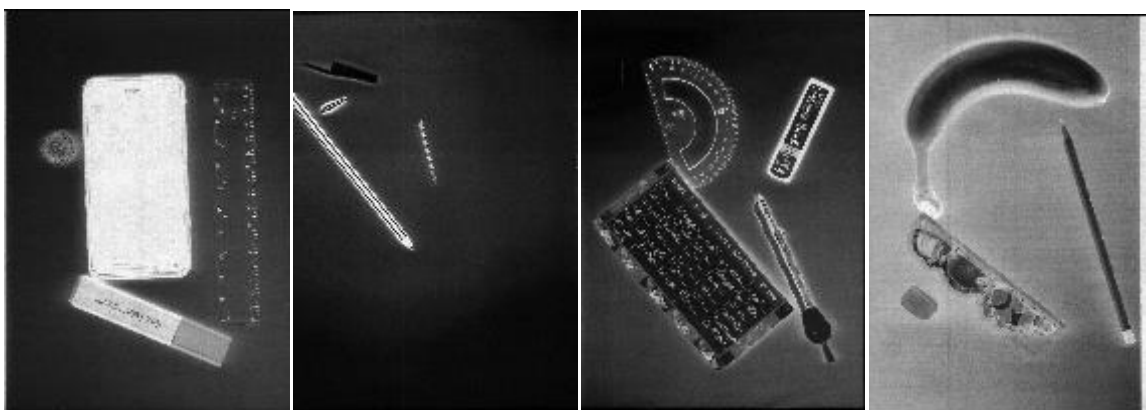
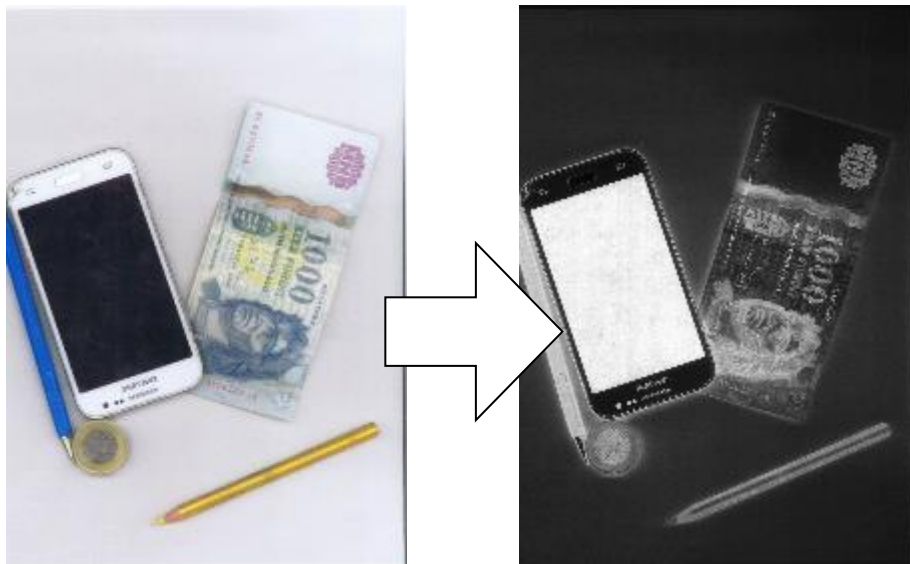
**Páros munka - Pseudo fotogram készítése**

Filmnegatívek és pozitívok nézegetése, elemzése. Képkötés pozitív-negatív formákkal. Sziluett készítése. A múlt évben megismert fotogram és kemogram eljárások alkalmazása, elmélyítése. A tanulók párokban dolgoznak. A levilágító-lámpa és a laboreszközök, fotópapír megismerése után fénymásolóval levillantanak olyan tárgyakat, amelyeket otthonról hoztak (majd valamilyen szoftver segítségével átfordítják negatívra).

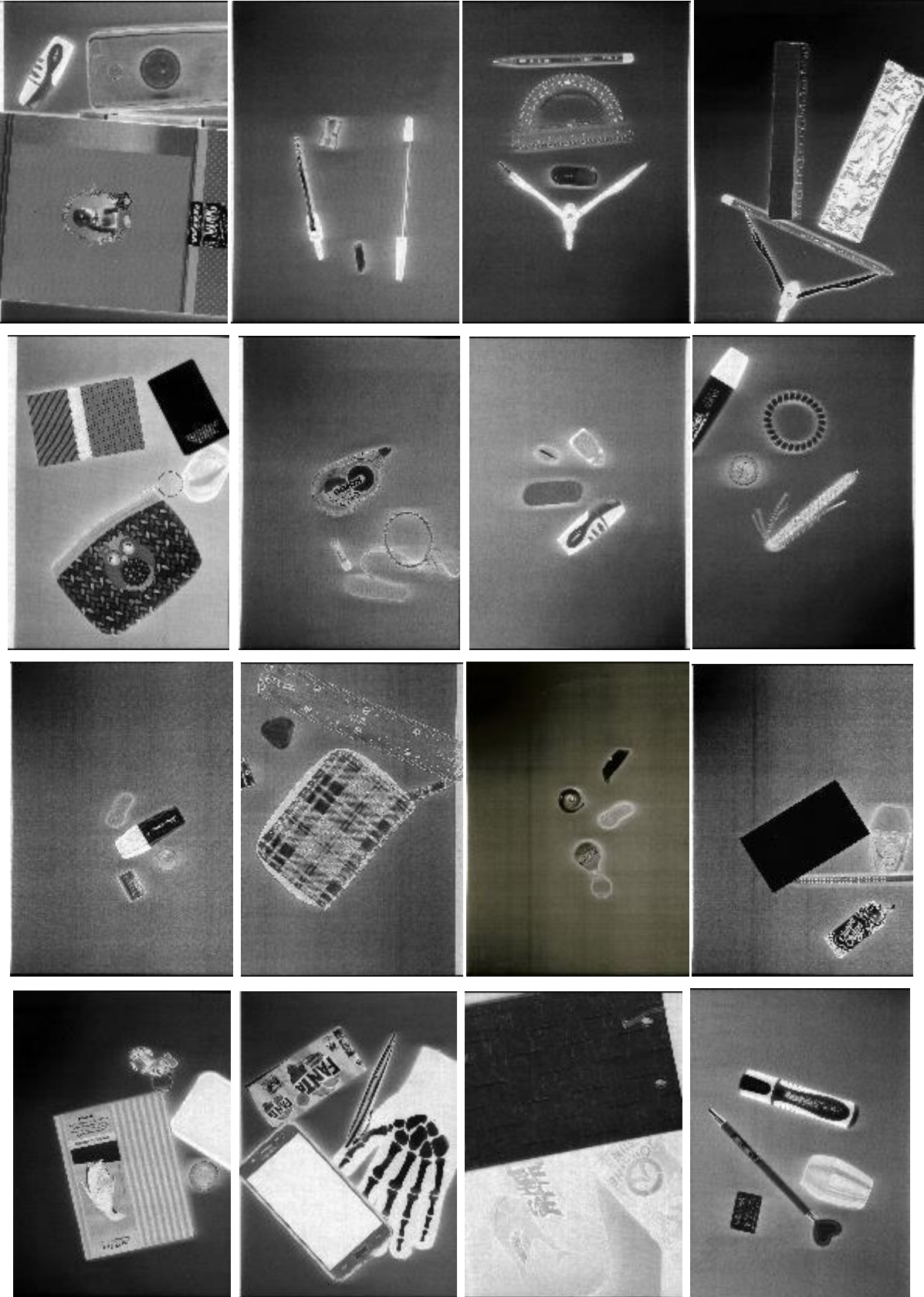
## Reflexió:

Egy színes A3-as lézermásoló került be az órára. Motivációként egy diasoron levetítettem a modul-konceptió műtárgyjegyzékéből kiszemezgetett fotogramokat, kemogramokat. Ezek után párosával szerveződve különféle elrendezésben, komponálási módokban kezeket, arcokat apró tárgyakat másoltunk, mintha digitális eszközökkel a gyerekek is fotogramokat készítenének. Igazi műhelyhangulata volt az órának. Az elkészült munkákból a következő órára mindenki, a csoportja által fénymásolt anyagból egy képeslapot kapott, amin az alkotócsoport tagjainak neve és a modul neve szerepelt. Ezt a feladatot vizuális kultúra órán, a vizuális kommunikáció tanításakor is fel lehet használni.

## Tanulói munkák:







Tanórai fotók:



## ***Képes óravázlat 2.***

### **Az óra témája:**

Történetmesélés fotóval

### **Az óra céljai:**

Folyamatok, állapotváltozások, fejlődés, átalakulás lépéseinek fotózása. Történetmesélés – jelenet írása, beállítások fotózása.

### **Kulcsfogalmak:**

drámaiság-dramaturgia, beállítás, jelenet

### **Fejlesztendő képességek:**

Kreativitás, kifejezőképesség, lényegkiemelő képesség, összefüggések felismerése, társas kompetenciák fejlesztése.

### **Fejlesztendő attitűdök:**

Empátia, más nézőpontba helyeződés, jelenségek más szemszögből való érzékelése, érzékeltetése.

### **Tantárgyi kapcsolatok:**

Fizika, művészettörténet, technika és életvitel

### **A felkészüléshez használt információs források:**

Modulkonceptió műtárgyjavaslati, korábbi tanulói munkák

### **Az óra menete:**

Ráhangelés - 1 perces feladat

*Sorold fel minél több olyan film címét, amely 2000 előtt készült!*

Motiváció:



Cindy Sherman: Untitled Films Stills 1977-1980



Martin Munkácsi fotói



Tanulói munka részlete

Feladat:

4-5 fős csoportmunka. Maximum 6 fotóból álló sorozat készítése, amely valamilyen dramaturgia szál mentén felfűzhető. A tanulók, csoportonként olyan történetet kreáljanak, ami alkalmas arra, hogy folyamatot, állapotváltozást, átalakulást, változást mutasson be. Az így elkészített fotósorozathoz aztán írnak egy szinopszist vagy egy konkrét dramaturgiailag koherens leírást, szöveget.

A feladat része, hogy a munka végén a tanulók prezentálják egymásnak az elkészült munkákat.

Reflexió

Nehezen megértett feladat volt. a prezentált motivációs képek jók voltak, de a tanulók nehezen tudtak állóképek sorával történetet mesélni. Nehezen használták a különféle plánokat, képkivágásokat, a képi kiemelés eszközeit. A szöveg dimenzió inkább kijelentések sorozata lett a legtöbb esetben, mint olvasmányélmény. Talán legközelebb több időt kell szentelnem a motivációra, előzetes magyarázatra. Kicsit kötött minket a 45 perces időkorlát, amibe bele kellett férni minden csoportnak.

**Tanulói munkák:**

**Történetmesélés fotóval**



**Hanna betörte az ablakot, miközben éppen Beni és Sebi beszélgettek és mindketten halálra rémültek. Végül nagyot röhögtek rajta, hogy megijedtek.**

1. csoport:  
Vécsei Benedek  
Malinkó Sebestyén  
Kiss Szélina  
Gírhiny Hanna

## Történetmesélés fotóval



Dani játszik a telefontal és kikapott a játékban. Dani a telefont ledobta mérgében az asztalra és rá akart csapni. De Tamás nem engedte, hogy rácsapjon és elvette a telefont. Dani nagyon megharagudott Tamásra és azt mondta, hogy többé nem lesz a barátja. De végül Dani megbékélt Tamással. Tamás visszaadta a telefont. Végül kezét fogtak és újra barátok lettek és dolgoztak együtt tovább.

2. csoport:  
Szász Tamás  
Horkai Levente  
Kaczvinszki Dominik  
Flaskó Ádám  
Úveges Dániel

MTA-ELTE Vizualis Kultúra Szakmódszertani Kutatócsoport

MOHOLY-NAGY VIZUÁLIS MODULOK – a 21. század képi nyelvének tanítása  
VIZUÁLIS MÉDIA

## Történetmesélés fotóval



**Hanna előveszi az M&M's-et. Eszik belőle egyet. Mi pedig elkezdünk tőle kéregetni.  
Eközben Hannának már csak 2 db maradt.**

3. csoport:  
Kiss Virág  
Szobonya Korinna  
Bialkó Boglárka  
Novák Hanna  
Juhász Réka

MTA-ELTE Vizualis Kultúra Szak módszertani Kutatócsoport

MOHOLY-NAGY VIZUÁLIS MODULOK – a 21. század képi nyelvének tanítása  
VIZUÁLIS MÉDIA

## Történetmesélés fotóval



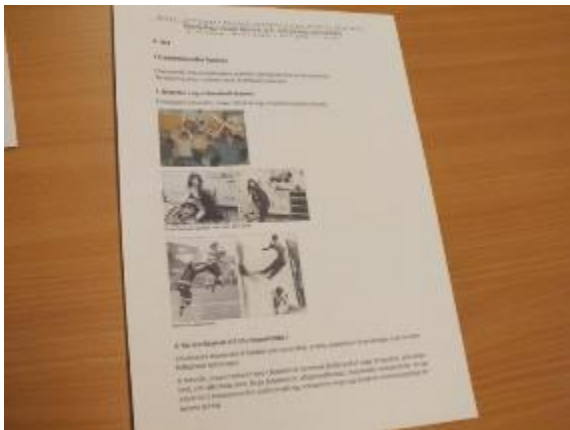
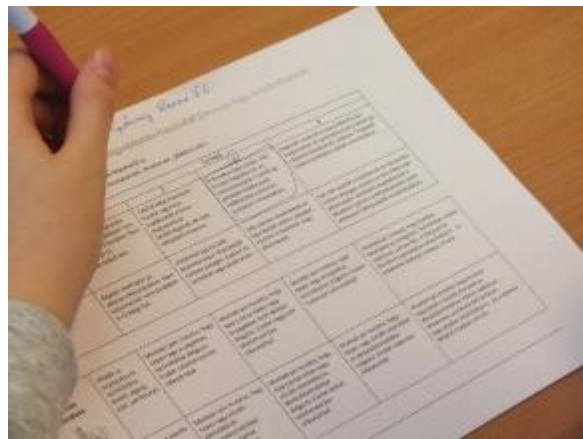
Ezek telefonok. Lehet rajtuk applikációkat használni. Lehet rajtuk hívni, írni. A legtöbb gyerek játékra használja. Szoktak rajtuk fényképezni. Van rajtuk Google fordító. Van rajtuk első és hátsó kamera. Van rajtuk Snapchat, Instagram, Facebook alkalmazás.

4. csoport:  
Lipták Eszter  
Ignác Huba  
Bende Márk  
Kiss Gábor  
Fischer Frida

MTA-ELTE Vizualis Kultúra Szakmétszertani Kutatócsoport

MÓHOLY-NAGY VIZUÁLIS MODULOK – a 21. század képi nyelvének tanítása  
VIZUÁLIS MÉDIA

## Tanórai képek:







### Képes óravázlat 3

#### Az óra témája:

Fény és plaszticitás, fény és jelentés

#### Az óra céljai:

Gyűjtemény/sorozat készítése fotózással különböző fényviszonyokban tárgyak, épületek vagy/és ezek részletei.

#### Kulcsfogalmak:

Fény, fényfajták, plaszticitás, kifejezés.

#### Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése.

#### Fejlesztendő attitűdök:

Más nézőpontba helyeződés, jelenségek más szemszögből való érzékelésének erősítése.

#### Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, irodalom, technika és életvitel.

#### A felkészüléshez használt információs források:

Monet: A rouen-i katedrális különféle napszakokban (csak inspirációnak, motiválásnak).

#### Az óra menete:

Ráhangelés - 1 perces feladat

*Sorolj fel minél több olyan filmcímet, amely nem lett lefordítva magyar nyelvre!*

#### Motiváció:



### Feladat:

4-5 fős csoportmunka. A csoportok a tantermi környezetben található tárgyak egyikéről fényképet készítenek úgy, hogy előtte egy dobozból egy fogalmat húznak. A tárgy fotózása során törekedniük kell arra, hogy a fogalomhoz jól illeszkedő beállításban és fényviszonyok mellett készítsék a felvételt. Az egyes képekhez aztán valamilyen jelentést erősítő (érzelmet, hangulatot, szöveget pl. versrészletet, vagy bármely, a képpel illusztrálható) nem képi médiumot kell társítani. A tanóra feladata, hogy ezeket a képeket a tanulók prezentálják, vagy előkészítsék egy rögtönzött kiállításra. A felhasznált fogalmak: harag, jókedv, derű, vidámság, melankólia, szomorúság.

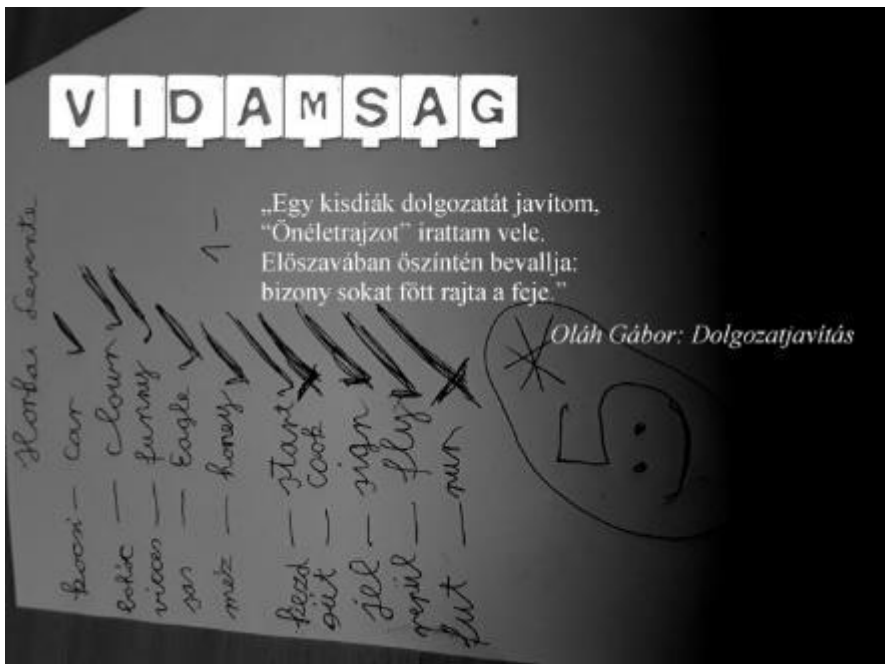
### Reflexió:

A 6. évfolyamos tanulók esetében már elő elővillan annak az absztrakt gondolkodásnak a csírája, amitől egy kép lírává válik. Ez ebben az évben egy határmezsgye, amit nem lép át mindenki. A feladatokra adott megoldások is igen sokrétűek lettek. Volt csoport, amely nehezen értette meg a fény jelentéshordozó, kifejező szerepét, egyszerűen csak láttatni szeretne volna a kiválasztott tárgyakat. De volt olyan tanulócsoport is, amely bátran mert kísérletezni akár a fény hiányával is. Megengedett volt a tableten szoftveres filter használata.

### Tanórai képek:



Tanulói munkák:





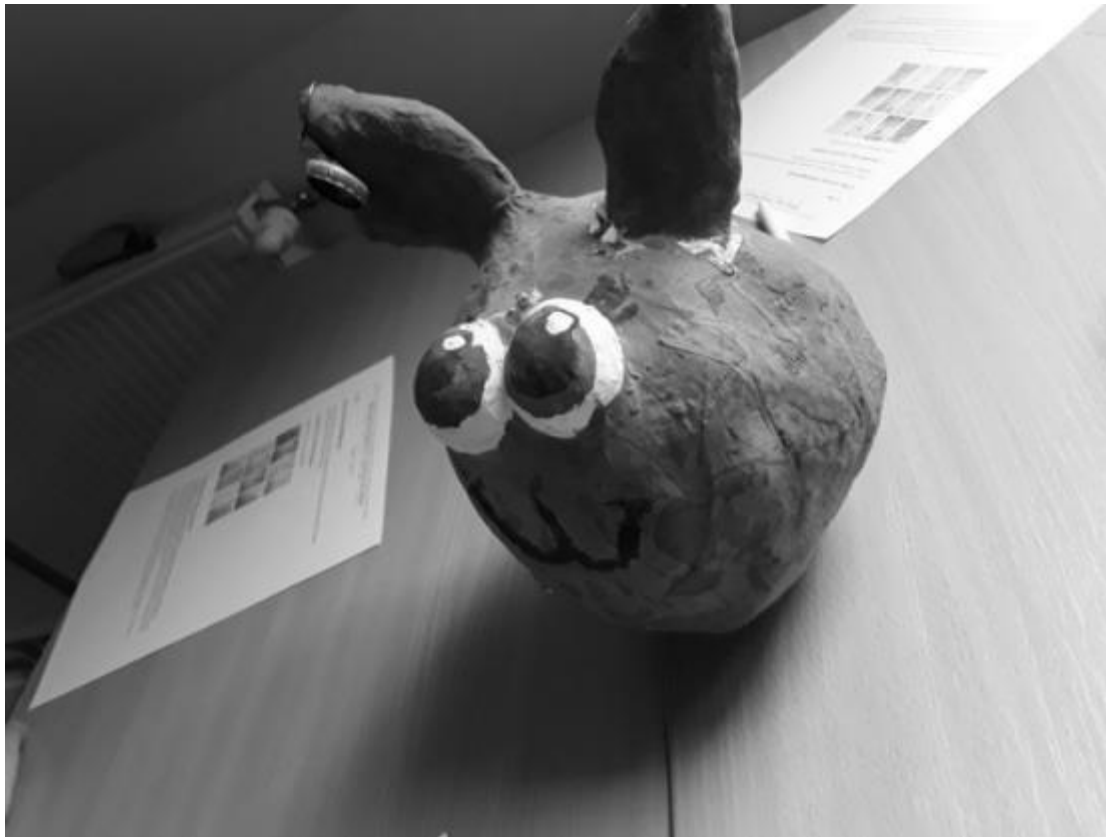
## MELANKOLIA

[...]  
Egy esze tea, melynek mámorában  
Úgy nézek szét az álmos kis szobában,  
Mint a nagy eszár a kis szigeten,  
Ószirozsával árvult szívemen.  
[...]

*Juhász Gyula: Melankólia*











## Képes óravázlat 4

### Az óra témája:

Világítási gyakorlatok

### Az óra célja:

A világítás szakkifejezéseinek megismerése.

### Kulcsfogalmak:

Fény, fényfajták, plaszticitás, kifejezés, főfény, ellenfény, derítés, súrolófény, direkt fény, szórt fény, színhőmérséklet, stb.

### Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése.

### Fejlesztendő attitűdök:

A csoportban tevékenykedésből eredő munkamorál, időhöz viszonyuló fegyelem. A vizuális nyelv alapelemeinek, valamint a viszonyaikat leíró kifejező és közlő szerep használatának megismerése, értelmezése.

### Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, irodalom, fizika, technika és életvitel.

### A felkészüléshez használt információs források:

Sherrie Levine: „Walker Evans” után, valamint bármely, a téma szempontjából releváns kortárs vagy posztmodern arckép, portré

Vik Muniz: The Sugar Children

### Az óra menete:

Ráhangelés - 1 perces feladat  
*Sorolj fel minél több európai filmcímet!*

### Motiváció:

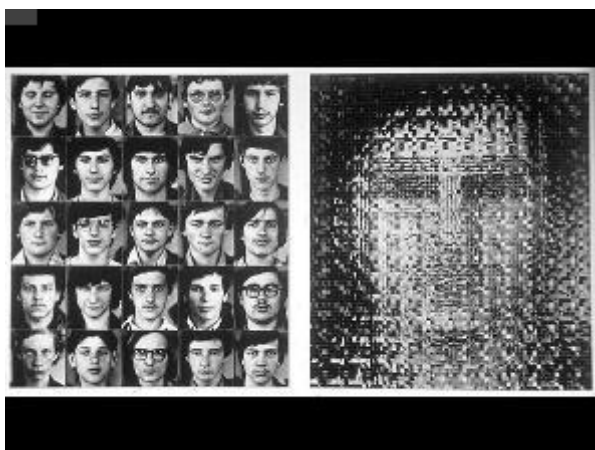
A majdnem teljesen besötétített tanteremben, az egyik tanuló segítségével bemutatni a fényfajtákat, világítási szakkifejezéseket. Néhány posztmodern és kortárs fotó (fotóművész) bemutatása a munkáin keresztül.



Sherrie Levine: „Walker Evans” után



Vik Muniz: The Sugar Children



Türk Péter: Osztályátlag

#### Feladat:

Páros feladatmegoldás. A tanulók készítsenek egymásról – a megismert fényfajták alkalmazása mellett – portrét. Próbálják ki, milyen a kép fekete-fehérben. Az elkészített portrékat begyűjtjük, majd a következő órára képeslapokat készíteni belőlük.

#### Reflexió:

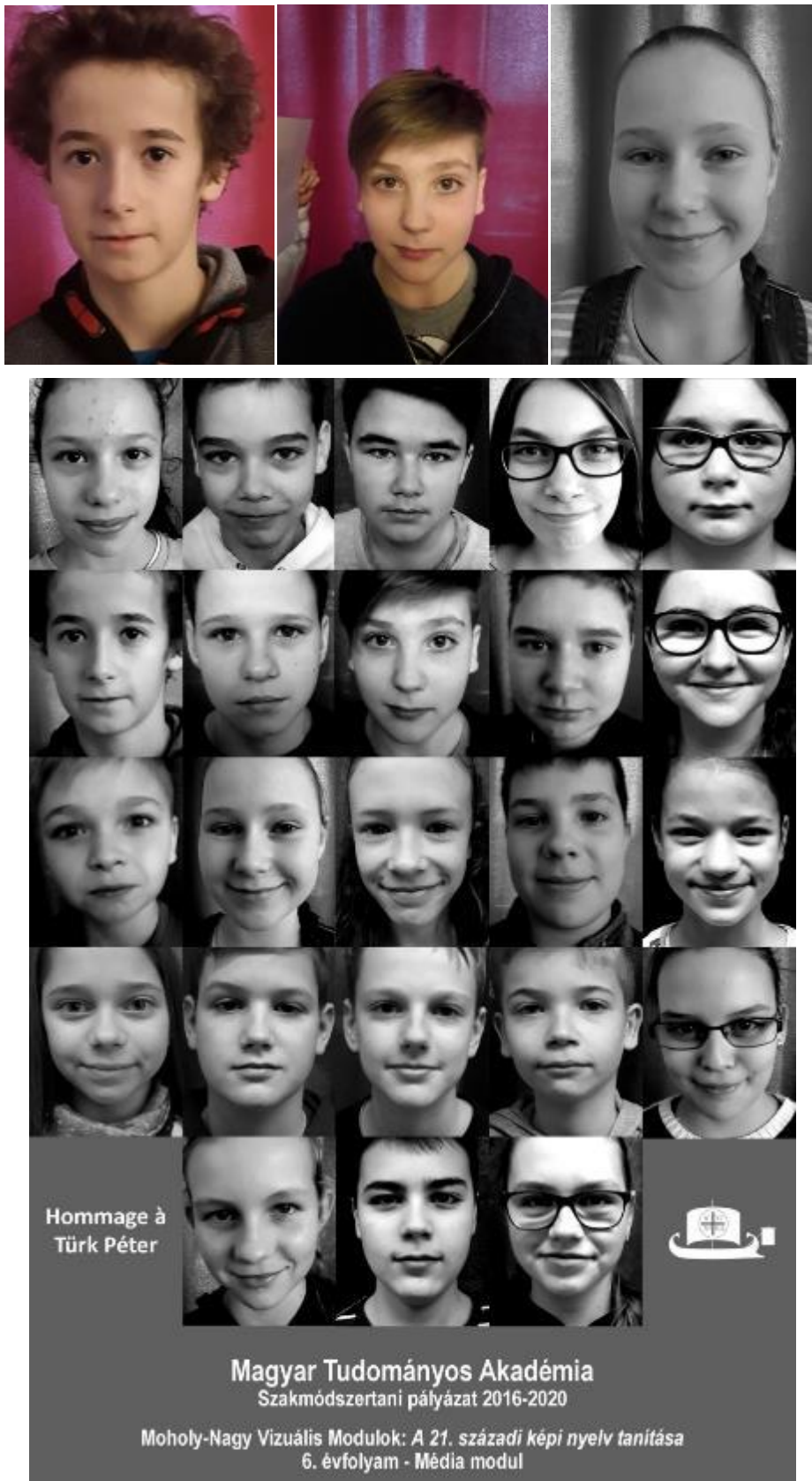
Alternatív megoldásként készült egy portrészorozat Türk Péter munkája nyomán. Ehhez az kellett, hogy a tanulókkal egy külön órán egy informatika-terembe vonultunk, ahol mindenki a saját portréját szoftveresen egy sémához igazodva átalakította. Így az IKT kompetenciák is fejlesztésre kerültek. Az átalakított és begyűjtött portrékból aztán készült egy „tiszteletkép” Türk Péter nyomán.

A fotózás jól ment, a tanulók az iskolai tableteket használták. A képek átalakítása sem okozott gondot, de a képen belüli levágások, színezet/telítettség/fény arányainak eltalálása megkövetelt nagyobb arányú utólagos tanári beavatkozást.

## Tanórai képek:



Tanulói munkákból összeállított tabló (képeslap vagy plakát lehet belőle):



## 2. témakör: Animáció

### 1. A forgatókönyv

*A storyboard jelentősége az animációs film elkészítésében; A forgatókönyv és a képregény összehasonlítása; Az animatík*

### 2. Képregény készítése fényképezőgéppel (2 óra)

### 3. Elképzelt (saját) történet animációra alkalmazása

*Saját élmények, elképzelt történet, mese animációs filmre átírás, dramaturgiai adaptálása*

## Képes óravázlat 4

**Az** **óra** **témája:**  
A forgatókönyv

**Az** **óra** **célja:**  
A storyboard jelentőségének feltárása az animációs film elkészítésében. Az animatíka megismerése.

**Kulcsfogalmak:**  
plán, snitt, hossz, jelenet, vágás, animatíka, storyboard

**Fejlesztendő** **képességek:**  
Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése. A vizuális összefüggések, lényegkiemelés, kompozíciós készség, ritmus, szokásostól eltérő nézőpontok felismerése, alkalmazása, kreativitás.

**Fejlesztendő** **attitűdök:**  
A tevékenységből eredő munkamorál, időhöz viszonyuló fegyelem.

**Tantárgyi** **kapcsolatok:**  
Művészettörténet, irodalom.

**A** **felkészüléshez** **használt** **információs** **források:**  
[Képes forgatókönyv a Vukról \(Fotó: Horváth Péter Gyula\) - Forrás: http://nullahategy.hu](http://nullahategy.hu)

**Az óra menete:**  
Ráhangelés - 1 perces feladat  
*Gyűjtsetek egy perc alatt minél több egyszavas filmcímet (a jutalom egy képeslap, vagy aktuális múzeumi szóróanyag)!*

**Motiváció:**



Korábbi tanulói munkák



[Képes forgatókönyv a Vukról \(Fotó: Horváth Péter Gyula\) - Forrás: http://nullahategy.hu](http://nullahategy.hu)

Feladat:

Idézzük fel a korábbi foglalkozáson tanult fogalmakat (ötlet, szinopszis, dramaturgia, csattanó, stb.)! Néhány mozgóképi műfajnak soroljuk az általános jellemzőit (western, akció, krimi, kaland, stb.)!

Készíts nyolc képkockából álló képes forgatókönyvet a megadott műfaj szerint, a következő kritériumok figyelembe vételével (használd a kapott forgatókönyv sablont):

- a forgatókönyv egy, a jövőben elkészítendő animáció rajzos vázlata legyen,
- a képsor legyen kihegyezve egy képi vagy dramaturgiai csattanóra (poén, geg, tetőpont),
- az egyes képkockák eltérő képkivágásával fokozd a történet képi dinamikáját (a jelenet ritmusát - snittek, hosszok váltakozását - határozza meg az egyes beállítások hosszával, s jelöld azt az időszámban!)
- készíts szereplőlistát (maximum 4 fő),
- írd le a dialógusokat, és ha szükséges, fűzz megjegyzést a képek mellé (ügyelj arra, hogy a majdani animáció nem tartalmazhat hosszú leíró szövegeket),
- törekedj arra, hogy a történet rövid (akár néhány másodpercnyi) időt dolgozzon fel!

Világítsunk rá, milyen jelentősége van az ilyen gyakorlatnak abban, hogy a későbbiekben könnyebben boldoguljanak az animációk létrehozásában.

Reflexió:

Ilyen feladattal az előző tanévben már találkoztak a gyerekek. A „történetmesélés rajzban” jelenség a 6. évfolyamon érdekes fordulatot kezd venni. Ez az az évfolyam, melyben a korábbi színes, kifejező gyerekrajzok kissé szürkévé, befordulóvá válnak. A gyerekek – ahogy serdülnek – egyre kevésbé szívesen fejezik ki magukat rajzban. Ez a munkákon is meglátszott, bár volt több elég szépen sikerült megoldás.

Nehezen tudtak még mozgóképes szemmel gondolkodni. Nehezen alkalmazták a plánváltásokban, képkivágás-változásokban rejlő ritmusteremtő erőt, ezt a későbbiekben fokozottabban tudatossá kell tenni bennük, ill. úgy gondolom, valamilyen konkrét megoldandó mozgóképi feladat lesz alkalmas arra, hogy ez a fajta jártasság készséggé váljon náluk.

Tanórai képek:






Tanulói munkák:

**KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON**





Név, osztály: Ungvári Dániel 6/a Az animáció címe: Az edzőgépítés





A történet egy képkockájának (kameraállás, képkiválasztás) rajza	A képkockájához tartozó szöveges információ (leírás, párbeszéd, egyéb szöveg)
	<p>Egy kinttelek faragott ember dolgozik a számítógépen.</p>
	<p>Valamint elvitt és nagyon sokan lettek.</p>
	<p>Ez az a legjobb a különböző oldalak a jobbat.</p>
	<p>Már ha az a legjobb a különböző oldalak a jobbat.</p>

A történet egy képkockájának (kameraállás, képkiválasztás) rajza	A képkockájához tartozó szöveges információ (leírás, párbeszéd, egyéb szöveg)
	<p>Ez az a legjobb a különböző oldalak a jobbat.</p>
	
	
	

**KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON**




Név, osztály: Yelyse Balint Az animáció címe: Szelelt



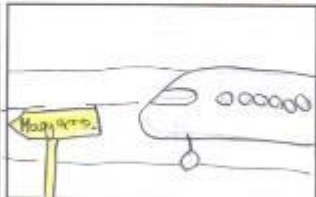

A történet egy képkockájának ütemezés, képkockái száma	A képkockához tartozó szöveges információ (leírás, dialógus, egyéb szöveg)
	Építettem egy nagyon szép szelelt.
	Hamarosan kezd esnie.
	Néha már nagyon csúnya.
	Oh, elalvott. Nem nagyon szép ez a szelelt.

A történet egy képkockájának (kameraállás, képkockái száma)	A képkockához tartozó szöveges információ (leírás, dialógus, egyéb szöveg)
	
	Néha kezd esni.
	Néha nagyon csúnya ez a szelelt.
	Oh, ez a szelelt.

**KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON**

Név, osztály: Huber Réka 01. Az animáció óra Az utazás

A történet egy képkockájának (kamerastán, képkivágási rajza)	A képkockájához tartozó szöveges információ (írás, diktálás, egyéb szóval)
	Magyarországon él egy lány akit Mária névre hívtak. Mielőtt arról elhatározott, hogy elmegy egy szar megnézni a fengent.
	Azok az elbeszélő bepakolta a bőröndjébe és táskáiba. Megvizsgálta az ut utat is amint hogy itthon ne hagyja valamit.
	Másnap felszállt a laci Terence repülő kocsin egy Hawaii-ra indult járatra.
	Mikor odaért befele volt egy függőágyba és gyönyörködött a csodás tengerben.

A történet egy képkockájának (kamerastán, képkivágási rajza)	A képkockájához tartozó szöveges információ (írás, diktálás, egyéb szóval)
	Marta úgy gondolta, hogy a utca, után bel egy his hideg is ezért új felváltt egy repülőre és elrepült Hawaii-ba.
	Sok volt a hó Hawaii-ban ezért felváltt hóember és megtanult síelni is.
	Pár nap múlva újra utazott, de most visszahaza Magyarországra.
	A sok utazás után kényelmesen nyújtózott el a foteljában.

**KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON**

Név, osztály: Szabó Anna Az animáció címe: Macskák története


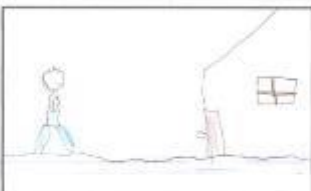
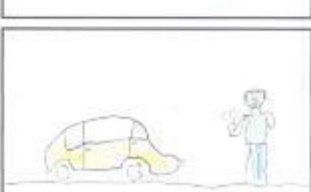
A történet egy képkockájának bemutatója, képkockái rajza	A képkockájához tartozó szöveges információk (leírás, párbeszéd, egyéb szöveg)
	- Jajjaj, eszedet egy macskát!
	- Ooohh, cicaaa! De csúcsuu! Kíváncsi vagyok rá! - Mit?!
	- Jajjaj, annyira csinos! Kétszer is megnéztem! - Kétszer? De igen, csúcsuu! - Van egy macska is? - Igen!
	- Jajjaj, megvan a házam! - Hahaha, hahaha, hahaha!



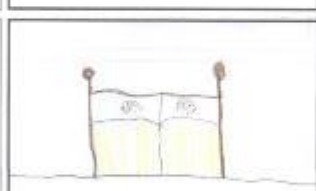

A történet egy képkockájának bemutatója, képkockái rajza	A képkockájához tartozó szöveges információk (leírás, párbeszéd, egyéb szöveg)
	- Szia Anna! - Szia! - Csúcsuu! - Hahaha! - Hahaha! - Jajjaj, eszedet egy macskát! - Mit?!
	- Hahaha! - Kétszer is megnéztem! - Kétszer? De igen, csúcsuu! - Van egy macska is? - Igen!
	- Hahaha! - Szia Anna! - Szia! - Hahaha! - Hahaha!
	- Jajjaj, megvan a házam! - Hahaha, hahaha, hahaha! - Hahaha? - Hahaha!

**KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON**

Név, osztály: Székely Tamás

Az animáció címe: A kőkorban, amikor még nem volt autók

A történet egy képkockájának (kameraállás, közkívácsolás rajza)	A képkockához tartozó szöveges információ (leírás, párbeszéd, egyéb esemény)
	<p>székely Tamás állt a kőkorban</p>
	<p>székely Tamás a kőkorban házba ment.</p>
	<p>Elsőként a kőkorban a kőkorban.</p>
	<p>A kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban.</p>





A történet egy képkockájának (kameraállás, közkívácsolás rajza)	A képkockához tartozó szöveges információ (leírás, párbeszéd, egyéb esemény)
	<p>A kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban.</p>
	<p>A kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban.</p>
	<p>A kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban.</p>
	<p>A kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban a kőkorban.</p>

**KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON** *Lucy és Balázs*

Név, osztály: *Lucy és Balázs* Az animáció címe: *Lucy és Balázs*





A történet egy képkockájának leírása (szó, képváltozó rajz)	A képkockához tartozó szöveges információ (leírás, párbeszéd, egyéb szöveg)
	<i>Egy nő áll az utcán. Egy ember meglátja és kimondja a szót.</i>
	<i>Az ember megkérdezi a nőt, miért áll ott.</i>
	<i>A nő válaszol, hogy várja a barátját.</i>
	<i>Az ember megkérdezi a nőt, miért áll ott.</i>

**KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON**

A történet egy képkockájának leírása (szó, képváltozó rajz)	A képkockához tartozó szöveges információ (leírás, párbeszéd, egyéb szöveg)
	<i>Éjszaka van az utcán. A fény látható.</i>
	<i>Hétfel reggel felkelt az ember a utcán.</i>
	<i>Az ember megkérdezi a nőt, miért áll ott.</i>
	<i>A nő válaszol, hogy várja a barátját.</i>





**KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON**

Név, vezetéknév: Nissa Kovács Az emlékező elem: Iskolány

A történet egy képkockájának (kamerázás, képkivágási rája)	A képkockájához tartozó szöveges információ (írás, ábrázolás, egyéb szöveg)
	- hello - hello.
	- menjünk el a földre! - ok.
	- a két jelenség elindult az urkajához
	- a földön még egy lényet találunk és ő azt mondta elvisszi őket a barátaihoz

**KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON**

Név, vezetéknév: Nissa Kovács Az emlékező elem: Iskolány

A történet egy képkockájának (kamerázás, képkivágási rája)	A képkockájához tartozó szöveges információ (írás, ábrázolás, egyéb szöveg)
	- találunk további 2 lényt
	- mentek tovább, elmentek a házba és bementek a lakásba
	- találkoztak még egy lényel
	- találkoztak még két lényel egy már is - an voltak

**KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON**

Név, osztály: Márk Székely Az animáció címe: A TORTA

A történet egy képkockájának kamrája, képvázlati rajz	A képkockához tartozó szöveges információ (leírás, időbeosztás, egyéb szöveg)
	David felkeltés egy reggel 07-00 óráig Levegő! -Torta! -Torta! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó!
	Milyen szép az arcképe! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó!
	Hogy néz ki az arcképe! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó!
	-A Torta!! Senki se... -Nem, az a torta! -Te nem a torta vagy! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó!

A történet egy képkockájának kamrája, képvázlati rajz	A képkockához tartozó szöveges információ (leírás, időbeosztás, egyéb szöveg)
	Ennek a történetnek az egyik részéről... -Gyönyörű! Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó!
	Hogy néz ki az arcképe! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó!
	Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó!
	Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó! -Hát jó! Hát jó!



KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON

Név, osztály: András Kovács Az animáció címe: A csényi

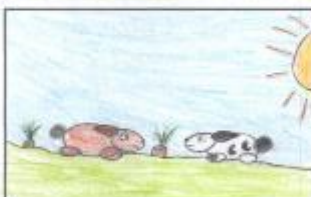
A történet egy képkockájának  
(kamerázás, költőválasztási rács)



Egykor egy barna nyuszi  
talált egy szép éretl répát.



De egy másik nyuszi is  
meglátta. Mind a ketten csak  
brumultak a répát, így akarták  
elkötteni, hogy kik legyenek a  
szép éretl répa.



A nap már kezd lemenni, de  
még mindig a répát nézik.  
Szóval a kérdésen a két nyúl  
között, a foltos nyúl mintha  
valamit látna a barna nyúl  
mögött, de nem tudja mi az.



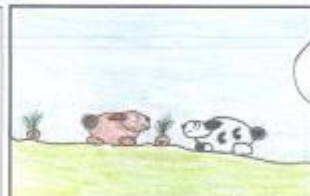
A hold már feljövöben van  
de még egyikőjük sem  
mordult meg.

A történet egy képkockájának  
(kamerázás, költőválasztási rács)



A képkockájához tartozó szöveges információ  
(leírás, párbeszéd, egyéb szöveg)

Már este van.



A hold már kezd lemenni  
de még mindig nincs semmi.



A nap már megvilágítja a  
nyusziakat. A foltos nyuszi  
megint lát valamit a barna  
nyuszi mögött, mintha egy  
másik répa lenne is tovább  
brumolja az éretl répa répát.

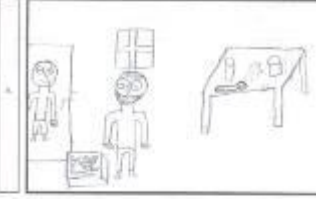
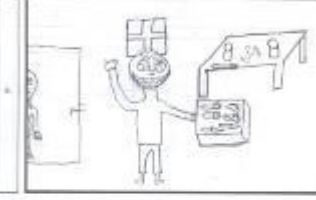
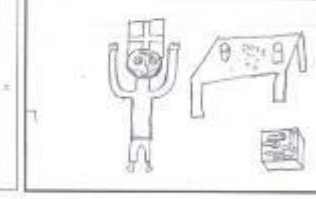
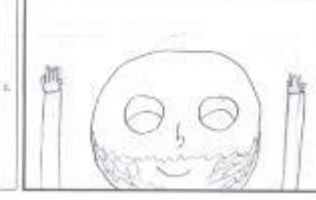


Egykor csak megnézel a foltos  
nyúl - én mögöttem egy másik  
répa - de tudja én megint csak a répa  
ket maguk között akkor is valamit  
látok benne a répáért, amit lehet  
fordított a répának is elment. De nem  
varta meg a barna nyuszi valójában aki  
nem volt ott. - Akkor egyik a két a  
másik az egyik.

KÉPES-FORGATÓKÖNYV SABLON

Név, osztály: Horváth Zoltán Az emlékező című Leharcolás ember

A történet egy képkockájának (kameradőző, kökönyv) rajza	A képkockához tartozó szöveges információ (leírás, időbeszéd, egyéb szöveg)
	A konyhas szobor mellett harallal szett mivel nem volt más választásom de nek nem is kellett más is nem is volt, hogy van más választás a konyha. Harallal volt de az a konyha volt a konyha volt a konyha
	Eppen enni akart, az asztalon volt főzött kávé és egy muffin. Erreket is karddal lökte le a konyhából lejjön.
	(Először <sup>reggeli</sup> az étellel, amikor valaki kopogott az ajtón.
	Pál kopogott, jött barátja. Pál azt mondta neki (szó): - Nyitd ki az ajtót a konyhán, mindent kaptam bele, jegen már reg volt! - Nyitd ki az ajtót? De nem volt kukorica, van mindenem? - Nem, (kukorica) jellel, csak a konyha volt!

A történet egy képkockájának (kameradőző, kökönyv) rajza	A képkockához tartozó szöveges információ (leírás, időbeszéd, egyéb szöveg)
	- Késsel karátom 2 kávé, 2 vella és 2 kávék között szed a napot, a falubeliktől szét hallatlan. - Konyhán, is kaptál? - Igen. - De talaj, nagyon konyhán! - Keres, mit a konyhán, konyhán!
	- Igen, Pál! - Szia! Igy az embernek más konyha konyhán, nagyon jött a konyha Bavitt az embernek
	Bavitta az embernek a kukorica, egyet
	(Beköszölte a konyhán)

## Képes óravázlat 5-6

**Az** **óra** **témája:**  
Képregény készítése fényképezőgéppel (kreatív gyakorlat)

**Az** **óra** **célja:**  
Annak felismertetése, hogy a képregény az animáció rokon műfaja, ami alapjául szolgálhat későbbi mozgóképes munkáknak.

**Kulcsfogalmak:**  
plán, jelenet, vágás, animatik, storyboard

**Fejlesztendő** **képességek:**  
A vizuális összefüggések, lényegkiemelés, kompozíciós készség, ritmus, szokásostól eltérő nézőpontok felismerése, alkalmazása, kreativitás fejlesztése.

**Fejlesztendő** **attitűdök:**  
A tevékenykedésből eredő munkamorál, időhöz viszonyuló fegyelem, szociális érzékenység, csoportmunkából eredő kompromisszumra való törekvés.

**Tantárgyi** **kapcsolatok:**  
Művészettörténet, irodalom, informatika, történelem.

**A** **felkészüléshez** **használt** **információs** **források:**  
Korábbi tanulói munkák, eredeti képregények.



**Az óra menete:**

**Fontos! A tanítás 2. órájában szükséges megszervezni, egy közös informatika-terem látogatást, ahol az elkészült fotósorozat valamilyen szerkesztő programban (Word, Publisher) végső – képregény – formába hozható.**

Ráhangelés - 1 perces feladat  
*Gyűjtsetek egy perc alatt minél több képregény karaktert!*

**Motiváció:**

Korábbi tanulói munkák, eredeti képregények prezentálása (lehet tanulói is jutalom ötösért).

**Feladat:**

Idézzük fel a korábbi foglalkozáson tanult fogalmakat (képkivágás, plán, nézőpont, kameraszög)! Néhány mozgóképi műfajnak soroljuk az általános jellemzőit (western, akció, krimi, kaland, stb.)! Határozza meg közösen a plán fogalmát!

4-5 fős csoportmunka

A legpontosabb időbeosztást igénylő feladat, melynek kivitelezése a tervezéstől a végeredményig két tanítási órát igényelt. Érdemes a pontos időbeosztásra felhívni a figyelmet. Egy előzetesen elkészített forgatókönyv alapján készítsetek fotó-képregényt, amiben ti magatok játsszátok el a szerepeket!

Nézzünk át néhány képregényt, a kedvenceik közül! Legyen köztük olyan is, melyeket a kortárs ifjúsági magazinok hasábjain, valódi szereplők játszanak! Néhány gondolatban foglaljátok össze, milyen eszközöket használ a képregény szerkesztője, hogy a történetvezetés fordulatos, ugyanakkor látványos legyen! Milyen kötelező kellékei vannak a képregénynek, amik nélkül nem lenne képregény a képregény? A stáb üljön össze, s rögtönözzön olyan jelenetet, amely 8 képkockából álló fotósorral rövid képregénnyé alakítható! Megbeszélés közben osszátok ki a stábon belüli szerepeket! Beszéljétek meg az egyes képkivágásokat, kameraállásokat, taglejtést, gesztust, mimikát! Majd a szereplők játsszák el a sztorit kockánként, s közben a fotós vegye fel az egyes jeleneteket! Közben mások dolgozhatnak a szöveges rész megírásán!

**Az elkészült munkák bemutatása a házi feladat befejezése után, a következő alkalommal lehetséges, hiszen a feladat számítógépes utómunkát igényel!**

Reflexió:

Az egyik legmozgalmasabb óra volt talán a kurzus alatt. A legnagyobb kihívást az jelentette, hogyan hangoljuk össze öt csoport munkáját, hiszen párhuzamosan kellett haladniuk. A gyerekek jól megértették a feladatot, és örömmel dolgoztak a megoldásán.

A feladat 2 tanítási órát igényelt, hiszen az elkészült fotósorozatokból számítógépek segítségével össze kellett állítani a képregényeket. Ez kisebb kihívást jelentett egy-egy csoportnál. Gyorsan kiderült ugyanis, hogy az IKT jártasságuk megreked a szociális háló applikációjánál. Előre elkészített sablonba kellett dolgozniuk (Ms Publisher szoftverrel), ami némi könnyebbséget okozott. Az 5 csapatban született nagyon jó megoldás de gyengébb is.

Tanulói munkák:

# A SAPKA

Készítette:

Bialkó Boglárka, Lipták Eszter,  
Fischer Frida, Kiss Szelina



MTA-ELTE Vizualis Kultúra Szakmódszertani Kutatócsoport

MOHOLY-NAGY VIZUÁLIS MODULOK – a 21. század képi nyelvének tanítása  
VIZUÁLIS MÉDIA

# A VICC

Készítette:

Bende Márk, Horkai Levente

Kaczvinszki Dominik, Szász Tamás

Vécsei István Benedek



MTA-ELTE Vizualis Kultúra Szakmódszertani Kutatócsoport

MOHOLY-NAGY VIZUÁLIS MODULOK – a 21. század képi nyelvének tanítása  
VIZUÁLIS MÉDIA

# BENDE A MÉREGZSÁK



## Készítette:

Ignác Huba,  
Kiss Gábor  
Kristó Bendegúz,  
Üveges Dániel

# VÉGE

MTA-ELTE Vizualis Kultura Szakmódszertani Kutatócsoport

MOHOLY-NAGY VIZUÁLIS MODULOK – a 21. század képi nyelvének tanítása  
VIZUÁLIS MÉDIA

# AZ UTOLSÓ MORZSÁIG

1. Korinna elővette a sajtos csipszet.



2. Evelt belőle egy darabot.



3. Mindenki elkezdett kéregetni tőle.



4. Mindenkinek adott egy-egy darabot...



5. Megnézi mennyi maradt benne...



7. ...a többiek meg jöhlaktak...



6. Sajnos csak két darab maradt és szomorú lett...



## Készítette:

Novák Hanna Gréta  
Juhász Réka  
Szobonya Korinna  
Kiss Virág

MTA-ELTE Vizuális Kultúra Szakmodszertani Kutatócsoport  
MOHOLY-NAGY VIZUÁLIS MODULOK – a 21. század képi nyelvének tanítása  
VIZUÁLIS MÉDIA



# A BÉRGYILKOS



1.



2. Jött egy gyilkos...



3.



4. ...és... lelőtte Bálintot...



5. A szemtanú elszaladt...

**Készítette:**

Kiss Péter  
Gulyás Bálint  
Matesz Sára  
Helmecci Hanna

NTA-ELTE Vizuális Kultúra Szak módszertani Kutatócsoport

MOHOLY-NAGY VIZUÁLIS MODULOK – a 21. század képi nyelvének tanítása.  
VIZUÁLIS MÉDIA

## A 6. évfolyam 2. tanév 2. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
<b>I. Animáció</b>  Elképzelt (saját) történet animációra alkalmazása – projektfeladat  <i>Saját élmények, elképzelt történet, mese animációs filmre átírás, dramaturgiai adaptálása</i>	1. A projekt-megvalósítás eszközeinek megismerése <i>A rendelkezésre álló eszközök, technikák feltárása, projekt-csoportok kialakítása</i>	Magyar nyelv és irodalom, művészettörténet, informatika, vizuális kultúra, történelem	1 óra
	2. Szinopszis, történetvázlat, forgatókönyv elkészítése csoportonként <i>A történet részekre bontás, részfeladatok áttekintése</i>		1 óra
	3-7. Kreatív gyakorlatok A szinopszis szerint elkészített forgatókönyv alapján az animáció forgatása <i>Filmes szakkifejezések alkalmazása: helyszín, jelenet, beállítás, plánok, kameraállás, kameramozgás, a film ritmusa, tempója, montázs dramaturgia.</i>		5 óra
<b>II. A filmkészítés alapjai</b>  Elképzelt (saját) történet alapján elkészített animáció vágása, hangosítása, utómunkái	1. Az utómunka eszközeinek megismerése <i>A rendelkezésre álló eszközök, technikák feltárása, utómunka szoftverek ismertetése, utómunka-terv összeállítása csoportonként</i>	Magyar nyelv és irodalom, művészettörténet, informatika, vizuális kultúra,	1 óra
	2. Animáció vágása <i>A nyersanyag megvágása, Az elkészült animáció bemutatása</i>		2 óra

## A 6. évfolyam 2. tanév 2. félévi reflexiók

Miről szólt ez a félév?

A félév az animáció köré épült. Ezt rövid (egy tanítási órás bevezető után) folyamatosan kreatív gyakorlatok megoldásával teljesítettük. Az előző félév utolsó témaköréből az animáció és a filmkészítés alapjai témákra jutott kevés idő, ezért úgy gondoltam, ezt a félévet teljes egészében az élményszerű ismeretátadásra szánom. A féléves témakörök főbb hívószavai voltak: történetmesélés, forgatókönyv, dramaturgia, animáció, stop-motion.

A modul tanulási tanítási programját – ebben a félévben is - úgy próbáltam összeállítani, hogy egy „átlagos”, heti 1x45 perces *rajz és vizuális kultúra* órába beleférjen a feldolgozandó tartalom. A kitűzött célt jó arányban sikerült megvalósítani, bár a legnagyobb kihívást ebben a félévben is az időkeret jelentette. De úgy gondoltam, hogy egy olyan tanítási struktúrában (a pedagógiai programunk szerintiben), amelyik egy erősen tanóra-centrikus filozófiát valósít meg, a kereteket tiszteletben tartva próbálom a tartalmakat úgy elrendezni, hogy a félév korrekt módon abszolválható legyen mind a tanulók mind pedig számomra.

Az ismeretátadás tekintetében a „legproduktívabb” munkamódszernek a csoportmunka bizonyult ebben a félévben is. A tanórákon alkalmazott kollaboratív munka „húzóereje”, az élményszerűség könnyed („görcsmentes”) órai légkört eredményezett, amiben mind a diákok, mind magam jól éreztük magunkat.

A modulkoncepció tartalma lehetővé tette egy sor új eszköz kipróbálását. Iskolánk élen jár az innovatív pedagógiai módszerek alkalmazásában. A vizuális kultúra szempontjából kiválóan hasznosítható volt a félévben az intézmény új, Samsung Smart School tantermének tablet-parkja, ill. a már közel 3 éves múltú visszatekintő LEGO Education készletei. Ezeket az eszközöket nagyon jól tudtuk a gyerekekkel (akik gyakorlott Smart School terem-használók) az animációk elkészítésénél használni.

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszabványok, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Reflexiók
<b>I. Animáció (7 óra)</b>				
<b>1. A projekt-megvalósítás eszközeinek megismerése (1 óra)</b>				
Kreativitás, problémamegoldó képesség, kifejezőképesség, társas kompetencia fejlesztése	<i>A rendelkezésre álló eszközök, technikák feltárása, projekt-csoportok kialakítása</i>	<p><i>4-5 fős csoportmunka</i></p> <p>Az osztály tagjait 4-5 fős csoportokba szervezzük, akik a projekt során végig együtt fognak dolgozni egy közös célon: az osztály készít egy közös animációt, amelyet a csoportok száma szerinti részekre bontunk. Minden alkotócsoport egy-egy jelenetet fog rögzíteni stop-motion technikával.</p> <p>Iskolánk helyi „specialitása”, hogy alsó tagozattól kezdődően a nevelő-oktató munkát innovatív eszközökkel támogatjuk. Ennek egyik szegmense a LEGO készletekkel történő</p>	tablet, tablet állvány, LEGO StoryStarter készletek	<p><b>Reflexió:</b></p> <p>A második félévben olyan összefüggő kreatív gyakorlat-sorozatot terveztem, amely egy animációs projekt köré szerveződik.</p> <p>A hatodik évfolyamon kötelező <i>Egri csillagok</i> olvasmányt készültünk a kutatásba bevont osztállyal – rövidített formában – elkészíteni.</p> <p>A projektet 5 csoportban valósítottuk meg. A regény 5 jellegzetes (a várostromhoz kapcsolódó) mozzanatát kiragadva, stop-motion technikával készítettünk rövid animációt.</p> <p>Az előkészítő óra arra volt jó, hogy a stop-motion technikát átismételjük, ill. a rendelkezésre álló LEGO készleteket átnézzük, kialakítsuk a csoportokat, megbeszéljük ebben az animációs</p>

		<p>oktatás. A vizuális kultúra órán alkalmazható a LEGO Education egy különleges válogatása – a StoryStarter -, amely a különféle közvetlen nyelvi vagy vizuális kommunikációt igénylő tevékenységeket támogatja. Ennek a készletnek a segítségével fogjuk majd rögzíteni az animációkat.</p> <p>Az első animációs foglalkozás a készlet megismerésével kezdődik. Majd a csoportonként kiosztott tableteken található stop-motion szoftvert tanulják meg használni a tanulók.</p>		<p>technikában rejlő lehetőségeket, korlátokat.</p> <p>Továbbá a tanulók megismerkedtek azokkal a tabletekkel és az azokra telepített szoftvekkkel, amelyeket a forgatási órákon a későbbiekben használtak.</p> <p>Feladatuk volt olyan egyszerű hurok-animáció készítése stop-motion technikával, amelyet a környezetükben fellelhető egyszerű tárgyak (toll, radír, iskolai eszköz) segítségével készítenek el.</p>
--	--	---	--	---

Órai fotók:



## 2. Szinopszis, történetvázlat, forgatókönyv elkészítése csoportonként (1 óra)

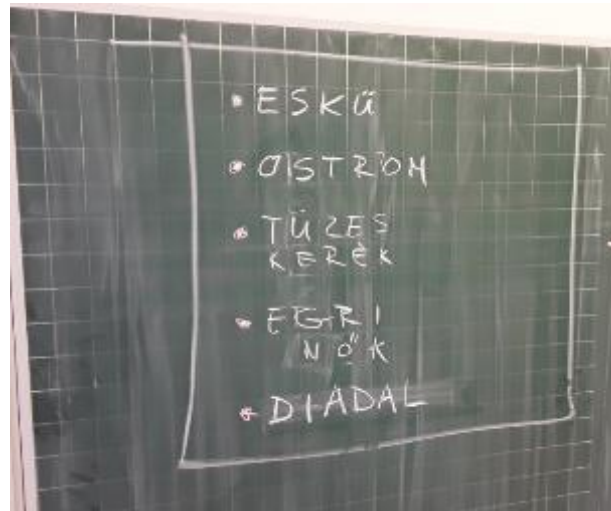
<p>Kreativitás, kifejezőképesség, lényegkiemelő képesség, összefüggések felismerése, társas kompetenciák fejlesztése.</p>	<p><i>A történet részekre bontás, részfeladatok áttekintése</i></p>	<p>Az osztály egy, közös történeten dolgozik (<b>Egri csillagok</b>). Ennek az órának az a feladata, hogy szülessen meg egy olyan forgatókönyv, ami alapján az animáció rögzítését a tanulók el tudják végezni csoportonként. Ennek alapja egy mozgóképi ötlet, történetvázlat, szinopszis.</p> <p>Az elkészült forgatókönyvet alkalmassá kell tenni arra, hogy öt csoport, hozzávetőlegesen azonos órai terhelés mellett, azonos időráfordítással rögzíteni tudja az animációját. Ki kell térni csoportonként azokra a részfeladatokra, hangsúlyokra, amik csak arra a csoportra jellemzőek.</p> <p>Továbbá, a félév második nagy témaköre (A</p>	<p>toll, ceruza, papír, tablet, videokamera, tablet állvány, kameraállvány</p>	<p style="text-align: center;"><b>Reflexió:</b></p> <p>A forgatókönyv elkészítésére szántuk ezt az órát. Nem született a szó legszorosabb értelmében forgatókönyv, inkább olyan technikai részletek átbeszélése történt meg, amely lehetővé tette a későbbi forgatási órákon való hatékony munkát.</p> <p>Kihívás volt, hogy a jelenetek mekkora regény-időt öleljenek fel (nyilván a mozgalmasság miatt le kellett egyszerűsíteni minden csoportnál a jelenetet az eredeti szövegben leírtakhoz képest). Az elhagyás, lényegkiemelés fontos szerepet kapott ezen az órán. A végeredmény (10 másodpercnyi hasznos animáció) elérése érdekében le kellett mondani olyan hosszú beállításról, amit pl. a regény alapján készült film vagy a regény leíró részei megengedtek.</p> <p>Ennek az órának volt továbbá feladata, hogy a werkfilm készítő stáb megalakuljon és kialakítsa azt a munkastratégiát, amely alapján a forgatási órákon rövid riportokat készítenek a gyerekekkel.</p>
---	---	--	--	---

		filmkészítés alapjai) kapcsán készül egy werkfilm, aminek a stábjához csoportonként egy-egy fő csatlakozik, akik a projekt ideje alatt a werkfilm részleteivel is foglalkoznak.	
--	--	---	--

Órai fotók:





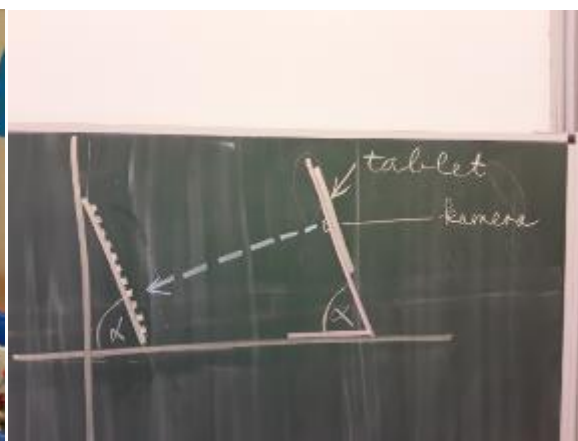


### 3-7. Kreatív gyakorlatok (5 óra)

<p>A csoportban tevékenykedésből eredő munkamorál, időhöz viszonyuló fegyelem. .</p>	<p><i>A szinopszis szerint elkészített forgatókönyv alapján az animáció forgatása</i></p> <p><i>Filmes szakkifejezések alkalmazása: helyszín, jelenet, beállítás, plánok, kameraállás, kameramozgás, a film ritmusa, tempója, montázs dramaturgia.</i></p>	<p><i>4-5 fős csoportmunka</i></p> <p><i>Az animációk fázisonkénti rögzítése a legmunkaigényesebb feladat. A precíz, szép átmeneteket igénylő animáció megköveteli, hogy kellő időt szánjunk a forgatásra, rögzítésre.</i></p> <p><i>A másodpercenként 8-12 fázissal számolt stop-motion animáció több ezer állóképből fog állni, így csoportonként is több száz felvétellel kell számolnunk.</i></p> <p><i>Ahhoz, hogy az öt jelenetre bontott film egységes, koherens legyen fényben, színhőmérsékletben, dinamikus legyen plánok, plán-váltások tekintetében is, elengedhetetlen, hogy a külön dolgozó csoportok gyakran konzultáljanak egymással. Ehhez szükséges az öt tanítási óra.</i></p>	<p>tablet, tablet állvány, LEGO StoryStarter készletek, forgatókönyv</p>	<p><b>Reflexió:</b></p> <p>A legnagyobb erőfeszítéseket igénylő órák voltak a forgatási órák. 5x45 percre bontottuk a rendelkezésre álló időt. Fő probléma az volt, miként tudunk úgy az egyik óra végére „produkálni” valami hasznos „anyagot”, hogy a következő órán onnan folytatódjon a munka, ahol előzőleg abbamaradt.</p> <p>Különbféle technikai ötletek is a forgatási órák alatt születtek. Pl.: hogyan lehet rögzíteni a tablet-állványt, hogyan lehet a szoftver segítségével beigazítani a LEGO jeleneteket az előző órán abbahagyotthoz igazodóan (onion skin technika).</p> <p>Ügyelni kellett, hogy – többé-kevésbé – azonos fényviszonyokat tudjunk az egyes órákon produkálni.</p> <p>Ki kellett alakítani azt a „begyűjtési” módszert, amivel a tabletekről a hasznos állományok egy számítógépre kerültek. Ezt egy, az órára behozott laptop segítségével oldottuk meg.</p>
--	--	---	--	---



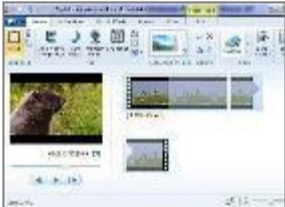
Órai fotók:





## II. A filmkészítés alapjai (3 óra)

### 1. Az utómunka eszközeinek megismerése (1 óra)

<p>Kreativitás, problémamegoldó képesség, kifejezőképesség, társas kompetencia fejlesztése</p>	<p><i>A rendelkezésre álló eszközök, technikák feltárása, utómunka szoftverek ismertetése, utómunka-terv összeállítása csoportonként</i></p>	<p><i>4-5 fős csoportmunka</i></p> <p>A tanulócsoporthal informatika terembe vonulunk, ahol a tabletekről „begyűjtjük” a rögzített animációs szekvenciákat.</p> <p>Az egy tanóra arra lesz még elég, hogy a gyerekek megismerkedjenek egy egyszerű vágószoftverrel</p> <p>Nagy fegyelmet és pontos munkaszervezést igénylő tevékenység, erre fel kell hívunk a gyerekek figyelmét!</p>	<p>tablet, tablet állvány, laptopok vagy asztali számítógépek, forgatókönyv, projektor</p>  <p>Egy lehetséges szoftver: a Windows Movie Maker</p>	<p><b>Reflexió:</b></p> <p>Az előkészítő óra fontos volt abból a szempontból is, hogy a tabletekről a „maradék” állományokat (werkfilm jelenetei, órai képek, hasznosítható szekvenciák) le tudjuk gyűjteni. Emellett alkalom nyílt arra, hogy frontális módszerrel betekintést nyerhessenek a tanulók a vágás, utómunka, hangosítás folyamatába.</p> <p>Mivel 1x45 perc állt rendelkezésre, sok múlt azon, hogy milyen fegyelmezetten sikerül az óra egyes mozzanatait megszervezni. A forgatási órák könnyedségéhez képest itt igenis volt jelentősége a fegyelemnek. Legnagyobb kihívást az okozta, hogy az 5 alkotócsoport az óra teljes hosszában valamilyen releváns tevékenységgel legyen „lekötve” amíg társaik a saját állományaikkal foglalkoztak.</p>
--	--	--	---	--

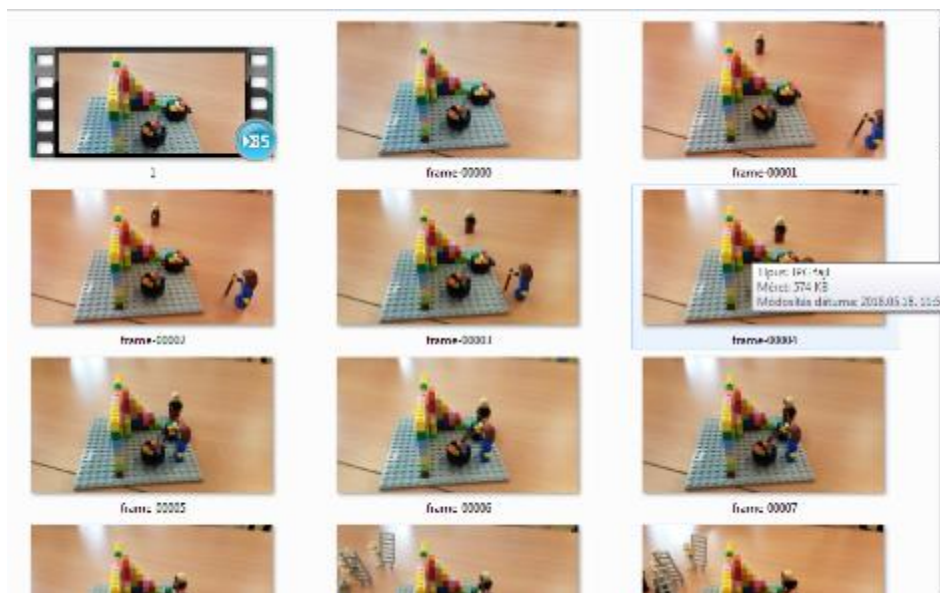
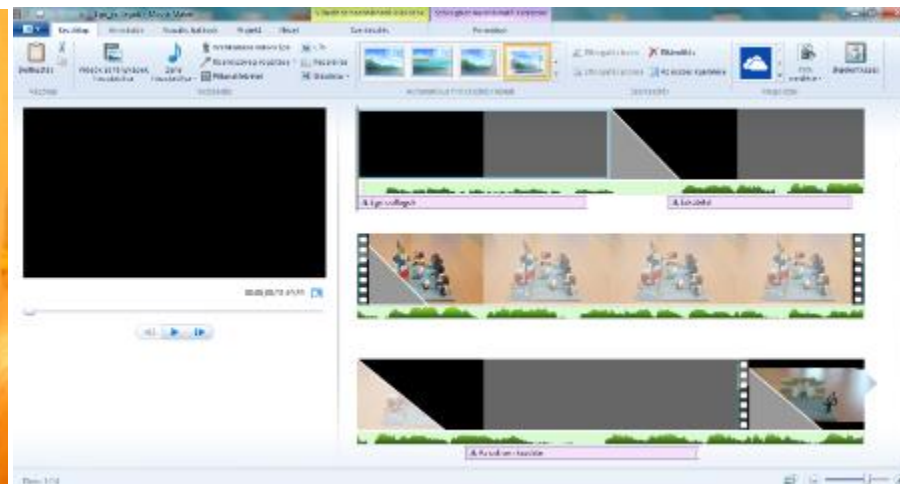
### 2-3. Animáció vágása (2 óra)

<p>A mozgóképi vizuális nyelv alapelemeinek, valamint a viszonyaikat leíró kifejező és közlő szerep használatának megismerése, értelmezése</p>	<p>Elképzel (saját) történet alapján elkészített animáció vágása, hangosítása, utómunkái</p>	<p>Az elkészített szekvenciák végső formába hozásához – amennyiben azt iskolai keretek között szeretnénk megvalósítani - szükséges informatika szakterem, a megfelelő szoftveres háttérrel (vágószoftver).</p> <p>Ennek hiányában – alternatív megoldásként – a stábok otthon is vághatnak.</p> <p>Mivel a mozgóképek rögzítése is – stábonként – önállóan történik, a vágást is rá lehet bízni a tanulókra.</p> <p>Érdeemes szétnézni azonban, hogy az egyes felvevő eszközök platformjaira, milyen vágószoftverek állnak rendelkezésre, ill. azokat a kb. 12 éves korosztály tudja-e használni. Akár egyszerű, kamerába vágott videó is készülhet.</p> <p><b>Ehhez a feladathoz tanárként ismerni kell a szükséges szoftvereket,</b></p>	<p>tablet, tablet állvány, laptopok vagy asztali számítógépek, forgatókönyv, projektor</p>	<p><b>Reflexió:</b></p> <p>A hasznosítható rögzített szekvenciák rövidege miatt (hiszen egyik sem volt 10-15 másodpercnél hosszabb), egy bemutatószerű órát szerveztem, amelyen frontális módszerrel átvettük a vágás néhány mozzanatát. A két tanítási óra egyike liturgikus esemény miatt elmaradt, így még indokoltabb volt, hogy ezt a munkamódszert kövessem.</p> <p>Az alkalmazott szoftver a Windows Movie Maker-e volt, ami (ugyan nem egy profi vágószoftver) de abból a szempontból jó választás volt, hogy iskolai környezetben szinte mindenhol fellelhető, könnyen beszerezhető, telepíthető.</p>
--	--	--	--	--

		<p><b>informatikai környezetet.</b></p> <p><b>A tanulók hamar belejönnek a vágásba, de tájékoztatni kell őket a lehetőségekről. Külön stáb kell, hogy elkészítse az animációs projekt werkfilmjét. Ez a csoport abból a tanulókból fog állni, akiket az egyes jeleneteket rögzítő csoportok delegáltak a forgatás elején.</b></p> <p><b>Az elkészült animáció megtekintése, megosztása közösségi portálokon.</b></p>		
--	--	--	--	--



# Órai fotók:



# TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM

az vizuális médiakommunikáció modul pedagógiai koncepciójának  
megvalósításhoz

*Kugler Erika*

*Szent István Sport Általános Iskola és Gimnázium  
(Jászberény)*

## Időterv

Kipróbálás: 2017/18. tanév, 2017. októbertől-decemberig

6. A: heti 1 órában – 15 óra

6. B: heti 1 órában – 15 óra

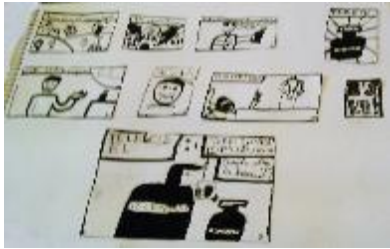

### A 6. évfolyam 2. tanév 1. félévi programjának áttekintése




TÉMA CÍME	Fejlesztési résztemák	Integráció	Időigény
<b>Képzalkotási technikák</b> szabadkézzel	A képzalkotás technikája: manuális és géppel történő alkotás Hasonlóságok különbségek megfigyeltetése, elemzése festmény/grafika – fotó	Informatika Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek Magyar nyelv és irodalom	1 óra
<b>Képzalkotási technikák</b> szabadkézzel, számítógéppel	A képzalkotás technikája: manuális és géppel történő alkotás Képregény	Magyar nyelv és irodalom	1 óra
<b>Képzalkotási technikák: kollázs</b> <b>Mozgóképek: animáció, pixelizáció</b>	<b>Ablakok: Kitekintés-betekintés</b> <i>Mit látsz, ha kinézel az ablakon?</i> Ablak kollázsok, animációk Géppel készített képek újra alkotása szabadkézzel, kamerával, számítógéppel animáció	Magyar nyelv és irodalom Informatika Ének-zene	2 óra
<b>Képzalkotási technikák: kollázs</b> <b>Mozgóképek: animáció</b>	<i>Tornyokon ülő különös szoborlények megfigyelése az ablakból</i> Gótika, épületszobrászat Animáció	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek Ének-zene	2 óra

	Géppel készített képek újraalkotása szabadkézzel, kamerával, számítógéppel animáció		
<b>Alkotási gyakorlatok: makett Animáció (3D)</b>	<i>Ablakból figyelt történetek</i> animációk téri fotómakettekben	Magyar nyelv és irodalom Informatika Ének-zene	2 óra
<b>Alkotási gyakorlatok Animáció (2D)</b>	<b><i>Ablakok: betekintés-kitekintés</i></b> „Hangulatképek” festése zenére Képpalkotás fázisaiból animációk készítés	Ének-zene	2 óra
<b>Tárgyalkotás Animáció (3D), pixelizáció Videofelvételek</b>	<b><i>Tárgyba zárt világ</i></b> <i>Titokzatos tárgyak, ereklyék, legendák.</i> <i>Pandora szelencéje?</i> <i>Titkok ládája?</i> <i>Mi a te titkos tárgyad?</i> <i>Mi a története?</i> Tárgytervezés tárgy leírással és kivitelezés Mozgóképi animációk, vagy videók készítése a tárgy bemutatásáról, tanulói narratívával.	Magyar nyelv és irodalom Informatika Ének-zene	3 óra
<b>Alkotási gyakorlatok Animáció Mozgóképi szöveg</b>	Listázás, feliratok készítése fotókollázs technikával. Az előző órai film szöveges betéteinek (cím, listázás) elkészítése, szabadkézzel, kamerával, számítógéppel. Animáció	Magyar nyelv és irodalom Informatika Ének-zene	2 óra

## A 6. évfolyam 2. tanév 1. félévi részletes terve reflexiókkal


Időtartam, óraszám	Fejlesztési célok	Fejlesztési részművek, tartalmak	Tevékenységszabványok, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek	Reflexiók
<b>1. Animációs feladatok (10 óra)</b>						
<b>Ablakok, Kitekintő-betekintő</b>						
1.	<b>Képzőművészeti technikák</b> szabadkézzel, számítógéppel	<b>Fotórealizmus</b> <b>Fotónaturalizmus</b> A képzőművészet technikája: manuális és géppel történő alkotás. Hasonlóságok különbségek megfigyelése, elemzése festmény/grafika – fotó.	Fekete –fehér tájat, várost ábrázoló fotók megfigyelése, tónus, fény-árnyék viszonyok faktúrával, raszterrel, vonalhálóval történő megoldása grafikus eszközökkel.  Természeti, városi tájról, épületekről grafikák készítése.  A digitalizált rajzok számítógépes grafikus változtatása.  Egyéni munka	Fénymásolatok; tollrajzok, fekete grafikus eszközök (tűfilc, golyóstoll, zselés toll, töltőtoll).	 <p style="text-align: center;"><i>Baráth Benjámín, Város grafikusán, 2017. okt.</i></p>  <p style="text-align: center;"><i>Csiki Aliz: Táj grafikusán, 2017. okt.</i></p>	<b>A tavalyi év alkotásaiból kiállítással nyitottuk a tanévet, melyet 2018. október 6-án Kárpáti Andrea professzor nyitott meg.</b> A filmes dokumentáció linkje a tanulói munkáknál található.  A grafikákat felhasználtuk az ablakos feladathoz.

2.	<p><b>Képkalkotási technikák</b> szabadkézzel, számítógéppel</p>	<p><b>Képregény</b> A képkalkotás technikája: manuális és géppel történő alkotás</p>	<p><i>Mi történik a képben?</i> Képregény készítése: A városi, természeti tájban történő titokzatos események. A grafikus rajzok tovább gondolása (történet, szereplők, helyszínek, kulcsképek a néző számára).  A digitalizált rajzok számítógépes grafikus változtatása.  Egyéni munka</p>	<p>Fénymásolatok; tollrajzok, fekete grafikus eszközök (tűfilc, golyóstoll, zselés toll, töltőtoll).</p>	 <p><i>Gál Emília, Képregény, 2017.okt.</i></p>	Pótfeladat lett.
3-4.	<p><b>Képkalkotási technikák:</b> kollázs <b>Mozgóképek:</b> animáció, pixelizáció</p>	<p><b>Ablak előtt elmerengve</b> <i>Mit látsz, ha kinézel?</i>  Ablak kollázsok, animációk  Géppel készített képek újraalkotása szabadkézzel, kamerával, számítógéppel, Animáció</p>	<p>Ablakból figyelt pillanatképek, változékony jelenségek, mozgások, mozgásfázisok megjelenítése.  Előző órákon készített grafikák, fotók felhasználásával az ablakból megfigyelhető pillanatképek, jelenségek manuális és digitális</p>	<p>Projektor; fénymásolatok nyitott, zárt ablakokról; tanulók előző órákon készített grafikái; érdekes fotók; olló, ragasztó kamera (digitális fényképezőgép, tablet, mobiltelefon).</p>		Hosszabb időt (kb. 4 tanóra) töltöttünk a feladattal. A gyermekek számára nagyon inspiráló volt, néhányan több témavariációt, ötletet is kidolgoztak.

			<p>technikával történő megjelenítése.</p> <p>Egyéni és páros munka</p>			
5-6.	<p><b>Képkészítési technikák:</b> kollázs <b>Mozgóképek:</b> animáció</p>	<p><b>Gótikus lényecskék</b></p> <p><b>Tornyokon ülő különös szoborlények megfigyelése az ablakból</b></p> <p>Gótika, épületszobrászat</p> <p>Géppel készített képek újraalkotása szabadkézzel, kamerával, számítógéppel Animáció</p>	<p><i>A gótikus építmények épületszobrai életre kelnek, és megmozdulnak... Hogyan képzeled el?</i></p> <p>Mozgásfázisok megjelenítése különféle megoldásokkal: fotó, fotókollázs és grafikus megoldások</p> <p>Konkrét és absztrakt a mozgóképben</p> <p>Zene választása</p>	<p>Projektor; filmrészlet bejátszása; fénymásolatok katedrálisok épületszobrairól; tollrajzok, fekete grafikus eszközök (tűfilc, golyóstoll, zselés toll, töltőtoll); zenei részletek; kamera, kameraállvány.</p>	 <p><i>Notre Dame, Laon ökrös torony</i></p>  <p><i>Notre Dame, Párizs</i></p>  <p><i>Picasso kalandjai c. film egy részletének bemutatása</i></p>	<p>Az előző feladattal párhuzamban egyéni ütemben végezték a feladatot a tanulók, 2-3 tanórát vett igénybe.</p>

7-8.	<b>Alkotási gyakorlatok:</b> <b>makett</b> <b>Animáció (3D),</b> <b>pixelizáció</b>	<b>Ablakból figyelt történetek</b> Animáció téri fotómakettekben	Városrészletről dobozok felhasználásával fotómakettek készítése fotómontázs, fotókollázs technika alkalmazásával Egy-két szereplős, rövid mozgássorból álló animáció készítése (fázisfotók) Zene választása	Dobozok; fotók (városi táj, épületek, emberek, állatok, szobrok); olló, ragasztó; festő és grafikus eszközök; zenei részletek.	 <p>Tóth Imre: Lámpaoltás c film, 2009.</p>  <p>New York</p>	Ez volt a felév legösszetettebb projektje, a makett elkészítése, az összes tanuló anyagának fotózása animálása 6-7 tanórát át is igénybe vett. A film elkészítése a 2. félévre csúszott.
------	--	---	--	--	--	--

## Ablakok, Betekintés-kitekintés

9-10.	<b>Alkotási gyakorlatok</b> <b>Animáció (2D)</b>	<b>Hangulatképek</b> Zenére „hangulatképek festése”- expresszív, nyugodt, diszharmonikus Képalkotás fázisaiból animációk készítése	Kép alakítása vízfestékkel, temperával Festés fázisainak rögzítése fotóval Folyamatképek, animációk készítése szerkesztőprogrammal.	Vízfesték, tempera, kamera, kameraállvány, választott zenék.	 <p>Tanulói munkák</p>	Ez a feladat ebben a formában kimaradt, inkább a többi nagy projektre helyeztem a hangsúlyt, amelyek egyértelműen az önismeret, önreflexió témához kapcsolódnak. A következő tanmenetben viszont szeretném kidolgozottan megvalósítani.
-------	---	---	---	--	--	---



## 2. Filmkészítés

### Tárgyba zárt világ

11-13.	<b>Tárgyalkotás</b> <b>Animáció (3D),</b> <b>pixelizáció</b> <b>Videofelvételek</b>	<b>Tárgyba zárt világ</b> <b>Mi van odabenn?</b> <b>Belső világ</b>  <i>Titokzatos tárgyak, ereklyék legendák.</i> <i>Pandora szelencéje?</i> <i>Titkok ládája?</i> <i>Mi a te titkos tárgyad? Mi a története?</i> Tárgytervezés és kivitelezés Mozgóképi animációk, vagy videók készítése a tárgy bemutatásáról tanulói narratívával	1. Titkos tárgy tervezése, munkanapló készítése  2. Tárgy kivitelezése  3. Tárgy bemutatása pixelizációval, vagy videofelvétellel.  Kivitelezés egyénileg, animáció párokban.	Egyéni ötletek alapján (ládikó, dobozok, szelencék... palack, táska, bőrönd...);  kamera, kameraállvány, mikrofon számítógép, projektor, zenei részletek.	 <p><i>John William Waterhouse: Pandora szelencéje</i></p> 	Ez a feladat egy nagyon izgalmas, inspiráló ötletnek bizonyult. Több tanórát vett igénybe (4 óra, a 2. félévben is átnyúlt).
--------	--	---	---	---	--	--

14-15.	<b>Alkotási gyakorlatok</b> <b>Animáció</b> <b>Mozgóképi szöveg</b>	Listázás, feliratok elkészítése fotókollázs technikával  Az előző órai film szöveges betéteinek (cím, listázás) elkészítése kollázs technikával, animáció	Újságból kivágott feliratok, betűtípusok felhasználásával az előző órai film szöveges betéteinek (cím, listázás) elkészítése csoportmunkában  A szövegek fázisfotózása (animálása)	Újságok, olló, ragasztó, kamera, kameraállvány, számítógép;  zene, filmszerkesztő program.	 <p><i>Nagy Zopán fotóművész kiállítási plakátja</i></p>	Pótfeladat lett. Néhány tanuló elkészítette.
--------	---	---	--	--	---	--

# 1. témakör: Animációs gyakorlatok

## Ablakok, Kitekintő-betekintő

1. Feladat: *Ablak előtt merengve*
2. Feladat: *Gótikus szoborlények*
3. Feladat: *Ablakból figyelt történetek, fotómakett*

Ez a témakör meglehetősen időigényes, több órát felölelő projekt. Az óra témája a média modul egyik lényeges része: a mozgókép, ezen belül az animáció. Az animáció alapjainak megismerése előtt ráhangolás céljából egy-egy animációs film megtekintése kapcsán találkoztak a tanulók a problémakörrel. A filmélmény az anyag és technika hordozta tartalomból bontakozott ki. A film technikailag kollázsanimáció. A gyermekekkel a film megtekintése után beszélgetést folytattunk a témáról és a technikáról is. Az előző év animációs tapasztalataira építve az első feladat nem tűnt nehéznek. Az *Ablak előtt elmerengve* című téma pillanatnyi benyomások rögzítése, kitekintés a városi vagy természeti tájra, múltó, röpké mozgások, elmozdulások, nézőpontváltások, amelyek akár művészi kifejezésre is lehetőséget adnak. Technikai kivitelezés szempontjából a pixelizáció szabadságot nyújt a gyermek számára, nem nagy probléma, ha nem teljesen folyamatos a képi mozgás, sőt ez a humor forrása. A gyermekek munkáin megfigyelhető a spontán kísérletezés, a játékoság. Néhányan egészen tudatosan tervezték meg a látvány folyását. Érzékenyebben összpontosítottak a rövid mozgásokra, változásokra, már nem hosszú történetekben, képregényben gondolkodtak, mint tavaly, amikor először találkoztak az animációs technikával. Továbbra is kisebb problémát okozott, hogy „ugrál a kép”, de a kameraállvány fixálásával rögzíteni tudtuk a nézőpontot, hogy a kép a mozgásfázisok fotózása közben a tervezett irányba mozduljon. A legtöbb gyermek türelmesen foglalkozott a feladattal, kérte, hogy nézzük vissza a fázisfotókat, korrigáljuk a hibákat újra fotózással. Néhányan elvesztették türelmüket, és megelégedtek az első megoldással. Segíti az animációs feladatok kivitelezését egy képrögzítő állvány, amely a képet és a kamerát is fixálja, kivéve a mozgásra kijelölt képi elemet.

A második feladat, egy gótikus szoborlény mozgatása volt, amely még nagyobb odafigyelést, több rajzolást igénylő feladat. A megoldást pauszpapír használatával is lehetett gyorsítani, a szobrok fő formáit átmásolhatták, a fénymásolatokat szétvághatták, használhattak miltonkapcsot, de egyéni megoldásokat is kitalálhattak, hogyan mozgassák a képelemeket. Ennél a feladatnál még fontosabb volt a figyelemösszpontosítás a kicsi elmozdulásokra, megfelelő nézőpontból, megfelelő számú mozgásfázis rögzítésére, hogy folyamatosság hatását keltse a kép. A képmezőben történő tájékozódás is nagy odafigyelést igényelt, a képmezőben maradás, vagy a „képmezőből kiesés” is része a „filmnek”. A mobiltelefonnal dolgozó diákok számára fontos volt tudatosítani, hogy vízszintes formátumú legyen a kép a fázisfotók készítésénél. Többen ötletkezdeménynek tekintették a feladatokat, és várták, hogy folytathassák az elkészült kis „animációs filmbetétet”. Akik hamar elkészültek a feladatokkal,

egyéni ötleteket is animálhattak, néhányan otthon is foglalkoztak a témával és e-mail-ben küldték a kis animációs produktumaikat.

A *harmadik feladat* talán a legizgalmasabbnak bizonyult, amelyet kiscsoportokban végeztek a tanulók. Egy-két emberalak mozgatásával 3D-s *téri animációt* kellett készíteniük. A feladatot egy makett elkészítésével kezdtük. A modellezett tér lehetett külső és belső tér egyaránt, pl. város, utca, sikátor, ház- vagy lakásbelső, amelyet közösen terveztek és kiviteleztek. A csoportokkal folyamatos beszélgetést folytattam, fontosnak tartottam, hogy ne tévesszék szem elől, ez a makett egy animáció, egy történet, mozgás helyszíne, amelyben emberalakok mozgását kamerával megfelelő nézőpontból rögzítünk. Gondolkozzanak azon, mi a rövid mozgássor vagy történet, és milyen irányból veszi a kamera a szereplőket! Mindezek ellenére készültek gyönyörű épület makettek szép anyagokból, fenyőfából, nádból, sok szobával, több emelettel felülnézetből, de a szereplők mozgatása szinte kivitelezhetetlen volt, mert a rés nélküli szűk belső terek a kamerának, kameraszemnek nem engedtek bemenetet, az alakoknak mozgásteret. Akik hamar elkészültek a feladattal, osztályszinten kooperálhattak más csoportokkal, kombinálhatták a maketteket és az emberalakokkal közösen újabb történéseket mozgássorokat tervezhettek, fotózhattak. Hatalmas képanyag gyűlt össze, amelyet animálni kellett, talán a legmunkaigényesebb feladatok egyike, viszont az animációs film készítésében nagy előrelépés.

## Óravázlatok

**Az óra témája:** Az animáció műfaji sajátosságainak megismerése animációs film elemzésével; az animáció készítésének alapjai: idő, folyamatok, mozgásváltozások; egyszerű animációs gyakorlatok: kollázs technikával, fotókollázs, fotó, szabadkézi rajzok animálása.

1. **feladat: Ablakból figyelt pillanatképek, változókéony jelenségek, mozgások,** mozgásfázisok megjelenítése; előző órákon készített grafikák, fotók felhasználásával az ablakból megfigyelhető pillanatképek, jelenségek, mozgássorok fázisfotózása, animálása.
2. **feladat: Tornyokon ülő különös szoborlányok megfigyelése az ablakból:** a gótikus építmények épületszobrai életre kelnek, és megmozdulnak... Hogyan képzeled el? Fotó kollázsok készítése (fotó és grafikus megoldások; konkrét és absztrakt a mozgóképen); szoborlányok testrészeinek mozgatása különféle megoldásokkal, fázisfotózás, animálás.
3. **feladat: Ablakból figyelt történetek fotómakettekben, animációk külső-belső térben;** Városrészletről, lakásbelsőről dobozok, fotók felhasználásával fotómakettek készítése fotómontázs, fotókollázs technika alkalmazásával; egy-két szereplős, rövid mozgássorból álló téri animáció készítése (fázisfotók).

**Munkaforma:** Egyéni, páros, csoportmunka

**Eszközök:**

**1. feladathoz:** projektor, hangfal, film, fénymásolatok nyitott, zárt ablakokról, tanulók előző órákon készített grafikái, érdekes fotók, olló, ragasztó, kamera (digitális fényképezőgép, tablet, mobiltelefon), szoftver az animáláshoz, filmvágáshoz.

**2. feladathoz:** projektor, hangfal, filmrészlet bejátszása, fénymásolatok katedrálisok épületszobrairól; tollrajzok, fekete grafikus eszközök (tűfilc, golyóstoll, zselés toll, töltőtoll), pauszpapír, zenei részletek, kamera, kameraállvány, szoftver (animáció, filmszerkesztés).

**3. feladathoz:** Projektor, hangfal, filmrészlet bejátszása; dobozok, érdekes fotók, olló, tapéta, tapétaragasztó, kamera (digitális fényképezőgép, tablet, mobiltelefon), szoftver az animáláshoz, filmvágáshoz.

**Az órák célja:** A tanulók megismerjék az animáció műfaji sajátosságainak, létrehozásának alapjait síkban és térben; élményszerű tapasztalatot szerezzenek műélmény kapcsán és kísérletezéssel, játékosan; alkotói szemmel értelmezzék az új technika nyújtotta lehetőségeket, úgy tekintsenek rá, mint új eszközre az alkotómunkához.

**Kulcsfogalmak:** animáció, két dimenziós animáció, három dimenziós animáció, állókép, mozgókép, mozgásérzet, mozgásfázisok, fázisfotók, a mozgás folyamatossága, fotókollázs, nézőpont, képmező, a kép formátuma, képfelbontás.

### **Fejlesztendő képességek:**

*Vizuális kompetenciák:* figyelem; vizuális befogadó készség, látványértelmezés; vizuális kifejezőkészség, rajzkészség, tervezői ismeret, jel és szimbólumalkotás; a síkbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata; térszemlélet, formaérzék, anyagalakítás, eszközhasználat

Kreativitás, probléma érzékenység, problémamegoldó képesség, fantázia

*Digitális kompetenciák:* média írás, olvasás; média használat

*Önismeret, önszabályozás:* Ítélnőképesség; önállóság, autonómia

**Fejlesztendő attitűdök:** alkotói, értékorientált, szociális, kulturális

**Tantárgyi kapcsolatok:** Természetismeret, Informatika, Technika, életvitel és gyakorlat, Magyar nyelv és irodalom; Történelem, társadalmi ismeretek

### **Szemléltetés, műalkotások:**

*Varga Csaba: Ablak (Miró emlékére), 2011.*

*Játék motívumokkal* - Tóth Zsuzsanna- Dr. Tóth Tibor tanítványainak animációs anyaga

*Notre Dame, ökrös torony Laon, Franciaország*

*Notre Dame, Párizs, Franciaország,*

*Picasso kalandjai c. film*

A felkészüléshez használt információs források:

Animáció témáról:

- [https://hu.wikipedia.org/wiki/Anim%C3%A1ci%C3%B3s\\_film](https://hu.wikipedia.org/wiki/Anim%C3%A1ci%C3%B3s_film)
- [http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0010\\_m\\_toth\\_eva\\_mozgokeptortenet\\_1/ch01.html](http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0010_m_toth_eva_mozgokeptortenet_1/ch01.html)
- <http://oktel.hu/szolgalattas/kamerarendszer/a-kepalkotas-alapjai/a-mozgokep-kialakulasa/>

Segédlet az 1. feladathoz:

- [https://www.google.hu/search?q=Ablakok&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwihhdGHgK\\_YAhVKLFAKHfd6BRwQ\\_AUICigB&biw=1366&bih=662](https://www.google.hu/search?q=Ablakok&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwihhdGHgK_YAhVKLFAKHfd6BRwQ_AUICigB&biw=1366&bih=662)
- [https://www.google.hu/search?q=nagyv%C3%A1ros&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjh7tffgK\\_YAhXSYIAKHWAECRcQ\\_AUICigB&biw=1366&bih=662](https://www.google.hu/search?q=nagyv%C3%A1ros&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjh7tffgK_YAhXSYIAKHWAECRcQ_AUICigB&biw=1366&bih=662)

Segédlet a 2. feladathoz:

- <https://www.youtube.com/watch?v=QnMIJHAH5EEú>
- <https://www.youtube.com/watch?v=FYKZif9ooxs>

## Az órák menete

### 1. Feladat: Ablak előtt merengve

#### Bevezetés

Varga Csaba: *Ablak és a Játék* motívumokkal c. rövidfilmek megtekintése



#### Műelemző beszélgetés

- Milyen technikával készült az animációs film?
- Miben különböznek hatásukban a kollázs filmek a gyurma, kő vagy egyéb technikákkal készített animációs filmektől?
- Miről szól a film?
- Milyen szimbólumok hordozzák a mondanivalót?

#### Feladat előkészítése

- Mit jelent az "animáció" kifejezés?

Az elnevezés a latin *anima* (lélek), illetve *animare* (életre kelteni) kifejezésekből ered.

**Animáció:** megelevenítés; élettelen rajzok, tárgyak különféle technikai eljárásokkal megelevenítése.

- Hogyan lehet egy rajzot mozgóképpé alakítani?

Az animáció, mint minden mozgókép, **állóképek sorozata**. Ha sok képet, amelyek egy mozgás apró fáziseltolódásait ábrázolják, megfelelő sebességgel villantjuk fel, akkor a szemünkben összeolvadnak és folyamatos mozgás érzetét keltik. *Hosszas kísérletezés után megállapították, hogy 14 kép/sec sebességnél már folytonosság alakul ki, 24 kép/sec sebességnél csaknem tökéletes, darabosság nélküli a mozgás, míg 50 kép/sec esetén a képváltás során keletkező villogás teljes mértékben megszűnik.*

#### 1.Feladat

**Munkaforma:** Minden tanuló készít ablakos animációt, de párokban segítenek egymásnak a képelemek mozgatásában, a fázisfotók elkészítésében.

Minden tanuló választhat egy fénymásolatot ablakokról, ajtókról.

- *Készítsetek az ablakot vagy ajtót ábrázoló fénymásolatokból nyitható, csukható ablakkollázst! Átalakíthatjátok grafikusan a fénymásolatot, bele is rajzolhattok a képbe. Az ablak üveges részét vágjátok ki ollóval!*
- *Ha készen vagytok, válasszatok képeket, amelyek feltűnnek az ablakban, eltűnnek, megállnak, továbbmennek.... Korábbi rajzokat is fel lehet használni. A képet mozgathatjuk az ablak mögött, mintha mi változtatnánk a nézőpontunkat. Tervezzétek meg a kép mozgatásának irányát, ívét!*
- *Aki elkészült, a kamera asztalnál lefotózzuk a mozgásfázisokat a terveik alapján. Akinek van tabletje, mobiltelefonja, használhatja. Fontos, hogy a kamera, telefon ne mozduljon el (állványra szerelve a legjobb)!*

A készített fázisfotókat, kész animációkat átküldik az e-mail címemre!

Saját telefonos szerkesztőprogrammal is dolgozhatnak

A tanulók egyéni tempóban dolgoznak. Aki készen van a fázisfotókkal, készítheti a 2. feladatot (miközben a többi tanuló terveit fotózzuk).

## TANULÓI MUNKÁK



Gál Emília 6. B



*Szűcs Gábor 6. B*

## **TANULÓI MUNKÁKBÓL KÉSZÜLT FILMEK**

MTA Szakmódszertani pályázat; 2. modul, Ablakok, Kitekintő-betekintő, 2018.07.20. Kugler E.

<https://www.youtube.com/watch?v=sYPJNNCJjig>

MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul, Animációs gyakorlatok, 2018. 01. Kugler E.

<https://www.youtube.com/watch?v=1ZGkJAXwAMM>

MTA Szakmódszertani program és Mesterprogram kiállításnyitó filmje (röv.) 2017.10.06.  
Kugler E.

<https://www.youtube.com/watch?v=abwQTBT0oHM>



## 2. Feladat: Gótikus szoborlények

Képzeljük el, hogy ablakunk egy francia városka katedrálisára néz! A templom minden apró részlete izgalmas szobordíszektől nyüzsgő. Érdekes szobor lényecskéket fedezhetünk fel, akik az oszlopok közül figyelik a várost a magasból. Ha élénk a fantáziánk, meg is mozdulnak ezek a különös teremtmények, jobbra, balra tekingetnek, kilépnek a toronyból, elrepülnek nagy szárnycapásokkal...



*Notre Dame, ökrös torony Laon; Notre Damen, Párizs, Franciaország,*



*Notre Dame, Párizs*



*Picasso kalandjai c. film egy részlete*

**2. Feladat:** *Válassz egy fénymásolatot, amely egy gótikus épületszobrot ábrázol! Tervezd meg a szobor mozgását! Pauszpapír segítségével fázisrajzok készítésével, vagy szabadon választott megoldással valamilyen egyszerű mozgást végezzen a szoborlény! Legalább egy testrésze mozduljon meg ismétlődő mozgással!*

Aki elkészült, a kamera asztalnál lefotózzuk a mozgásfázisokat a terveik alapján. Akinek van tabletje, mobiltelefonja, használhatja.

Fontos: Az első és az utolsó kép közötti átváltozás fázisainak száma legalább 14 képkocka legyen! Így látjuk folyamatosnak a képet.

Fontos: A nézőpontok rögzítése. A kamera, telefon ne mozduljon el (állványra szerelve a legjobb)!

A készített fázisfotókat átküldik az e-mail címemre! Saját telefonos szerkesztőprogrammal is dolgozhatnak.

## TANULÓI MUNKÁK

### Tanulói munkákból készült film

*MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul, Gótikus szoborlények, 2018. 07.20.  
Kugler E.*

<https://www.youtube.com/watch?v=R1eNuZw4uQo>

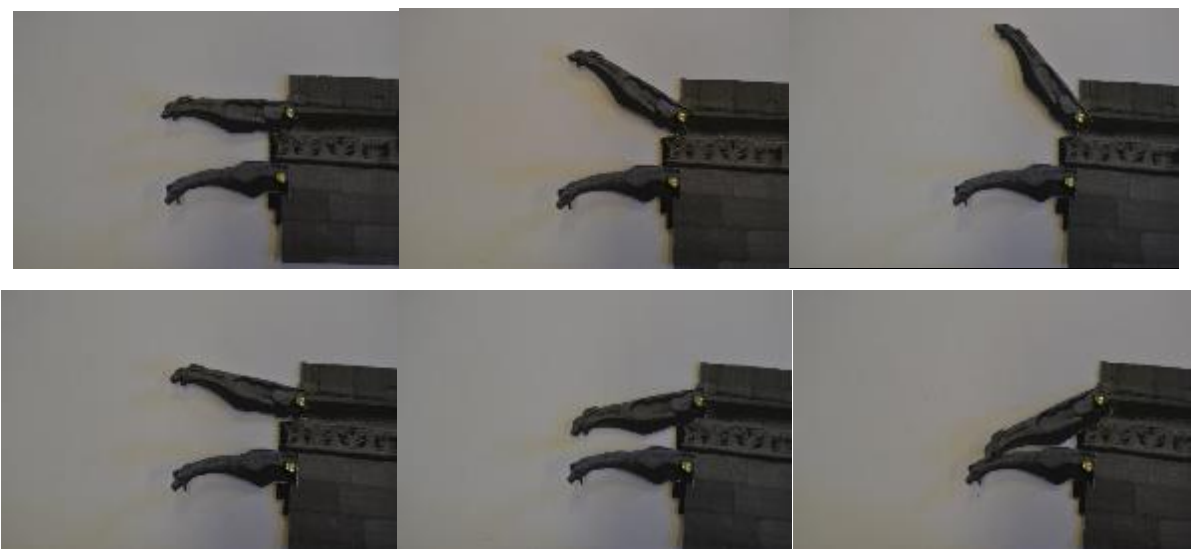




*Taczman Hunor 6. B*



*Madarász Fruzsina 6. B*



*Szécsi Anna 6. B*

### 3. Feladat: *Ablakból figyelt történetek*, fotómakett Külső-belső tér, animáció 3D-ben



Tóth Imre: *Lámpaoltás c film*, 2009.



New York

Megtekintjük a tanulókkal a filmet.

#### **Műelemző beszélgetés**

- Milyen anyagokból milyen technikával készült az animációs film? (téri makettben fotókollázs szereplő)
- Miben különbözik hatásában más technikákkal készített animációs filmektől?
- Miről szól az animációs film?
- Hol játszódik, mi a helyszíne? (nagyvárosi utca, sikátor)

#### **Feladat közlése** (szempontok megbeszélése)

- A feladatunk címe: *Ablakból figyelt történetek*. Készítsetek kiscsoportokban, párokban téri makettet! A makett megjeleníthet belső vagy külső teret egyaránt. Lehet egy épület belseje, de egy utca, sikátor is... Hoztam városrészleteket ábrázoló fotókat. Válasszatok és építsétek bele a makettbe a fotóelemeket is! Többen gondolkodhattok városrészletben is, amelyben az egyes makettek kapcsolódnak egymáshoz. Használhattok dobozokat, különféle anyagokat.
- Legyenek a maketten ablakok, nyílások, amelyen át kamerával figyelhetjük, mi történik kint vagy bent! Tervezzétek meg a kamera nézőpontját!
- Fénymásoltam nektek embereket ábrázoló fotókat különféle méretben, amelyek a makett szereplői lehetnek. Válasszatok közülük, és készítsétek el a történet szereplőit!
- Ha elkészült a makett, egy-két (néhány) szereplős, rövid mozgássorból álló fotósorozatot készítsetek telefonnal, vagy kamerával a szereplők makettben történő mozgásáról!
- Ha kész a fotósorozat, a csoportok össze is dolgozhatnak, és a szereplők meglátogathatják egymást más makettekben... Ezekről is lehet készíteni fotósorozatot.

#### **Utómunkálatok**

- Készített fázisfotók letöltése.
- Fotók animálása grafikai programban.

Ha készen van az osztály a fázisfotókkal, az animációkat megszerkesztik lehetőség szerint pl. órán informatikateremben, mobiltelefonon, tableten, vagy házi feladatként otthon. Az egységes formátum fontos a további felhasználás szempontjából.

#### **Ellenőrzés, értékelés**

A feladatok több órát is igénybe vesznek. Az egyes részfeladatok külön-külön is értékelhetők. Egy-egy óra végén részértékelést végezhetünk pl. a félig elkészült makettről. Vajon kellően nyitott a tér a kamerafelvételhez? Készíthetünk próbafelvételeket, és módosíthatjuk a makettet... A szereplők mozgatásáról is kell ellenőrző képsor. Egy-egy kiválasztott képsort végigpörgetünk akár szerkesztés nélkül is képnézegető programmal, és már látjuk, hogy mit kell javítani, a következő órákon, hogy sikeresebb legyen az alkotás. (De a következő órára is áttehető egy-egy részértékelés. Ha elemzéssel kezdődik a következő heti óra, a tapasztalatok felhasználásával korrigálhatják a hibákat friss élmények alapján.)

A feladatsor végén, amikor minden tanulói munka elkészült egy egész órás értékelést végzünk, amikor újra végignézzük a kész animációkat elemző beszélgetéssel.

#### **Szempontok:**

- Mennyire folyamatos a mozgás?
- Megfelelő a képfelbontás?
- Mennyire ötletes a munka? Melyik munka a legeredetibb?
- Mennyire kifejezőek az alkotások? Mit fejeznek ki?
- Inspirál az animációs részlet egy további kisfilm készítésére? Inspirál a mű egy további feladatot?
- Melyik feladat tetszett jobban? Miért?

**Értékelés eszköze:** a holland *Vizuális alkotás Tervezés-Megvalósítás-Használat* című értékelőlap.

Az értékelés végén először a tanulók végeznek önértékelést a saját munkájukról, alkotásukról majd a tanár is. A kettőből áll össze a tanulói munka értékelése.

## **TANULÓI MUNKÁK**

### **Tanulói munkákból készült film**

*MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul, Fotómakettek, 2018.07.20. Kugler E.*

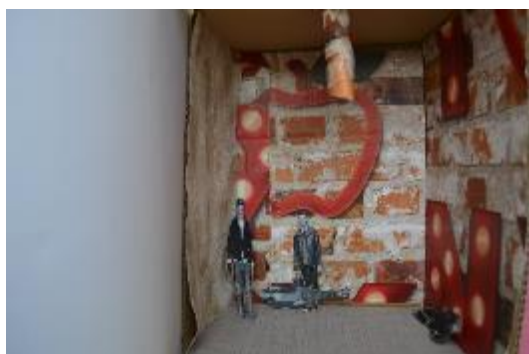
<https://www.youtube.com/watch?v=8ooR6cKMx4Q&feature=youtu.be>







*Lánycsoport munkái 6. B*





Fiúcsoport munkái 6. B

## 2. Témakör: Filmkészítés alkotófolyamatról

### Feladat: *Tárgyba zárt világ*

Minden tárgy magában rejti alkotója világát. De mit tud erről egy 6-os kamaszodó gyermek? Erre voltam kíváncsi, mikor a *Tárgyba zárt világ* című feladatot írtam. Első benyomásra nem kifejezetten médiafeladatnak tűnik, inkább tárgy-kultúra, vagy képzőművészeti ihletésű, viszont az alkotófolyamat filmesítése önmagában is izgalmas médiafeladat. Egy olyan



lehetőség, amelynek során a gyermekek megismerik önmagukat, rádöbbennek a művészet lényegére, a művész és a mű kapcsolatára miután visszanéznek önmagukat filmen. A tanár számára is segíti a gyermekek megismerését, mi zajlik bennük, hol is tartanak éppen a lelki-szellemi fejlődés során. A „belső világ” téma lehetőséget ad a tanulóknak saját élményeik feldolgozására, önreflexióra, önkritikára, a tudattalanban zajló problémák tudatosítására lehetőség szerint... Mivel a feladat során a tanulók szabadon választhattak anyagot, és minden tanuló egyéni munkát végzett, szubjektíven közelíthették meg a témát, nélkülözhetetlenek bizonyultak a személyes beszélgetések tanár és diák között. A munkanaplók készítésekor a fantáziájuk határtalannak tűnt: *asztalfiók, amelyben egy bolygó rejlik; dobozban rejlő Győr sétáló utcával; Narnia titkai*. Néhányan a sok ötletből nem tudtak választani... A gondolatoknak a tárgy kivitelezése szabott határt. Eredetileg bármilyen technikát választhattak a gyermekek, de a tárgy elkészítésére az osztályból többen az agyagot választották, ennek hatására a legtöbb alkotás agyagmintázással készült.

A terveket a tanulók munkanaplóban rögzítették. A terv és a tárgy kapcsolata érdekesen alakult. Voltak néhányan, akik az írásos, rajzos terveket pontosan, precízen követték kivitelezéskor. Előfordultak közöttük nagyon kreatív megoldások, viszont több tanuló munkája inkább jó problémamegoldó gondolkodást tükrözött, az elkészült tárgy nem volt különösebben eredeti, viszont igényes, szép mives munka. Néhány tanulónál laza kapcsolat volt a terv és a kész produktum között. Több tanuló terve semmilyen kapcsolatban nem álltak az elkészült tárggyal. Viszont a tervezetlen „slendriánság” gyakran nagyon kreatív gondolkodásra utalt. A terv is és a produktum is nagyon ötletes volt külön-külön.

Minden tanulóval egyéni beszélgetés kísérte a tervezési és kivitelezési munkálatokat. A filmfelvételek elkészítése előtt is egyeztettünk, több próbafelvételt, készítettünk. Néhány tanuló drámai élményt választott, el is készítette a tárgyat, de a bemutatásnál zavarba jött, nem akart róla beszélni, és kérte, hogy inkább egy másik ötletet valósíthasson meg, amelyről szívesen beszél. Többen képzeletüket, álmaikat, vágyaikat jelenítették meg, kedvenc állatukat, vagy annak elpusztulását, a családtagokkal történt események, humoros vagy drámai dolgok alkották az alkotások tartalmát. A feladat kifejezetten kamaszoknak való, hangsúlyosan fejleszti a kreativitást, a problémaérzékenységet, problémamegoldást mind gyakorlati mind szellemi szinten; a jel vagy szimbólumértelmezést és szimbólumalkotást (Mit is jelent tulajdonképpen, amit csináltam?); az ítélőképességet, az érzelemintelligenciát, az önreprezentációt.

## Óravázlat

**Az óra témája:** *Tárgyba zárt világ*, tárgyalakotás, konstruálás; filmkészítés a tanulók által készített tárgyról.

**Feladat:** 1. *Mi van odabenn? Legendák szólnak titokzatos tárgyakról, ereklyékről, melyeknek „varázsereje” van. Pandora szelencéje? Titkok ládája? Titkodoboz? Mi a te titkos tárgyad?*

*Mi a története?* Tárgytervezés tárgy leírással, munkanapló; 2. *Tárgy kivitelezése*; 3. *Mozgóképi animációk, vagy videók készítése a tárgyról, tárgy bemutatása tanulói narratívával.*

**Munkaforma:** egyéni (tárgyalkotás), páros (videofelvétel)

**Anyagok, eszközök:** egyéni anyagválasztás, (bemutatott órán) agyag, mintázó eszközök, vizes edények, agyagozó tábla, tempera, ecsetek, egyéb gyerekek által igényelt egyedi anyagok: fólia, olló, pálcikák stb.

**Technikai eszközök:** Projektor, hangfal, kamera (digitális fényképezőgép, laptop, tablet, mobiltelefon), szoftver az animáláshoz, filmvágáshoz.

**Az órák célja:** szabad alkotó feladat, amely fejleszti a kreativitást, de segíti a tanulók önmegismerését; képesek legyenek, élményeik, drámáik alkotáson keresztül történő feldolgozására, feloldására; a műélmények, beszélgetések élményszerű tapasztalatot nyújtsanak számukra; kísérletezéssel, játékosan, alkotói szemmel értelmezzék az új technika nyújtotta lehetőségeket, úgy tekintsenek rá, mint új eszközre az alkotómunkához, az önkifejezésre.

**Kulcsfogalmak:** munkanapló, konstruálás, mintázás, belső világ-külső világ, psziché, pszichológia, lélektan - művészet összefüggése, *Pandóra szelencéje*, mozgókép, videofelvétel, nézőpont, képmező, a kép formátuma, képfelbontás, videofelvétel, narratíva.

#### **Fejlesztendő képességek:**

Kreativitás, fantázia, problémaérzékenység, problémamegoldás

*Önismeret, önreflexió:* élmények feldolgozása (projekció tudatos- tudattalan) önállóság, autonómia, jel és szimbólumalkotás (Mit jelent, amit csináltam?), ítélőképesség, mérlegelés (Vállalom a titkom mások előtt?)

*Vizuális kompetenciák:* figyelem, vizuális befogadó készség, látványértelmezés; vizuális kifejezőkészség, tervezés (vizualizáció, a tervek rögzítése vizuálisan /képpel, szöveggel/); a síkbeli térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata; térszemlélet; formaérzék; anyagalakítás; eszközhasználat

*Digitális kompetenciák:* média írás, olvasás; média használat.

**Fejlesztendő attitűdök:** alkotói, értékorientált, szociális, kulturális

**Tantárgyi kapcsolatok:** Technika, életvitel és gyakorlat, Magyar nyelv és irodalom; Történelem, társadalmi ismeretek, Erkölcstan

#### **Szemléltetés, műalkotások:**

*John William Waterhouse: Pandóra szelencéje (történet)*

*Frigyláda*

*René Magritte: Terapeuta*

*Csodálatos belső világ /fotóanimáció/*

*Salvador Dali Lány az ablakban, It's Raining Fish by René Magritte /Pinterest/*

*Colin Davidson: Napló*

Pinterest képek

#### **A felkészüléshez használt információs források:**

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Pand%C3%B3ra\\_\(Epim%C3%A9theusz\\_feles%C3%A9ge\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Pand%C3%B3ra_(Epim%C3%A9theusz_feles%C3%A9ge))

<https://elet-ter-kep.com/elet-szabadsag/csodalatos-belso-vilag/>

<http://srichinmoykonyvek.hu/hogyan-valjunk-a-belso-vilag-hoseive>

<https://imgur.com/gallery/jrPQlbD>

<https://www.google.com/search?q=ren%C3%A9+magritte+k%C3%A9pek&client=psy-ab&hl=hu&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&sqi=2&ved=0ahUKEwifudrJwYbcAhVRJ1AKHexPCosQsAQIjg&biw=1707&bih=766>

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Pand%C3%B3ra\\_\(Epim%C3%A9theusz\\_feles%C3%A9ge\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Pand%C3%B3ra_(Epim%C3%A9theusz_feles%C3%A9ge))

<http://www.fokusz.info/index.php?cid=1161908925&aid=1257503160>

<http://irodalomtanulas.hu/9-efolyam/mitologia/a-gorog-mitologia-2/nehany-mitosz/>

## Az óra menete

**Bevezetés:** Bemutatok műveket (projektoros vetítéssel), jó alaposan figyeljétek meg! Egyet válasszatok, amelyik legérdekesebb számotokra! (Nyomtatott reprodukciók szétosztása.)



John William Waterhouse: *Pandóra szelencéje*, Pinterest kép, René Magritte: *Terapeuta*, *Csodálatos belső világ /fotóanimáció/*, Salvador Dali *Lány az ablakban*, *It's Raining Fish* by René Magritte /Pinterest/, Colin Davidson: *Napló*, René Magritte *festménye*, *Frigyláda*

## Műelemző beszélgetés

- Bemutatom műalkotások reprodukcióit. Aki ezt a művet választotta, beszéljen az osztálynak a képről! Miért választottad? Milyen gondolatokat ébreszt benned! Miről szól a kép?
- Ki az, aki felismeri valamelyik képet, vagy a képhez kapcsolódó történetet?
- Hallottatok már Pandóra szelencéjéről? Ki ismeri a történetet?

(Pandóra az első földi asszony, akit megteremtettek az Olümposzi istenek Zeusz utasítására. Megajándékozták mindenféle előnyös tulajdonsággal /Hermész kíváncsiságot is adott neki.../. Zeusz Prometéuszt több módon is meg akarta bosszulni, amiért az istenektől ellopta a tüzet, ezért testvérének Epimétheusznak ajándékozta az asszonyt. Epimétheuszt jó előre figyelmeztette Prométheusz, hogy ne fogadjon el semmit Zeusztól, de ő megfeledezett az intelemről, befogadta házába Pandórát. Pandóra megtalált férje házában mindent, ami csak kellett. Egyetlen hóbortól tiltotta Epimétheusz, de hiába, mert Pandóra oldalát fúrta a kíváncsiság: ugyan mi lehet benne? Egy óvatlan pillanatban leemelte a hombár fedelét, hát a sokféle baj kirepült belőle az emberek közé, akik eddig gond nélkül éltek. Kirepült a hombárból a Fáradtság, a Betegség, az Öregség; Pandóra ijedten csukta vissza a fedelet, de már késő volt, csak a Remény volt már a hombárban, amikor újra lezárult a nyílása. Azóta kell az embereknek fáradtságos munkával megkeresniük a mindennapi kenyeret, és azóta töri meg tagjaikat a betegség és az öregség.)

- Titokdobozok: Minden műalkotás valamilyen „titokdoboz”, vagy „titkos szelence”, amely rejt valamit az alkotó lelkéről, élményeiről, múltjából. A választott alkotáson milyen szimbólumok hordozzák a mondanivalót?
- Milyen technikával készültek a művek? Miben különböznek hatásukban a különböző technikák?

## Feladat közlése

1. *Munkanapló: Mi van odabenn? Legendák szólnak titokzatos tárgyakról, ereklyékről, melyeknek „varázsereje” van. Pandora szelencéje? Titkok ládája? Titokdoboz? Mi a te titkos tárgyad? Mi a történeted?* Tervezz egy titkos tárgyat, készíts hozzá leírást, munkanaplót! A megvalósításhoz válassz anyagot! Bármilyen anyagból készítheted, papír, agyag, textil... A feladattervezéshez készíts munkanaplót!
2. *Kivitelezés:* Készítsd el a tárgyat!
3. *Videofilm:* Gondold át, hogyan mutatnád be egy videofelvételen! Gondold át a szöveget, a gondolataid ívét a narratívához! Gondolkozz el, vajon a tárgyad szimbólum? Mit szimbolizál? Milyen emléked kapcsolódik hozzá? Mérlegeld, vállalod-e a “titkod” mások előtt? Mindenképpen olyan tárgyat készíts, amit be mersz mutatni az osztálynak!

Mindenki önállóan dolgozik, mindenki saját tárgyat készít. A filmfelvételhez kérhetik egymás segítségét. (Tanári munka: kamerával felvételek, film elkészítése.)

## Önálló munka egyéni beszélgetésekkel

A tanulók egyéni tempóban dolgoznak. Aki készen van, beszélgetés, egyeztetés után a tanárral felvételt készít a tárgy bemutatásáról.

## Ellenőrzés, értékelés

A feladatok több órát is igénybe vesznek, egy-egy óra végén csak részértékelést tudunk végezni. Főleg az anyagmegmunkálással, az ötlet gyakorlati megvalósításával, és a videofelvétellel kapcsolatos közös problémák megbeszélése kerül előtérbe. (De a következő

órára is áttehető egy-egy részértékelés. Ha elemzéssel kezdődik a következő heti óra, a tapasztalatok felhasználásával korrigálhatják munkáikat friss élmények alapján.)

A feladatsor végén, amikor minden tanulói munka elkészült egy egész órás értékelést végzünk, amikor újra végignézzük a kész kisfilmeket (ha a tanuló is hozzájárul).

#### **Szempontok:**

- Mennyire ötletes a munka? Melyik munka a legeredetibb?
- Mennyire kifejezőek az alkotások? Mit fejeznek ki?
- Tetszett a feladat?
- Ki mit csinált volna másképpen?

## **TANULÓI MUNKÁK**

### **Tanulói munkákból készült film**

MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul; Tárgyba zárt világ, 2018.07.20. Kugler E.

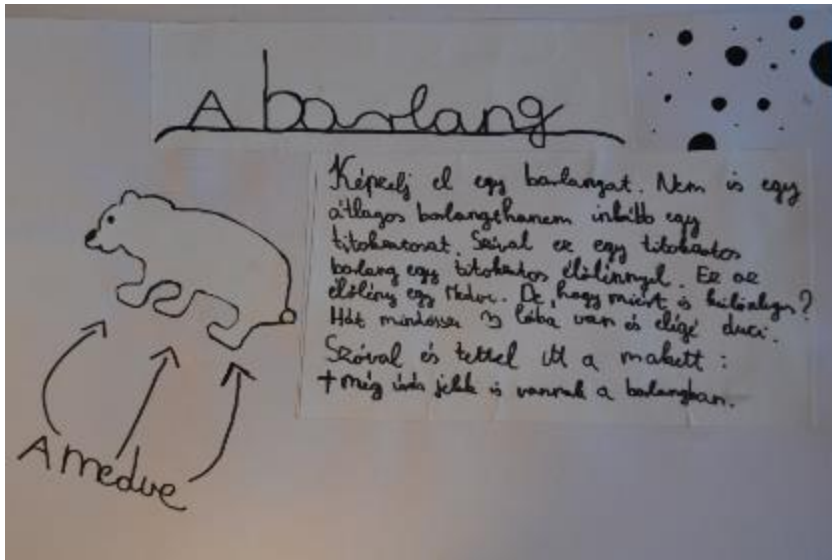
<https://www.youtube.com/watch?v=BWldxyocwNM>



*Gál Emília 6. B: Itthon vagyok*



Sinka Hanna 6.B: Titokláda



Bakai Örs, Baráth Benjámín 6.B: A barlang



Csiki Aliz 6.B: A majomcsecsemő és a vulkán titka



Kovács Ádám, Gazsi Máté 6.B: A titokzatos vulkán története



Baráth Nóra, Papp Luca Éva 6.B: Titkos akvárium



Sinka Hanna 6.B: Gömbváros



Szécsi Anna 6. B: Kalitkába zárt erdő

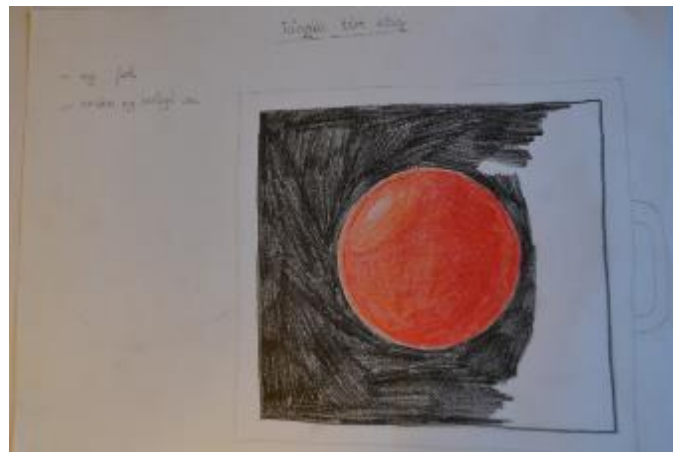


Szécsi Anna 6. B: Titokdoboz, Elpusztult cicám

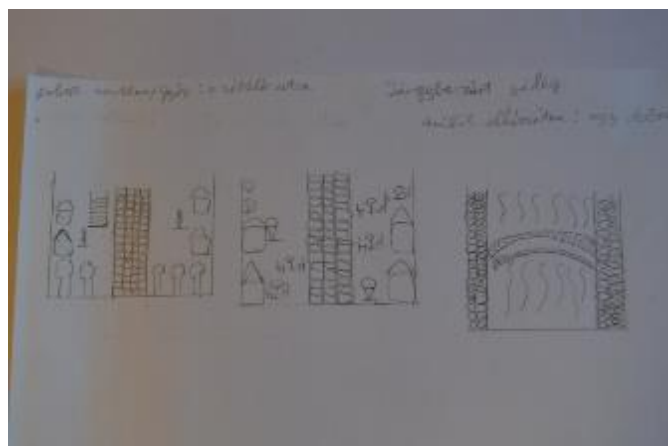




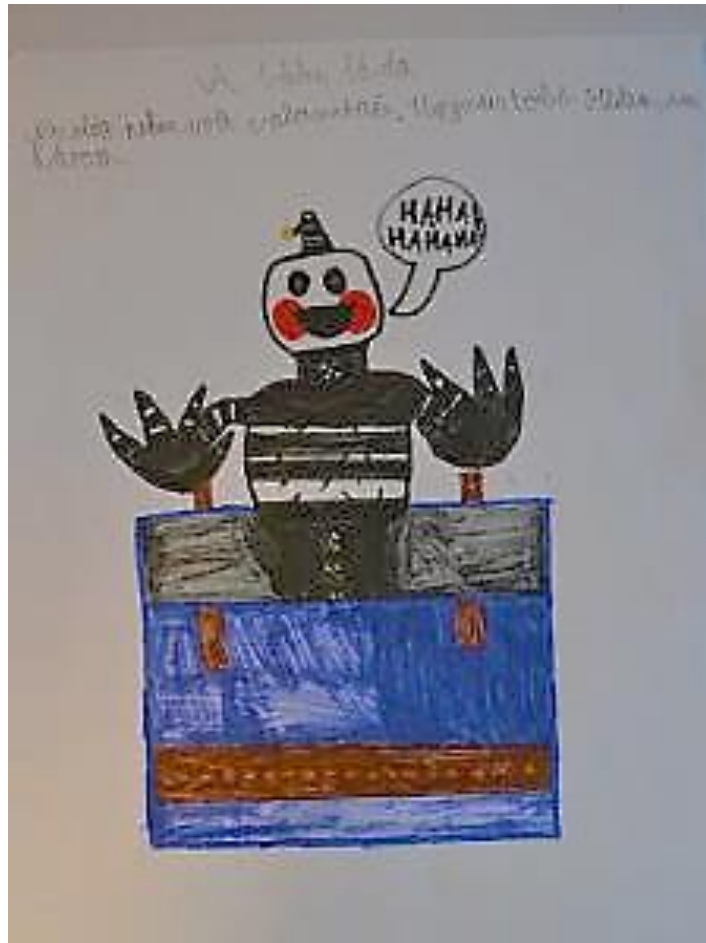
Bathó Zoltán 6. B: Szimuláció a szimulációban



Dósa Eszter 6. B: Bolygó a fiókban (munkanapló)



Gergi Lilla 6. B: Győr dobozban



Gulyás Gellért 6. B: A bábu - láda

## Időterv

Kipróbálás: 2017/18. tanév, 2018. februártól júniusig

6. A: heti 1 órában – 15 óra



6. B: heti 1 órában – 15 óra

### A 6. évfolyam 2. tanév 2. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
<b>1. Képalkotási technikák, technikai kép, manuális képalkotás: állókép</b>	<i>Kameraszem-macskaszem</i> Fotókollázs A képalkotás technikája: manuális és géppel történő alkotás Fotó-elem a kézzel készített képben	Természetismeret Technika, életvitel és gyakorlat	2óra
<b>2. Manuális alkotás, kép és szöveg Technikai képalkotás, mozgókép, film</b>	<i>Kedvencem naplója</i> A képalkotás 3D-ban, kép és szöveg Tárgyalkotás: Vizuális napló, leporelló Filmfelvétel a napló bemutatásáról tanulói narratívával	Magyar nyelv és irodalom Technika, életvitel és gyakorlat	4 óra

– <b>Manuális és technikai képalkotás, analóg fényképezés gép nélkül; Animáció készítése</b>	Csipkefilm, analóg fényképezés, csipkefigurából fotogram	Informatika	
<b>3. Technikai képalkotás, állókép/mozgóképek</b> –	<i>Lakóhelyünk műemlékei, Jászberény</i> Fotózás (állókép), videofelvételek (mozgóképek) készítése digitális fényképezőgéppel, kamerával, mobiltelefonnal	Informatika Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	3 óra
– <b>Technikai kép és szövegalkotás, információk gyűjtése, szelektálása</b> – <b>Kiselőadás, Power Point</b>	Információk gyűjtése, szelektálása Kiselőadás készítése Power Pointban	Informatika Magyar nyelv és irodalom Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2 óra
<b>Téma előadása Power Point prezentáció segítségével</b>	Kiselőadások bemutatása	Magyar nyelv és irodalom Informatika Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2 óra
<b>Év végi értékelés</b>	Kiválasztott alkotások, filmek megtekintése, elemzése, értékelése	Magyar nyelv és irodalom Erkölcstan	2 óra

## A 6. évfolyam 2. tanév 2. félévi részletes terve

Óra szám	Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek	Reflexió
<b>1. Alkotási gyakorlatok, fotó, állókép</b>						
<b>Kameraszem - macskaszem</b>						
1-2.	<p><b>Képkészítési technikák, technikai kép, manuális képkészítés: állókép</b></p>	<p><b>Kameraszem – macskaszem</b>  <b>Fotókollázs</b>                      A kamera blendéje és a macska pupillájának hasonló működése                      A pupilla és az agyi tevékenységek, érdeklődés összefüggései a macskán.</p>	<p>1. Fotókollázs technikával, egyéni ötletekkel macskaszemek nagyított fénymásolataiból kollázsok készítése</p> <p>2. A macskák fotója alapján egyéni absztrakcióval rajzfilmhez macskaszereplők rajzolása.</p>	<p>Projektor, fotók, fénymásolatok, olló, tapétaragasztó, technokol, színes és dombornyomásos papírok, tempera, vízfesték, tusztinta, tollak, kréták...</p>	 <p style="text-align: center;"><i>Pinterest fotók</i></p>  <p style="text-align: center;"><i>Belányi Anna 6. A</i></p>	<p>Izgalmas feladatnak találták a gyermekek, örömmel láttak hozzá. Sokféle humoros, egyedi megoldás született.</p>

## 2. Film készítése alkotási folyamatról

### Kedvencem naplója

3-6.

**Manuális alkotás, kép és szöveg**  
**Technikai képkészítés, mozgóképfilm**

**Tárgyalás Vizuális napló készítése, leporelló formában**  
A napló történetének bemutatása **videofelvételen.**

1. *Tervezés, munkanapló:* szabadon választott szereplő, főhős (a tanuló saját maga) nevében (E/1), napló írása és rajzolása

2. *Kivitelezés:* Az írásos, rajzos napló elkészítése leporellós könyv formájában térbeli (3D) megoldásokkal

3. *Videofilm:* A napló bemutatása videofelvételen, tanulói narratívával.

Projektor, kamera, nyomtató fotók; fénymásolatok, olló, ragasztó, színes és dombornyomásos kartonok, papírok, tustinta, tollak, színes megoldásokhoz tempera, akvarell, zsírkréta tetszőlegesen.






Baráth Nóra 6.B: Egy kutya és macska közös naplója



Acsai Máté 6.B: Egy erőspaprika naplója

A feladatot úgy alakítottam, hogy az önismeret témakört érintse. Ebben a formában a feladatot izgalmas kihívásnak tekintették. A következő „csipkefilm” témát összevontam ezzel a feladattal, mert a leporelló és a csipke készítése hasonló, munkaigényes.

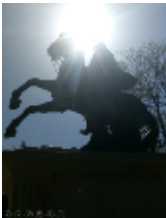



	<p><b>Manuális és technikai képalkotás, analóg fényképezés gép nélkül; Animáció készítése</b></p>	<p><b>Csipkeszerű formákkal fotogramok készítése Csipkefigurákból animáció készítése</b></p>	<p>Michel Ocelot: <i>A három feltaláló</i> című csipkefilmjének megtekintése, elemzése</p> <p>Csipkefigurák tervezése és kivitelezése; a kész figurákkal fotogramok készítése; a kész képek szkennerezése nyomtatása, nyomdai előhívása; a képek felhasználásával animációk készítése.</p>	<p>Projektor, laptop, kamera, kameraállvány, szkennert, nyomtató;</p> <p>olló, papírlapok, tortapapír fényérzékeny papír csiptetős üveges keret napsütés vagy reflektor.</p>	 <p>Les Trois Inventeurs (1986) Subtitulés en espagnol</p>  <p>Les Trois Inventeurs (1986) Subtitulés en espagnol</p> <p><i>Michel Ocelot: A három feltaláló</i></p>  <p><i>Saját fotogram</i></p>	<p>A feladat ebben a formában kimaradt, mert az előző feladat, a leporelló és a csipke készítése nagyon hasonló, és munkaigényes volt. A tanulók már nem szívesen foglalkoztak ezzel a feladattal.</p>
--	---	--	--	--	---	--



### 3. Művészettörténet, állókép/mozgóképek

#### Lakóhelyünk műemlékei, Jászberény

7.  8-9.	<b>Technikai képkészítés, állókép/mozgóképek</b>	Lakóhely művészettörténeti emlékeinek megismerése; műalkotások bemutatása digitális fotóval (állókép) és/vagy videofilmmel (mozgóképek).  Műemlékek megfigyelése, elemzése; fotók komponálása a térbeli szobrokról, épületekről; képkivágás, nézőpont, fényviszonyok, kamera beállítása.	<b>1.Jászberény műemlékeinek feltérképezése tanórai elemzés.</b>  <b>2.Séta a városban</b> Párokban, egyénileg választott műemlékek fotózása/filmezése;  a film narratívájához szöveges információk gyűjtése (fénymásolatok), tanuló személyes viszonyulása a műemlékhez;  kép/filmanyag letöltése, összegyűjtése internet segítségével.	Projektor, laptop  Digitális fényképezőgép, kamera, mobiltelefon, laptop;  választott műalkotásokról feldolgozásra képek, szövegek.	 <p><i>Jászberény, Városi park, Nagyboldogasszony főtemplom, Szentháromság szobor</i></p>  <p><i>Jászberény, Rokokó szobrok, Mazi előtti park</i></p>  <p><i>Kugler Erika fotó: Jászberény, Szentháromság oszlop 1831.</i></p>	A tanulók közül egy csoport választotta a filmet, a többi állóképet készített.  A fotózás tervezése fontos.  Minden csoporttal szükséges a fotózásra szánt objektumról kommunikálni, és próbafelvételek et készíteni.
----------------	--	--	---	---	--	---



<p>10-11.</p>	<p><b>Technikai kép és szövegalkotás, információk gyűjtése, szelektálása</b></p> <p><b>Kiselőadás Power Point</b></p>	<p>Szövegértés, szövegalkotás, digitális írás, olvasás képi elemek összerendezése, kompozíciós képesség, képszerkesztés, figyelemvezetés, ízlés formálás.</p>	<p><b>Kiselőadások készítése Power Point prezentációval, Movie Maker programmal csoportmunkában</b></p> <p>Feldolgozandó szövegből lényegi adatok, információk gyűjtése a műről; PPT forma kiválasztása, főleg dekoratív elemek elhagyása; készített fotók, PPT programba szerkesztése; címek, címszavak, vázlat szövegének szerkesztése; figyelemvezetés kiemeléssel (betűméret, szöveg és kép, szöveggép); előadás szövegének Word dokumentumba írása.</p>	<p>Laptopok, digitális fényképezőgép, mobiltelefon, projektor, hangfal, filmszerkesztő program, adathordozó</p>	 <p>Sinka Hanna 6. B: I. Világháborús emlékmű, 1926</p>  <p>Papp Luca, Baráth Nóra 6. B: Rokokó szobrok</p>  <p>Baráth Benjámín, Gazi Máté 6. B: Husár szobor</p>  <p>Szűcs Márton 6. B: Jászberényi Főtemplom</p>	<p>A telefonképek letöltése és a laptop mennyisége okozott problémát. Informatika órával integrálva könnyen megoldható a feladat.</p>
---------------	---	---	--	---	---	---

12-13.	<b>Téma előadása</b> <b>Power Point</b> <b>prezentáció</b> <b>segítségével</b>	Anyanyelvi készség fejlesztése, élőbeszéd gyakorlása témáról, PPT segítségével;  Hallgatóság figyelemvezetése, figyelemlekötése, kommunikációs és képi kommunikációs készségek;  kooperációs készségek csoporton belül.	<b>Kiselőadások bemutatása csoporton belüli munkamegosztás</b>	Projektor, laptop, adathordozó		Prezentáció és önreprezentáció szempontjából egyaránt fontos feladat.
14-15.	<b>Év végi értékelés</b>	Kiválasztott alkotások, filmek megtekintése, elemzése.	Év végi értékelés jeggyel és szövegesen méréseredmények, alkotások alapján.	Holland értékelőlapok tanulói munkák, portfólió		Kiállítás 2018/19. tanév szeptemberében

# 1. Témakör: Alkotási gyakorlatok, állókép

## Feladat: *Kameraszem-macskaszem*

Gyakran a legegyszerűbb feladat a legfrappánsabb. Így alakult a macska-projektünk. A nagyobb kamaszok körében már ciki a macska téma, de hatodikosaim szívét titokban megdobogtatta a sok gyönyörű szemű macskafotó, még azokét is, akik az ellenkezőjét hangoztatták. Sok szép, humoros, egyedi részletgazdag kollázs, rajz készült, ami azt tükrözi, izgalmasnak találták a feladatot. A kollázképek után szerették volna tovább gondolni. Néhányan érdeklődtek, készíthetnek-e a szép fotókról ceruzával tónusos rajzot, vagy színes technikával egy kis fantáziával kiegészítve újabb képeket. Mit szólnék, ha karikatúra szerűen rajzolnák le a választott macskát, vajon lehetséges, hogy ez a macskarajz, egy rajzfilm vicces főhőse? Ilyen és ehhez hasonló kérdések után úgy gondoltam, hagyok időt az ötleteik megvalósítására. Ez a feladat is kapcsolódik a „belső világ”, „ismerd meg önmagad!” téma kapcsán az *Ablakokhoz*, a *Tárgyba zárt világhoz*, vagy a *Kedvencem naplójához*.

A feladat előtt beszélgettünk képekről, műalkotásokról, szimbólumokról. Beszélgetés tárgya: hogyan jelenik meg a macska a művészet történetében? Mit szimbolizál? Milyen jelentéshalmaz kapcsolódott az egyiptomi művészetekben a macskához, és mit jelenthet pl. Frida Khalo önarcképén? A beszélgetések során a macska viselkedése is szóba került. *Mit olvashatunk ki a macska szeméből?* A szem működése sok mindent elárul. Mikor szűk és mikor tág a pupilla? Párhuzamos gondolat, hogy mikor szűkül és mikor nyílik meg a kamera blendéje? Hogyan befolyásolja a fényviszonyok változása, de az agyműködés pl. az érdeklődés, a kíváncsiság, a düh, vagy éppen a közömbösség, az álmoság, az unalom. A pupilla változásai jelzik ezeket az állapotokat, és ezáltal jól leolvasható a macska hangulata. (A „kameraszemmel” is hasonló hatásokat lehet elérni.) Tisztáztuk, mi a metakommunikáció. Olyan jelrendszer, amely vizuálisan is értelmezhetővé teszi a macska, de az ember viselkedését is (pl. testbeszéd, arcjáték, tekintet). Hogyan jelenik meg a szem a művészetben és mit jelent pl. az egyiptomi művészetben, vagy a keresztény szimbolikában? Mire utal *A szem a lélek tükre* közmondás. A beszédes szemek képi szimbólumok is, melyek hétköznapi és művészeti tartalmakat hordoznak. A feladat fotókollázs készítése volt, vagyis a választott macskaszem fotókból a kiemelt, kivágott fotóelemek kiegészítésével új képet alkotni. A szemeket bármilyen összefüggésben felhasználhatták, színezhették, egyéni ötleteik szerint. A kifejező szemes fotók megfigyelése a rajzaikba is beépült, árnyaltabbá, gazdagabbá váltak.

## Óravázlat

**Az óra témája:** A képkalkotás technikája géppel és manuálisan, fotókollázs

A kamera blendéje és a macska pupillájának hasonló működése

A pupilla és az agyi tevékenységek összefüggései a macskán. Macskás kollázsok és rajzok készítése.

**Feladat:**

1. Fotókollázs technikával, egyéni ötletekkel macskaszemek nagyított fénymásolataiból új képek alkotása.

2. A macskák fotója alapján egyéni absztrakcióval rajzfilmhez macskaszereplők tervezése, **kivitelezése**.

**Munkaforma:** egyéni

**Anyagok, eszközök:** projektor, laptop, fotók, fénymásolatok, olló, tapétaragasztó, technokol, színes és dombornyomós papírok, tempera, vízfesték, tustinta, tollak, kréták...

**Az órák célja:** szabad asszociációk gyűjtése; metakommunikációs jelek felismerése;

a tanulók megismerjék a fotókollázs műfaji sajátosságait; élményszerű tapasztalatot szerezzenek műélmény kapcsán; kísérletezéssel, játékosan, alkotói szemmel értelmezzék az új technika nyújtotta lehetőségeket.

**Kulcsfogalmak:** metakommunikáció, gesztus, mimika, pupilla, blende, fotókollázs, fotómontázs

**Fejlesztendő képességek:**

*Kreativitás, fantázia, problémaérzékenység*

*Önismeret, önreflexió önállóság, autonómia, élményfeldolgozás, humorérzék.*

*Vizuális kompetenciák: figyelem, vizuális befogadó készség, látványértelmezés; vizuális kifejezőkészség, rajzkészség, jel és szimbólumalkotás; a síkbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata; térszemlélet; formaérzék; anyagalakítás, eszközhasználat,*

*Digitális kompetenciák, média használat.*

**Fejlesztendő attitűdök:** alkotói, értékorientált, szociális, kulturális

**Tantárgyi kapcsolatok:** *Természetismeret, Technika, életvitel és gyakorlat, Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek*

**Szemléltetés, műalkotások:**

- *Szent Anna- Plébánia és templom, Budapest Batthyány tér*
- *Szentháromság szimbólum*
- *Macska szobor, Kr.e. 7-6. sz., bronz, arany és hegyikristály berakásos szemek, 15cm, Egyiptomi Gyűjtemény, Szépművészeti Múzeum*
- *Frida Khalo: Önarckép, 1940, olaj, vászon, 61,25x47cm, University of Texas at Austin*

- *Hórusz szeme, Kr.e. 1342-1324, Tutanhamon sírlelet*
- *Kamera szerkezeti rajza*
- Fotók macskákról, macskaszemekről (saját, Pinterest)

#### **A felkészüléshez használt információs források:**

Pupilla működése

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Pupilla>

Miért világít a macska szeme?

<http://www.origo.hu/tudomany/20170316-az-ejszaka-sotetjeben-felvillano-macskaszem-egy-kulonleges-szervnek-tudhato-be.html>

Emberi szem működése

[https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0042\\_muszaki\\_optika/ch04s03.html](https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0042_muszaki_optika/ch04s03.html)

Frida Khalo

<https://www.fridakahlo.org/self-portrait-with-thorn-necklace-and-hummingbird.jsp>

Macskaszobor

[http://www.szepmuveszeti.hu/adatlap/macska\\_ulo\\_szobra\\_1849](http://www.szepmuveszeti.hu/adatlap/macska_ulo_szobra_1849)

Hórusz szeme

[http://www.wikiwand.com/hu/Gy%C3%B3gyszer%C3%A9szet\\_%C3%A9s\\_gy%C3%B3gyszerk%C3%A9sz%C3%ADt%C3%A9s\\_az\\_%C3%B3kori\\_Eg\\_yiptomban](http://www.wikiwand.com/hu/Gy%C3%B3gyszer%C3%A9szet_%C3%A9s_gy%C3%B3gyszerk%C3%A9sz%C3%ADt%C3%A9s_az_%C3%B3kori_Eg_yiptomban)

<http://ebredezok.hu/2014/08/egyiptomi-szimbolumok/>

Szent Anna plébánia és templom

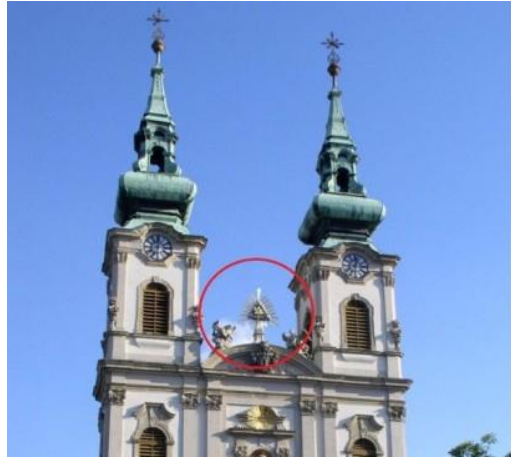
<http://www.church-bg.eu/blog/2013/04/11/miert-vannak-vitak-a-szentharomsag-korul-miert-fontos-ez-a-kerdes/>

## Az óra menete

### Elemző beszélgetés

- Mondjatok példát a művészet történetéből macska ábrázolásokra?
- Milyen jelentéshalmaz kapcsolódik a macskához a hétköznapiakban?
- Mit szimbolizál a macska pl. az egyiptomi művészetekben? Mit jelenthet Frida Khalo önarcképén?
- Hallottatok már a metakommunikáció kifejezésről? Mit jelent? (gesztus nyelv, mimika, tekintet)
- Mire utal a következő közmondás? *A szem a lélek tükré mondás.*
- Hogyan jelenik meg a szem a művészetben és mit jelent pl. az egyiptomi művészetben, vagy a keresztény szimbolikában? (A beszédes szemek képi szimbólumok is, melyek hordozzák a mondanivalót. Pl. Hórusz szeme – védelmet biztosít, egészséget; a keresztény vallásban háromszögben egy szem a Szentháromság: Atya, Fiú, Szent Lélek szimbóluma.)
- Hogyan működik a szem? Miben rejlik a kifejezőerejének titka? Miben hasonlít a kamerához? (A pupilla működésében. A kamera működése hasonló a szeméhez, fényre összeszűkül, sötétben kitágul).

**Információk:** Az összehúzott és kitágult pupillák jelzik az agyműködést, az érdeklődést. Ha a macska alszik, álmos, lustálkodik, erős a fényhatás, akkor a pupilla szűkül. Tágulással reagál például az erős pozitív érzelmekre, fájdalomra vagy intenzív agyi tevékenységre (érdeklődés, kíváncsiság). Összeszűkül a negatív érzelmekre pl. undor, düh, érdektelenség, unalom, elégedettség vagy agyi túlterhelés. Ezekből a jelzésekből jól lehet következtetni a macska állapotára. A macskák szeme kétszer használja fel a fényt. A fénysugarak elhaladnak a látósejtek mellett, de nem nyelődnek el a festékrétegben, hanem beleütköznek a tapetum lucidumba (a sötétben zölden villogó festékanyagba a szemfenékben), amely visszaveri a sugarakat a látósejtek közé, így mivel a látósejtek kétszeres világítást kapnak, a macska jóval világosabb képet lát a sötétben is, mint amilyen az valójában.



Szent Anna-Plébánia és templom, Budapest;

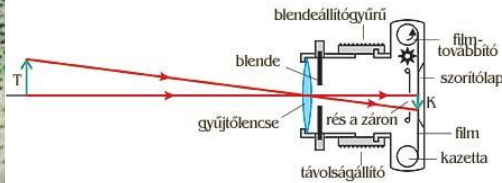
Macskaszemfotók (Pinterest);

Hórusz szeme; Szentháromság szimbólum;

Kamera szerkezeti rajza;

Macska szobor, Szépművészeti Múzeum;

Frida Khalo: Önarckép, 1940



### **Feladat közlése**

- *Mit jelent a fotómontázs és a fotókollázs? Tavaly már készítettünk fotómontázst.*

**Fotómontázs:** Egy- vagy több fotó elemeiből vágott, új összefüggések szerint rendezett kép.

**Fotókollázs:** Kevert technikával készített kép: tartalmaz fotóelemeket is, és szabadkézzel készített (ragasztott, rajzos, vagy festői) részleteket is.

A mai órán fotókollázst fogunk készíteni. Mindenki önállóan fog dolgozni.

1. **Feladat:** Készíts fotókollázst fénymásolt macskaszemek nagyított fénymásolataiból vegyes technikával (fekete-fehér fotó felhasználása, ragasztás, kép továbbrajzolása, grafikusán, festőien, fotó színezésének lehetősége, színhasználat-plusz jelentés).
2. **Feladat:** Készíts a macskafotóról rajzokat, átiratokat, olyan képeket, amelyen a macska szeme hangsúlyos, karaktere kifejező! Lehet karikatúraszerű figura is, amely egy általad kitalált rajzfilm főszereplője.

A fekete-fehér és a színes fotók hatása közötti különbség. (Fekete-fehér fotók színezése /50-60-as évek technikája)/).

### **Önálló munka egyéni beszélgetésekkel**

A tanulók egyéni tempóban dolgoznak. Minden tanulóval egyéni beszélgetés kísérte a tervezési és kivitelezési munkálatokat.

### **Ellenőrzés, értékelési szempontok**

- Mennyire ötletes a munka? Melyik munka a legeredetibb?
- Mennyire kifejezőek az alkotások? Mit fejeznek ki?
- Melyik feladat tetszett jobban? Miért?



## TANULÓI MUNKÁK



*Szécsi Anna 6. b*



*Baráth Nóra 6. B*



*Bathó Zoltám 6. B*



*Acsai Máté 6. A*



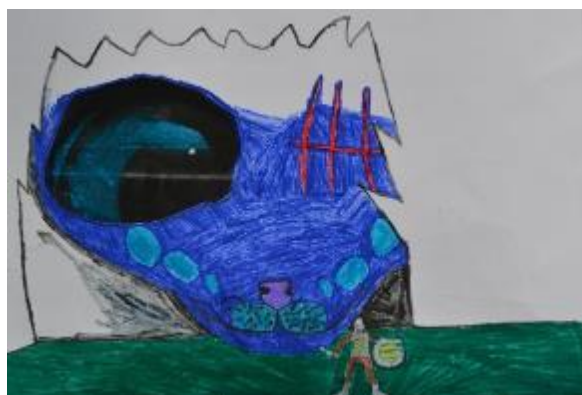
*Gergi Lilla 6. A*



*Dobrovics Adorján 6. A*



*Gulyás Gellért 6. B*



*Gulyás Gellért 6. B*



*Pádár Viktória 6. A*



*Belányi Anna 6. A*



*Thuróczy Valéria 6. A*



*Szócs Mónika Nikolett 6. B*



*Szűcs Márton 6. B*



*Rózsavölgyi Renáta 6. A*



*Ördög Ákos 6. A*



*Magyar Bence 6. A*

## **2. Témakör: Film készítése alkotófolyamatról**

*Feladat: Kedvencem naplója*

A feladatot úgy alakítottam, hogy több területet is magába foglaljon, a tárgykultúra és média mellett az önismeret témakört is érintse, a *Tárgyba zárt világ* feladathoz hasonlóan a „belső világot” célozza. Egy fantázia által kitalált személy, lény, nevében egy humoros, vicces napló formában írt/rajzolt, térbeli, nyithat/csukható könyvecske készítése a cél, amely nagyon sokféle képességet mozgat. A feladat szövegalkotás része kapcsolódik az anyanyelvi, irodalmi neveléshez. A tanuló a saját vagy a választott szereplő nevében E/1 személyben meséli a történetet. Az irodalomból hozott példák elemzése után a tanulók is választottak főszereplőt. A leporelló elkészítése előtt a tanulók munkanaplóba írták a terveket és a szöveget. A tervek/munkanapló és a kész leporelló kapcsolata hasonlóan alakult, mint a *Tárgyba zárt világ* témánál. Voltak, akik az írásos, rajzos terveket pontosan követték kivitelezéskor. Néhány tanulónál laza kapcsolat volt a terv és a kész produktum között. Több tanuló terve semmilyen kapcsolatban nem álltak a kész leporellóval, de ez vont le a produktumok minőségéből. Összességében munkanaplóval és anélkül is születtek kreatív, vagy jó problémamegoldó gondolkodásra utaló alkotások tele humorral, eredeti ötletekkel.

A csiki-csuki leporellós megoldás többeknek nagy fejtörést okozott. A könyv térhatású elemeinek kinyitása, összehajtogatása síkba, szintén. Néhányan a legegyszerűbb, kétlapos megoldást választották, néhányan két irányba nyíló, vagy harmonikaszerű lapozást készítettek. Minden tanulóval egyéni beszélgetés kísérte a tervezési és kivitelezési munkákat. A feladat fontos problémaköre a képi elemek és a szöveg összekomponálása. Többen egyszerűen egy jól olvasható helyre ragasztották a leírt szöveget. Néhányan ötletes térbeli megoldásokat találtak ki, letekerhető, kihajtható papírlapokra írt szövegeket illesztettek a könyv részeibe. A feladat több órát vett igénybe. Sokan még otthon is folytatták a feladatot, és meghökkentő megoldásokat mutattak be.

A filmfelvételek elkészítését is egyeztetések, beszélgetések, próbafelvételek előzték meg. Többen a napló történetét mesélték el a főszereplő nevében, néhányan felolvasták a könyvecske szövegét.

## Óravázlat

**Az óra témája:** Manuális alkotás, kép és szöveg; technikai képalkotás: film készítése

**Feladat:** *Kedvencem naplója*, vizuális napló készítése egy létező, vagy kitalált személy nevében (a tanuló saját nevében); forma: leporelló (3D); a leporelló bemutatásáról videofelvételek, film készítése

**Munkaforma:** egyéni; filmkészítés: páros

**Anyagok, eszközök:** papír, karton, tapéták, olló, ragasztó, tollak, filc, tus, ecsetek, tempera, vízfesték, zsírkréta, cellux, miltonkapocs, tűzőgép, tapétaragasztó, szabadon választott technikák

**Technikai eszközök:** projektor, laptop, kamera (tablet, mobiltelefon), filmvágó szoftver

**Az órák célja:** fejlessze a tanulók fantáziáját, kreativitását szabad asszociációkkal, tartalommal. A problémamegoldó képesség is hangsúlyt kap, mivel konkrét kivitelezési problémával szembesülnek a tanulók: kötött formában (leprellős térbeli megoldásokkal) kell kivitelezni a feladatot. Éléményszerűen, játékosan, alkotó módon megtapasztalják a tanulók kép és szöveg alkotásának, komponálásának a problémakörét.

**Kulcsfogalmak:** vizuális napló, leprellő, szövegkép, kép és szöveg komponálása, konstruálás, mozgókép, videofelvétel, nézőpont, képmező, a kép formátuma, képfelbontás, narratíva.

**Fejlesztendő képességek:**

Kreativitás, fantázia, problémaérzékenység, problémamegoldó gondolkodás

*Vizuális kompetenciák:* vizuális kifejezőkészség, tervezés (vizualizáció, a tervek rögzítése vizuálisan); a síkbeli térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata; térszemlélet; formaérzék; anyagalakítás, eszközhasználat

Anyanyelvi kompetenciák: szövegalkotás

*Önismeret, önreflexió:* élmények feldolgozása

Digitális kompetenciák: média használat.

**Fejlesztendő attitűdök:** alkotói, értékorientált, szociális, kulturális

**Tantárgyi kapcsolatok:** Technika, életvitel és gyakorlat, Magyar nyelv és irodalom; Történelem, társadalmi ismeretek

**Szemléltetés, műalkotások:**

*Tanítványaim pályázaton díjnyertes leprellői; Fotóalbum (Pinterest), Kabai Márton leprellői, Városismertető; Jeff Kinney: Egy ropi naplója; Colin Davidson: Napló; Leporellók (régii gyermekmunkák), Pinterest képek*

**A felkészüléshez használt információs források:**

<https://hu.pinterest.com/pin/260857003400477971/>

Mi a leprellő: <https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szotar/Leporell%C3%B3>

## Az óra menete

## **Bevezetés beszélgetés**

Leporellók nézegetése: Hoztam nektek néhány leporellónak nevezett kiadványt. Vegyétek kézbe, nézegessétek, lapozgassátok! Mi a közös ezekben a kiadványokban? Hogyan tudnád megfogalmazni, mi a leporelló?





Tanítványaim leporellói;  
Városismertető;  
Kabai Márton leporellói;  
Fotóalbum (Pinterest)



## Leporelló fogalma

1. **Számítástechnika: Nyomtatópapír**, amely harmonikaszerűen összehajtogatott, a laphatároknál könnyen szakítható oldalakkal áll.
2. **Harmonikaszerű képeskönyv**, amely váltogatva összehajtható, egymáshoz ragasztott vastag kartonlapokból áll kisgyerekek számára. A könyvlapok harmonikaszerűen széthúzhatók és felállíthatók, hogy játszani is lehessen vele.
3. **Harmonikaszerű kiadvány**, amely váltogatva összehajtott lapokból áll. *Pl. A vállalat reklámja egy leporellóra nyomtatott ismertető. A leporelló könnyen szétküldhető, borítékolható méretű.*

### Feladat közlése (szempontok megbeszélése)

Vizuális naplót fogunk készíteni leporelló formában. Minden tanuló egyénileg fog dolgozni, a filmfelvételkor segíthetek egymásnak.

Ki tudná elmagyarázni mi a napló? Miben különbözik az elbeszéléstől? (Időrendi sorrendben jegyzetszerűen rögzíti egy bizonyos időszak történéseit.)

**Munkanapló, kivitelezés:** Válassz egy főszereplőt, akinek a nevében naplót fogsz írni E/1 -ben! Választott szereplő lehetsz Te, de lehet egy barátod, kedvenc állatod, kitalált lény stb. A napló „vizuális” tehát, nemcsak írni kell, tartalmazzon képet is, amit Te rajzolsz, vázlatolsz! Fontos, hogy leporelló formájú legyen, hajtogatós, vagy harmonikaszerű. Tartalmazzon téri (3D-s) elemeket is! Tervezd meg rajzosan, milyen térben történjen a napló (szabadban, vagy szobában?) hol legyen a kinyitott könyvben a szöveg, a téri elem, a szereplő! Írd meg a szöveget, amely benne lesz a naplóban! A tervbe jegyzeteld le, milyen anyagokat fogsz használni a gyakorlati megvalósításhoz!

**Videofilm:** A kész naplót mutasd be filmen! A társaddal együttműködhetsz, kérheted a segítségét. Több kísérletet is tehetünk a felvétel elkészítésére.

### Önálló munka egyéni beszélgetésekkel

A tanulók egyéni tempóban dolgoznak. Minden tanulóval egyéni beszélgetés kísérte a tervezési és kivitelezési munkálatokat.

### **Ellenőrzés, értékelési szempontok**

Mennyire ötletes a munka? Melyik munka a legeredetibb?

Mennyire kifejezőek az alkotások? Mit fejeznek ki?

Melyik feladat tetszett jobban? Miért?

## **TANULÓI MUNKÁK**

### **Tanulói munkákból készített film**

*MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul; Vizuális napló, leporelló, 2018.07.20. Kugler E.*

[https://www.youtube.com/watch?v=05t1lI0\\_6KE](https://www.youtube.com/watch?v=05t1lI0_6KE)



Acsai Máté 6. A: Egy erős paprika naplója



Gergi Lilla 6. A: Egy kutya naplója



Csiki Aliz 6. B: Pisti naplója



Gál Emília 6. B: Egy egér naplója



Baráth Nóra 6. B: Egy kutya és macska közös naplója



Gál Emília 6. B: Végzet naplója



Lukácsi Lola 6. B: A kutyám naplója



Papp Luca Éva 6. B: Szilveszter esti bejegyzés



Pataki Zita 6. B: Teó naplója



Sinka Hanna 6. B: Egy IFA napja/Egy Trabant naplója



Szécsi Anna 6. B: Egy kisegér naplója

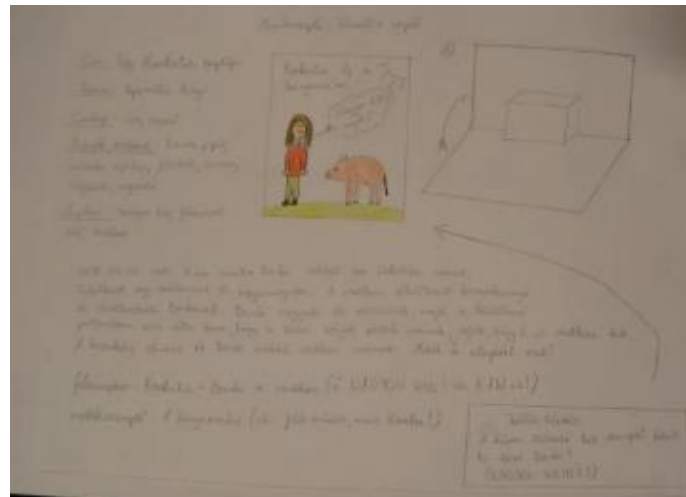


Német Hanna 6. B: Lovam naplója





Szócs Mónika Nikolett 6. B: Jegyszedő naplója



Lánytanuló 6. A: Egy Kankalin naplója

## Témakör: Művészettörténet, állókép/mozgóképek

### *Feladat: Lakóhelyünk műemlékei, Jászberény*

Jászberény legkorábbi műemlékei a barokk korból, ill. a klasszicizmusból származnak, a nagyobb részük viszont később keletkezett alkotás. Az órák célja, hogy a tanulók megismerjék lakóhelyük művészettörténeti emlékeit, élményszerű tapasztalatot szerezzenek műalkotásokról, azok bemutatásáról digitális fotók és videofilm készítésével.

Tanórai körülmények között nem egyszerű megvalósítani a feladatot, sokkal jobb lehetőség szakkörön, vagy alkotótáboron belül. A műalkotások, műemlékek, nagy terek, épületek, szobrok fotózása nagy tervezést kíván a tanár részéről. Fő probléma, hogyan közelítsük meg a fotózásra kijelölt objektumot. A városi forgalomban a gyermekek épségéért aggódó tanár; az óra célja: a „jó fotók” készítése; valamint a két tanóra rövidege időnként összeütközésbe került. Ezért döntöttem úgy, hogy inkább kevesebb és elérhető műalkotást célzunk meg. Két helyszínt jelöltem meg a belvárosban, ahol viszonylag sok műalkotás található, a tanulócsoporthoz biztonságos körülmények között tudunk elidőzni, és némi szabadsággal csoportokban elvonulva, önállóan tudtak fotókat, filmfelvételeket készíteni. A Városi Park növényekkel, fákkal teli környezete, amely kitakarja néhol a látványt... „mindig belelóg valami a képbe”... vagy „nem fér bele a képbe”... megfelelő nézőpontot keresni... átrohanni az úttesten és a másik oldalról megközelíteni, hogy a templom tornya is benne legyen a képben. Talán kellene egy drónkamera (?). A városi forgatag, játszótér, fagyaltos, autók zaja figyelemelterelő ingerek. Ilyen és ehhez hasonló problémákkal szembesültünk. Ha a tanulócsoporthoz csak egy műemléket fotóznak, gyorsan végeznek a feladattal, míg a másik csoport egy térben távolabbi helyszínen irányításra szorul... a feladatok elvégzéséhez tanári segítség kell. Minden tanulócsoporthoz egyéni beszélgetés kísérte a tervezési és kivitelezési munkákat. Fel kellett hívni a figyelmüket a jól vagy rosszul sikerült fotókra, de ehhez a tanárnak végig kell nézni a tanulók fotóit. Kérdéses, egy csoporton belül hány tanulónak van mobiltelefonja, vagy kamerája, és hogyan tudnak kommunikálni a fotózásról... Lehetséges verzió, ha a tanár egy útvonaltervet és instrukciókat készít a tanulók számára, amelyet megkapnak fénymásolt formában, és minden tanulónak mindegyik műemlékről legalább két-három fotót kell készítenie, amit ott a helyszínen közösen visszanéznek. Ilyenkor lehetőség van a javításra és újabb fotók készítésére, bár ez esetben kevesebb műemlék feldolgozása fér bele az időbe.

A *második feladatcsoport* a kiválasztott műalkotás bemutatása kiselőadás formájában Power Point bemutatóval. A feladatot ajánlott informatikateremben végezni, különben csak néhány tanuló dolgozik aktívan, akinek jut laptop vagy számítógép. Mobiltelefonnal előadást szerkeszteni csak néhány tanulónak sikerült. A Power Point prezentáció használata informatika órával integrálható tananyag. A vizuális és

szöveges elemekkel történő figyelemvezetés részben tanítható ismeret, részben ízlésformálás. A rossz ízlés mindig figyelemelterelő. Érdeemes órán egy letisztult verziót közösen elkészíteni. Az élő előadás előtt, jó, ha a tanár begyűjti a PP T-ket, és visszajelez a diákoknak, ha formailag vagy tartalmilag javítani kell, ne kiselőadás közben derüljön ki a probléma. A kiselőadás nagyon jó lehetőség, hogy fejlődjön a diákok anyanyelvi készsége, szóbeli kifejezőkészsége, technika használata. Ilyen alkalmakkor derül ki számukra, milyen fontos munkájuk és önmaguk prezentálása.

## Óravázlat

**Az óra témája:** Technikai képalkotás, állókép/mozgókép

Műalkotások bemutatása digitális fotóval (állókép) és/vagy videofilmel (mozgókép). Műemlékek megfigyelése, elemzése, fotók komponálása a térbeli szobrokról, épületekről.

**Feladat:**

1. Jászberény műemlékeinek feltérképezése tanórai elemzés.

Séta a városban: párokban, egyénileg választott műemlékek fotózása/filmezése; a film narratívájához szöveges információk gyűjtése, tanulók személyes viszonyulása a műemlékhez.

2. A fotózott műemlékről kiselőadáshoz Power Point prezentáció szerkesztése; az előadások bemutatása az osztálynak.

**Munkaforma:** csoportmunka

**Anyagok, eszközök:** digitális fényképezőgép, kamera, mobiltelefon, tablet, laptop, projektor, választott műalkotásokról feldolgozásra szövegek, internet.

**Az órák célja:** a tanulók megismerjék lakóhelyük művészettörténeti emlékeit; élményszerű tapasztalatot szerezzenek műalkotások bemutatásáról digitális fotóval (állókép) és/vagy videofilmel (mozgókép), kifejezzék személyes viszonyulásaikat a témához; gyakorolják az információ kiemelését, szelektálását kiselőadáshoz; megtanulják a Power Point prezentáció használatát, vizuális és szöveges elemekkel a figyelemvezetés lehetőségeit; kiselőadással fejlődjenek anyanyelvi készségeik, szóbeli kifejezőkészségük, technika használatuk; képesek legyenek saját munkájuk prezentálására, önkifejezésre.

**Kulcsfogalmak:** képkivágás, képmező, nézőpont, fényviszonyok, kamera beállítása, álló/fekvő kompozíció, narratíva, megvilágítás/fény/ellenfény, kiemelés, elhagyás (szelekció), figyelemvezetés, prezentáció, dekoratív elemek, tartalom/lényeg, Power Point prezentáció

**Fejlesztendő képességek:**

*Vizuális kompetenciák:* figyelem, vizuális befogadó készség, látványértelmezés; vizuális kifejezőkészség, jel és szimbólumértelmezés, térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata; térszemlélet, formaérzék; problémaérzékenység, fantázia, kreativitás, probléma megoldás

*Digitális kompetenciák:* média írás, olvasás; média használat

*Önkifejezés, önismeret, önreflexió* önállóság, autonómia, élményfeldolgozás, személyes viszonyulások kifejezése.

**Fejlesztendő attitűdök:** alkotói, értékorientált, szociális, kulturális

**Tantárgyi kapcsolatok:** *Magyar nyelv és irodalom; Történelem, társadalmi ismeretek, Informatika*

**Szemléltetés, műalkotások:**

*Nagyboldogasszony templom*

*Városi Park: Rozália kápolna (1840), Nepomuki Szent János szobor (1728), Bánkódó Krisztus (1732), Szentháromság oszlop (1831), Kálvária (1752); 1.Világháborús emlékmű (Huszár szobor), Déryné Művelődési Központ; Korsós lány szobor; Melocco Miklós: Lehel Vezér szobor (2014); Járásbíróság (1827), Rokokó szobrok; Polgármesteri Hivatal*

**A felkészüléshez használt információs források:**

<https://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%A1szber%C3%A9ny>

<http://visitjaszbereny.hu/>

<http://www.jaszmuzeum.hu/>

## Az órák menete

Feladat: Műemlékek megismerése,

Séta a városban, fotózás

### Bevezető óra

**Műelemző beszélgetés:** belváros egy kiemelt helyszínén az alábbi műemlékek találhatóak:

*Nagyboldogasszony templom*

*Városi Park: Rozália kápolna (1840), Nepomuki Szent János szobor (1728), Bánkódó Krisztus (1732)*

*Városi Park: Szentháromság oszlop (1831), Kálvária (1752)*

*1. Világháborús emlékmű (Huszár szobor)*

*Déryné Művelődési Központ; Korsós lány szobor*

*Melocco Miklós: Lehel Vezér szobor (2014)*

*Járásbíróság (1827), Rokokó szobrok*

*Polgármesteri Hivatal*



szobrok; Városi Park: Rozália kápolna (1840),



*Nepomuki Szent János szobor (1728), Bánkódó Krisztus (1732), Szentháromság oszlop (1831), Kálvária (1752); Korsós lány szobor; Melocco Miklós: Lehel Vezér szobor (2014); Járásbíróság (1827), Rokokó szobrok; Polgármesteri Hivatal*

Minden tanulócsoport megkapja Jászberény belvárosának térképét és kiválasztja egy műemlék, vagy műemlékcsoport fotóját.

**feladat:** Hol található? Jelöljék be a térképen piros karikával, és írják mellé a nevét!

**feladat:** Internet segítségével adjanak választ a következő kérdésekre! (Előfordul, hogy valamelyik kérdésre nem sikerül választ találni.)

Mikor keletkezett a mű?

Ki az alkotó?

Milyen művészettörténeti stílusban készült?

Eredeti, restaurált, vagy átépített?

Ha szobor, mi a témája? Tartalmaz-e szimbólumokat?

Mi az épület funkciója? Milyen célból készítették?

Milyen legenda kapcsolódik hozzá?

**Séta a belvárosba** (15 perc az iskolától)

**A séta útvonala:**

*Az 1. helyszín a Városi Park*

*Nagyboldogasszony templom*

*Városi Park: Rozália kápolna (1840), Nepomuki Szent János szobor (1728), Bánkódó Krisztus (1732)*

*Városi Park: Szentháromság oszlop (1831), Kálvária (1752)*

*1. Világháborús emlékmű (Huszár szobor)*

A 2. helyszín a következő műemlékeket tartalmazza:

*Déryné Művelődési Központ; Korsós lány szobor*

*Melocco Miklós: Lehel Vezér szobor (2014)*

*Járásbírótság (1827), Rokokó szobrok*

*Polgármesteri Hivatal*

Közös elemző beszélgetés a fenti műemlékekről.

A tanulócsoporthoz kapnak szöveges információkat a választott műemlékről, amelyet felhasználhatnak a filmes narratívához. Saját telefonnal, tablettel, vagy iskolai kamerával elkészítik a fotókat, vagy videofelvételeket. Minden csoporttal tanári konzultáció történik az alábbi szempontok szerint.

### **Fotó és filmkészítés szempontjai:**

Milyen nézőpontból készítsék a fotókat? (több oldalról, körbejárva)

Képkivágás, képmező: Mennyit vegyenek bele a képmezőbe a műemlékből? (egész alak távolról, közeli képek, részletek)

Álló/fekvő formátum

A fény iránya (fény/ellenfény)

A kamera beállítása

Figyelemvezetés, legérdekesebb részletek

Állókép/mozgóképek

Hangok, zajok/narratíva.



**A képek mentése, átküldése interneten közös tárhelyre.**

## **2. feladat: Kiselőadások készítése Power Point prezentációval, előadások bemutatása**

### **Bevezetés**

#### **Power Point prezentáció használatának bemutatása:**

Képek és szövegek mentése asztalra

Kevésbé dekoratív prezentációs forma választása

Dokumentum megnyitása, képek, szöveg beillesztése, alakítása

Figyelemvezetés betűmérettel: cím kiemelése, a mű adatai vázaltszerűen kevés szöveggel, kisebb betűmérettel

Figyelemvezetés képekkel: egész alakos fotó az 1. bemutatáshoz, közeli képek, részletek

A diaképekhez az előadás szövegének írása Word dokumentumba

Udvariassági forma: 1. dia: bemutatkozás: tanuló neve, iskola, dátum, téma megjelölése címmel; utolsó dia: megköszönni a figyelmet.

### **Önálló munka**

Tanári segítség csoportonként

A tanulók, tanulócsoportok egymásnak is segíthetnek.

### **Előadások bemutatása, meghallgatása, értékelése**

#### **Értékelési szempontok**

A Power Point prezentáció tartalma, formája: figyelemvezetés képpel, szöveggel, esztétikum, igényesség

Az élő előadás (előbeszéd) tartalma, formája: kiegészítette a látványt plusz információval, élvezetes, folyékony előadás volt, vagy csak felolvasta a Word szövegét, vagy a kivetített prezentáció szövegét...

## TANULÓI MUNKÁK

### Tanulók által készített kisfilm

Baráth Nóra, Gál Emília, Németh Hanna, Papp Luca, Pataki Zita

*Jászberény nevezetességei*

<https://www.youtube.com/watch?v=fF4SdNlfu-0&feature=youtu.be>

Baráth Benjámín, Gazsi Máté 6. B  
kiselőadása



## TANULÓI MUNKÁKBÓL KÉSZÜLT FILMEK

*MTA Szakmódszertani pályázat; 2. modul, Ablakok, Kitekintő-betekintő, 2018.07.20. Kugler E.*

<https://www.youtube.com/watch?v=sYPJNNCJjig>

*MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul, Animációs gyakorlatok, 2018. 01. Kugler E.*

<https://www.youtube.com/watch?v=1ZGkJAXwAMM>

*MTA Szakmódszertani program és Mesterprogram kiállításmegnyitó filmje (röv.) 2017.10.06. Kugler E.*

<https://www.youtube.com/watch?v=abwQTBTooHM>

*MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul, Gótikus szoborlények, 2018. 07.20. Kugler E.*

<https://www.youtube.com/watch?v=R1eNuZw4uQo>

*MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul, Fotómakettek, 2018.07.20. Kugler E.*

<https://www.youtube.com/watch?v=8ooR6cKM4Q&feature=youtu.be>

*MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul; Tárgyba zárt világ, 2018.07.20. Kugler E.*

*MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul; Vizuális napló, leporelló, 2018.07.20. Kugler E.*

[https://www.youtube.com/watch?v=05t1lI0\\_6KE](https://www.youtube.com/watch?v=05t1lI0_6KE)

### 3. téma: Fiktív rekonstrukciós játék – 4-5 óra

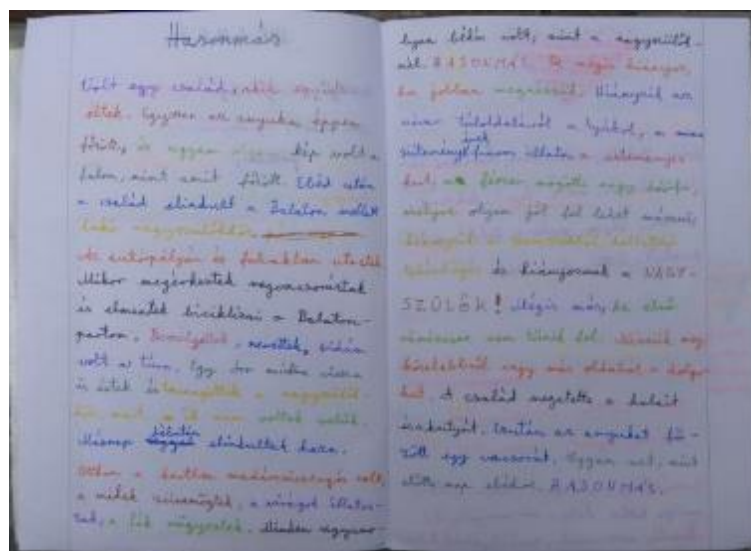
<ul style="list-style-type: none"> <li>– &gt; Az osztályteremben hallható és beszűrődő hangok azonosítása, gyűjtése, behunyttal szemmel figyelve a külvilágból érkező ingerekre.</li> <li>– A képileg felidézett személyes tér (szoba, lakás) után a hangok felidézése. Az első hangok ébredéskor. A hangok, zajok lenyomatának rögzítése gyors vázlattal, firkával a füzetbe, kis lapokra.</li> <li>– &gt; „Egy filmeket őrző archívumban egy szerencsétlenség következtében eltűntek a filmekről a képek, csak a zajok és zörejek maradtak meg, még a beszéd is szétfoslott. A filmek készítésekor használt érdekes tárgyak maradtak csak meg a filmes kellékraktárban. A tanulókat, mint remek filmrestaurátorokat kéri fel a filmek helyreállítására.”</li> </ul>	<p>Zajok, zörejek iránti érzékenyítés. Modalitás-váltás fejlesztése.</p> <p>Személyes hangélmények felidézése, hanggyűjtemény készítése mobillal. Hangok, zajok lejátszása egymásnak, feltöltés a csoport közösségi felületére.</p> <p>Érzések, érzelmek azonosítása, megfogalmazásuk.</p> <p>Zajok, zörejek megfigyelése, azonosítása, valamint érzések, asszociációk összegyűjtése.</p> <p>A megjelenő belső képekre irányított figyelem képességének erősítése.</p> <p>Tárgy, szobor, installáció, grafika, nyomat tárgyakon, kinetikus mű, festmény</p> <p>Egyéni döntések, asszociációk</p> <p>Koncepcióalkotás, tervezés adott elemek összekapcsolásával, rekonstruálás.</p>	<p>Megfigyelés, gyűjtés egyénileg és kiscsoportban.</p> <p>Élmények, észrevételek megosztása kis és nagycsoportban is.</p> <p>Összeválogatott hanggyűjtemény lejátszása.</p> <p>Önálló jegyzetelés.</p> <p>Összeválogatott alkotások levetítése, és a kinyomtatott fotók megfigyelése, önálló választás ezek közül.</p> <p>Önálló, egyéni tervezés.</p>	<p>Hang gyűjtemény <a href="http://www.noisli.com/">http://www.noisli.com/</a> <a href="http://www.audiyou.de/">http://www.audiyou.de/</a></p> <p><i>Bőséges válogatás kortárs/modern alkotásokból, melyek főként tárgyak, installációk.</i></p> <p>Szentjóbó Tamás: Hűlő víz, 1960. (Plágium – a mű újraalkotása 2000) <a href="http://multiplika2000.wordpress.com/2008/11/16/hulo-viz/">http://multiplika2000.wordpress.com/2008/11/16/hulo-viz/</a></p> <p>Gerber Pál: Konstelláció, 1999. (46, oldal) <a href="http://www.ujmuveszetcsoport.hu/archiv/2010/2010_januar.pdf">http://www.ujmuveszetcsoport.hu/archiv/2010/2010_januar.pdf</a></p> <p>Haraszty István: Madárkalitka, 1972. <a href="http://www.artpool.hu/lehetetlen/real-kiall/nevek/harasztyi.html">http://www.artpool.hu/lehetetlen/real-kiall/nevek/harasztyi.html</a></p> <p>Várnai Gyula: Átjáró II. 1993. <a href="http://www.varnaigyula.hu/munkak/atjaro_ii..8.html?&amp;pageid=7">http://www.varnaigyula.hu/munkak/atjaro_ii..8.html?&amp;pageid=7</a></p> <p>Joseph Kosuth: Egy és három szék, 1965 (az ábrázolás ideáját bemutató mű):</p>
---	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> <li>– Az összeválogatott zajok, zörejek, hangok és egy véletlenül kapott/választott kortárs művész által létrehozott/ábrázolt tárgy felhasználásával a film „helyreállítása”, egy fiktív történet kitalálása.</li> <li>– Képes, szöveges ötletek, tervek készítése.</li> <li>– &gt; A tervek alapján színes képes, szöveges alkotás elkészítése. Annak tudatos végiggondolása, hogy a filmben szereplő tárgy térbeli helyzete, mérete, miként viszonyul a környezethez, a zajokat keltő szereplőkhöz, szituációkhoz.</li> <li>– Kép és a szöveg kapcsolatának vizsgálata.</li> <li>–</li> <li>– &gt; A film történetek, film tervek megosztása egymással, mint producerekkel. Melyik filmet forgatnák le, ha filmstúdiójuk lenne. Közös értékelési szempontok kialakítása, s megbeszélés a szerint.</li> <li>–</li> </ul>	<p>Modalitás-váltás - kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással)</p> <p>Vizuális, rajzi képességek, történetírás, fogalmazás.</p> <p>Elemzési szempontok felismerése, elemzés, értékelés.</p> <p>Következetességre, árnyaltságra törekvés.</p>	<p>Egyéni alkotó munka.</p> <p>Kiscsoportos megbeszélések, viták, érvelések, indoklások, értékelések.</p> <p>A kiscsoportok által kimagasló, megfilmesítendő történetek felolvasása, a látvány bemutatása.</p>	<p><a href="http://www.moma.org/collectio/collectio/object.php?object_id=81435">http://www.moma.org/collectio/collectio/object.php?object_id=81435</a>  <a href="http://hu.wikipedia.org/wiki/Jos_eph_Kosuth">http://hu.wikipedia.org/wiki/Jos_eph_Kosuth</a></p> <p>El-Hassan Róza: Feszített tárgyak, 1995 (El-Hassan Róza: Feszített szék, 1995 – tárgyakkal kapcsolatos elmélkedések, asszociációk:  <a href="http://www.ludwigmuseum.hu/site.php?inc=mutargy&amp;muld=539&amp;menuid=67">http://www.ludwigmuseum.hu/site.php?inc=mutargy&amp;muld=539&amp;menuid=67</a> Feszített tárgyak (az alkotások az oldalon az 1995-ös év alatt található):  <a href="http://www.roza-el-hassan.hu/">http://www.roza-el-hassan.hu/</a></p> <p>Bodolóczky Linda: Hétköznapi tárgyak: Főz, mos, takarít 1-3., 2009.  <a href="http://bodoloczkilinda.blogspot.hu/2010/02/foz-mos-takarit.html">http://bodoloczkilinda.blogspot.hu/2010/02/foz-mos-takarit.html</a>  <a href="http://www.port.hu/pls/me/media.print_media_popup?i_area_id=7&amp;i_object_id=339344&amp;i_topic_id=&amp;i_is_picture=1&amp;i_is_video=1&amp;i_org_id=&amp;i_media_id=265764">http://www.port.hu/pls/me/media.print_media_popup?i_area_id=7&amp;i_object_id=339344&amp;i_topic_id=&amp;i_is_picture=1&amp;i_is_video=1&amp;i_org_id=&amp;i_media_id=265764</a></p> <p>Lakner Antal: Tárgyak – INERS - Home Transporter a talicska pad, 1998 (Lakner Antal: Iners / Passzív munkaeszközök/</p>
--	--	--	--

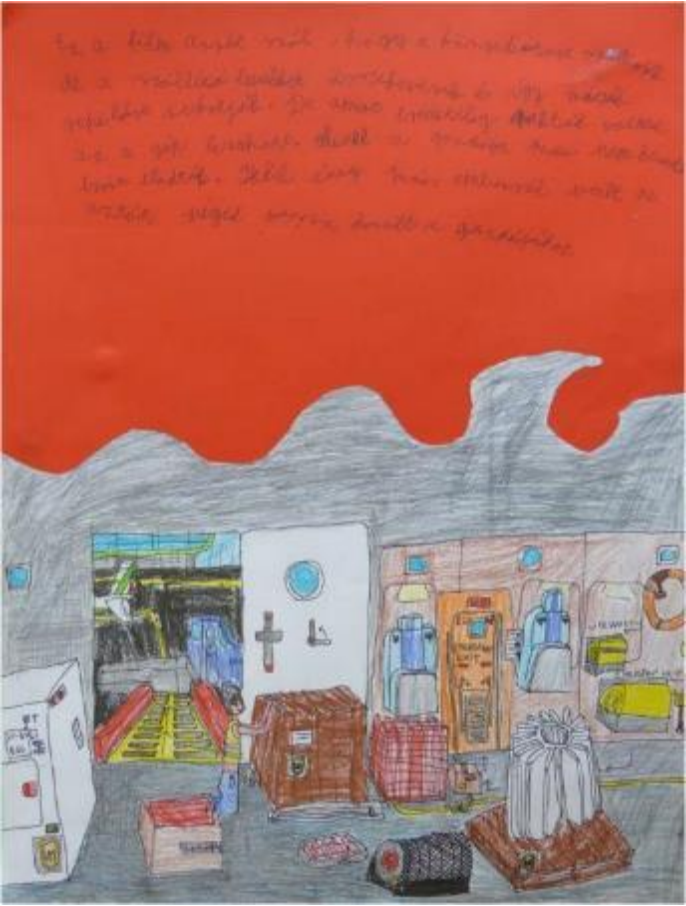
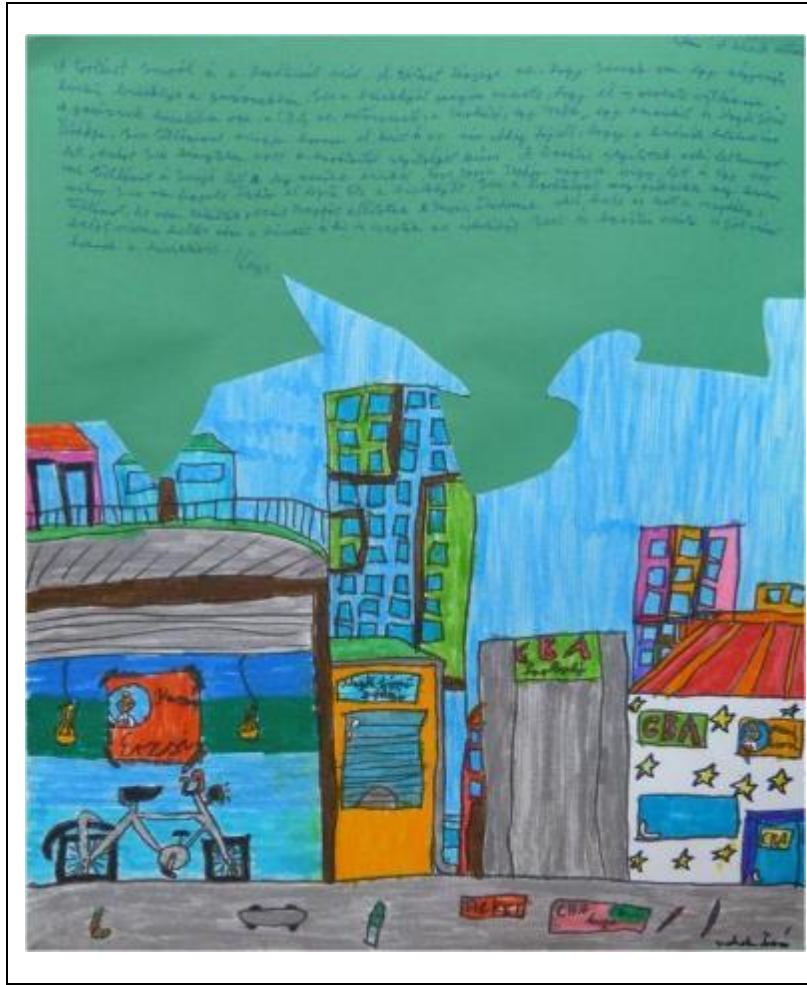
			<p><a href="http://www.artpool.hu/lehetetlen/real-kiall/nevek/laknera.html">http://www.artpool.hu/lehetetlen/real-kiall/nevek/laknera.html</a>  <a href="http://artportal.hu/lexikon/muveszek/lakner-antal-1446">http://artportal.hu/lexikon/muveszek/lakner-antal-1446</a></p> <p>Ráskai Szabolcs: Háztartási tárgyak, szerkezetek, pl.: Chartreuse borsóval 2005. from: "Appolinaire sorozat I-IX."  <a href="https://presentexhibit.wordpress.com/2009/12/13/raskai-szabolcs/">https://presentexhibit.wordpress.com/2009/12/13/raskai-szabolcs/</a>  <a href="http://www.raskaiszabolcs.com/">http://www.raskaiszabolcs.com/</a></p> <p>Eperjesi Ágnes: Főzési tanácsok 1-19., 2002.  <a href="http://www.eperjesi.hu/solo/fozesi-tanacsok-the-gentle-art-of-making-food?id=28">http://www.eperjesi.hu/solo/fozesi-tanacsok-the-gentle-art-of-making-food?id=28</a> Szorgos kezek 1-6., 2000.  <a href="http://www.eperjesi.hu/solo/szorgos-kezek-busy-hands?id=31">http://www.eperjesi.hu/solo/szorgos-kezek-busy-hands?id=31</a></p> <p>Szorgos kezek - tennivalók a házban és a ház körül, 2000.  <a href="http://www.eperjesi.hu/recycled/szorgos-kezek-tennivalok-a-hazban-es-a-haz-korul-busy-hands-chores-around-the-house?id=127">http://www.eperjesi.hu/recycled/szorgos-kezek-tennivalok-a-hazban-es-a-haz-korul-busy-hands-chores-around-the-house?id=127</a> Konyhatransz 1-5., 2002.  <a href="http://www.eperjesi.hu/recycled/konyhatransz-domestic-">http://www.eperjesi.hu/recycled/konyhatransz-domestic-</a></p>
--	--	--	---

			<p><a href="#">trans?id=55</a> <a href="http://www.eperjesi.hu/">http://www.eperjesi.hu/</a></p> <p>Födő Gábor: hétköznapi tárgyak, szituációk, emlékek, mondatok (pl.: Meddig tart még?, 2010, asztallapmetszet <a href="http://epiteszforum.hu/art-moments-kiallitas-sorozat">http://epiteszforum.hu/art-moments-kiallitas-sorozat</a> <a href="http://www.fodogabor.com/">http://www.fodogabor.com/</a></p> <p>Baglyas Erika: Tehetetlenségi nyomaték, 2010. <a href="http://baglyaserika.blogspot.hu/2011/09/tehetetlenlensegi-nyomatek-2010.html">http://baglyaserika.blogspot.hu/2011/09/tehetetlenlensegi-nyomatek-2010.html</a></p> <p>Pacsika Rudolf: Láncos létra: Expanding innovation, 2005 <a href="http://www.balkon.hu/archiv/2006/2006_10/2abszurd.html">http://www.balkon.hu/archiv/2006/2006_10/2abszurd.html</a></p> <p>Méret Oppenheim: Prémes csésze, 1936. <a href="http://en.wikipedia.org/wiki/File:M%C3%A9ret_Oppenheim_Object.jpg">http://en.wikipedia.org/wiki/File:M%C3%A9ret_Oppenheim_Object.jpg</a></p> <p>Man Ray: Ajándék, 1963. <a href="http://commons.wikimedia.org/wiki/File:'Cadeau'_by_Man_Ray,_iron_and_nails,_Tate_Modern.JPG">http://commons.wikimedia.org/wiki/File:'Cadeau'_by_Man_Ray,_iron_and_nails,_Tate_Modern.JPG</a> <a href="http://smarthistory.khanacademy.org/surrealism-manray.html">http://smarthistory.khanacademy.org/surrealism-manray.html</a></p>
--	--	--	---

3 Tanulói munkák:

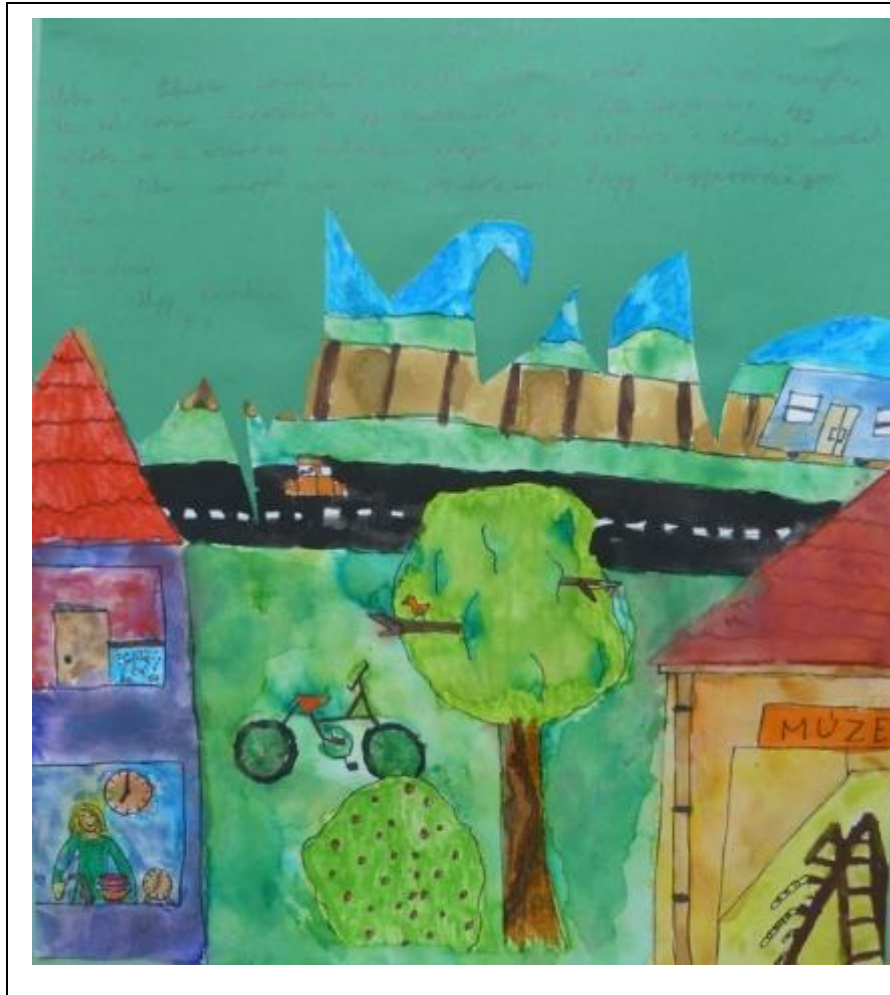












4. Téma: **Látom, érzem, gondolom.... 3 óra**

<ul style="list-style-type: none"> <li>– &gt; Egy hozott kedvenc kép vizsgálata, a választás, tetszés okának felismerése, meghatározása. Általános megállapítások. A téma vagy a látvány esztétikája, jellemzői alapján kedvelik-e a hozott képeket.</li> <li>– A megbeszéltek alapján otthon készítenek szokatlan nézőpontú, képkivágású, titokzatos képeket.</li> <li>– Műalkotások nyitott szemlélete, vizsgálgatása, „elemzésének” kezdő lépései. Az aktív személyes viszony és az objektív elemek szétválasztása, tudatosítása.</li> <li>–</li> <li>– &gt; Kortárs alkotások kapcsán ”elemző” beszélgetés – a látvány objektív és szubjektív „olvasata”, a tudatos látás, „képolvasás” gyakorlata. Érzések, asszociációk felszínre hozása, egyre pontosabb megfogalmazásuk,</li> </ul>	<p>Önismeret, személyes preferenciák tudatosítása.</p> <p>A látvány összetevőinek megismerése.</p> <p>Megfigyelés, látás adott szempontok szerint.</p> <p>Objektív, szubjektív fogalma, tartalma.</p> <p>Látványfelismerés és –értelmezés, Feltárás - vizuális elemzés</p> <p>Objektív szubjektív elemek szétválasztása</p> <p>Kifelé, befelé irányuló reflexió (önreflexió). Asszociáció</p> <p>Fogalmi bázis gazdagítása</p> <p>A gondolkodás véleményalkotás pontosítása.</p> <p>Érzések, gondolatok, viszonyulások tudatosítása.</p>	<p>Közös beszélgetés, elemzés, megfigyelés adott szempontok szerint.</p> <p>Házi feladat, a fotók feltöltése a közösségi felületre. A fotók megfigyelése, értékelése.</p> <p>Közös elemzés vita,</p> <p>Egyéni munka, írás, fogalmazás.</p> <p>Vetített és nyomtatott képek használata.</p> <p>Történetek megfogalmazása egy-egy kép kapcsán házi feladatként.</p>	<p>Az adott csoportra szabott válogatás a kortárs műalkotások közül az alábbi gyűjtésből:</p> <p>a_kortars.modern-valogatas  <a href="https://www.dropbox.com/sh/a204zgodwb1q0sp/AABct4r6Jry4KCe3oh3RE7MMa?dl=0">https://www.dropbox.com/sh/a204zgodwb1q0sp/AABct4r6Jry4KCe3oh3RE7MMa?dl=0</a></p> <p>Például: Chilf Mária: Honvagy ismeretlen táj iránt, 2009.  <a href="https://issuu.com/elntfree/docs/balkon_2009_04/2">https://issuu.com/elntfree/docs/balkon_2009_04/2</a></p>
---	--	--	--

<p>összegyűjtésük. Az objektív, szubjektív elemek biztos szétválasztása.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A vetített alkotások felhasználása aktív játékok során. Történetek, mesék, reklámok megfogalmazása egy-egy látvány kapcsán.</li> <li>–</li> <li>– &gt; Műalkotások által érintett tartalmak azonosítása. Az alkotások csoportosítása a felismert témák, gondolatok mentén.</li> <li>– A tartalmak csoportosításának segítségével a kortárs művészeti témák azonosítása pl.: személyes, társadalmi, szociális, környezeti, esztétikai, filozófiai....</li> </ul>	<p>Installáció, szobor, fotó, objekt</p> <p>Érzések, gondolatok, viszonyulások tudatosítása. Tartalmak csoportosítása.</p> <p>A látványokkal, jelenségekkel kapcsolatosan összegyűjtött megállapítások rendszerezése, összefüggések felismerése.</p>	<p>Csoportmunka, elemzés, vita, érvelés, konszenzus.</p> <p>Kinyomtatott kortárs kártyák használata.</p>	
---	--	--	--

4 Tanulói munkák: Ízelítő a feldolgozott művekből



PASSZIV  
MUNKA  
ESZKÖZÖK

**Iners**  
EQUIPMENT

PASSIVE  
WORKING  
DEVICES

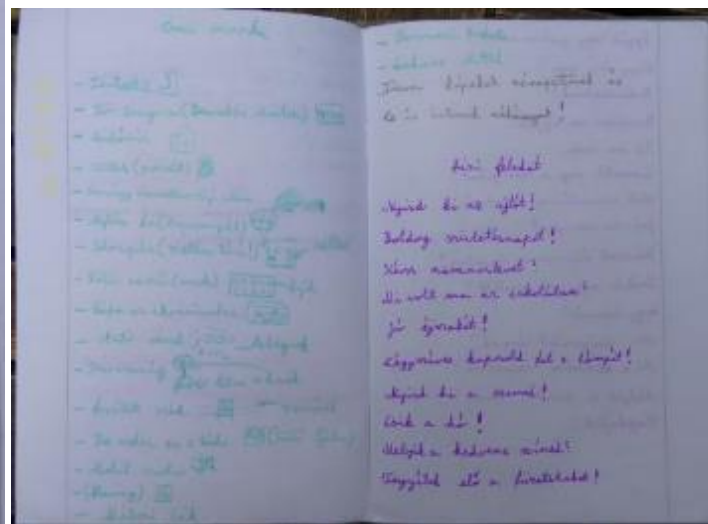
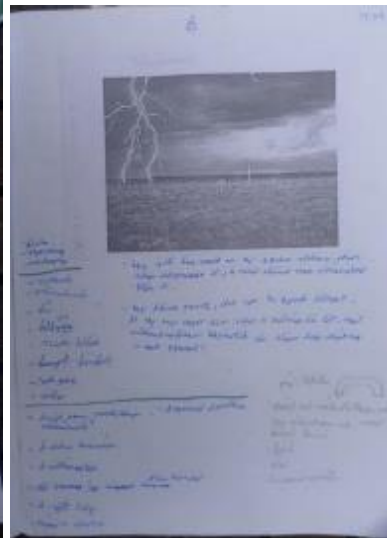
www.iners.com







Tanulói füzetek, írások









## 5. Téma: **Kortárs művek és személyes tárgyak - 4 óra**

<ul style="list-style-type: none"> <li>– &gt; Az előző órákon megismert és további kortárs alkotások közül egy szabadon választott mű kapcsán tények, szubjektív érzések, gondolatok és asszociációk összegyűjtése, kapcsolódó történetek megfogalmazása.</li> <li>– Gondolatok, történetek megosztása egymással, s a többiek kiegészítésének megismerése.</li> <li>–</li> <li>– &gt; Szabad játék, ismerkedés a teremben levő többnyire hétköznapi tárgy-gyűjtemény darabjaival.</li> <li>– A választott alkotáshoz kapcsolódó már megírt történet elmélyült újraolvasása.</li> <li>– A választott kortárs műhöz valami módon kapcsolódó hétköznapi tárgy kiválasztása az előbbiekben megismert tárgygyűjteményből.</li> </ul>	<p>Elemzés – kombinálás</p> <p>Szabad asszociációk és fantázia segítségével eredeti ötletek megfogalmazása.</p> <p>Tudatos megfogalmazása annak, mely alkotások miért keltették fel érdeklődését, milyen személyes vonatkozásokat tárt fel.</p> <p>Kreativitás, fantázia</p> <p>Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás)</p> <p>Döntés</p> <p>Koncepció alkotás,</p> <p>Tervezés</p>	<p>Egyéni választások, gondolatok, történetek megfogalmazása.</p> <p>Kiscsoportban, párban gondolatok megosztása, közös megbeszélés, kiegészítések.</p> <p>Házi feladatként egy bőséges jegyzet, gondolatok, történetek a választott kép kapcsán.</p> <p>Egyéni tervezés, alkotás.</p>	<p>Az adott csoportra szabott válogatás a kortárs tárgyak, tárgyat ábrázoló műalkotások közül.</p> <p>a_kortars.modern-valogatás  <a href="https://www.dropbox.com/sh/a204zgodwb1q0sp/AABct4r6Jry4KCe3oh3RE7MMa?dl=0">https://www.dropbox.com/sh/a204zgodwb1q0sp/AABct4r6Jry4KCe3oh3RE7MMa?dl=0</a></p> <p>Példúul.: Baglyas Erika: Tehetetlenségi nyomatek, 2010.  <a href="http://baglyaserika.blogspot.hu/2011/09/tehetetlenlegi-nyomatek-2010.html">http://baglyaserika.blogspot.hu/2011/09/tehetetlenlegi-nyomatek-2010.html</a></p> <p>Szentjóby Tamás: Hűlő víz, 1960. (Plágium – a mű újraalkotása 2000)  <a href="http://multiplika2000.wordpress.com/2008/11/16/hulo-viz/">http://multiplika2000.wordpress.com/2008/11/16/hulo-viz/</a></p> <p>Gerber Pál: Konstelláció, 1999. (46, oldal)  <a href="http://www.ujmuveszefolyoirat.hu/archiv/2010/2010_januar.pdf">http://www.ujmuveszefolyoirat.hu/archiv/2010/2010_januar.pdf</a></p> <p>Haraszty István: Madárkalitka, 1972.  <a href="http://www.artpool.hu/lehetetlen/real-kiall/nevek/haraszti.html">http://www.artpool.hu/lehetetlen/real-kiall/nevek/haraszti.html</a></p>
---	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> <li>– A valós tárgy valamint a reprodukción lévő kortárs mű (tárgy, installáció, figura vagy tér) együttes felhasználásával egy új, eredeti, személyes alkotás létrehozása, melyben a kortárs mű és a választott tárgy között szerves és indokolt kapcsolat van.</li> <li>– A történet lényeges pillanatának megjelenítése, oly módon, hogy a tanulói kompozícióban a valós hétköznapi tárgy jól láthatóan a kép előterében legyen.</li> <li>– Tervezés, alkotás.</li> <li>–</li> <li>– &gt; Az elkészült alkotások elemző megfigyelése, a kapcsolódó történetek megosztása. Választások, történetek indoklása.</li> </ul>	<p>Kifejezés - síkbeli és vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata</p> <p>Tudatos elemzés, döntések, választások indoklása, rejtett okok feltárása.</p>	<p>Önértékelés, folyamatos visszajelzés személyre szabott segítség, korrekció. Csoportos megbeszélések.</p>	<p>Várnai Gyula: Átjáró II. 1993. <a href="http://www.varnaigyula.hu/munkak/atjaro_ii.8.html?&amp;pageid=7">http://www.varnaigyula.hu/munkak/atjaro_ii.8.html?&amp;pageid=7</a></p>
---	---	---	---

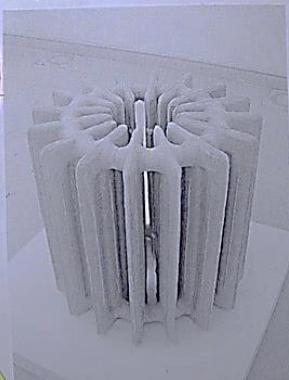


Házi feladat

Gerler Pál: 3 korcsmát 1994-es kanti  
csomagja

köröm, fenyő, lepusztult, barna, két  
parketta, fal, Hogy állnak meg?  
elcsúszott, kicsi

Szabó  
Házi  
Körad-  
átor



I LOVE U

Házi feladat

Szabó Ádám: Körradiátor

kör, fém, radiátor, meleg, otthon,  
széles, díszes, világos, kék,  
széles, radiátor, sima

Ember:

Fázik, fű, barna hajú, vékony,  
közepes magasságú, kedves,  
boldog, meglepja a radiátort.

kék

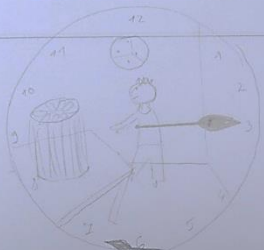


fém, kör, korcsma, körradi-  
átor tetőjéhez, otthon van, otthon,  
matta, meleg, radiátor, meleg, meleg

Egy szobában ~~van~~ a szoba  
felett, a művelet felett és

mellette, a kör a kör  
átvétel az óra feléje felel.

tróbbiban a szoba szoba





05.03.

Objektív tények: tülk, hirtelen, tomy, építkezés, új  
lelték, elhárít, felirat, veszték, fura talál, más

Scaljeltek: ne borogás, meglátás, kárpótlás,  
gondolatlan kitalál, gaszáltság, rossz utármonyok,  
gondolatlan hirtelen törtem. Okeés? jól más ki?  
gondolatlan szelők, mástlan

Egy férfi, aki nagyon megfontoltan döntéseket, és elhárít  
lát, mert még mindig szereti, jól gondolta, kárpótlás kitalál  
a (his) döntéseit hisz el, és szereti, minden nap látja,  
és talán megmondja azt, hogy megfontolt. Sok nap után  
úgy gondolta a lány, hogy megfontolt. :)

Scapja: gyar, jelölés, építkezés, gondolatlan, templom, roszta hár, kárpótlás

Ugyi: mert, hol a szégyen nélkül

05.06.

Hári feladat  
tálcát, tülk, kárpótlás, nem-mondás jelöl, mástlan,  
telefon, parter, tülk, füst, kárpótlás  
telefon: nagyon hasonlít a tálcára (szemmel)



faröntök, fáb, látóval, hó, bíl, kárpótlás,  
fagy, fagyos, kárpótlás, kárpótlás,  
látóval, látóval, agak, kárpótlás,  
kártyátlan, kárpótlás, Piroka és  
a farkas, tülk, kárpótlás, minden  
valamir, ismeretlen, kárpótlás, cenni  
meglepő, grafika, roszta, kárpótlás,  
feldarabolt, Ananyas, Janosi és  
Juliska, kárpótlás, így más ki, mástlan  
papírból kárpótlás, kárpótlás, kárpótlás  
wönd, kárpótlás, kárpótlás

Favagyó, füst, író, kárpótlás, férfi is  
is nő is, kárpótlás, kárpótlás,  
tomoly, kárpótlás, 30+/- 40-  
kártya, filmkártya író, kárpótlás,  
természettudományok, kárpótlás,  
személyes, kárpótlás, kárpótlás,  
kártya, füst, kárpótlás, kárpótlás,  
wönd van, egyedül kárpótlás, kárpótlás,  
nem zavarta, kárpótlás, kárpótlás,  
kárpótlás, kárpótlás, kárpótlás,  
kárpótlás, kárpótlás, kárpótlás, kárpótlás



Micimackó, vidám, lehet, hogy gyilkos?  
Nő vagy Férfi? ártatlan, senki nem  
tud róla túl sok mindent

\* A megölt nők vért pedig a  
farszéltekével tölti és megissza.

Régen a Micimackó c. mese nagyon  
nagy népszerűségnek örvendett, de  
mára megváltozott minden. Más min-  
denki modern meséket szeret, Micimac-  
kót elhanyagolták, és valaki meglov-  
nosta megölte, és az ő (a gyilkos)  
példáját követve ő is gyilkolásra  
kezdett. A nyaka már össze van  
varrva, a keze ügyes, és a szatla  
már jön ki a fűből, de még mindig  
van arany ezre és ezerje, hogy egy  
elhagyott, senki számára nem  
gondolt helyen gyilkoljon. Senki  
nem gyanakszik rá, és valószínűleg  
soha nem is találják meg a mese-  
gyilkost, aki azt akarja belátoztatni,  
hogy ő is tud modern lenni, és  
őt is lehet szeretni ma is, és  
szeretne visszavágni kínosjával,  
csak, hogy a nőket télen valóban  
öltözteti aztán megöli. \*

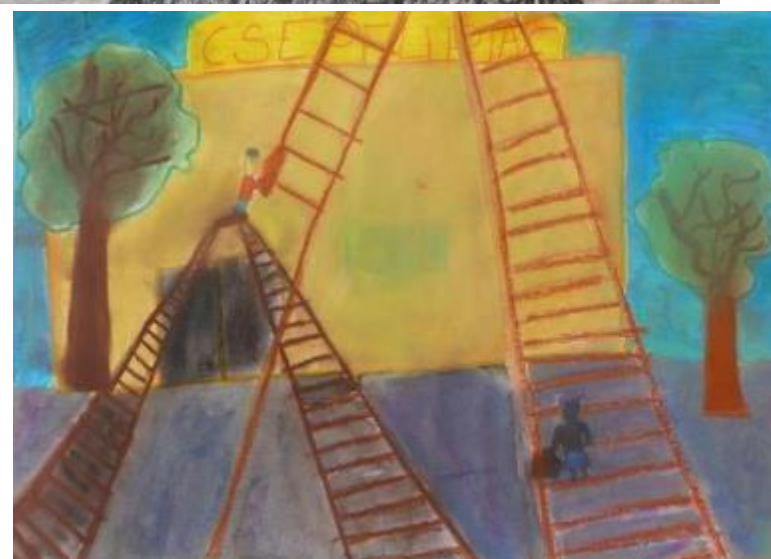












6 Téma: Irodalmi alkotás átalakítása, a „Családi körbe” toppanó különös vendég – 4-5 óra

<ul style="list-style-type: none"> <li>– &gt; Kedvenc irodalmi alkotások összegyűjtése, csoportalakítások az azonos irodalmi művek szerint.</li> <li>– Az irodalmi művekben szereplő alakok (emberek, állatok, stb.) azonosítása. Tulajdonságaik, a helyszínek számbavétele, a jellemzők összegyűjtése.</li> <li>–</li> <li>– &gt; Figurális kortárs alkotások összegyűjtése. A figurák jellemzőinek, tulajdonságainak, képességeinek meghatározása. Vélhető karakterük, személyiségük megállapítása.</li> <li>–</li> <li>– &gt; Irodalmi alkotások átírása, összekapcsolása kortárművészeti szereplőkkel.</li> <li>– Az egyes irodalmi művek történetéhez, tereihez, szereplőihez valami módon illeszkedő kortárs alakok kiválasztása.</li> </ul>	<p>Kapcsolat más műveltség területtel Kifejezés több csatornán</p> <p>Szobor, installáció, fotó, grafika, kollázs, festmény, videó Érzelmek, karakterek, tulajdonságok megfogalmazása.</p> <p>Kísérletezés Kreativitás; szabad asszociációk és fantázia segítségével eredeti ötletek megfogalmazása.</p>	<p>Csoportos alkotás, tervezés, együttgondolkodás a választott szereplők mentén.</p> <p>Közös alkotás, nagyméretű képen.</p> <p>Önértékelés,</p>	<p>figurális kortárs képzőművészeti alkotások pl.:</p> <p>Kicsiny Balázs: Édes otthon, 2005. <a href="http://www.balazskicsiny.com/SWEET%20HOME%20%20.html">http://www.balazskicsiny.com/SWEET%20HOME%20%20.html</a></p> <p>Kis Varsó: Tornasor, 2001. <a href="http://magicmate.tumblr.com/image/6669323579">http://magicmate.tumblr.com/image/6669323579</a></p> <p>Kis Varsó: Nefertiti teste, 2003. <a href="http://www.balkon.hu/archiv/balkon03_09/03forian.html">http://www.balkon.hu/archiv/balkon03_09/03forian.html</a></p> <p>Chilf Mária: Honvagy ismeretlen táj iránt, 2009. <a href="https://issuu.com/elntfree/docs/balkon_2009_04/2">https://issuu.com/elntfree/docs/balkon_2009_04/2</a>, Kereső, 2008. <a href="http://www.chilfmaria.com/index.php?oldal=munkak&amp;kategoria=all&amp;munka=8&amp;foto=3">http://www.chilfmaria.com/index.php?oldal=munkak&amp;kategoria=all&amp;munka=8&amp;foto=3</a></p> <p>Eperjesi Ágnes: Önarcképszeletek 1-14., 2004. <a href="http://www.eperjesi.hu/solo/onarckep-szeletek-slices-of-self-portraits?id=26">http://www.eperjesi.hu/solo/onarckep-szeletek-slices-of-self-portraits?id=26</a></p>
--	--	--	---



<ul style="list-style-type: none"> <li>– A kiválasztott alakok által megváltoztatott történet, jelenet megfogalmazása, képi megjelenítése.</li> <li>– Egy lehetséges változat például az Arany János Családi kör című versének egy szabadon választott versszakának terébe érkező különös vendég. A vers e kiválasztott mozzanatának, szituációjának átalakítása a kortárs szereplő megjelenése következtében.</li> </ul>		<p>folyamatos visszajelzés személyre szabott segítség, korrekció.</p>	<p>Hecker Péter: A gazdagoknak azért jó, 1995., A festészet jövője, 2010.  <a href="http://artportal.hu/lexikon/muveszek/hecker-peter-1248">http://artportal.hu/lexikon/muveszek/hecker-peter-1248</a>  <a href="http://www.c3.hu/~bartok32/hecker.htm">http://www.c3.hu/~bartok32/hecker.htm</a> , Szorgalmas művészek várják, hogy kinyisson a művészellátó, 2011.  <a href="http://deakgaleria.hu/index.php/muveszek/item/79-lang-hu-hecker-peter-lang-lang-en-peter-hecker-lang">http://deakgaleria.hu/index.php/muveszek/item/79-lang-hu-hecker-peter-lang-lang-en-peter-hecker-lang</a> , Busó bevásárlószatyorral csónakázik, A festőzombik előjöttek a műteremből  <a href="http://studio.c3.hu/tag/Hecker+Peter/#">http://studio.c3.hu/tag/Hecker+Peter/#</a> , Kisfiú ufómaszkban biciklizik, 2006.  <a href="http://www.revizoronline.com/hu/cikk/4440/dragoman-gyorgy-este-literarium-kortars-irok-a-mupaban/">http://www.revizoronline.com/hu/cikk/4440/dragoman-gyorgy-este-literarium-kortars-irok-a-mupaban/</a>  Kusama tereinek alakjai, pl.: Kusama a sárga fabútorú szobában, 2010.  <a href="http://whitney.org/Exhibitions/YayoiKusama">http://whitney.org/Exhibitions/YayoiKusama</a>  Nam Jun Paick: TV Buddha, 1974.  <a href="http://www.stedelijk.nl/en/artwork/1545-tv-buddha">http://www.stedelijk.nl/en/artwork/1545-tv-buddha</a></p>
---	--	---	--

			<p>Soós Nóra : Buborékok sorozat, Leértékelt áruk III. 2007.  <a href="http://www.soosnora.hu/hun/gallery/8/">http://www.soosnora.hu/hun/gallery/8/</a>  <a href="http://www.soosnora.hu/hun/gallery/image/53/">http://www.soosnora.hu/hun/gallery/image/53/</a></p> <p>Niki de Saint Phalle: Nanák, pl.: A Zürichi Főpályaudvar védőangyala, 2012.  <a href="https://en.wikipedia.org/wiki/Niki_de_Saint_Phalle#/media/File:L%27ange_protecteur_(Niki_de_Saint_Phalle)_im_Hauptbahnhof_Z%C3%BCrich_2012-08-26_18-28-23.JPG">https://en.wikipedia.org/wiki/Niki_de_Saint_Phalle#/media/File:L%27ange_protecteur_(Niki_de_Saint_Phalle)_im_Hauptbahnhof_Z%C3%BCrich_2012-08-26_18-28-23.JPG</a>  <a href="http://en.wikipedia.org/wiki/Niki_de_Saint_Phalle">http://en.wikipedia.org/wiki/Niki_de_Saint_Phalle</a>  <a href="http://nikidesaintphalle.org/">http://nikidesaintphalle.org/</a>  <a href="http://nikidesaintphalle.org/niki-de-saint-phalle/public-works/">http://nikidesaintphalle.org/niki-de-saint-phalle/public-works/</a></p> <p>Kim Sooja: Mosonő (Laundry women – Yamuna River India) video 2000.  <a href="http://www.kimsooja.com/works_video_laundry-woman.html">http://www.kimsooja.com/works_video_laundry-woman.html</a>  <a href="http://www.kimsooja.com/works_editions_print_Laundry_Woman_Yamuna.html">http://www.kimsooja.com/works_editions_print_Laundry_Woman_Yamuna.html</a></p>
--	--	--	---

## **A PROGRAM TANÍTÁSÁHOZ JAVASOLT, FELHASZNÁLHATÓ SZAKIRODALOM**

Csizmadia Alexa: Kor-kérdés, avagy mi a kortárs művészet? Műértő, 2007. április.

Tatai Erzsébet: Akik a passzátszelet fűjják – vita a kortárs művészetről. Műértő, 2007. május

György Péter: Zeitgeist– vita a kortárs művészetről. Műértő, 2007. július-augusztus

Bodóczky István: Kis könyv a vizuális művészeti nevelésről. VKFA, Budapest. 2012.

Aknai Tamás: Egyetemes művészettörténet, 1945-1980, Dialóg Campus Kiadó, 2001.

Tatai Erzsébet: Művészettörténeti ismeretek, Enciklopédia Kiadó, Budapest, 2004.

Sebők Zoltán: Az új művészet fogalomtára 1945-től napjainkig, Orpheusz Kiadó, 1996.

L. Menyhért László: Képzőművészeti irányzatok a XX. sz. második felében, Urbis Könyvkiadó, 2006.

Danto, Arthur C.: A közhely színeváltozása. Művészetfilozófia. Budapest, Enciklopédia Kiadó, 1996, 2003.

Tatai Erzsébet: Neokonceptuális művészet Magyarországon a kilencvenes években. Budapest, Praesens Kiadó, 2005.

Hock Beáta: Nemtan és public art. Budapest, Praesens Kiadó, 2005.

Lengyel András – Tolvaly Ernő (szerk.): Kortárs képzőművészeti szöveggyűjtemény II. A & E '93 Kiadó, 2002.

Aknai Tamás: Deltatáj – Egyetemes művészettörténet mindenkinek 1980-2000. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2011.

András Edit: Kötéltánc – Tanulmányok az ezredvég amerikai képzőművészetéről. Új Művészet Kiadó, Budapest, 2001.

Készman József: Magyarországi kortárművészet az ezredfordulón. Bumbum Art Consulting, 2005.

Sturcz János: Janus félúton – Tanulmányok művészetelméletről, kortárs magyar és amerikai művészetről. Új Művészet Kiadó, Budapest, 1999.

Appignanesi–Garrat: Nesze Neked Posztmodern. Ikon Kiadó, 1995.

Pradel, Jean-Louis: A jelenkor művészete. Helikon-Larousse, 1999, 2002.

Ivacs Ágnes–Sugár János (szerk.): Buldózer – Médiaelméleti antológia. Media Research Alapítvány, 1997.

Kömlödi Ferenc: Fénykatedrális – Technokultúra. 2001. Kávész Kiadó, 1999.

Kárpáti Andrea: Esztétikai nevelés az új képkorszakban: A gyermekrajztól a vizuális nyelvig. 2011.9. Magyar Tudomány, <http://www.matud.iif.hu/2011/09/05.htm>

Bodóczky István: A vizuális nevelés megújítása, új paradigmája. Új Pedagógiai Szemle. 7–8. 2003. <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00073/2003-07-ta-Bodoczky-Vizualis.html>

Nicholas Mirzoeff: Mi a vizuális kultúra? 2000. október 2. EX Symposion folyóirat

[http://exsymposion.hu/index.php?tbid=article\\_page\\_surfer&csa=load\\_article&rw\\_code=mi-a-vizualis-kultura\\_952](http://exsymposion.hu/index.php?tbid=article_page_surfer&csa=load_article&rw_code=mi-a-vizualis-kultura_952)

Keith Moxey: Művészettörténet ma. Problémák és lehetőségek. 2001/1/2 Balkon c. folyóirat [http://www.balkon.hu/balkon\\_2002\\_1\\_2/01muvtort.html](http://www.balkon.hu/balkon_2002_1_2/01muvtort.html)

Artportál / fogalmi szócikkek [http://artportal.hu/lexikon/fogalmi\\_szocikkek](http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek)

Artpool Művészetkutató Központ <http://www.artpool.hu/> <http://www.artpool.hu/DefaultHu2009.html>

A C<sup>3</sup> Kulturális és Kommunikációs Központ mindenki számára nyitott, non-profit intézmény, amely a kommunikációval, kultúrával és a nyílt társadalommal kapcsolatos kísérletezés és fejlesztés terepe, segítve mindenekelőtt a művészeti, tudományos és technikai szféra találkozásait és kooperációját. <http://www.c3.hu/>

Manovich, Lev (2001, 2004): Posztmédiá esztétika – Krízisben a médium. Online elérés: <http://exindex.hu/index.php?l=hu&page=3&id=227>

Szigetvári Andrea (2012): CT – Kép és hang kölcsönös átértelmezése interaktív zenei rendszer segítségével. Online elérés: [http://vizualzene.hu/szigetvari\\_andrea.pdf](http://vizualzene.hu/szigetvari_andrea.pdf)